

Borger-Bennen

for 1852.

Udgivet af

Understøttelses-Selskabet.

64de Aargang.

Kjøbenhavn.

Trykt i det Schulkasse Officin.

05.6
B066

1852
Aug 64

17548

Register

over

Borgervennens 64de Aargang 1852.

I. Afhandlinger, Fortællinger o. s. v., meddeelte af Skriftcomiteen:

Nr.		Side.
1.	Den hellige Medardus	1.
	Ovindelist	6.
	Forelæseren	7.
2.	Filtro og Redelighed	9.
	Grev Chartal og Stuespillerinde Bourgoin . . .	12.
	Den opfyldte Drøm	15.
	Schavlet	15—16.
3—17.	Gortez	17—156.
18—21.	Hyad kan man slutte deraf, at den christelige Kirke er stiftet af en Korsfæstet?	157—169.
21—25.	Træk til en Sammenligning mellem den borgerlige Forsatning hos de Christne og hos Hedningerne, saavel Oldtidens som Nutidens	170—216.
26.	Nogle Oplysninger om den mohamedanske Religions Forhold til Christendommen . .	217—220.
	Bemærkning om Drømme	220—222.
	Maade at blive rig paa	223—224.
27—30.	Udsigt over Kirkeaaet og dets Fester . . .	225—253.
30—31.	Beduinernes Charakter	253—259.
31.	Nogle Smaaabemærkninger	260.
32—36.	En liden Historie fra Schweiz	261—296.
36—40.	Gjægen	296—331.
40.	Nogle Bemærkninger om Forsigtighed i Talen	331—332.

Nr.		Side.
41—44.	Tao-Kuang, Kæiser i China	333—360.
44—46.	Dvaternen	361—372.
46—47.	En Zigeunerindes Spaadom	372—381.
47—48.	Hegtiage	382—387.
48—49.	Troldstigen	387—395.
49—50.	Nordhullet	396—406.
50—51.	Det store Løb	406—411.
51—52.	Den stotke Kong Jacob den Sjettes Mød og Dristighed	411—419.
52.	Befrielse fra Døden	419—424.

II. Bekjendtgjørelser fra Administrationen :

Nr.		Side.
5.	Forhandlinger paa Repræsentantmødet den 30te December 1851 (Valg af Administrator, Revisor og Flere, Dwittering af Regnskabet for 1850 o. s. v., Optagelse af 94 Med- lemmer	32—38.
8, 9.	Indbydelse til Repræsentantmøde. Fortegnelse over Medlemmers Afgang og Til- gang i 1851.	
12, 13.	Indbydelse til Repræsentantmøde.	
13.	Forhandlinger paa Repræsentantmødet den 12te Marts 1852 (Udsigt over Selskabets Tilstand og Virksomhed i 1850, 13 nye Pen- sionister optoges, 12 ældre fik aarligt Tillæg, 51 Medlemmer fik rentefrit Laan (6500 Rbd.), 295 Medlemmer fik Gratification (3760 Rbd.), 37 nye Medlemmer optoges).	
16.	Forhandlinger paa Repræsentantmødet den 29de Marts 1852 (Repræsentant = Valg, Op- tagelse af 14 nye Medlemmer).	
33—39.	Bekjendtgjørelse for de Medlemmer, som ville søge Laan, Gratification eller Pension.	
50—52.	Indbydelse til Repræsentantmøde.	

III. Regnskabet vedkommende.

Nr.	
6.	Extract af fjerde Kvartals Regnskab 1851.
18.	Extract af første Kvartals Regnskab 1852.
31.	Extract af andet Kvartals Regnskab 1852.
45.	Extract af tredje Kvartals Regnskab 1852.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstndstyvende Aargang.

Nr. 1.

Løverdagen den 3^{die} Januar 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Den hellige Medardus.

(En Legende af W. Willmar).

Allerede i sin tidligste Ungdom kjendte den fromme Medardus ingen højere Glæde, end at staae de Nødlidende bi. Ofte tilkjendegave hans Forældre ham, uagtet de vare rige, deres Utilfredshed herover, da de meente, at han paa denne Maade i Tiden vilde forsynde al sin Formue. Alligevel kunde Unglingen ei give Slip paa denne glødende Attraa, og flere Gange var det Tilfældet, naar en Fattig tiltalte ham, og han Intet havde at give ham, at han paa den alfare Bei traf sin Kjole af, og forærede ham den.

En Dag sendte hans Fader ham ud paa Engen for at passe paa Hestene, medens Karlene gik hjem for at varetage andre Forretninger, og han gav ham Befaling, nøjagtig at paasee, at ingen af Hestene kom bort.

Det var en lummerheed Dag, og for at undgaae Solskinnet fatte Medardus sig paa en lille Hvi i Skyggen af et tælløvet Træ. Neppe havde han taget Plads, før han blev en Olding vaer, der gik forbi med bedrøvet Ansigt og bar en Sadel paa sit Hoved.

Den fromme Yngling, der intet Tegn kunde see paa Bedrøvelse uden tillige selv at føle samme, nærmede sig ham og spurgte, hvad der fattedes ham og hvorfor han var belæsset med en saa tung Byrde. — Da begyndte Manden at græde bitterlig og beklage, at hans eneste Hest var styrtet, og at han var nødt til selv at bære Sadeln hjem, da han var alifor fattig til at leje Rogen dertil.

Greben af den inderligste Medlidenhed saae Medardus sig omkring, og da han betragtede den Mængde Heste, der tilhørte hans Fader og som lystige tumlede sig paa den grønne Eng, kunde han ei længere modstaae sit Hjertes Tilbøjelighed; han hentede een af dem og erstattede derved den beklagelsesværdige Mand's Tab.

Efter denne Gjerning følte han sig saa aldeles lykkelig, at han ingenslunde lagde Mærke til, at Karlene,

der kom tilbage for at hente Hestene, savnede een af dem og udlode sig grovt og fornærmende imod ham.

Medardus svarede Intet, men ilede for at naae det faderlige Huus; thi Himmelen var overtrukken af mørke Skyer, og han befrygtede det heftigste Uveir. De vare heller ikke komne langt bort, før en Regnstrøm virkelig overskullede dem.

Til sin Forundring blev Medardus ikke raad; Karlene, der tilforn havde fornærmet ham, følte sig nu grebne af en kold Gysen og opfyldte af Ærbødighed for ham, da de over hans Hoved saae en stor Drn, der beskyttende udbredte sine Vinger over ham, saa at ingen Draabe kunde røde ham.

For at underrette Forældrene om dette store Under, løb en Karl foran, og disse kom og betragtede med højeste Forbauselse dette Særsyn. Da Karlene endnu engang talte Hestene i Stalden, da manglede der ikke een Gæste.

Grædende faldt Fader og Moder den fromme Søn om Halsen; de erkjendte, at hans Vandel var Gud velbehagelig, og bade ham ganske at handle efter sin egen Attraa. „Alt hvad vi have,“ sagde de, „er dit; handl dermed, som dit Hjerter tilskynder Dig!“

Fred og Gendrægtighed vare ligesaa elskede af Medardus, som Godgjørenhed. Han kom just engang til, da en Strid var opstaaet imellem flere af hans Landsmænd over deres Markstjæl, og de trættedes

over, at det ei lykkedes dem, blandt Markstenene at fjende den rette.

Medardus satte Foden paa en Steen, og raabte: „Seer! her er Grændsen! Denne Steen er den useilbare Boldgiftsmand i Ederes Strid!“

Da han tog Foden tilbage, havde den indtrykket sig i Stenen, ligesom i blødt Bøx, og de Stridende antog, som om de saae et Under, dette for et Tegn, Gud havde givet dem, endte deres Strid og forenede sig strax.

Hans Forældre helligede ham nu ganske til den geistlige Stand, og overgave ham til den lærde Biskop *Wiromandus*, ved hvis Underviisning han daglig tiltog i Biisdom og Guds frygt; og, da de Under, Herren værdigede ham at gjøre, snart udbredte hans Navn i alle Lande, steg hans Roes for Hellighed saa vidt, at Folk fra fjerne Egne kom for at see ham, og priste sig lykkelige, naar han gav dem sin Velsignelse.

Da nu Biskop *Wiromandus* døde, paanødte man *St. Medardus* denne Værdighed; ja, han maatte formedelst alt det Gode, han stiftede, da hans Formaal stedse var, at gjøre Alt om sig lykkeligt, ogsaa bestyre endnu et andet Bispedømme, *Tornach* i *Nederlandene*.

Troens Lys var dengang kun opklaret for den færreste Deel af *Flanderns* Beboere, og mange Lidelser, mange Forsølgelser opstode mod *Medardus*

formedelst Mængdens Modstand. Kun hans Mildhed, Blidhed og Hjertens=Godhed var det forbeholdt, at overvinde alle Fjender, og at samle troende Sjele i Kirkens Skjød.

Da nu den hellige Mand, efter at have opnaaet en høi Alder, følte sit Endeligt nærme sig, kom fra alle Kanter de fromme Faar for at tage Afsked med deres tro Hyrde. Selv Kong Clotar begav sig til hans Dødsleje, for at udbede sig hans Betsignelse, og for at meddele ham det Løfte, at ville opreise en herlig Kirke over hans Grav.

St. M e d a r d u s befoel derpaa sin Sjel til Herrens Baretægt, og døde; og medens hans Dine luffedes til evig Slummer, saae Alle, som omgave hans Leje, Himmelen aabne sig og nedsende en Mængde Lys, der som en Glorie omgave hans Liig og forvandlede Natten til den lyseste Dag. Da nu den hellige Mands Legeme, i Kongens og utallige Folks Paasyn, blev lagt i Graven, see, da kom to sneehvide Duer flyvende ned fra Himmelen, svævede og slagrede med huldsalig Ynde omkring Graven, som om de vilde lykønske den Hensøvede til hans Forløsning fra det Jordiske; og medens de saalunde nogle Minuter opholdt sig der, da steg en tredie Due frem af den dunkle Grav, og svang sig med begge de andre i Luften, indtil de forsvandt for det stirrende Blik.

Qvindelist.

Keiser Henrik den Fjerde fandt kort efter sin Formaling med Bertha, at hun ikke rigtig anstod ham og ønskede desaaarsag at blive hende qvit. Derfor betjente han sig af følgende Konstgreb: Med een af sine Fortrolige aftalte han, at denne skulde anstille sig forelsket i Keiserinden, og bestorme hende med hele sin Omhed. Deelte hun denne, vilde han være Vidne, for at kunne beskylde hende for Egteskabsbrud, og forskyde hende. Men Keiserinden, der var listigere, end hendes Gemal troede, gjennemskuede hans Plan og tilintetgjorde den.

Den formeentlige Elsker spillede sin Rolle saa godt, som muligt, og hun forholdt sig som en snu Kone. Han var øm, hun knibsk; han blev paatrængende, og hun syntes at give efter. Elskeren og Keiseren jublede over et Foretagende, som de allerede ansaae for at være lykkets. Keiserinden gav efter for sin Tilbeders trængende Bønner, og bestemte Sammenkomstens Time; Keiseren glædede sig over sin Seir, og sneg sig i Selskab med sin Yndling til det bestemte Sted.

Keiseren traadte først ind, for ikke at blive spærret ude; hans Ben vilde følge ham, men man slog Døren i for hans Næse.

Strax hørte Keiseren denne venlige Tiltale: „Forsvovne! Hvo har bedet Dig, at snige Dig ind i dette Gemak?“ Uden længe at vente paa hans Svar, slaae

hans Gemalindes Kammerfruer ham uforsærdede med Hænder og Stofke.

Han svor: „Jeg er Keiseren.“

Kammerfruen: „En Løgner er Du!“

Keiseren: „Tie stille!“

Kammerfruen: „Nei!“

Keiseren: „Jeg er kommen for at blive hos min Gemalinde.“

Kammerfruen: „Det gjør Keiseren allerede for længe siden ikke.“

Keiseren: „Jeg sværger, at jeg er Keiseren.“

Kammerfruen: „Keiseren behøver ikke, som en Tyv at snige sig ind der, hvor han kan gaae lige til.“

Bed Larmen kom Keiserinden selv, og raabte: „Det er ikke min Gemal! Kast denne Bedrager ud! Min Gemal skal skaffe mig Tyldestgjørelse mod denne Uforskammede.“ Ovenikjøbet kastede man Keiseren ud af Bærelset. Han faldt saa ublidt, at han blev læn-
delam. En heel Maaned maatte han holde Sengen, og ingensinde faldt det ham oftere ind, at lede sin Gemalinde i Fristelse.

Forelæseren.

Kongen af Preussen, Frederik Wilhelm den Første, en ivrig Gudsdyrker, havde den Sædvane, især naar han var syg og sengeliggende, at lade

een af sine Kammertjenere forelæse sig Morgen- og Aftenbønnerne. Engang læste Kammertjeneren ogsaa den Velsignelse, der stod ved Enden af Aftenbønnen, men af Høflighed læste han: „Herren velsigne Dem!“ „Saaledes hedder det ikke,“ raabte Kongen, der aldeles ikke kunde lide saadanne Forandringer. Kammertjeneren, der allerede flere Gange havde været Djensvidne til, og Gjenstand for sin Herres opbrusende Hidsigthed, mærkede vel, at han havde begaaet en Feil, men i sin Bestyrtelse kunde han ei opdage, hvori denne egentlig bestod. Han læste altsaa endnu engang: „Herren velsigne Dem!“ „Hundsot! saa hedder det ikke!“ skreg Kongen og kastede Kammertjeneren Nathuen i Hovedet, „læs endnu engang!“ Den stakkels Forelæser søgte forgjeves, at indsee sin Bildfarelse, og læste atter: „Herren velsigne Dem!“ Nu kjendte Kongens Forbittrelse ingen Grændser mere. Med en Tone, der endog kunde indgyde den meest Behjertede Frygt, raabte han: „Herren velsigne Dig! saa hedder det, og ikke: Herren velsigne Dem! Du Hundesot, som ikke veed, at jeg i Himlen er ligesaa god Hundesot, som Du.“

Th. S. Erskew.

Borger-Vennen.

Fire og Tredsiendstyvende Aargang.

Nr. 2.

Løverdagen den 10de Januar 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Tiltro og Redelighed.

Under de Franskes Flugt fra Rusland blev en halvforfrosnen Kommandeersergeant af de bayerske Hjælpetropper henkastet paa et elendigt Straaleje i en ussel Bondehytte, og leed saa skrækelige Smerter, at han hvert Øjeblik ventede Forløsning ved Døden. Strax efter blev en stærk saaret preussisk Officeer, prydet med trende Ordener, bragt ind i den samme Hytte, og lagt ved Siden af Baireren. Uagtet Bairerne og Preusserne paa denne Tid just ikke betragtede hverandre som Venner, bevirkede dog den Nød, hvori de begge befandt sig, at Mændene forglemte deres Tvist, bevogtede hin-

anden som Brødre, og meddeelte hinanden deres Ulykker. Preusseren, en Hr. v. K. fra Schlesien, og Baireren, en Kommandeersergant L., sagde hinanden deres Navne og Fødesteder.

„Jeg“, udbrod Preusseren, „kunde vel redde mig fra Døden, dersom jeg ikke var aldeles blottet for Penge.“ „Hermed kan jeg hjælpe,“ svarede Baireren, „her er 18 Louisdoror, tag De dem! bliver De i Live, og Deres Omstændigheder tillade det, da send Pengene til min Kone og Børn i Augsburg; thi med mig er det snart ude.“ I Begyndelsen vilde Preusseren ikke modtage hele Summen, og for den Deel, han tog, vilde han give Beviis. „Men“, sagde Baireren, „hvad skulde jeg gjøre saavel med Pengene, som med Beviset? Jeg døer, og saa gavner mig ingen af Delene. Døer De, ih nu! saa er det lige godt. I ethvert Tilfælde under jeg hellere en Krigskammerat, jeg har lært at kjende som Ulykkesbroder, mine Penge, end en Anden, der arver mig ved Tyvehaand.“

Preusseren maatte altsaa, for ei at gjøre sin tro Kæbe imod, modtage alle Pengene. Nu var han istand til at anvende større Omsorg paa sin Helbredelse, og saae sig snart saa frisk, at han kunde reise tilbage til sit Fædreland, for at fuldende Kuren. Da han før sin Afreise ogsaa havde anvendt al mulig Omsorg for sin tro Ven, traf det sig, at Baireren otte Uger efter Preusserens Bortreise ogsaa kunde drage fra Rusland til Preussen, hvor han, efter bedre Pleje i et

Lazaret, blev fuldkommen helbredet efter tre Maaneders Forløb, og derpaa sendt tilbage til Bajern.

Fire Aar henglede; Sergeanten levede som Invalid i Augsburg, og fra Preusseren havde han intet videre hørt. Derfor troede han, at denne senere var død af et af sine Saar, og ansaae de 18 Louisdorer for tabte. Dog, Preusseren havde imidlertid tappert fægtet i tvende Felttog mod de Franske, og var ved Enden af det sidste Tog vendt som Stabsofficeer tilbage til sit Fædreland. Strax var det hans første Befymring, at erfare, om Sergeanten fra Rusland virkelig var kommen tilbage til Bajern, eller i manglende Fald, hvor dennes Familie opholdt sig. Til sin Glæde erfarede han, at Sergeanten levede blandt Sine, og at han kunde afbetale sin Gjæld til denne Selv. Sergeanten erholdt altsaa, den 20de October 1816, følgende Brev fra den preussiske Officeer:

„Min kjære Hr. Kommandeersegeant L.!

Da vi gjorde det sørgelige Felttog i Rusland, havde De, som Halvforfrossen, den Godhed, at betroede Deres hele Formue til en dødelig saaret Krigskammerat fra Preussen, og, som en ægte tydsk Mand, overlod det til mig selv, med Tiden at affinde mig med Deres Familie, isald jeg blev i Live. Hiin Sum var mig dengang en stor Velgjerning, hvilket jeg ogsaa fortalte Dem; for Deres Penge kunde jeg da skaffe mig i et Lazaret, og igjen erholde min Sundhed; Dem har jeg at takke derfor. Efterat jeg endelig har erfaret,

hvor De opholder Dem, og tillige just er istand til at afbetale min Gjeld, gjør jeg dette med den største Fornøjelse og inderligste Taknemmelighed. De 18 Louisdorer, De dengang gav mig, kunde omtrent beløbe sig til 100 Daler; jeg sender Dem derfor herved en Berel paa 200 Daler, omtrent det Dobbelte af den laante Sum. Iøvrigt har De ingen Omkostninger; Alt er allerede betalt. Jeg beder Dem, antage den Ubetydelighed, jeg sender Dem over den bestemte Sum, som et Beviis paa den hjerteligste Erkjendtlighed, hvortil jeg føler mig forpligtet. Gid vi ingenstinde maae komme i saa skræffelige Omstændigheder, som de, hvori vi da befandt os. Med tydsk Brodertrofskab have vi endnu engang udrettet større Ting, og vore Efterkommere maae ligne os, ifald de ville være lykkelige. Hils Deres Kone og Børn fra en redelig Tydsker, og lev selv vel!

v. K."

Grev Chaptal og Skuespillerinde Bourgoin.

Grev Chaptal, engang Minister under Napoleon underholdt den smukke Skuespillerinde ved det franske Theater, Demoiselle Bourgoin, og var yderst skinsyg

paa hende. Napoleon, der arbejdede saavel om Natten, som om Dagen, sendte engang om Aftenen Kl. 11 Bud til Chaptal og befalede ham, at komme strax til Tuillerierne. Bagen, der skulde overbringe Brevet, kom til Ministerens Huus, erfarede, at denne ikke var hjemme, men at han formodentlig var at træffe hos Demoiselle Bourgoin. Strax begiver han sig derhen, lader ham tilstille Keiserens Befaling, og vender øjeblikkelig tilbage, for at aflægge Regnskab for Udførelsen af sit Grinde. Chaptal, som allerede havde lagt sig, staaer øjeblikkelig op, klæder sig paa, hænger sine Ordener paa sig, og lader sig strax kjøre til Balladset.

Reppe var han borte, før man igjen banker paa Demoiselle Bourgoins Dør med fordobbele Slag. Hun troer, at det er Ministeren, der kommer tilbage, og efterseer, om han maaskee har glemmt Noget; men man rækker hende et Brev, hvori hun med Nøje læser Keiserens egenhændige, sletskrevne Ord: „De forsøjer Dem paa Djeblikket til Tuillerierne. Napoleon.“ Hun klæder sig saa omhyggelig paa, som hurtig Opfyldelse af slig Befaling fordrede, lod sine Heste spænde for, og kjørte til Balladset.

Smidlertid beskæftigede Napoleon sin Minister med forskjellige Decreter, lod ham nedskrive Anmærkninger og udfaste Planer. Paa eengang kommer en Page til Døren, og melder: „Hun er der.“ „Lad hende komme ind“, svarede Keiseren. Chaptal saae til Døren, for

at erfare, hvilket Besøg Napoleon erholdt saa sildigt, og kjendte — Demoiselle Bourgoïn. Bennen faldt ham af Haanden, og han blev staaende med aaben Mund og aabne Dine, ligesom forstenet. Imidlertid gaaer Skuespillerinden, fuld af Urefrygt, hen mod Keiseren, og siger til ham, at hun adlød Hans Majestæts Befaling. „Gaae De i dette Bærelse,“ svarede Keiseren uden at see paa hende, og viste paa en Dør, der var forskjellig fra den, hvorigjennem hun var indkommen. „Ophold Dem der, og vent paa mig.“ Hun forsvandt, og en kold Sved løb ned af den arme Chaptal; men han maatte igjen gribe Bennen og arbejde endnu tvende Timer, der syntes ham saa lange, som to Aarhundreder. Endelig affærdigede Keiseren ham og ringede i det samme. En Kammertjener kommer, hvem han giver denne Befaling: „Siig til Demoiselle Bourgoïn, hun kan gaae; hendes Rolle er til Ende“.

Den følgende Dag fortalte Napoleon selv Evens-tyret, der var Gjenstanden for Samtale, indtil det blev fortrængt af et nyt. Chaptal var veltilfreds med Udviklingen, men Skuespillerinden følte sig hvilligen fornærmet derved, og troede, at hun havde lidt en Skam, hun ei kunde bære.

Den opfyldte Drøm.

Man anfører en Mængde Drømme, der ere indtrufne, og til disse hører følgende:

Lord Littleton, der førte et uordentligt Liv, saae engang i Drømme Madam Armsfeld, hvis to Døttre han havde forført. Hun sagde ham blandt Andet, at han paa en bestemt Dag skulde døe Klokken tolv.

Denne Drøm havde han flere Gange, men som et letfjædigt og udsvævende Menneſſe spottede han over de alvorligste Ting, og han vilde have anseet det for en Skam, ved en Drøm at lade sig lede til Eftertanke og Forbedring i sin Vandel. Imidlertid erindrede han sig dog Dagen, paa hvilken hans Drøm skulde gaae i Opfyldelse. Han indbød et Selskab lystige Brødre til Frokost, og Kl. 11 befandt han sig saa frisk og vel, at han raabte: „Ha! ha! lever jeg endnu een Time, har jeg narret Spøgelseset.“

Juden et Dvarteer fik han ondt, hans Tilstand forværredes øjensynlig, og Klokken 12 døde han.

Shawlet.

Keiser Napoleons Moder, der er bekjendt for sin Mandrighed, sparede ikke alene, medens hendes Søn

beherkede næsten hele Europa, men hun sammenskrabede, i Ordets strengeste Forstand, Pengene, og forbrugte saa faa som muligt. En af hendes Balladsdamer, der besad en meget middelmaadig Formue, og havde kun faa Indkomster af sin Plads, var saa forstandig, stedse at indrette sine Udgifter efter Indkomsterne. Hendes Klæder, der vare meget anstændige, forraadede ingen Luxus; ja, hun havde ikke engang Kaschemirshawl, hvilket var saameget mere paafaldende, som disse vare meget afholdte, og der ei engang var nogen Dame ved Hoffet, som jo besad flere af denne Overdaadsartikel. En Dag spurgte Keiser Napoleons Moder hende, om hun ikke ejede noget Kaschemirshawl. Uden Forlegenhed eller Skamrødme erklærede hun, at hendes Formue ikke tillod hende, at gjøre en Udgift, i det ringeste af 12 til 1500 Franker.

Nogle Dage derefter kom Balladsdamen igjen til Madame Buonaparte, der viste hende et kostbart Shawl og spurgte, hvorledes hun syntes om det? „Det er meget skjønt og af en herlig Farve“, var Svaret. „Det glæder mig, at det er efter Deres Smag; det tilhører Dem“.

Balladsdamen troede, at Mdm. Buonaparte vilde gjøre hende en Foræring dermed, men Blandværket varede ikke længe; thi den følgende Dag bragte man hende en Regning fra den Kjøbmand, hos hvem man havde kjøbt Shawlet til hende. Hun gav det tilbage, og da Madame Buonaparte erfarede dette, yttrede hun sin Forundring derover og sagde, at hun havde kjøbt det meget billigt. Det kostede kun 900 Franker (omtrent 150 Specier) og det var den bedste Handel, hun nogensinde havde sluttet.

Th. S. Erslew.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 3.

Løverdagen den 17de Januar 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.
Trykt hos Louis Klein.

C o r t e z .

(Oversat).

Da Cortez begyndte paa at erobre det merikanske Rige, havde dets Opdagelse allerede fundet Sted. Efterat Cuba havde underkastet sig og var coloniseret, havde den derværende Statholder Diego Velasquez, en foretagende og dristig Mand, udsendt 1517 en lille Eskadre paa Opdagelser imod Sydvest; denne berørte Kysterne af Yucatan og undersøgte dem saa vidt, at den hjembragte til Den Kundskaab om et metalrigt og af frigerste Stammer beboet Land. En strax derpaa følgende noget større Udrustning havde berørt Den

Cozumel, besejlede hele Kysten af det siden saakaldte Ny=Spanien fra Ducatan til Panuco=Floden, og erhvervede sig et nøiere Kjendskab til det Indre. Spanierne saae paa forskjellige Punkter af Kysten iblandt dyrkede Marker store og folkerige Stæder med Bygninger af Steen og i Form af Taarne; de bemærkede en ordnet Regjering og oveehovedet en høiere Cultur end hos de øvrige Indianere, med hvilke de hidtil vare komne i Berørelse; paa den anden Side bemærkede de hos de Indfødte Beviser paa et hvidt frigerst Mod, hvilket noksom overbeviste dem om, at Erobringen af dette Land vilde være et vanskeligt Foretagende. Ved forskjellige Landinger opdagede de fremdeles Landets store Metalrigdom; ved Tabasco=Strømmen og i San Juan de Ulloa fik de ved Tuffhandel og Foræringer Guld og Sølv til en Værdie af 15,000 Pesos (en Peso — Peso duro — udgjør omtrent en Piafter) en Sum, som dengang syntes betydende nok til at opmuntre Colonisterne paa Cuba til et nyt Foretagende, hvilket lovede større Berrømmelse og rigere Bytte end alle hidtil udførte Erobringere. Statholderen paa Cuba, Diego Velasquez søgte paa enhver Maade at fremskynde Udrustningerne, idet han tænkte paa at udføre Erobringen i sit Navn og give det opdagede Land til sit Statholderstabs. Til Anfører udnævnte han en paa Den meget anseet Mand, der saavel i høi Grad besad Colonisternes Tillid, som ogsaa havde opnaaet nogen Fordring paa en høiere Stilling i Expeditionen derved, at han an-

vendte sin hele ikke ubetydelige Formue paa denne Ud-
rustning. Denne Mand var Fernando Cortez,
Mexicos Erobrer.

Fernando Cortez, født 1485 i Medellin, en
lille Stad i Estremadura, nedstammede fra en anseet,
om end ikke rig Familie. I Begyndelsen bestemt af
sine Forældre til Retslærd, fik han en Opdragelse,
hvorved han gjorde sig sin Tids Dannelse fuldkommen
egen*) og studerede uogen Tid ved Universitetet Sa-
lamanca. En dristig og urolig Character, som den-
gang skal have bragt ham i mange Slags Forlegen-
heder, gjorde ham alligevel fremmed for enhver Leve-
maade, der udfordrede Ro og stadig Beskæftigelse.
Imod sine Forældres Villie forlod han Universitetet
for at vælge Soldaterstanden, og indskibede sig, 19
Aar gammel, til den daværende vigtigste spanske Colonie
San Domingo. Han naaede derhen paa en Tid,
da den eneste farlige Opstand af Indianerne, som Spa-
nierne der prøvede, var bekæmpet og undertrykt. Cor-
tez gjorde ved denne Leilighed sin første Krigstjeneste
og erholdt til Belønning en Commenda (Encomienda,
et Gods med indiske Slaver) hvor han levede 6 Aar
som Colonist. Hans dristige Mand tillod ham dog ingen

*) Han talte flydende Latin, og havde et nøie Kendskab til
de romerske Historiekrivere. En ikke ubetydelig Grad af
Mandsbannelse erkjender man ogsaa i hans Beretninger til
Carl V, hvilke gjøre Mexicos Erobrer al Ære. Hans
Stil er naturlig, klar og kraftfuld.

Roe i Nydelsen af den erhvervede Eiendom, saasnart en ny Leilighed frembød sig til frigeriske Foretagender. Da *Belasquez* forberedede Cubas Erobring, folgte *Cortez* sin Landeiendom, og anvendte sin Formue paa den Udrustning, hvori han med flere Benner tog Deel. Ved Erobringen viste han sig som en ved Mod og Dygtighed udmærket Soldat, saa at han tilvandt sig Statholderens Tillid og alle Spaniernes Agtelse. Til Belønning fik han et større Landgods, hvorpaa han, ifølge sin Charakters Energie drev Landhuusholdning og Bjergarbeide med samme Iver som ellers Krigen, saa at han blev en af de meest velhavende Colonister paa Den. Hans Anseelse blev snart af en saa stor Betydning, at han fik en *Alcade*-Post paa *Sanct Jago*, den dengang meest betydende Stad paa Cuba. En Elskovshandel bragte ham dog i Uenighed med *Belasquez*, der ved denne Leilighed lod ham endog fængsle og lægge i Lænker; men *Cortez* vandt ved sin Frimodighed sin Foresatte, og Denne stod paa den bedste Fod med ham, da Efterretningen om Mexikos Opdagelse indløb; anseete Colonister, som ligeledes toge Deel i det nye Foretagende, udvirkede ved mangfoldige Uttringer, at *Belasquez* valgte til Anfører for denne Udrustning den Mand, til hvem den største Deel af Hine havde Tiltro. *Cortez* folgte sit Gods paa Cuba, anvendte Indtægten deraf til at anskaffe Levnetsmidler, Vaaben, Heste o. s. v., og blev udvalgt til *General-Capitain* for denne Expedition. Udrust-

ningen besørge ham i al Hurtighed, og forlod endelig Havnen i en saadan Fart, at det maatte hos Belasquez vække Mistanke om, at Cortez vilde unddrage sig hans Herredømme. Han sendte derfor den Befaling til Trinidad, hvor Cortez maatte lande, igjen at fratage ham Commandoen.

Da Cortez kom til Trinidad, hvor et ikke ubetydeligt Mandskab stødte til ham, vare alligevel Forholdene paa hans Flaade saaledes beskafne, at han ikke nu behøvede at bekymre sig om en Befaling, udstedt af Belasquez. Han besad i høi Grad Færdighed til at behandle Menneffene saaledes, at han tilvendte sig deres Tilbøielighed, selv om de vare hans Fjender, en Gave, der sædvanligt pleier at være fremragende Characterer egen, og der er en saadan Mand ligesaa nødvendig til at gennemføre forbausende Foretagender som frigerst og politist Dygtighed. Den største Deel af hans Folk var allerede saa indtagen for ham, at Alcaden i Trinidad, som skulde affætte ham, skrev tilbage til Belasquez, at han af Frygt for et Oprør iblandt Soldaterne ikke turde vove at udføre hans Befaling. Belasquez sendte derpaa en Fortrolig til Havana, det sidste Sted, hvor Cortez maatte lande, med Befaling til den derværende Understatholder, at fængsle Cortez og lade ham transportere til Sant Jago. Da Denne kom derhen, hændtes det Samme der som i Trinidad, og Sagen havde ingen videre Følger, end at Cortez sandsynligviis fra nu af fattede

den Beslutning, i Virkeligheden at gjøre sig uafhængig af Velasquez, et Skridt, hvortil desuden hans Troppers Stemning opfordrede ham.

Da Proviant og nogen Forstærkning var tagen ombord i Havanna, forlod Cortez den 10de Februar 1519 denne Havn. Han havde 11 Skibe, eet paa 100 Tønder og 3 paa 70 til 80 Tønder; de øvrige vare aabne Barker. Denne Eskadre havde ombord 508 Soldater, hvoriblandt 13 Muffeterer og 32 Flitsbueskytter; de øvrige vare bevæbnede med Sværde og Spyd; næsten Alle vare istedetfor Harnisser store Bamser, udstoppede med Bomuld, som nok kunde bøde af imod Indianernes Pile og Spyd. Artilleriet bestod af 11 Stykker og Rytteriet kun af 16 Heste. Søefolkene og Haandværkerne beløbe sig til 109 Mand. Med denne ubetydelige Magt begyndte han et Riges Erobring, som formaaede at stille Hundredetusinder af Krigere i Marken, og som i det Mindste havde et Indvaaner-Antal af 12 Millioner.

Først tog han den samme Retning som hans Forgængere, og kom til Cozumel, hvor der herskede den bedste Forstaaelse imellem ham og Indvaanerne. Her var han saa heldig, i en Spanier, Geronimo de Aquilar, at finde en Tolk, som, ved et Skibbrud forslaaet derhen, i længere Tid var forbleven i Indvaanernes Bold saa at han nu forstod deres Sprog. Fra Cozumel seilede han til Tabascostrømmen, men fandt ikke der nogen venstabelig Modtagelse. Provindsens hele Magt

var samlet paa Kysten for at forhindre Landgangen. Cortez gjorde Indianerne ved sin Tolf fredelige Tilbud, men forgjæves. Da han med nogle hundrede Mand seilede i Baade opad Strømmen, maatte han tilkæmpe sig en Landingsplads, hvorpaa det hele Mandskab blev under bestandig Fegtning bragt til Kysten. Cortez tog i den spanske Krones Navn Landet i Besiddelse, optog en Leirplads, og udsendte den næste Dag nogle Officerer med Tropper for at recognoscere Omegnen. Fjendtlighederne standsede ikke, skjøndt Cortez bortsendte Fangerne med Foræringer og venlige Forsikringer. Den tredie Dag endeligt var der en saadan Masse Indbyggere samlet, at Spaniernes lille Skare blev omringet af tætte Hærhobe; men den tilfegtede sig ved sit Skyts og Rytterie en fuldkommen Seir. Cortez selv havde med Rytteriet udført et Angreb, og derved udbredt en endnu større Skræk end ved sit Artillerie, idet Indianerne ansaae Hest og Rytter for sammenvorne Bæfener. Dette Nederlag bevagede Indianerne til Underhandlinger, da Cortez paany bortsendte Fangerne med venlige Ord; de sendte ham Foræringer af Guld og Levnetsmidler og flere Slavinder; men Cortez behandlede dem som Benner, efterat han havde bejjeret af dem, at Overhovederne (Kazikerne) skulde bringe den spanske Konge deres Hylдинг. Her begyndte han overhovedet den Politik, som han lige indtil Slutningen af Erobringen fortsatte. Han taalte ingenfænde, at de Overvundne bleve mishandlede og

plyndrede, og omgikkes dem altid saa venligt, som om slet ingen Fjendtligheder havde fundet Sted. Han forlangte alene, at de skulde bringe Spaniens Krone deres Hylдинг og opgive de Skiffe, som vare uforenelige med Christendommen. Naadehold og Stormodighed have under hans Anførsel ved Mexikos Erobring virket paa samme Maade som den europæiske Krigskonsts Overlegenhed og overhovedet den aandelige Dannelses Overvægt. Strengthed og Voldsomhed viste Cortez kun da, naar en voldsom Fremfærd var nødvendig ved truende Fare for hans egen Frelse, eller naar en oftere gjentagen Opstand af Indianerne, efter Spaniernes Begreb en Opstand imod Christendom og Krone, blev undertrykt. Hvor han selv derimod ikke var tilstede, lode hans Officerer sig ofte lede af Gjerrighed og Grusomhed.

(Fortsættes).

G. Jacob sen.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 4.

Løverdagen den 24de Januar 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

C o r t e z.

(Fortsat).

Fra Tabasco-Strommen seilede Eskadren til San Juan de Ulua, og ankom der den 2den April. Strax kom til Skibene Baade med anseete Folk, som gave Cortez Beviser paa deres venfskabelige Sindelag. Aguilar forstod ikke deres Sprog; men til Lykke befandt sig blandt Slavinderue fra Tabasco en ung Pige, døbt af Cortez med Navnet Marina og berømt ved den sldigere Erobring, og hun bødede paa denne Aguilars Mangel paa Kundskab til de Indfødtes Sprog; thi hun kunde tale baade den mexikanske og Aguilars indianfske Dialect. Paa denne skjøndt besværlige

Maade bleve i Begyndelsen alle Samtalerne med de Indfødte fortolkede; den var dog tilstrækkelig til at sætte Cortez i Kundskab om Sagernes Stilling og til at føre hans Underhandlinger med Indianerne, hvorved han i den følgende Tid udvirkede ligesaa meget som ved sine Baabens Magt. Cortez erfarede, at hine Assendte vare Embedsmænd hos en mægtig Fyrste, Mexikos Behersker, Montezuma, og at de skulde erkundige sig om Aarsagen til hans Besøg paa deres Kyster. Han gav derpaa følgende Svar, at han havde Sager af den yderste Vigtighed personligt at meddele Provindsens Statholder og Feltherre, og ønskede indtil da at blive forsynet med Levnetsmidler. Strax derpaa landsatte han sine Tropper, lod sin Leir forskanse, Skytset opstille, og indtog overhovedet en militærisk Stilling for fuldkomment at sikke sig imod Overrumpling.

Den næste Dag kom Provindsens to høieste Embedsmænd til Cortez med Foræringer og med et talrigt Følge. Cortez bevertede dem, gav dem Foræringer til Montezuma, og bød dem at meddele deres Fyrste, at han var kommen paa sin Konges Befaling, for i personlig Samtale med Landets Behersker at omtale flere Ting, som vilde være Denne i høieste Grad velkomne; kort sagt, han udgav sig for en Gesandt, og beviste, at hans Plan med Hensyn til Erobringen var saavidt modnet, at han under hiint Foregivende tænkte paa dristigt at trænge ind i Landet

og der benytte sig af de sig frembydende Umstændigheder. De Affendte indtog han ved sit høflige Væsen, men tillige undlod han ikke at vække Forbauselse og Skræk hos dem, idet han lod sine Tropper rykke ud, Kanonerne affyre og Rytteriet styrte hen over Kystens Sandsletter. Hine berettede, hvad de havde hørt og seet, og saa Dage efter kom der en Gesandt fra Mexikos Behersker med mangfoldige Foræringer men tillige med det Budskab, at den ønskede Samtale ikke var nødvendig. Foræringerne bestode i en Sol af Guld, i en Solmaane af et Bognhjuls Størrelse, i en Mængde Smykker af Guld og Sølv i Skikkelse af Dyr, i Fjedre, Bomuldstøier o. s. v. Men Metalværdien beløb sig efter Missionairen Torquemadas Beretning til 50,000 Ducater, og Castillo fortæller meget naivt, hvorledes Synet af disse Rigdomme havde mindre glædet Spanierne formedelst deres Værdie, end det henrykkede dem ved den Vished, at de vilde i Landet forefinde Masser af Guld og Sølv. Heller ikke tog Cortez noget Hensyn til den sidste Deel af Budskabet, men svarede, at han maatte personligt tale med Montezuma og desaaarsag vilde begive sig til hans Residents. Et andet Sendebud fra Montezuma afviste Besøget, som Cortez ønskede, paa en endnu mere bestemt Maade; men denne vedblev sit Forlangende, og erholdt imidlertid ved Samfærdselen med Indianerne Kundskab om det mexikanske Riges Forhold, idet han ogsaa kom i Berørelse med utilfredse og undertrykte Folkestammer, og

endog blev af Kaziken i et nærliggende Landskab, Zempoalla, indbudet til en Samtale og anmodet om Bistand imod Montezumas Tyrannie.

Da Spanierne landede i det mexicanske Rige, omfattede det den største Deel af det sildigere Vicekongerige Ny-Spanien, men indbefattede i sig endnu flere uafhængige Bjergnationer, som havde forseglet deres Selvstændighed imod det større Monarchie. Rigets Bestaaen var endnu ny; efter Mexikanernes Sagn var Aztekerne's herskende Stamme vandret i det 13de Aarhundrede ud fra de kaliforniske Kyster ind i Mexicos Dale, og havde der efter et 50aarigt Ophold opbygget Hovedstaden Tenochtitlan (det aztekiske Navn paa Mexico) midt i en Sø paa kunstigt anlagte Dæmninger. Som det synes, vare dog forskellige Stammer udbredte i Landet, der ved en eendommelig Cultur stode Amerikas Ur-Nationer temmelig lige, og som vare bleve enten ved Bold undertvungne af eller paa fredelig Maade sammensmeltede med Aztekerne. Enheden under en monarchisk Regjeringsform var i hiin Stat endnu nyere, og havde vel bestaaet kun lidet over et Aarhundrede. I Begyndelsen blev Thronen besat ved Valg, og var af en talrig og mægtig Adelsstand indskrænket i sine Rettigheder; først nogle faa Decennier før Spaniernes Ankomst var der efter den gamle Forsfatnings Tilintetgjørelse dannet et uindskrænket og arveligt Monarchie af den sidste Fyrste Montezuma. Men Adelen var endnu ved Cortez's Landing af stor

Betydendhed ved sine Grundbesiddelser og Forrettigheder, og strengt affondret fra det øvrige Folk, hvoraf den større Deel maatte i en Livegenskabs- eller en endnu fuldkomnere Slaveries-Tilstand savne i større eller mindre Grad Samsunds-Rettigheder. Monarchiet besad al den Kraft og al den udvortes Pragt, som pleier at være det eiendommelig i ordnede Despotier. En Mængde Embedsmænd indkrævede de nøiagtigt bestemte Afgifter, udøvede Dommermagten, eller vaagede i det hele Rige over den hurtige Udførelse af Monarchens Befalinger, som ved en ordnet Kjede af Løbere bleve bragte ud i Landets fjerneste Dele; et mistænksomt Politie holdt Die med Undersaatternes Stemning, og talrige Tropper vare altid paa rede Haand til at undertrykke enhver Modstand. — Nationens Cultur-Tilstand var eiendommelig, og synes at have været en Levning af en gammel oprindelig Civilisation i Amerika, hvis Tilværelse adspredte Ruiner af Stæder paa forskjellige Punkter*) nutildags noksom bevidne; thi disse Stæder maae allerede før det aztekiske Riges Fald være undergaaede. Merikanernes Agerdyrkning stod ikke paa noget lavt Trin, og var, i det Mindste i Mexikos Dal, istand til at ernære en tæt sammentrængt Befolkning, der udenfor Hovedstaden

*) I Yucatan, Guatemala o. s. v. I disse Dele af Nyspanien vare mange Stæder, hvoraf der findes Ruinhobe, paa Erobringens Tid ikke længere beboede.

boede i en Mængde mindre og flere større Stæder ved Bredden af Søen (Tzucapalapan, Tezcucoc, Tlucupan o. s. v.). Den afgav ogsaa Beviis paa en høi Grad af Konstsands; Spanierne i det Mindste beundrede den mexikanske Adels udstrakte og findrigt anlagte haver, hvori det Nyttige var forenet med det Behagelige paa en Maade, som de ikke havde bemærket i deres eget Fædreland. Stæderne viste suorlige Gader, og indbefattede alle i større eller ringere Antal vidtstrakte og taarnartede Bygninger af brændte Steen, oversmurt med Kalk, saavel Paladser for de Fornemmere som ogsaa Offertempler for de talrige Guder; de første indbefattede i sig vidtstrakte Gemakker og Gaarde; de sidste bestode af Pyramider, som paa Siderne vare omgivne af Trapper, og paa de flade Tage vare forsynede med en mindre Bygning. Enkelte Haandteringer havde naaet en Høide, som man ellers kun pleier at bemærke ved en finere Cultur: Spanierne beundrede Ziirligheden i de vævede Tøier og Guldarbejderne og i den skønne Indfatning af Juvelerne som ogsaa Sammensætningen af Fjederprydelserne; i Almindelighed viste dog Haandværkerens og Handelens Tilstand en lavere Grad, som kun lidet havde sig over det fuldkomne Barbarie. Jernets Brug var ubekjendt, og til at erstatte skærende Instrumenter betjente Mexikanerne sig alene af Flintestene. Guld og Sølv blev ikke brugt som et Dmtuskningsmiddel men alene til Pynt; til Dmtuskningsmiddel i Handel brugte de Cacaobønner. Huusdyr vare ikke

tæmmede til Menneskenes Tjeneste, og Massen af de lavere Folkeklasser var kun bestemt til at bære og trække Byrder. Vel besad Mexikanerne en temmelig nøiagtig Tidsregning og et vidt udstrakt om; just ikke simpelt Talsystem; derimod var deres Skrift ufuldkommen i den Grad, at den alene var istand til at fremstille enkelte Begreber. Den bestod i Billeder, som bleve malede paa vævede Tøier, og fremstillede blot i ufuldkomne Omrids uden rigtig Tegning. Paa denne Maade vare Montezumas Beretninger forfattede, da Cortez landede paa Kysten, og da Provindsens høiere Embedsmænd kom til ham med Begjering om at faae hans Grinde at vide.

Mexikanernes sociale Liv frembød i mangfoldige Henseender saa mange Affhyeligheder, at man ikke kan beklage den hele Civilisations Undergang. Som før nævnt stod ligeoverfor Thronens eller Adelens Despotisme et aldeles undertrykt Folk, som, hidtil uden al Berettigelse, blot kunde vinde ved Omverling af Herrer. Religionen var alene beregnet paa at vække Skræk og Rædsel; og fordrede ved talrige Menneskeoffringer en bestandig Tribut af de afhængige Nationer, der maatte synes saa meget affhyeligere, som den var bragt i en systematisk Orden.*) Med Menneskeoffringerne var Brugen af Menneskekød til Næringsmiddel

*) Efter de laveste Angivelser beløb Antallet af de offrede Mennesker i Hovedstaden sig aarligt til 2000.

forbunden, og dette blev regelmæssigt budt tilfals paa Stædernes Torve. Unaturlig Bøllyst var fremdeles ikke alene taalt overalt, men aldeles gaaet over i deres Sæder, ja endog i deres Religion, og Fylderie i Nydelsen af spirituøse Drikke blev drevet indtil det højeste Overmaal.

Det manglede Mexikanerne ligesaa libet paa frigerisk Mod som paa en regelmæssig Inddeling af deres Hær; men deres Diciplin var ikke tilstrækkelig til at fegte i sluttede Geledder og i lette Bevægelser. Deres Forsvarsvaaben bestode blot i flettede Rørskjolde og i Klæder af udstoppet Bomuld, deres Angrebsrustning i Spyd, Pile af Fiskebeen eller Flintestene, Træesværde, som bleve skærpede af samme Slags Stene. Alt dette var utilstrækkeligt imod europæisk Krigskunst, og Mexikanerne synes at have været altfor ubehændige til hurtigt efter Omstændighedernes Fordring at kunne gjøre Forandringer i deres Maade at føre Krig paa, imedens det sildigere af Spanierne undervungne peruanske Folk hurtigt tilegnede sig den europæiske Maade at føre Krig paa, men viste en fuldkommen Mangel paa frigerisk Mod.

(Fortsættes).

G. Jacob sen.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 5.

Løverdagen den 31te Januar 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Bekjendtgjørelse.

Lirsdagen den 30te December 1851 afholdt det forenede Understøttelses-Selskab en Repræsentrantsforsamling, der bivaanedes af 38 Repræsentranter og i hvilken følgende afhandlede og besluttede:

1. Medundertegnede Borgen, hvis Embedstid udløb med Aaret 1851, gjenvalgte for de følgende 3 Aar eenstemmigt ved det ifølge Lovenes § 46 foretagne Valg.

2. Til i Forening med den efter Lovenes § 57 vedblivende Revisor Hr. Fuldmægtig Diekmann,

at revidere Regnskabet for 1851, gjenvalgtes Hr. Justitsraad Lautrup, som har modtaget Valget.

3. Til, i Overensstemmelse med Lovens § 48 at foretage det i bemeldte § befalede Eftersyn samt Overleveringen af Selskabets Kasse og Effecter valgtes følgende Repræsenteranter:

- Hr. Justitsraad Stjernholm,
- Secretair L. C. Bondrop og
- Cancellieraad Hansteen,

hvilke Alle have modtaget Valget.

4. Som Medlem af Skrivtcomitteén valgtes Herr Lic. theol. Pastor C. Rothe, der ligeledes har modtaget Valget.

5. Foredroges Resultatet af den foretagne Revision af Regnskabet for 1850; hvorefter dette Regnskab dechargeres og qvitteres; hvorhos det i Anledning af en Revisionsbemærkning vedtoges, at Administrationen til næste Generalforsamling fremlægger et Forslag om en mulig Modification i Lovens § 15.

6. Efter Ansøgning fra forhenværende Bud M. Lorenzen, prolongeredes den ham hidtil tilstaaede Understøttelse af 100 Rbd. for Aaret 1852.

7. Billigedes det, at Pensionerne for de afdøde Pensionister Skræder Borch og Porcellainshandler Jones samt Smedker W. J. Ewers endnu udbetales disses Enker for 1ste Dvartal d. A. med 6 Rbd. 24 s. til hver, og at den endelige Afgjørelse af denne Sag finder Sted ved næste Generalforsamling.

8. 2 Ansøgninger fra Slægtninge efter afdøde Medlemmer om at erholde Understøttelse af Selskabet kunde ikke bevilges.

9. Vedtog Forsamlingen at de uerholdelige Contingent=Restancer for 5 Medlemmer, der saaledes efter Lovene blive at udslette af Selskabet, samt for afdøde Medlemmer maatte affrives i Alt med 52 Rbd. 84 §.

10. Optoges følgende 94 nye Medlemmer:

Afd. Snekker Jensens Datter Sophie.

— Hoffouerer Hudes Datter C. L.

Snekker C. F. Engelbrecht.

Silke- og Klædehandler S. Rosenstand.

— — — C. C. D. Weel.

Lærredshandler J. Bigler.

— H. P. Schröder.

Bødkerfrimester J. J. D. Giese.

Grovsmedmester D. W. Larsen.

Gartner C. J. Wille.

Hoboist H. J. A. Barbieri.

Sergeant Holms Datter H.

Justitsraad H. Callisen.

Cand. theol. F. C. Lund.

Zomfrue M. M. Schousboe.

Værtshuusholder N. Nielsen.

Naalemager J. Hoffmann.

Brændeviinsbrænder N. H. Haarlov.

Værtshuusholder S. Petersen.

Tøimager Kaarsgaards Datter L. M. S.

- Licent. theol. Pastor C. Rothe.
 Malersvend J. T. Jensen.
 Tommersvend. D. Jensen.
 Toimager J. F. Buchardt.
 Salt- og Kulmaaler P. Larsens Enke D.
 Afd. Theatercontrolleur Lenkewik's Datter T. C. M.
 Afd. Bud i Selskabet Bastians Datter C.
 Høker N. P. Thorup.
 Urtekrammersvend N. A. Holm.
 Skrædersvend C. Dittesen.
 Guldmægtig F. C. Knebusch.
 Klokker ved Bartou Sørensens Datter C. W.
 Toimager S. Jørgensen.
 Bagersvend L. P. Sørensen.
 Værtshuusholder Mortensens Enke S.
 Skomager Dinesens Enke K.
 Sadelmager J. C. Gall.
 Afd. Oberstl. Tommermester West's Datter L.
 Værtshuusholder P. Hansen.
 Baaklædningsstræder ved Theatret J. Petersen.
 Bud ved Søv-Statens Drengeskole F. Hansen.
 Kgl. Taffeldækker M. R. Heden.
 Skomagersvend C. C. Hendriksen.
 Afd. Copiist Raschs Datter B. C.
 Tapetmager L. C. Schinkel.
 Skomager J. T. Hoff.
 Bødker S. Jensen.
 Architect Michelsens Enke C., Modehandlerinde.

Afd. Landmand Petersens Datter A. G., Traad-
handlerse.

Afd. Skræder Clemmerts Datter S.

Skræder P. Ipsen.

Snedkersvend H. A. Thorup.

Urtekræmmer W. G. Givø.

Snedkersvend J. H. C. Christensen.

Bærtshuusholder H. Hansen.

Sadelmagersvend G. W. A. Johansen.

Skomager J. J. Mørgreen.

Bortner J. F. Hansen.

Løimagersvend N. Petersen.

Afd. Hørkræmmer J. Olsens Datter G. P., Institut-
bestyrerinde.

Afd. Hørkræmmer J. Olsens Datter P. D.

Kobbertrykker ved Søfort-Archivet Petersens Datter M.

Toldassistent J. P. Rosendahl.

Handelsagent N. F. Topp.

Skræder H. N. D. Petersen.

Afd. Tømmermand Johnsens Datter A. S. H.

Bogmand B. Nielsen.

Capit. og Toldforvalter Hellbergs Datter F. J.

Rgl. Fuldmægtig Hjorths Datter G. M. M.

Afd. Kjøbmand Dragheims Datter K. K.

Silke- og Klædehdlr. G. L. Drtved.

Cand. philos. G. W. G. Rheinländer.

Tømmermester G. Jacobsen.

Skomagersvend G. F. Olsen.

Justitsraad og Contoirchef G. J. Martensen.
 Urtekræmmer P. D. Løsekrant.
 Thee- og Porcellainshdlr. C. Sørensen.
 Hoboist i Garden C. W. Carlsen.
 Tvimager P. C. Madsen.
 Kleinsmedsvend N. Nielsen.
 Graverkarl ved vor Frelser's Kirke C. Sørensen.
 Skræder A. L. Sørensen.
 Ol- og Melkehandler J. Nielsen.
 Afd. Høker Nielsens Datter K. J.
 Tømmermester C. F. Taube.
 Skomager C. S. F. Liver.
 Skomagersvend P. Andersen.
 Commandersergeant S. N. Halsrode.
 Bødkersvend C. F. Bork.
 Børstenbindersvend C. C. Jacobsen.
 Skomagersvend N. Wentrup.
 Tømmersvend W. Hasenjæger.
 Mechanikussvend A. F. Løwert.
 Kammerj. A. v. Berner, Pr.-Lieut. ved Hestgarden.
 Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab.
 den 23de Januar 1852.

J. Garbrecht. E. Clausen. D. Borgen.

Carl. S. Groth.

C o r t e z.

(Fortfat).

Montezuma havde faaet nøiagtige Efterretninger om de tidligere Landingsforsøg, og siden den Tid saa meget mere næret Frygt for, at Spanierne skulde paany komme til Kysterne, som han kjendte Resultatet af de Fegtninger, som de to første Opdagere havde leveret. Hans Frygt var for Tiden saa meget større, som der iblandt Mexikanerne herskede en almindeligt udbredt Troe, at fra Osten vilde der komme Fremmede, som skulde undertvinge og beherske dem. Det maa nu staae uafgjort, hvori denne Troe havde sin Grund; alle historiske Kilder bevidne dog eenstemmigt, at den fandt Sted, og de sildigere Begivenheder bevise nofsom, at den gavne Spanierne ligesaa meget som den Overlegenhed, deres europæiske Civilisation gav dem. — Fra det Dieblif af, da Cortez bestemt erklærede, at han maatte med sine Tropper besøge Montezuma i Hovedstaden, viste iøvrigt denne det mexicanske Riges Behersker en bestandig Frygt og Raadvildhed. Han havde hverken Driftighed nok til at angribe Cortez eller Mod nok til at holde Spanierne borte fra sin Hovedstad, eller til behørigt at sikke sig, saasnart de havde sat fast Fod i den. Adelens selvstændige Kraft var lammet ved Thronens Despotisme, og vaagnede først i det Dieblif, da det allerede var ude med Montezuma.

Førend Cortez dog greb ind i det mexikanske Riges Forhold, opnaaede han ved sine Troppers bestemte Billie en Stilling, som befæstede hans Selvstændighed paa en saadan Maade, at han, saalænge Erobringen stod paa, kunde gaae frem som en uafhængig Feltherre. Hans før omtalte Forhold til Velasquez blev opløst paa en Maade, som gav Spaniernes daværende friere Forhold, i Dvereensstemmelse med hans Selvstændighed, tillige en lovligere Form, i det Mindste indtil det Dieblif, da Kronen dømte i denne Sag. Da Montezumas sidste omtalte Sendebud var kommen, afholdt Merikanerne sig pludseligt fra alt Samqvem med Spanierne, saa at herved opstod en diebliffelig Forlegenhed ved Mangel paa Levnetsmidler.

(Fortsættes).

G. Jacob sen.

Borger-Vennen.

Fire og Tredsiendstyvende Aargang.

Nr. 6.

Løverdagen den 7de Februar 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

C o r t e z.

(Fortsat).

Denne Omstændighed benyttede Belasquez's Parti, især en Slægtning af ham, Juan Belasquez, og Capitain Diego v. Ordaz til at bearbejde Troppeperne i den Hensigt, at disse skulde forlange at vende tilbage til Cuba. Hensigten med Reisen var jo opnaaet ved Gevinsten af en betydelig Masse ædle Metaller, men Mandskabet var for lidet til at grunde en Colonie; det maatte altsaa være endnu mere utilstrækkeligt til at erobre en mægtig Stat. Denne agiterende Tale opmuntrede det større Antal til at gjøre Modstand, og

iblandt disse Misfornøiede vare der Mange, som tidligere havde paa unyttig Maade tilsat deres Formue, da et paatænkt Foretagende imod Peru var strandet ved det indiske Raads Embedsmænd. Alle disse Menneſker ventede af Velasquez ſaa meget mere de ſamme Hindringer og Fortredeligheder, ſom han var anſeet for at være en Yndling af Fonſeca, Præſidenten i det indiske Raad. De havde en afgjørende Indflydelse paa Stemningen i den lille Hær; Soldaterne traadte tumultuariſt ſammen i Forening, udnævnte Cortez til Feltherre, og beſluttede at grunde en Colonie. Om Cortez ledede diſſe deres Berægelſer, maa ſtaaе derhen; af Caſtillos Beretning er det i det Mindſte klart, at de ham aldeles hengivne Capitainer Pedro Alvarado og Criſtoval von Oli ſtode i Epidſen for Bevægelſen. I Overeensſtemmeſe med de dengang i Spanien endnu beſtaaende frie Municipalforfatninger udvalgteſ da et Byeraad for Colonien, der ſtrax conſtituerede ſig ſom en lovlig Ørighed, og efter alle retlige Former gav det tumultuariſke Valg Lovskraft. Cortez nedlagde formeligt i Byeraadets Hænder ſin Overcommando, der førſt efter en Beraadſlagning af ovennævnte Ørighed blev ham igjen overdragen og efter mange Bægninger af ham paany overtagen. Velasquez's Tilhængere ſøgte at gjøre Modſtand; Byeraadet lod Tvende af dem, Juan Velasquez og Diego von Ordaz, bringe i Lænker ombord paa Skibene; men Cortez vandt dem der for ſig paa en

jaadan Maade, at begge disse fra nu af viste sig som hans varmeste Tilhængere. Der blev ivrigt arbejdet paa at indrette Colonien, Skandser bleve opfaste, Baracker opførte af Grene o. s. v. Cortez selv brugte Spaden som en simpel Soldat, og i kort Tid var paa hiin Plads grundet et Holdepunkt paa Kysten, hvilket, nødvendigt for det tidligere Foretagende, vorede efter Erobringen til en betydelig Stad (Villa Rica de la Vera Cruz, det sande Korsens rige Stad, sædvanligt for Kortheds Skyld kaldet Vera Cruz).

Imidlertid var Cortez kommen i Berørelse med Montezumas utilfredse Undersaatter, i Begyndelsen med enkelte Indianere, der gave ham Levnetsmidler for Glasforaller, siden med Adelsmænd. Han begyndte sine Operationer i Mexiko med en Marsch i nordlig Retning, for personlig at opsøge de Utilfredse, og ankom efter nogle Dage til en temmelig betydelig Stad, Sempoalla, hvor han strax blev af Kazikerne modtagen som en Frelser. Spanierne studsede ved at see denne talrige Befolkning i en af Steen opført Stad; Indianerne tilbade de Fremmede som Væsener af en høiere Art, og ventede af dem Befrielse fra Tyrannie og Undertrykkelse. I et andet Landskab havde Cortez strax Leilighed til at opfylde de Indfødtes Forventning. Imedens Kazikerne beklagede sig for ham over, at de bleve af de mexikanske Skattebetjente berøvede deres Sønner og Døttre som ogsaa deres Kostbarheder, ankom to af disse med strenge Befalinger fra Mon-

tezuma, der forlangte som Straf for at have modtaget de Fremmede en Tributbetaling i Menneſkeoffre. Men Cortez erklærede, at han var kommen i Kongen af Spaniens Navn for at komme de Undertrykte til Hjælp, og befalede ſtrax at arreſtere Skattebetjentene. I Omegnen lod han overalt kundgjøre, at Landet var befriet for Tribut af Menneſkeoffre, og at han vilde beſkytte de Indfødte ved ſine Vaaben. En Opſtand i Landet paafulgte denne Kundgjørelſe; Provinciſen erklærede ſig løst fra Mexikos Herredømme, og under lydelig Jubel bragte man Spaniens Konge ſin Hyldeſt.

(Fortsættes).

G. Jacobſen.

Extract

af

fjerde Kvartals Regnskab 1851,

for

det forenede Understøttelses-Selskab.

I n d t æ g t.

	Rbd.	ß.
A. Beholdning fra forrige Qvartal.....	2332	9
Ugentlige Indtægter for Ugebladets 63de Aargang Nr. 40 à 52 incl.	1069	90
B. Renter af Rbd. 100,000, i 4% Kongl. Obligationer for 6 Maaneder til 11. Decbr. 1851 ÷ $\frac{1}{16}$ Krigsfat.	1875	Rbd. " ß.
Renter af £ 5400 i 3% Danst-engl. Obligation for 6 Maaneder til 30. Septemder 1851 ÷ $\frac{1}{16}$ Krigsfat.	686	— 57 -
C. Restancer for Laans Afdrag fra 3. Qvartal 1851.....	251	— " -
anviiste Laans Afdrag for 4. Qvart. 1851	1497	— " -
Rbd. 1748 — " -		
deraf er i 4de Qvartal 1851 indbetalt	1506	— " -
saaledes Restancer for Laan d. 31. Decbr. 51.	242	— " -
D. Contingents Restancer for 3 Qvart. 1851 Rbd.	247	— 54 -
anviiste Contingenter og Gaver i 4de Qvartal 1851.....	2448	— 62 -
Rbd. 2696 — 20 -		
deraf er i 4. Qvartal 1851, indbetalt.	2206	— 80 -
igjen	489	— 36 -
de affrøve Contingenter (vide Udgiwt Nr. 58)	36	— 36 "
saaledes Contingents Restancer d. 31te Decbr. 1851	453	— " -
	Rbd.	9712 80

U d g i v t.

	Rbd.	ß.
1 Uaffordrede Pensioner fra 1ste, 2det og 3:ie Qvartal 1851.....	18	Rd. 72 ß.
anviiste Pensioner for 4. Qvartal 1851	1148	— " -
Rbd. 1166 — 72 -		
disse Pensioner er udbetalt i 4de Qvartal 1851.....	1166	— 72 -
2 Betalt Laanet i Banker med.....	2000	" "
3 dito Renter af disse til dito	25	80
4 dito Lønninger for 4de Qvartal 1851.....	500	" "
5 dito Ugebladets Trykning med Papir.....	211	" "
6 dito en anvist Liv-Rente.....	50	" "
7 dito en anvist Gratification for 4de Qvartal 1851 ...	25	" "
8 dito Generelle Omkostninger	141	38
9 Affrøve Contingenter (vide Indtægt D.).....	36	36
Saldo, Beholdning.....	5556	46
deraf i Sparekassen Rbd., 3600.		
	Rbd.	9712 80

Kjøbenhavn den 31te December 1851.

Overensstemmende med den forte Control.

D. Borgen.

J. Garbrecht.

G. Clausen.

G. Primon,
Kasferer.

Carl S. Groth.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 7.

Løverdagen den 14de Februar 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

C o r t e z.

(Fortfat).

Indianerne vilde offre de arresterede Skattebetjente; Cortez frelste dem ved en List, og begyndte en statsklog Fremgangsmaade, som bragte Barbarerne i fuldkommen Forvirring, men som ogsaa kun hos Saadanne kunde bringe gode Følger. Han oversendte ved hine Mexikaner Montezuma et venfskabeligt Budskab, hvori han fremstillede alt det Forefaldne paa en saadan Maade, som om det var skeet uden Foranledning fra hans Side; tillig. tilmeldte han ham hans nærforestaaende og fredelige Besøg som Gesandt fra en mægtig Fyrste.

Paa den anden Side sluttede han samme Dag et formeligt Forbund med de oprørske Kaziker, hvorved han, som ved alle sine sildigere Fordrag, gjorde til Betingelse for sin Beskyttelse, at Indianerne skulde i Fremtiden afholde sig fra Menneſkeoffringer og unaturlig Bellyst. Spaniernes Anseelse var allerede ved, hvad der var skeet, saa stor, at de ved deres Tilbagekomst til Sempoalla kunde omstyrte Afgudsstøtterne og i deres Sted reise et Kors. Indianernes Modstand blev undertrykt uden Blodsudgydelse.

Efter Tilbagekomsten til Standquarteret blev der taget Forholdsregler til at opnaae Kronens lovlige Stadfæstelse paa Hærens egenmægtige Fremgangsmaade og til at modvirke det indiske Raads Indflydelse ved Hoffet. Hele Montezumas Foræring blev bestemt for Kongen; Cortez gjorde Udkaſt til en Indberetning, og Coloniens Dyrighed vedfœiede en af alle Soldaterne underſkreven Skrivelse, hvori de retfærdiggjorde deres Ulydighed imod Belasquez ved Nødvendigheden Et directe til Europa affendt Skib forlod med ovennævnte Skatte og Documenter Havnen ved Vera Cruz.

Colonien befandt sig i tilstrækkelig Forsvarsstand, og der var allerede truffet Foranstaltninger til Marschen til Meriko, da Opdagelsen af en Sammensværgelse foranledigede nogen Standsning. Flere af Belasquez's Tilhængere havde aftalt, om Natten at ville bemægtige sig et Skib for dermed at undvige til Cuba og overbringe Belasquez Underretning om det Fores-

faldne. En Sammensvoren opdagede Feltherren denne Plan. Sammensværgelsen blev hurtigt undertrykt, men fremvirkede en saadan Bevægelse i Hæren, at Soldaterne anden Gang traadte tumultuarisk sammen i Forening, og fattede den Beslutning, at ødelægge deres Flaade for derved at affkære alle Midler til alle lignende Forsøg. Beslutningen blev med Colonialøvrighedens Stadfæstelse strax udført; man bragte Materialierne af de ødelagte Skibe i Land for at opbevare dem til sildigere Planer. Naturligviis blev derved tillige Tilbagereisen affsaaren Spanierne, saa at der nu kun blev dem Balget imellem Seir og Død tilbage; den sidste Hensigt laae dog ikke til Grund for deres Fremgangsmaade.

Den 16de August 1519 rykkede endeligt Cortez ind i det Indre af Mexiko med omtrent 500 Spaniere og 400 Krigere fra Sempoalla, efterat han havde ladet en lille Besætning blive tilbage i Vera Cruz. Trods og Skjts blev videre befordret af indianske Lastdragere, og det hele Tog bevægede sig i streng militærisk Orden, saa at Spanierne vare til ethvert Dieblisk beredte til at indlade sig i Fegning. Veien førte dem deels igjennem Bjerge, deels igjennem beboede Dale og befolkede Landskaber, hvor de bleve overalt modtagne med Foræringer og Undertastelse, indtil de naaede hen til Grændserne af en frigerisk og uafhængig Republik, Tlascala, hvis Gebeet, gjennemskaaet af raae Bjergstrækninger og desaaarsag let at forsvare imod udbortes

Fjender, ernærede en tapper og stolt Befolkning. Tlascaltekerne, talrige og fattige paa en ufrugtbar Jordbund, havde hærdet deres indre og ydre Frihed, og bleve af de omboende Stammer frygtede og hadede, især af Mexikanerne, imod hvem de selv nærede et fra deres Forfædre overleveret og forbittet Fjendskab. Cortez havde valgt Veien over denne Republik's Gebeet, fordi han ikke ventede nogen Modstand af Montezumas Fjender, og meente med dem at kunne slutte et Forbund, lignende det i Sempoalla. Han sendte forud nogle Kazifer fra Sempoalla med Fredstilbud; men det store Raad i denne isolerede Republik nærede Mistanke imod de Fremmede, og sendte Gesandterne tilbage igjen med Forbud imod at betræde deres Land. Cortez opgav dog ikke sin Plan, og Spanierne overskrede i slagfærdig Stand de ubevogtede Grændser.

Saa snart Cortez havde betraadt Republikens Gebeet, blev han angreben af en mindre Hobe, og maatte fra nu af hele to Uger bestaae en daglig Kamp med tappre Fjender. Tlascaltekerne styrtede i tæt sammentrængte Hobe ind paa Spanierne og søgte at bryde igjennem deres Rækker, men bleve hver Gang fastede tilbage ved europæisk Krigskonst og Disciplin; deres Overmagt i Antal og den indiske Maade at fegte paa maatte ligge under for Spaniernes Vaaben og Slagorden; Skysset fastede de tætte Rækker til Jorden; Musquetz og Flitsbueffud forfeilede ingensinde deres Maal, fordi de vare rettede imod sammentrængte

og nær ved hinanden staaende Hobe; Landsfer med Fiskebeen og Flintestene formaaede ikke at standse Rytteriet, der red disse Masser overende, som havde Møje med at bevæge sig; desuden blev Indianernes Slagorden uafbrudt forstyrret derved, at de strax bragte deres Døde og Saarede i Sikkerhed, en Sædvane, som var foranlediget ved hine Nationers omtalte Skif, ifølge hvilken de bestemte deres Fanger til Dffring og Føde. Cortez rykkede under hine Fegninger kun langsomt frem; naar han havde tilbagelagt omtrent 6 Mill, valgte han med Omhyggelighed en Leirplads, og beskyttede sig om Natten ved Forskandsninger, der bleve opkastede om Aftenen. Han tabte aldrig af sin Hensigt, at vinde dette tappre Bjergfolk til sin Allierede; Fangerne sendte han altid tilbage med Foræringer, Benskabsbeviisninger og Fredstilbud; saasnart han drog igjennem et Landskab, blev der altid vaaget over den strengeste Krigstugt. Spanierne befandt sig iøvrigt ikke i nogen behagelig Stilling; omendskjøndt deres Hær havde kun havt faa Døde og kun mistet et ringe Antal Heste, vare næsten alle Soldaterne saarede, Levnetsmidlerne vare ringe, og Valpladsen bragte ikke noget Bytte, saa at Modet kunde end mere vækkes ved Haab derom; thi Republikken var fattig paa ædle Metaller; de led desuden af Kampens Strabadser, der vare saa meget mere besværlige, som de færdedes i et Alpeland i den hede Zone. Imedens de om Natten bivouakerede ovenpaa de hede Dage i Dalene,

vare de udsatte for Nattens Kulde, som Vinden førte med sig ned fra Sneebjergene. Mange Spanier og Heste bleve syge.

Cortez's statskloge Adfærd viste snart sin Virkning. I Republikens store Raad dannede der sig et Parti, som ønskede Fred og Forbund med Spanierne, og det saa meget mere, som Cortez altid for Fangerne viste sig som en Fjende af Mexikanerne. Tlascaltecerns Anfører Xicotenga og hans Tilhængere modsatte sig dog enhver Underhandling med Spanierne; Hiin leverede Spanierne den 15de September et Hovedslag, men erfarede dog snart, at hans Kaziker ikke gierne saae den videre Fortsættelse af Krigen. Spanierne vare allerede bragte i Uorden, og deres Nederlag syntes uundgaaeligt, da flere Kaziker i Hæren ikke understøttede deres Anfører, og derved befordrede Spaniernes Seir. Xicotenga forsøgte et Overfald om Natten; Spanierne vare paa deres Post, og dreve Fjenden tilbage fra deres Forskandsninger. Republikens store Raad besluttede nu, at ansøge de Fremmede om Fred; Xicotenga havde bestandigt Betæneligheder derved; han sendte under Paaskud af Fredsunderhandlinger til den spanske Leir en Mængde Spioner, hvis sande Bestemmelse dog letteligen blev opdaget af en Sempoaltek og af Tolken Donna Marina og beviist af Cortez i et Forhør. Cortez lod Hænderne afhugge paa flere af dem, og sendte dem saaledes lemlæstede tilbage til deres Hær. Xicotenga havde truffet Forberedelser

til et uyt Angreb; Spionernes Opdagelse overraskede Barbarerne, og opvakte den Formodning hos dem, at de Fremmede vare uovervindelige saavel ved deres Tapperhed som ved deres Klogskab. Feltherren maatte altsaa føie sig efter Republikens Befaling, og begav sig selv til den spanske Leir, for at undskylde Fjendtlighederne og modtage Fredsbetingelser af Cortez. Snart derefter kom ogsaa Republikens Overhoveder med bestemte Andragender og med Indbydelse til Cortez om at begive sig til deres Hovedstad. Den spanske Feltherre selv forstod sig saa vel paa at vinde disse Tlascalteker ved Venlighed og aaben Adfærd og at bestyrke deres Mening om Spaniernes Overlegenhed ifølge hvilken de forekom Barbarerne at være Guder. Efter kort Tids Forløb var disses Tænkemaade bleven omstemt paa en saadan Maade, at den hele Befolkning viste Spanierne en entusiastisk Vedhængenhed. Disse drog under Jubelraab ind i Hovedstaden; Republikken hylkede Kongen af Spanien som sin Overherre idet dens indre Forholds Bestaaen var dem tilsikret, og Cortez opnaaede saaledes sin Hensigt, at have faaet et velbegrundet og fordeelagtigt Forbund bragt istand, hvilket, ved de sildigere Hændelser endnu mere befæstet ved Tlascaltekernes Fjendskab imod Mexikanerne, skaffede ham et Holdpunkt, uden hvilket han ikke kunde have gennemført Mexikos Erobring. Kun eengang foranledigedes der en Misforstaaelse. Cortez, en beregnende og særdeles klog Mand, tabte sin sædvanlige Besindighed

i Religionsiver, saasnart der var Tale om Christendommens Udbredelse. Af Iver derfor forlangte han gjentagne Gange af Republikens Overhoveder, at de skulde ikke alene opgive Menneskeoffringer, men endog ganske frasige sig deres Religion. Han var allerede paa Veie til at gaae frem med Boldsomhed, men mødte en saa alvorlig Modstand, at Flere af hans Officerer erklærede hans Fremgangsmaade for uklog, og at endog hans Capellan raadede ham til, at bie i det Mindste, endnu nogen Tid, indtil Indianerne var behørigt underviste i Christendommen.

(Fortsættes).

G. J a c o b s e n.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 8.

Løverdagen den 21de Februar 1852.

Førlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Bekjendtgjørelse.

Fredagen den 12te Marts d. A. Eftermiddag Kl. 6
ønskes et Møde af Selskabets Repræsentanter afholdt
i Højesterets Forsal paa Brindsens Palais bag Slottet,
hvortil herved indbydes.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab
den. 17de Februar 1842.

J. Garbrecht.

E. Clausen.

D. Borgen.

Carl. S. Groth.

C o r t e z .

(Fortfat).

Cortez opholdt sig 17 Dage i Hovedstaden, indtil hans Saarede vare helbredede, hans Vaaben satte i behørig Stand, og fuldstændige Efterretninger om det mexikanske Rige indhentede. Derpaa satte han sig i Marsch til Mexiko over Cholula, ledsaget af 4000 Tlascalteker, idet hans Tropper rykkede bestandigt slagfærdige og med alle krigeriske Forsigtighedsregler til at modtage Fjenden ind i Montezumas Rige.

Mexikos Behersker havde imidlertid bestandigt været raadvild med Hensyn til at fatte en Beslutning angaaende de nødvendige Forholdsregler imod Spanierne. Efter Det, som var forefaldet i Sempoalla, havde han udstedt Befaling til at samle en Hær imod de Fremmede, som æggede hans Undersaatter til Oprør; men, da de af Cortez frelst Skattebetjente kom tilbage til ham med et venkabeligt Budskab, tog han ovennævnte Befaling tilbage. Udfaldet af Kampen med Tlascaltekerne, med hvem Mexicanerne siden deres Riges Bestaaen havde ført en resultatløs Krig, berøvede ham Haabet om, at han vilde kunne gjøre de Fremmede en saadan Modstand, at den kunde bringe ham Seir. Han forsøgte paany Underhandlinger for at holde Spanierne borte fra sin Hovedstad. Da Xicotenga begav sig til Cortez's Leir, vare der ogsaa komne Mexicanere derhen, hvilke endogsaa lovede i

deres Herres Navn, at han vilde betale Spaniernes Konge Tribut, men Cortez maatte ikke komme til Mexiko. Denne holdt Gesandterne hen, indtil der var sluttet Forbund med Tlascalala*), og lod da Montezuma kundgjøre sit snarlige Besøg. Montezuma søgte derpaa ved et Baghold at udvirke, hvad han ikke havde kunnet opnaae ved Foræringer og Underhandlinger, og til hvis Udførelse ved aabenbar Magt der manglede ham Mod.

Da Cortez var kommen til Cholula, den første større Stad i det mexikanske Rige, som han betraadte, blev han modtagen med Ærbødighed. Kazikerne og Præsterne kom ham imøde, lod ryge for ham og hans Officerer som for Guder, bragte Spaniernes Konge deres Hyldest, anviste Spanierne en Deel af Staden til Qvarteer, og leverede Levnetsmidler i rigelig Mængde. Kun Tlascaltekerne turde som afgjorte Fjender ikke komme ind i Staden, og maatte opslaae deres Leir udenfor den. Alligevel mærkede Spanierne den tredie Dag, at man havde noget Fjendtligt ifinde imod dem.

*) Betingelserne for dette Forbund bleve samvittighedsfuldt overholdte af den spanske Regjering. Spanierne levede kun i faa Landstrækninger; Indvaanerne bleve regjerede under deres tidligere Forhold af Kaziker. Saaledes fandt Alex. v. Humboldt dem, og, da snart derefter Mexikos Uafhængighedskrig begyndte, bevarede Tlascaltekerne deres Vennskab imod Spanierne; imedens de andre Indianere gik over til Insurgenternes Skarer, tilbageviste de alle de Gules Opfordringer.

Levnettsmidlerne udebleve, og ingen Indianer indlob sig med Spanierne. Der kom Gesandter fra Montezuma til Cortez, og tilbageviste i et trodsigt Sprog det Besøg, han agtede at gjøre. Cortez lod to Præster arrestere, og i Forhøret over dem blev Mistanken forøget. Imedens han underholdt sig med disse og med en Kazik, underrettede to Sempoalteker ham om, at man bemærkede paa Gaderne i Nærheden af hans Qvarteer fjendtlige Forberedelser; to Tlascalteker, som snege sig igjennem Staden, gave ham endeligt bestemt Kundskab om, at Qvinder og Børn vare skaffede bort og de mandlige Indvaanere bevæbnede. Cortez fornyede Forhøret over Præsterne, og fik tilsidst ved Trudsler og Foræringer at vide af dem, at der var allerede 10,000 Mexicaner i Staden, og 10,000 laae i Bjergkløfterne i et Baghold, for at angribe Spanierne ved deres Afmarsch. Spanierne bleve den hele Nat under Vaaben; imidlertid fik de den bestemteste Kundskab ved Tolken Donna Marina. En Kaziks Gemalinde, hos hvem denne laae i Qvarteer, søgte at frelse hende, og betroede hende som en Mexicanerinde den hele Plan, ifølge hvilken Spaniernes Undergang vilde være uundgaaelig. Cortez havde om Natten holdt Krigsraad, og skred nu til en Fremfærd, som utallige Gange er bleven lagt ham til Last, men som dog synes at have været det eneste Middel, hvorved han kunde frelse sig

og sine Tropper imod Overmagten af det tilstgitede Baghold.

Næste Morgen stode Spanierne og Indianerne under Baaben. Cortez lod flere Kazifer kalde til sig, og gav sig Udseende af, som om han ikke vidste det Ringeste om Bagholdet; saasnart et betydeligt Antal var samlet, bebreidede han dem pludseligt i haarde Ord Forræderiet, og, da de bestyrkede Overhoveder tilstode det, lod han ved et Kanonskud give Signal til Angreb. Indianerne bleve overraskede, og vare uden Anfører ikke istand til at forsvare sig paa nogen anden Maade end ved at flygte tilbage til deres Boliger og søge Frelse i Templerne. Spanierne nedsablede hele Hobe af bestyrkede Indvaanere; Tlascaltekerne trængte ind i Staden, og myrdede med en saadan Forbittrelse, at Cortez maatte ved Alvarado og Oli sætte Grændse for deres Raserie. Inden kort Tid stod en Deel af Staden i Flammer; Indianerne flygtede masseviis til deres største Dffertempler, hvilke Spanierne stormede. Cortez lod tilbyde de Overvundne Pardon; men Indianerne forsmaaede de Fremmedes Raade, og styrkede sig ned fra Tinderne. Hele to Dage varede Plyndringen; 6000 Merikanere og Indianere i Cholula bleve ihjelslagne, og Skrækken var saa stor, at Montezuma ikke vovede at gjøre noget videre Forsøg paa at standse Cortez i sin Marsch imod Hovedstaden.

Den tredie Dag lod Cortez de fangne Adelige

og Præster komme til sig, og gav dem den Erklæring, at nu var Forræderiet straffet fra spansk Side; fra nu af vilde ikke nogen Indbygger i Cholula være udsat for nogen Mishandling. Al Boldsomhed op-
hørte; de flygtede Indvaanere vendte nogle Dage efter tilbage til Staden, forbausede over en Fremgangs-
maade, der i Sammenligning med deres egen Maade at føre Krig paa forekom dem at være den høieste Grad af Mildhed. Lidt efter lidt bleve Torvene igjen fyldte; og under et Ophold af 14 Dage vistes der Spanierne af Indvaanerne samme Agtelse som tidligere af Tlascaltekerne efter overstaaet Kamp.

Den 29de October satte Cortez sig i Bevægelse imod Hovedstaden, uden at møde nogen videre Hindring paa sin Marsch. Kazikerne i de omliggende Landfaber kom ham bestandigt imøde med Foræringer; af flere iblandt dem hørte han bittere Klager over Montezumas Tyrannie, og blev advaret om i Mexiko at være paa sin Post, da Fyrsten havde lagt den Plan, at indlade Spanierne i Hovedstaden, der indesluttede dem og ved Krig og Hunger ødelægge dem. Da Spanierne havde overskredet en Bjergrygning ved Chalko, saae de endelig Mexikos prægtige Dal som et forjættet Land. De fik Die paa den vidtudstrakte Søe, hvis Bredder omringede 30 større Stæder; de saae, hvorledes Hovedstaden hævede sig i Midten af Bandspeilet, og kunstigt anlagte Dæmninger paa Bredderne udstrakte sig vidt og bredt. De saae dyrkede Marker, talløse Bygninger

af Taarnes Høide, kunstigt anlagte Gader og prægtige Haver. Efter Castillos Beretning ansaae Mange dette Syn kun for et Drømmebillede, Andre yttrede, at Alt her lignede Tryllepalladserne i Amadis's Ridderbog; de Flestes Phantaste beskæftigede sig med de Skatte, som Grobringen forjættede dem; men hos Mange sank ogsaa Modet, naar de tænkte paa de Advarseler, der undervejs vare blevne dem givne; Toget gik iøvrigt kun langsomt fremad; den hele Befolkning trængte sig frem for at see Spanierne, og hyppige Gesandtstaber og Besøg forarsagede Ophold paa flere Timer.

Hoffets Pragt satte Spanierne endnu mere i Forbauselse. Først kom Brindsen af det fyrstelige Huus, og gave Cortez Underretning om, at Montezuma kom ham imøde. Denne nærmede sig paa Hovedstadens østlige Dæmning. Han var omgivet med al en Despots Pragt. Tusinde pyntede Løbere gik foran ham; han selv var omringet af den fornemste Adel, hvoraf Ingen uden hans Fættene vovede at see ham i Ansigtet. Alle Folk bøiede sig og tilhyllede deres Ansigt, saasnart han lod sig see. Hans Bærestol, Thronhimmel og Klædning vare bedækkede med Juveler og Perler; hans Følge straaledede af kostbare Metaller. Modtagelsen var paa begge Sider venfskabelig; Cortez steg ned af sin Hest og Montezuma ud af sin Bærestol. Begge viste hinanden Høflighed, hvorved dog Cortez ikke overskred den europæiske Form, og fuldkomment hævdede sin Bærdighed ligeoverfor de Indsødtes slaviske Afsærd.

Montezuma selv bragte Spanierne i deres Qvarteer, et stort Pallads med rummelige Værelser og Gaarde, hvori de foresandt alle de Behageligheder, som Mexikanernes Civilisation kunde skjenke dem. Samme Dag besøgte Montezuma Spanierne endnu engang, lod uddele rige Foræringer iblandt dem, og førte en lang Samtale med Cortez. Den Sidste lykkedes det ved sin Personlighed at vinde Montezumas Tilbøielighed for sig i ligesaa høi Grad, som dette tidligere og sildigere havde været Tilfælde med de fleste Mennesker, med hvem han var kommen i personlig Berørelse, ofte endog med hans arrigste Fiender. Ved en flog Afverling af Stolthed og Høflighed, af voldsom Bestemthed og fiint, eftergivende Væsen, af indsluttet Alvor og oprigtig Frimodighed tilbendte han sig over denne Mexikos Monark en Lands-Overvægt, som han forstod at bevare lige til Dennes Død.

(Fortsættes).

G. Jacob sen.

Borger-Vennen.

Fire og Tredsiendstyvende Aargang.

Nr. 9.

Løverdagen den 28de Februar 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Bekjendtgjørelse.

Fredagen den 12te Marts d. A. Eftermiddag Kl. 6 ønskes et Møde af Selskabets Repræsentanter afholdt i Højesterets Forsal paa Brindsens Palais bag Slottet, hvortil herved indbydes.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab
den. 17de Februar 1852.

J. Garbrecht.

E. Clausen.

D. Borgen.

Carl. S. Groth.

Bekjendtgjørelse.

I Slutningen af Marts Maaned d. 2. vil en Repræsentantforsamling blive afholdt for at foretage Valg paa nye Repræsentanter ifølge Lovenes § 31. Tiden vil nærmere blive bekjendtgjort.

I Henhold til Lovenes § 34, undlader man ikke at anmode Selskabets Medlemmer om, at indkomme med Forslag i saa Henseende; hvilke bedes afleverede i Bogholder Contoïret inden 14 Dage fra Dato.

For at completere Medlemslisten, meddeles ifølge Lovenes § 35, en Fortegnelse over Til- og Afgangen blandt Selskabets Medlemmer i det sidst forløbne Aar.

Første Classification.

Indgaaede.

- Bastian, G., afd. Bud B's Datter.
 Berg, G., Bud ved Industriforeningen.
 Bojesen, G. J., forhenv. Postmester B's. Hustru.
 Callisen, H., Justitsraad.
 Drieser, Justitsraad, Raadmand, R. af D.
 Glase, J. S. M., Kgl. Sveitser's Datter.
 Hanssen, J. F., Portner.
 Heden, M. R., Kgl. Taffeldækker.
 Hellberg, F. J., Capit. og Toldsovalters Datter.
 Hjorth, M. M., Kgl. Fuldmægtigs Datter.
 Hude, G. L., Hoffouereers Datter.
 Hübner, G. H. J., Chorsanger, D. M.

- Jensen, J., Jernbane Inspecteur.
 Jensen, P., Ofsigtsbetjent.
 Jversen, L., Bud.
 Knebusch, F. G., Fuldmægtig.
 Larsen, J. G., Copiist.
 Larsen, D., Salt- og Kulmaalers Enke.
 Lenczewitz, T. G. M., Theatercontrolleurs Datter.
 Martensen, G. J., Justitsraad.
 Pedersen, J., Paaklædningsfræder ved Theatret.
 Petersen, M. L., Herskabs Kudst's Enke.
 Rasch, B. G., afd. Copiist R's. Datter.
 Rosendahl, J. P., Toldassistent.
 Winge, Cand. philos. og Copiist.

Udgaæde eller døde.

- Bjerg, Krigsraads Enke.
 Blom, Toldassistent.
 Conradt, Stadshauptmand.
 Falk, N. Amtsforvalters Datter.
 Hude, Hoffouereers Enke.
 Jacobi, Procurators Enke.
 Kaastrup, Toldbetjents Enke.
 Kjerrungaard, Rodemesters Enke.
 Langeland, D. J., Toldassistent.
 Lind, T. J., Politiebetjent.
 Lundbye, Major og Toldinspecteurs Enke.
 Melbye, Krigsraad.
 Olsen, H., Skovfoged.

Olsen, J., Ovsigtbetjents Enke.
 Thomsen, Kammerassessors Enke.
 Ørsted, Registrators Enke.

Anden Classification.

Indgaaede.

Barbieri, H. J. A., Musicus.
 Bræmer, D. F., Institutbestyrer.
 Høeg, B., Cand. theol.
 Lund, F. G., Cand. theol.
 Møller, P., Dentist.
 Olsen, G. B., Institutbestyrerinde.
 Poulsen, Organist og Kirkesanger.
 Rheinländer, G. W. G., Cand. phil.
 Rothe, Licent. theol., Pastor.
 Schouboe, M. M., Lærers Datter.
 Sørensen, H. G., Musiklærer.
 Sørensen, Klokkers Datter.
 Sørensen, Graverkarl ved vor Frelzers Kirke.
 Braae, G. M. }
 Braae, G. D. A. } afd. Pastor Braaes Døttre.

Udgaaede eller døde.

Barsoed, Skolelærers Enke.
 Holm, A. K., Provst.
 Kielsen, Overlærers Enke.
 Monrath, Lærers Enke.

Mortensen, Skolelærers Enke.
 Quistgaard, A. G. G., Institutbestyrers Datter.
 Wagner, Amtschirrurgs Enke.
 Wolf, Professors Enke.

Tredie Classification.

Indgaaede.

Nalsbrode, S. N., Commandersergeant.
 Carlsen, G. W., Hoboist i Garden.
 Hansen, F., Bud ved Sæetatens Drengeskole.
 Holm, H., Sergeants Datter.
 Larsen, A. G., Skipper ved Holmen P's Enke.
 Møller, A. G., Lommermand ved Holmen.
 Petersen, M., Kobbertrykkers Datter.

Udgaaede eller døde.

Havn, Capitainlieutenants Enke.
 Holm, H., Sergeants Datter.
 Holst, Commandeurs Enke.
 Klenau, Majors Enke.
 Mühlensteth, Commandeurcapitain.
 Sommer, Oberstlieutenant.

Fjerde Classification.

Indgaaede.

Bigler, J., Lærredshandler.
 Busch, J. M. P., Grossferers Datter.

- Dragheim, K. K., Kjøbmands Datter.
 Gjøe, W., Urtefræmmer.
 Holm, N. A., Urtefræmmer. svend.
 Jæger, P. C., Meel- og Grynhandler.
 Keisler, Urtefræmmer. svend.
 Langerhuus, N., Skipper.
 Løsekrant, P. D., Urtefræmmer.
 Mariboe, S., Kjøbmands Enke.
 Michelsen, C., Modehandlerinde.
 Murholdt, A. C., Kjøbmands Datter.
 Møller, H. P., Bog- og Papiirhandler.
 Nielsen, J., Ol- og Melkehandler.
 Nielsen, K. J., Høfers Datter.
 Olsen, P. D., Høfræmmer. svend.
 Ortvad, C. L., Silke- og Klædehandler.
 Petersen, A. C., Traadhandler. svend.
 Poulsen, P. L. Porcellainshandler. svend.
 Rosenstand, S., Silke- og Klædehandler.
 Rubin, D., Boghandler.
 Schrøder, H. P., Væredshandler.
 Sørensen, C., Thee- og Porcellainshandler.
 Thortsen, A. D., Capitain og Handelsbogholder.
 Thorup, N. P., Høfer.
 Topp, N. F., Handelsagent.
 Torværd, W. H., Goffardicapitain. svend.
 Weel, C. C. D., Silke- og Klædehandler.
 Wille, C. J., Handelsgartner.
 Wolff, F., Consul.

Udgaaede eller døde.

- Bech, P. B., Urtekræmmer.
 Branner, Grossferers Enke.
 Christensen, A., Viinhandler.
 Fischer, Viinhandlers Enke.
 Fonnesbech, Grossferers Enke.
 Gammeltoft, Grossferers Enke.
 Jacobsen, N., Grossferers Enke.
 Krog, C. A., Madam.
 Lange, J. F., Urtekræmmers Enke.
 Nicolaysen, Coffardicapitains Enke.
 Schou, J. K., Capitain og Grossferers Enke.
 Schou, M. C., Mægler.
 Schrøder, Bathuusforvalters Enke.
 Thorup, W. C., Kjøbmand.
 Thorup N. P., Høfer.
 Thorst, C. B., Contorist.

Femte Classification.

Indgaaede.

- Bang, A. C., Værtshuusholder
 Bohlmann, Tobaksfabrikør.
 Buchardt, J. F., Løimager.
 Haarløv, N. H., Brændeviinsbrænder.
 Hansen, P., Værtshuusholder.
 Hansen, N., Værtshunsholder.
 Ingemann, A. M. L., Parfumeurs Enke.
 Jørgensen, S., Løimager.

Kaarsgaard, L. M. S., Tøimagers Datter.
 Madsen, P. G., Tøimager.
 Mortensen, S., Bærtshuusholders Enke.
 Nielsen, R., Bærtshuusholder.
 Nielsen Børre, Vognmand.
 Petersen, S., Bærtshuusholder.

Udgaaede eller døde.

Achen, J. G., Cand. pharm.
 Bang, N., Tracteurs Enke.
 Bohlmann, Tobaksfabrikør.
 Brockmeyer, Gæstgiver.
 Helstrup, Tracteurs Enke.
 Iversen, Brændeviinsbrænders Enke.
 Lunde, A., Tobaksfabrikør.
 Scharff, F., Bomuldsvæver.
 Seerup, N., Kartemager.
 Spendrup, J. P., Brændeviinsbrænders Enke.

Sjette Classification.

Indgaaede.

Andersen, P., Skomagermester.
 Babe, S. B., Snedkers Datter.
 Balchen, L., Skomagermester.
 Bastian, A. G., Bageribestyrer.
 Borck, C. F., Bødkersvend.
 Breuning, F. G., Tapetmager.

- Bærensen, B. A., Skrædersvend.
 Børgesen, J., Karethmager.
 Christensen, J. M., Forpagters Datter.
 Christensen, J. H. C., Snedkersvend.
 Clemmert, S., Skrædermesters Datter.
 Danielsen, L., Skrædermester.
 Dinesen, Skomagers Enke.
 Ebbesen, J. P. C., Skoemagersvend.
 Engelbrecht, C. F., Snedkermester.
 Eskildsen, J. M., Barbeers Enke.
 Fischer, H., Guldsmedmester.
 Gall, J. C., Sadel- og Tapetmagermester.
 Giese, J. J. D., Bødkermester.
 Hendriksen, C. C., Skomagersvend.
 Herazek, J., Sværdseger.
 Hjorth, J. H., Kunstdreier.
 Hoff, J. L., Skomagermester.
 Hoffmann, J., Naalemager.
 Hoffensitz, N. R., Muurmester.
 Hormark, L. H., Malermester.
 Humble, C. H. L., Drejersvend.
 Jacobsen, G., Tømmermester.
 Jacobsen, C. C., Børstenbinder-svend.
 Jensen, S., Bødkermester.
 Jensen, F. C., Muursvend.
 Jensen, J. L., Malersvend.
 Jensen, D., Tømmersvend.
 Johansen, C. W. A., Sadelmagersvend.

- Johnsen, A. S. H., Tommermands Datter.
 Ipsen, B., Skrædermester.
 Kiertmann, B., Bagermester.
 Krüger, J. F. G., Snedfers Datter.
 Krüger, A. G. Snedfers Enke.
 Larsen, D. B., Smedemester.
 Lier, G. F., Major og Skomagermester.
 Liver, G. S. F., Skomagermester.
 Løv, B. L., Klokkestøber.
 Møllerstrøm, G., Skomagers Datter.
 Nielsen, J. L., Skrædersvend.
 Nielsen, N., Kleinsmedsvend.
 Norgreen, J. J., Skomagermester.
 Olsen, G. F., Skomagersvend.
 Ottesen, G., Skrædersvend.
 Petersen, G. J., Malermester.
 Pedersen, N., Tøvmagersvend.
 Petersen, H. N. D., Skrædermester.
 Range, J. H., Bagersvend.
 Rasmussen, G. G., Skomagermester.
 Riis, J. G., Skomagermester.
 Schinkel, L. G., Tapetmagermester.
 Street, S. L., Skibstømmermand.
 Søegaard, G., Parykmagers Datter.
 Sørensen, L. P., Bagersvend.
 Sørensen, A. L., Skrædermester.
 Taube, G. F., Skrædermester.
 Thorup, H. A., Snedfersvend.

Thrane, P. M., Skomagers Enke.
 Tønnesen, C. H., Skomagersvend.
 Ullrich, H. B., Kleinsmedmester.
 West, L., Oberstlieutenant og Tømmermesters Datter.

Udgaaede eller døde.

Bang, A. P., Malermester.
 Bang, A. C., Hof-Kunstdreier.
 Berg, F. G., Malermester.
 Birchholdt, Bødker.
 Christensen, C. C., Hjul- og Kæremagermester.
 Dyhring, Barykmagers Enke.
 Frederiksen, Bogbindermester.
 Glade, Skrædermester.
 Holm, H., Guldsmeds Enke.
 Holm, H., Bødkers Enke.
 Holst, J. C., Snekkers Enke.
 Jacobsen, L., Skomagermester.
 Jde, F. B., Skræderfrimester.
 Jøren, Fortepianostemmer.
 Jørgensen, A., Skomagermester.
 Knuzen, M. C., Kunstdreiersvend.
 Melbye, J. J., Instrumentmagers Enke.
 Mervaldt, H. C., Jomfrue.
 Møller, J., Skomagersvend.
 Møller, A., Guldsmeds Enke.
 Naylor, L., Filebugger.
 Petersen, C. B., Jomfrue.

Kademacher, Murer og Tømrer.

Rasmussen, Bøssemagers Enke.

Reimann, C. B., Jomfrue.

Schmidt, J. A., Lejetjener.

Sønderberg, Instrumentmager.

Tastrup, C. A., Strædermester.

Weinreich, Capitain og Blytækkermester.

West, Oberstlieutenant og Tømmermesters Enke.

Endvidere har følgende Omflytning i Classificationerne fundet Sted:

Conditor B. Koller, nu Politiebetjent, fra 5te til 1ste Classification.

Tøffelmager T. T. Ullberg, nu Værtshuusholder, fra 6te til 5te Classification.

Snedkersvend L. Madsen, nu Værtshuusholder, fra 6te til 5te Classification.

Hof-Kunstdreier A. C. Bang, nu Værtshuusholder, fra 6te til 5te Classification.

Gymnastiklærer J. M. Mark, nu Krigssecretair og Bogholder, fra 2den til 3die Classification.

Af Pensionister ere afgaaede:

Guldsmed M. Foghts Enke.

Kobberstikker Sonnes Enke.

Stræder B. Borch.

Porcellainshandler W. Jones.

Budet Kleins Enke.

Stomager J. Helsted.

Jomfrue M. Hoyer.

Bogholder Borgens Enke.

Regimentschirurg Hushahns Enke.

Snedker B. J. Ewers.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab
den 20de Februar 1852.

J. Garbrecht.

E. Clausen.

D. Borgen.

Carl S. Groth.

C o r t e z.

(Fortsat).

I de første tre Dage herskede der et venkfabeligt Forhold imellem Spanierne og Merikanerne. De Første toge Staden i Diefyn. En Blanding af Barbarie og eiendommelig Cultur vakte deres Forundring. De beundrede den Orden og det Politie, som fandt Sted paa Handelstovene, de fremmede, der til Salg værende Natur- og Industrie-Producter, de talrige Offerpyramiders colossale Former, den kunstigt anlagte Vandledning og de paa saa mange Steder gjennemskaarne og med Broer forsynede Dæmninger. Soldaterne, som havde været i Rom og Constantinopel, studsede over

Folkemængdens Larm og Bevægelse i en stor Stad*), hvori desforuden Indbyggerne i de Søen omgivende Landskaber trængte sig sammen. Fremfor Alt beundrede de det største Dffertempel med 114 Trin og de der opdyngede Skatte af Guld og Juveler. Paa den anden Side gøs de ved de mange Spor af Menneskeoffre. Gulvet og Bægene i Bygningerne paa de flade Tage vare besmurte med Blod; de Dffredes Hjerter bleve opbrændte for affhyelige Billeder; Præsterne afgave i deres Udvotes overalt Tegn paa deres blodige Forretning; i Forgaarden gjenlød Hyl af Tigre og Løver og Larm af Klapperslanger, som, indesluttede i Bure, bleve ernærte af de Dffredes Indvolde, hvis Kroppe, bestemte til Spise, bleve enten opbevarede for Hoffet og Adelen eller solgte paa Torvene. Spaniernes Havesyge blev bestandigt vaft og næret ved Synet af Guld og Sølv, og næret i en saa meget høiere Grad, som de i deres Dvarteer opdagede et tilmuret Skatkammer. Castillo fortæller, hvorledes han selv ved denne Leilighed blev ligesom greben af en Svindel, da han saae disse sammenhobede Skatte, som man neppe havde kunnet samle sammen fra den hele øvrige Verden.

Paa den anden Side blev ogsaa Spaniernes Stemning ophidset ved den Fare, hvori de befandt sig.

*) Mexiko havde dengang efter den laveste Angivelse 60,000 Indvaanere, det nærliggende Tezcuco et lidet ringere Antal.

Deres Qvarteer var sikket og udrustet til Forsvar; men ved at affære dem fra Tilførsel af Levnetsmidler kunde deres Ødelæggelse bevirkes, og Tilbagetoget over de inddæmmede Veie syntes dem misligt. Heller ikke havde Nogen forglempt de Baamindelser, som vare blevne givne dem paa Marschen af utilfredse Kaziker, og Barbarernes Troløshed havde allerede viist sig i Cholula. Hæren traadte tredie Gang sammen paa en tumultuarisk Maade, og meddeelte Feltherren sin Beslutning, at, da Montezuma kunde ødelægge dem alle ikke alene ved Krig, men ogsaa ved Hunger, maatte man søge at bemægtige sig hans Person. Om Cortez selv har foranlediget denne i republikansk Form affattede Beslutning, maa man lade være uafgjort; han viste i det Mindste i Begyndelsen nogen Betænkelighed ved at udføre den. Officererne og Soldaterne bestormede ham en Nat, hvori det hele Mandskab i heftig Bevægelse ikke kunde tænke paa Roe; en den paafølgende Morgen modtagen Efterretning gjorde Udslaget. To Tlascalteker overbragte nemlig den Efterretning, at der af Mexikanerne var begyndt Fjendtligheder i Sempoalla og i Vera Cruz.

Den mexikanske Anfører, som commanderede paa Grændsen af Sempoalla, ved Navn Quialpopoca, havde, efterat Cortez var asmarscheret fra Tlascala, paany i den Egn indkrævet den nægtede Tribut. Indianerne henvendte sig til Commandanten i Colonien, Juan von Escalante, der paa sin Overansørers Maade søgte

ved venfabelige Forestillinger at tilfredsstille Mexikaneren. Denne svarede, at han vilde møde de Fremmede paa Balpladsen, anfaldt flere Landskaber, og tog ved Hærjen sin Hevn over deres Frasald. Escalante marscherede derpaa med 43 Spaniere og 2000 Sempoalteker imod Mexikaneren, og stødte paa ham, just som han plyndrede et Landskab. Fegningen begyndte; Indianerne flygtede, og Spaniernes ringe Antal maatte kæmpe med en Hær af Tusinder. De begyndte Tilbagemarschen, og naaede Vera Cruz, men mistede flere Officerer og Soldater, endogsaa Escalante. Quialpopoca sendte sin Fyrste Hovedet af en Spanier som Beviis paa, at de Fremmede vare dødelige og overvindelige.

(Fortsættes).

G. J a c o b s e n.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 10.

Løverdagen den 6te Marts 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

C o r t e z.

(Fortsat).

Siin Efterretning gjorde Udslaget. Hærens Beslutning blev udført med en Driftighed, som vel maa vække alle Tiders Forbauselse, men dog sandsynligviis vilde have været frugtesløs hos en Mand af større Mod end Montezuma. Cortez begav sig med sine Officerer, Pedro von Alvarado, Juan Velasquez, Gonzalo von Sandoval, Francisco von Lugo og Alonso von Avila og med nogle udvalgte Soldater til den mexikanske Fyrstes Ballads. Alle vare de fuldstændigt bevæbnede, i forte Mellemrum vare Soldaterne stillede paa Poster;

andre fulgte efterhaanden to og to sammen, og samlede sig tilsidst fra Balladsets Gaard til Montezumas Bærelse, stedsse beredte til at overfalde de mexikanske Bagter. Cortez traadte med truende Ord frem for Fyrsten: Freden var brudt, han maatte forsøie sig til Spaniernes Qvarteer, ellers var det ude med ham. Montezuma var i Begyndelsen af Bestyrtelse ikke istand til at fremføre et Ord; derpaa gav han den Forsikkring, at hine Sjendtligheder vare blevne begyndte uden hans Vidende, og udstedte strax Befaling til at arrestere Quaspopoca tilligemed hans Officerer, men vægrede sig bestemt ved at forlade sit Ballads. En halv Times Tid hengik med at snakke frem og tilbage; ingen af de tilstedeværende Mexikanere vovede uden deres Fyrstes Befaling at gjøre et eneste Skridt; et bestemt Ord af den feige Despot havde været nok til at bringe Spanierne i Fordærvelse. Endeligt raabte Velasquez under voldsomme Gebærder med barff Tone: „Hvortil al den Snak! Nu gaaer han med os, eller vi støde ham ned! Bort eget Liv staaer paa Spil!“ Montezuma, forfærdet saavel ved Tonen som ved Gebærderne, spurgte Tolken Donna Marina om Betydningen af Ordene; da han fik denne at høre, tabte han Modet, og i Dødsangest gav han efter for Spaniernes Forlangende. Strax viste Spanierne ham al Ærbødighed, optog ham i deres Midte, og ledsagede ham med dragne Sabler til deres Qvarteer.

Staden kom i heftig Bevægelse; men Monte-

zum a besad for lidet Mod til at benytte denne sine Undersaatters Stemning under sin personlige Fare. Da hans Fættre og andre merikanske Store kom til ham med det Spørgsmaal, om de skulde begynde Fjendtlighederne imod de Fremmede, gav han dem til Svar, at hans Forandring af Bolig var en fri Beslutning; de maatte kun sørge for Stadens Rolighed. Spanierne behandlede ham iøvrigt aldeles som en Fyrste. Hans Fornøielser og Regjeringsforretninger bleve ikke forstyrrede. Han talte dagligt med sine høieste Embedsmænd, udstedte Befalinger, modtog Tribut o. s. v. Ogsaa Ceremoniellet vedblev at være i den gamle Form hvorved hans Undersaatter viste ligeoverfor ham en slavisk Grefrygt. En spansk Officeer var derimod altid tilstede tilligemed Tolken og med et velbevæbnet Mandskab, og havde et vaagent Die med Montezuma, saa at al Leilighed til at sætte sig i Forbindelse med sine Undersaatter for derved at bidrage til sin Frelse var ham affkaaren.

Tyre Dage efter kom Quaalpopoca tilligemed sin Søn og 5 andre Officerer til Montezuma, som, feig nok, overleverede Disse som Fangne til Cortez. Cortez lod dem som Høiforrædere dømme af en spansk Krigsret til at brændes, og endnu samme Dag blev Dommen ereqveret. Tillige maatte Mexikos Behersker døie en endnu haardere Ydmygelse. Kort før Dommens Execution kom Cortez til Montezuma med en Bagt, og erklærede i trodsige Udtryk, at ogsaa han

maatte lide Straf, fordi det ved Forbrydernes Tilstaelse var bevist, at han var medskyldig. Han vendte sig bort, og hans Ledsagere lagde Lænker paa Fyrsten; Montezuma blev rasende, men ingen af de tilstedeværende Merikanere vovede at gjøre Modstand. Indianerne fastede sig under heftige Beeflager ned paa Gulvet, og Spanierne truede Enhver, som vilde gjøre Modstand, med vieblikkelig Død. Efter Dommens Execution indtraf Cortez paany, lod Lænkerne tage af den Fangne, og overøste ham med Smigrerier og Gresbeviisninger. Siden den Tid havde han Barbaren saa aldeles i sin Magt, at Denne, betagen af Frygt for sine egne Undersaatter, ogsaa lod de Adelsmænd arrestere og udlevere til Cortez, som i Tezeuko, Rigets anden Stad, og paa andre Steder traf Forberedelser til at hævde deres Uafhængighed; Cortez lod iøvrigt disse Adelsmænd behandle med samme Grubødighed som Montezuma.

Siden Montezumas Fangenskab var det aabentbart Cortez's Plan, ved Hjælp af Mexikos Behersker selv at bevæge hiint til despotiske Former vante Folk til efterhaanden at underkaste sig, hvortil den feige Monark, der frygtede Opstand af sin Adel i ligesaa høi Grad som Spaniernes Magt, beredvilligt rakte ham Haanden. Først lod Cortez bygge to Brigantiner, for at sikke sig Herredømmet over Søen og holde sit Tilbagetog aabent i det Tilfælde, at Broerne paa Dæmningerne skulde blive afbrudte. Cortez

havde i den Hensigt ladet Skibstømmeret og de i Vera Cruz opbevarede Materialier af den ødelagte Flaade føre herhen. Derpaa udsendte han mindre Afdelinger af Spanier til alle Dele af Landet, især til de Provindser, hvor der fandtes ædle Metaller. Afdelingerne vendte uhindrede tilbage til Hovedstaden, idet Montezuma udstedte Befalinger i Overeensstemmelse dermed. Ligesaa let lykkedes det Cortez at udvirke hos Montezuma, at han bragte Spaniernes Konge sin Hyldest. Den fangre Fyrste sammenfaldte sin Adel, og aflagde den under Taarer; han lovede Tribut og tilsvøiede en Foræring, som i Guldværdie beløb sig til 600,000 Pesos. Landets Regjering vedblev imidlertid at gaae sin sædvanlige Gang; Spanierne søgte paa enhver Maade at skaffe Fangen Fornøielse, gjennemseilede med ham Søen paa en Brigantine, lode ham gaae paa Jagt, og endogsaa midt imellem sine Undersaatter besøge Stadens Hovedtempel. Christendommens Antagelse og Ophævelse af Mennekeoffringer vare de eneste Fordringer, som Cortez ikke kunde opnaae; han udsatte begge Dele til en beleiligere Tid.

Den mexikanske Adels Magt var imidlertid ikke bleven brudt ved Montezumas Despotisme. Siden den aflagte Hyldest herskede overalt i Riget en hemmelig Gjæring, og Montezuma erholdt dagligt Beretninger, som meldte ham en almindelig Opstand saavel imod Spanierne som imod ham selv. Angesten indgav endelig Fangen saa meget Mod, at han alvorligt forlangte

af Cortez, at Denne maatte, da hans Hovedhensigt var opnaaet ved Hyldingen, drage ud af Landet. Cortez gav virkelig sin Indvilligelse dertil, men søgte dog at vinde Tid under det Paaskud, at hans ødelagte Flaade maatte igjen bygges. Montezuma sendte desaaarsag en Mængde Tømmermænd til Vera Cruz, og Cortez lod virkelig Skibenes Bygning begynde der; men efter en Beretning af Gomara havde han dog paa ingen Maade Lyst til at opfylde den virkelige Hensigt med hiint ovennævnte Løfte. Under disse Forhold indtraf der en ham aldeles uventet Hændelse, der aldeles forstyrrede hans Planer, og det fra en Side, hvorfra han allermindst kunde have ventet et saadant Uheld.

Som ovennævnt var det med Indberetning fra Vera Cruz affendte Skib blevet sendt directe til Europa. Ansøreren paa det havde den bestemteste Ordre til ikke at lande paa Cuba, for at Velasquez ikke skulde faae Noget at vide om, hvad der var forefaldet i den nye Colonie. Ansøreren derimod, som besad en Landeiendom paa Cuba, bestormede Styrmanden i den Grad med Bønner, saa at han landede paa en ubeboet Deel af Kysten i Nærheden af Landeiendommen. Imedens nu Hiin opboldt sig paa sin Eiendom, sprang en utilfreds Matros overbord, svømmede til Landet, og udbredte der Efterretning om Alt, hvad der var foregaaet i Colonien. Velasquez blev rasende over Cortez's Frafald. Skam, Forbittrelse og Hevnsyge ophidsede

ham til Hern. Desuden bragte Efterretningen om de vundne Skatte den hele Colonie i en heftig Bevægelse; en Masse af Eventyrere vilde indskibe sig, hvad enten *Belasquez* vilde tillade eller forbyde det. Under saadanne Omstændigheder besluttede Denne sig til at udruste et større Troppescorps for at tugte *Cortez*, og derpaa at erobre Ny-Spanien i sit eget Navn. Overcommandoen overdrog han til en Officeer, paa hvem han kunde fuldkomment forlade sig, *Pamfilo von Narvaez*. Efter kort Tids Forløb var en Udrustning bragt istand, der i Antal langt overgik *Cortez*'s Hær; thi den bestod af 19 Skibe, 12 Kanoner, 800 Mand Infanterie, hvoriblandt 80 Musqveterer, og 80 Ryttere; men den besad hverken en saa udmærket Anfører eller saa mange prøvede og i mangfoldige Kampe hærdede Soldater.

Narvaez landede i *San Juan de Uloa*, og fik der af nogle Overløbere fra *Bera Cruz* Underretning om *Sagernes* Tilstand. Ogsaa *Montezuma* fik om kort Tid Underretning om Landingens, og sendte Baade og Foræringer til *Narvaez*. Denne gav den Fangne et saadant Svar, som maatte vække Forbauselse og Glæde hos ham, nemlig at *Cortez* var en Oprører, og hans Hær bestod af Landstrygere og Røvere; Spaniens Konge havde sendt ham (*Narvaez*), for at befrie *Montezuma* fra hans Fangenskab, nedsable *Cortez* og hans Soldater eller sende dem lænkebundne til Spanien.

Montezuma holdt denne Efterretning hemmelig i hele to Dage, indtil Cortez af sin Fanges Munterhed fik en Anelse om en for ham ubehagelig Hændelse, og ved Spørgsmaal endelig fik at vide, at et betydeligt Corps Spanier var landet paa Kysten. Han selv kunde ikke troe Andet, end at disse Tropper vilde bringe ham Forstærkning, og lod under denne Forudsætning Efterretningen bekjendtgjøre for de øvrige Spanier. I Spaniernes Dvarteer herskede som Følge deraf den hele Nat igjennem den største Glæde, som dog allerede den paafølgende Morgen blev afbrudt ved en ubehagelig Biskhed om de Landedes egentlige Hensigt.

(Fortsættes).

G. J a c o b s e n.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 11.

Løverdagen den 13de Marts 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

C o r t e z.

(Fortsat).

Marvaez havde til Commandanten i Vera Cruz, Sandoval, sendt to Gesandter, der skulde opfordre ham til at overgive Fæstningen. Men Sandoval kom i heftig Strid med dem, lod dem binde med Strikker og paa Indianeres Ryg bringe til Cortez. Denne saa besynderlige Transport gik med en saadan Hurtighed, at Gesandterne, forbausede ligesaa meget over deres Behandling som over det folkerige og eiendommelige Land, kom 4 Dage efter til Mexiko. Paa denne Maade fik Cortez's Folk Kundskab om Tingenes

virkelige Tilstand. Cortez lod alligevel ikke Gesandterne undgjelde for sin Forbittrelse. Han modtog dem venstabeligt, undskyldte Sandovals Adfærd, og vandt dem fuldkomment ved sin Personlighed. Efter deres Tilbagekomst udbredte de Cortez's Roes i Narvaez's Leir, og opflammede Officerernes og Soldaternes Phantaste ved Beskrivelsen af, hvad de havde seet.

Cortez oversendte derpaa Narvaez et Brev, hvori han gjorde ham venstabelige og fornuftige Forestillinger. Han skildrede ham Sagernes Tilstand, og bad ham ikke at blande sig i Hovedstadens Anliggender. Isald han vilde operere imod ham, vilde hele Mexiko gribe til Vaaben; Leiligheden til Underkastelse og alle Fordele af de hidtil gunstige Begivenheder ville gaae tabte. Ny=Spanien var stort nok til at kunne rumme dem begge; Enhver af dem kunde isoleret operere i de forskjellige Dele af Landet. — Narvaez behandlede dem, der overbragte dette Brev, paa en overmodig Maade; men disse indvirkede i al Stilhed paa Officererne og Soldaterne. Castillo giver ganske aabent den Tilstaaelse, at en stor Mængde Guldbarrer blev anvendt til denne Hensigt. Endogsaa Narvaez's nærmeste Omgivelse blev omstemt; hans tre første Officerer traadte i hemmelig Underhandling med Cortez; Soldaterne fordulgte aldeles ikke, at de ugjerne vilde slaaes med deres Landsmænd, og mange deserterede til Vera Cruz. Narvaez selv fik Underretning om Cortez's Adfærd, men tog dog saa lidet Forholdsregler til at forhindre

den, at Cortez kunde organisere en regelmæssig Brevverling med sin Fjendes Leir, og erholdt dagligt Underretning fra den.

Narvaez tog Sempoalla i Besiddelse, og traf der langsomme Tilberedelser til Marschen imod Mexiko, imedens Cortez besluttede et hurtigt Angreb og iværksatte dette ligesaa hurtigt. Han efterlod 83 Spanier under Alvarados Commando i Mexiko, overdrog denne at bevogte Montezuma, og satte sig i Bevægelse med det øvrige Corps over Tlascala. Kort før sin Afreise havde han endnu en Samtale med Montezuma, hvori han fremstillede ham Sagernes Tilstand paa en saadan Maade, at Barbaren blev derved saa aldeles forvirret og ligesaa ubestemt som tidligere.

Paa Marschen fortsatte Cortez sine Planer med et saadant Held, at Fleertallet af Narvaez's Tropper allerede vare forledede, endnu førend han kom i Nærheden af Sempoalla. Narvaez selv raakte paa en vis Maade ligesom Haanden dertil, idet han lod sin Fjendes Officerer og Agenter uhindrede komme i sin Leir, og lod sig selv skuffe af disse. Han greb ligesaa lidet til militære Forholdsregler; i Tillid til sin Overmagt i Antal undlod han ogsaa den sædvanlige Paapasenhed, da Cortez allerede var i Nærheden af hans Hovedquarteer, og forhindrede ham ligesaa lidet i, at han traf Besætningen fra Vera Cruz under Sandoval hen til sig. Da Cortez allerede var kun nogle faa Mile fra Sempoalla, havde han endnu ingen Kundskab om

sin Fjendes umiddelbare Nærhed; hans Forposter vare kun i ringe Afstand fra Staden.

Cortez traf ubemærket Forberedelse til et Krigspuds, hvilket var det Gæst, der kunde skaffe ham og hans ringe Antal Tropper Seiren. Umiddelbart før Mørkets Begyndelse holdt han en kort Hvile efter den anstrengende Marsch, forkyndte det forestaaende Angreb om Natten og ordnede sin lille Skare, efterat han havde opflammet deres Mod ved en Tale, hvori han især vakte deres Forbittrelse over Narvaez's uopfordrede Indskriden, der truede med at berøve dem alle Fordelene af deres hidtidige Lykke. Omstændighederne vare gunstige for ham, Natten saa mørk, at Narvaez's Forposter ikke mærkede Fjenden, førend de vare overrumplede og fangne. Kun een Soldat slap bort, og gjorde Alarm i Sempoalla. Cortez's Corps fulgte ham dog lige i Hælene, saa at dette allerede kom i samme Dieblik. Først styrtede Cortez's Folk ind paa Artilleriet med en saadan Hurtighed, at de fleste Kanoner ikke kunde blive affyrede. I fuldkommen Orden kastede de sig derpaa ind paa Narvaez's Hovedquarteer, et Offer-tempel, og stormede Trinene dertil. Her fandt en heftig Modstand Sted; Narvaez, som i det Mindste ikke manglede personligt Mod, forsvarede sig kjæft, og et Dieblik var Afgjørelsen uvis; men et Landskastik traf ham i Diet; han styrtede om og blev fangen. Raabet: Victoria! Narvaez er falden! betog hans øvrige Tropper Modet, der i Forvirring vilde ile ham

til Hjælp. Al Orden blev opløst; enkelte Afdelinger traf sig tilbage til Offertemplet; men kun Faa forsvarede sig; en Skare overgav sig efter den anden; og ved Morgenens Begyndelse havde Cortez tilføjet sig den fuldstændigste Seir. Han havde alene mistet 3 Døde.

Den næste Dag tilbragtes under Seirsjubel; hele Narvaez's Mandskab tog Tjeneste hos Cortez, og kun faa Officerer vilde ikke indlade sig derpaa. Flaaden overgav sig uden Modstand, og Cortez traf Forholdsregler til at gjøre Skibene uskiftede til Tjeneste eller at bringe dem paa Land, forat Belasquez ikke skulde erholde nogen Underretning om det Skete. Med sin sædvanlige Virksomhed traf han Forberedelser til Tilbagemarsch; han stod nu i Spidsen for en Magt, hvorved han var istand til at gaae med større Eftertryk frem i at underkaste sig Landet.

Narvaez blev holdt som Fange i Vera Cruz. Cortez, som aldeles ikke besad sin Nations Character, Høngjerrighed, lod ham iøvrigt behandle godt. Efter Erobringen gav han ham fri, indbød ham til sig i Mexiko, og modtog ham der paa en saa venstabelig Maade, som om han aldeles ikke havde havt nogen Anledning til at beklage sig over denne sin Fjendes Opsørsel. — Narvaez's Foretagende paadrog iøvrigt de Indsødte en ny Ulykke; Hiin havde medbragt en Neger, som laae syg af Kopper; denne Sygdom udbredte sig hurtigt, og bortrykkede under Kampen vel hundrede Tusinde af Indianerne.

Uagtet den spanske Hær ogsaa nu ved sit Antal syntes frygtelig, blev alligevel Cortez's hele Plan forstyrret ved denne ubehagelige indtrufne Begivenhed. Da han rustede sig til Tilbagemarsch, fik han Efterretning om en almindelig Opstand blandt Mexikanerne. Alvarado blev beleiret i sit Qvarteer, og Montezumas Indflydelse paa hans Undersaatter havde ophørt.

Ifølge alle historiske Kilder var Opstanden fuldkomment forberedet, og Hovedstaden var fuld af Bevæbnede fra alle Rigets Dele. Opstanden skulde begynde paa en af Mexikanernes vigtigste Fester, hvilken Adelen pleiede at feire i Forgaarden til Hovedtemplet ved høitidelige Dandse. Alvarado blev indbudet, at tage disse i Diesyn, maaskee i den Hensigt, at han der skulde overrumles og fanges. Men Spanierne havde fra flere Sider faaet Kundskab om den tilsigtede Opstand; de holdt efter modtagen Indbydelse et Krigsraad, og besluttede en Fremgangsmaade, lig med den i Cholula, som dog under forandrede Forhold kunde hverken forhindre Opstanden eller paa nogen Maade gavne dem. Da Adelen's Dandse vare begyndte, begav Alvarado sig med 50 Mand til Templets Forgaard, lod Indgaugen besætte med Bagter, og styrkede derpaa med de Dvrige ind paa de ubevæbnede Mexikanere. Et Blodbad begyndte; Spanierne, desuden ophidsede ved de Dandsendes rige Smykker til Rov, nedslæbde alle de Indesluttede, omtrent 600 Menneffer, og vendte da tilbage belæssede med Bytte til deres Qvarteer.

Opstanden brød ud. Allerede paa Hjemveien blev der kastet med Stene og Pile paa dem fra Husene, efter deres Hjemkomst blev deres Qvarteer stormet af Tusinder; Montezumas Befalinger formaaede alene at holde Mexikanerne for Diebliffet tilbage. Alvarado var i Fare for at ligge under for Overmagten. De to Brigantiner bleve overrumplede og brændte.

Da Cortez erfarede Alvarados mislige Stilling, rykkede han i Hurtigmarscher ham til Undsætning med 1300 Soldater og 96 Ryttere. Republiken Tlascalala viste sig nu saa meget beredvilligere til at understøtte ham, som Kampen var begyndt med deres Dødsfjender. Den stillede endnu 2000 Krigere til Cortez's Corps, og gav ham saadanne Forstikringer om Benfskab, at han i Tilfælde af et Ulykkestilsælde havde et fast Punkt i Sigte for Tilbage marschen i Republikens Gebeet. Paa Marschen stødte han ikke paa nogen Hindring. Mexikanerne havde ikke engang afbrudt Dæmningsbroerne udenfor deres Hovedstad. Den 21de Juni 1520 holdt han anden Gang sit Indtog i Mexiko, som det sees af Castillo, opbragt over Alvarados unyttige Grusomhed, der ikke havde forhindret Opstanden og havde affkaaret alle Underhandlinger. Alvarado søgte at reitfærdiggjøre sig; Cortez vendte ham Ryggen, men vovede dog ikke under den paastrængende Fare at straffe sin Undercommanderende. Paa den anden Side viste han sig haard imod Mon-

tezuma i sin første Brede, da han fandt kun ringe Proviant og intet Torv med Levnetsmidler.

Fjendlighederne vare ved hans Ankomst blevne afbrudte kun i nogle Timer. En Afdeling, som han havde udsendt for at recognoscere, blev angreben, og var efter et betydeligt Tab kun istand til at slaae sig igjennem til sit Qvarteer. Dette blev uophørligt stormet af Tusinder; forskjellige Gange trængte Fjenden ind, og kun Spaniernes yderste Anstrengelse formaaede igjen at fordrive ham. Men Levnetsmidlerne vare saa ringe, at enhver Enkelt kun erholdt en Ration af 50 Maiskorn dagligt.

(Fortsættes).

G. Jacob sen.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 12.

Løverdagen den 20de Marts 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Bekjendtgjørelse.

Mandagen den 29de Marts d. A. Eftermiddag Kl. 6, afholdes en Repræsentsntforsamling paa Brindsens Palais bag Slottet; i hvilket Møde der, i Overeensstemmelse med Lovens § 34, foruden andre Sager, vil blive foretaget Valg paa nye Repræsentsnter m. v. og hvortil De Herrer Repræsentsnter indbydes.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 12te Marts 1851.

J. Garbrecht.

E. Clausen.

D. Borgen.

Carl S. Groth.

C o r t e z.

(Fortsat).

Under disse Omstændigheder var et længere Forsvar umuligt. Cortez forsøgte ved et Udfald at erobre Hovedstaden, det eneste Middel til Seir, som nu var ham tilovers. Den femte Dag styrtede Cortez med den største Deel af sine Tropper ud af Dvarteret, og fegtede hele Dagen igjennem paa Gaderne. Han overvældede overalt Mexikanerne, og trængte under uafbrudte Fegtninger lige hen til Hovedtorvet i Stadens Midte. Der stormede han under frygtelig Blodsudgydelse Hovedtemplet og naaede det flade Tag, hvorved han selv var i Spidsen for de Kæmpende. Han var endog i Livsfare; to Mexikanere nærmede sig ham under Foregivende af at ville overgive sig. De grebe pludseligt fat paa ham, rev ham hen til Randen for tilligemed ham at styrte sig ned fra Tinderne; men Cortez rev sig løs fra dem, og Begge styrtede uden ham ned paa Jorden. Templet blev taget; men selv dette Resultat var uden Nytte. Hans Mandskab var altfor ubetydeligt til at kunne holde de erobrede Punkter besatte; de erobrede Gader havde igjen fyldt sig med Gjender, og Cortez maatte om Aftenen slaae sig igjennem tætte Skarer. Paa Tilbagemarschen bleve Spanierne overvældede fra Husenes flade Tage med Pile og Stene. Næsten Enhver var ved sin Tilbagekomst til Dvarteret saaret; Krudtsforraadene toge af,

Levnettsmidlerne begyndte ganske at slippe op; og saa Drifkevandet var affsaaret, og endligt havde Mexikanerne afbrudt deres Broer over de gjennemgaaene Dæmninger, saa at deres Fjender saae sig aldeles indesluttede.

I denne Nød søgte Cortez endnu engang at benytte Montezuma; men det var for sildigt. Ved Opstanden var Mexikos gamle Forsatning igjen traadt i Kraft, og Adelen havde igjen besat Thronen med en Broder af Montezuma, Cuiclahuazin. Montezuma lod sig alligevel overtale til at gjøre et Forsøg paa at berolige sine forrige Undersaatter. Imedens han blev beleiret, traadte han, ledsaget af en Afdeling Spaniere, der beskyttede ham med deres Skolde, ud paa en Altan og opfordrede Mexikanerne til at standse med Fjendtlighederne. Dette skete vel for et Dieblit; men strax derefter styrtede en Vileregn over den ulykkelige Fyrste, der sank ned truffen af flere Saar. Spanierne bare ham bort, søgte at trøste ham og at forbinde hans Saar; men han rev igjen Forbindingen af, og døde saa Timer efter.

Fra nu af erkjendte Cortez Umuligheden af at holde sig i Hovedstaden. Han søgte først at erobre en Dæmning, fegtede en heel Dag i Gaderne, men kunde ikke bemægtige sig et Gjennemgangspunkt, og maatte om Aftenen trække sig tilbage til sit Qvarter paa samme Maade som tidligere. Et almindeligt Krigsraad besluttede derpaa Stadens Rømning i den paa-

følgende Nat, og det paa den vestlige Dæmning, der var kortere end de øvrige og desuden den længst fjernede fra Veien til Tlascala, saa at Mexikanerne mindst ventede Afmarschen paa den Kant. En Broe, som de kunde føre med sig, blev forfærdiget, for at lægge den over de Steder i Dæmningen, som vare gjennemskaarne, og efter Solens Nedgang satte den spanske Hær sig i Bevægelse. Fortrævet anførtes af Sandoval, Centrum af Cortez og Bagtropperne af Alvarado og Belasquez.

Om Natten faldt en Regn, der bidrog til i Begyndelsen at skjule for Mexikanerne deres Fjendes Bevægelse. Uden Kamp naaede Spanierne hen til det første Gjennemsnit; men pludseligt blev der givet Tegn fra Hovedtemplet, Bagtropperne bleve angrebne, og Søen blev opfyldt med Vaade. Tallose Fjender stormede frem fra alle Kanter. Broen blev lagt over det første Gjennemsnit, men sank ved Transporten af Skyfset derover saa dybt ned i Dyndet og imellem Bæle, at den ikke igjen kunde blive tagen op. Spanierne fegtede i Begyndelsen i Orden; men de, som vare bagest, trængte paa, og den hele Masse styrtede sig kæmpende frem til det andet Gjennemsnit. Her blev Forvirringen almindelig; Regnen forhindrede Brugen af Skydevaabeu; paa den snevre og slibrige Bei paa Dæmningerne kunde Rytteriet ikke operere; paa alle Steder lede Spanierne Tab. Gravene bleve fyldte med Lig af Heste og Menneker, med Kanoner,

Rufferter og kantroede Baade. I endnu større Forvirring gik det til det tredie Gjennemsnit; Cortez selv var allerede ved Fortrævet, da al militærisk Orden havde opløst sig. Enhver søgte kun at frelse sig selv*).

Da Cortez endeligt naaede det faste Land, var hans Mod ligesaa lidet brudt som hans øvrige Officerers, der havde frelst sig. Han vendte atter om med nogle Ryttere og Soldater, med Oli og Sandoval, saa at han bragte Bagtropperne ved det tredie Gjennemsnit endnu nogen Hjælp. Dem var det gaaet værst; Velasquez var tilligemed sine Folk hugget ned; 100 Spaniere vare blevne affkaarne og trængte ind i Staden. Alvarado havde alene med 7 Spaniere reddet sig ved et dristigt Spring med Landsen over Gjennemsnittet, hvori de Fleste af hans Soldater fandt Døden. De hundrede Affkaarne forsvarede sig endnu hele 3 Dage paa et Offertempel imod hele Stadens Befolkning, og maatte endeligt, tvungne af Sult, overgive sig; de bleve alle tilsammen offrede.

Da Cortez fik af Alvarado Underretning om Bagtroppernes Ulykke, styrtede Taarerne ham af Dinen; men han var ikke den Mand, som lod sig nedbøie ved Ulykken i den Nat, som Spanierne endnu kalde Gjenordighedernes Nat (noche triste).

*) Castillo angiver denne Omstændighed som Aarsagen til de Overlevendes Frelse. Han siger: ingen Entelt vilde være kommen derfra, naar ikke Enhver havde søgt kun at bringe sin egen Person i Sikkerhed.

Han dvælede endnu nogle Timer ved Bredden, bragte strax igjen den militære Orden paaføde, og fortsatte da Tilbagemarschen til Bjergene. Tre Fjerdedele af Tlasscaltekerne og mere end Halvdelen af Spanierne savnedes; Munition, Skjts og de fleste Skatte vare gaaet tabte. I det nærved liggende Tlacupa kunde han ikke trænge ind; til Lykke naaede han om Aftenen hen til et Offer-tempel, som han besatte, og hvor der var Levnetsmidler tilstede. Som eneste Redning frembød sig her et Tilbagetog til Tlascala, hvilket Spanierne uden Opsættelse begyndte den næste Morgen, og tilbagelagde paa en forbausende Maade.

Nogle Tlasscalteker viste Veien. Spanierne droge om den nordlige Deel af Søen i 6 Dage under Fegtninger, hvori de blot i Nærhed kunde kæmpe med Fjenden. De søgte at undgaae de større Provindsfer, fordi en unyttig og uvis Kamp der forestod dem, marscherede igjennem Moradsfer og klippefulde Hvide-rækker, og opholdt sig kun paa de mindre Steder, hvor de stedse fandt en rustet Fjende men kun faa Levnetsmidler. De levede af Rødder, grønne Maisstengler og Hestekjød; hvem der blev liggende, var fortabt. I denne Nød bestode de dagligt flere Fegtninger med Mexikanerne, og, da de endeligt naaede den lige Bei fra Mexiko til Tlascala, saae de oppe fra en Vasse Fjendens Hovedmagt forenet til deres Tilintetgjørelse.

Her, ved Otumpan, syntes deres Undergang vis. Da Cortez stillede sin lille Hær i Slagorden, ansaae

enhver Spanier sig for tabt, og søgte kun at ombytte Fangenskab og Dffring med Døden paa Balpladsen. Det sammensmeltede og udhungrede Corps styrtede fortvovlet ind paa Mexikanernes Masser, og fegtede der, som Torquemada siger, som en lille De i Verdenshavets Bølger. Terrainet, en Slette, var gunstigt for Rytteriets Bevægelser; men Spaniernes Sværde og Spyd gjorde kun ringe Virkning paa de utallige Masser, som blindthen styrtede sig imod de europæiske Baaben. Cortez's personlige Tapperhed og en vis Overtroe hos Mexikanerne frelst den lille Skare. Cortez saae Sjendens Rigsbanner, som Feltherren bar; han styrtede med Rytterne imod dette, og stødte Laudsen igjennem Fanebæreren. Da Mexikanerne saae deres Banner falde, sænkedes enhver Fane; deres Hær opløste sig i Uorden, og overlod Spanierne Balpladsen. Deres religiøse Troe havde knyttet Udsaldet af Kampen til deres Rigsbanners Skjebne.

For Spanierne stod nu Veien aaben til Tlascala, hvorhen de uden Standsuing styrede deres Marsch. Til deres Lykke havde Republikens Had til Mexiko fæstet saa dybe Rødder, at hverken Spaniernes Nederlag eller deres egne Hjelpetroppers Undergang havde en skadelig Indflydelse paa Fristatens store Raad. Overhovederne kom Cortez imøde, og tilbøde ham alle de Midler, som vare i deres Raadighed, til Spaniernes Forpleining, som vare saarede eller udmattede, og derfor behøvede en længere Hvile, førend de igjen kunde blive istand

til at gjøre Felttoget med. Deres Tab af Døde havde iøvrigt i de sidste Kampe beløbet sig til 870 Mand, og i Tlascala døde endnu mange Saarede.

Medens Cortez opholdt sig i Tlascala, blev der i hans Ulykke budt ham nogen Trøst, der igjen lidt efter lidt satte Mod i hans Folk. Han fik at vide, at Colonien i Vera Cruz ikke havde lidt Noget; snart derefter afviste Tlascaltekerne med største Bestemthed en fra Mexiko tilbuden Underhandling, og gave ham et nyt Beviis paa deres Hengivenhed for ham. Da de merikanske Gesandter kom med Tilbud om et Fredsforbund, søgte Felttherren Xicotenga at omstemme Republikens store Raad, da Spaniens Overmagt vilde efter det merikanske Riges Fald være truende for deres egen Uafhængighed. Republikens Overhoveder bleve saa meget forbittede over hans Tilbud, at de ved Beraadslagningen fore op af deres Sæder, og kastede den unge Mand ud af Forsamlingen. Endeligt tilførte Lykken Spanierne uventet Forstærkning. Først løb 2 Skibe, udsendte af Velasquez, ind i Havnen ved Vera Cruz; Anførerne paa dem, som ikke vidste det Mindste af, hvad der havde tildraget sig, bleve loffede i Land og fængslede, og Mandskabet med Lethed overtalt til at tage Tjeneste hos Cortez. Ligesaa lykkeligt gif det ham med 2 andre Skibe, som Gouverneuren paa Jamaica, Garay, havde sendt til den nordlige Deel af Ny-Spanien for at anlægge en Colonie ved Panuco-Floden, og som begge to, uden at naae deres Hensigt, kom til Vera Cruz.

(Fortfætted).

C. J a c o b s e n.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 13.

Løverdagen den 27de Marts 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Bekjendtgjørelse.

Mandagen den 29de Marts d. A. Eftermiddag Kl. 6 afholdes en Repræsentantsforsamling paa Brindsens Palais bag Slottet; i hvilket Møde der, i Overensstemmelse med Lovens § 34, foruden andre Sager, vil blive foretaget Valg paa nye Repræsentanter m. v. og hvortil De Herrer Repræsentanter indbydes.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 12te Marts 1851.

J. Garbrecht.

E. Clausen.

D. Borgen.

Carl S. Groth.

Bekjendtgjørelse.

Fredagen den 12te Marts 1852 afholdtes Repræsentantforsamling i Selskabet, i hvilken 44 Repræsentanter vare tilstede.

Følgende Sager foretoges og afgjordes:

1) Forsamlingen underrettedes om, at det lovbestemte aarlige Estershyn af Selskabets Activa og Kassebeholdning m. m. har fundet Sted den 30te Januar 1852 af de dertil valgte 3 Herrer: Justitsraad Stjernholm, Cancellieraad Hansteen og Secretair Bondrop, ved hvilket fremlagdes og befandtes rigtige:

a) Et Indtegningsbeviis, dat. den 22de December 1837 Fol. 450 fra Directionen for Statsgjælden og den synkende Fond for de Selskabet tilhørende Kongelige Obligationer, stort.....100,000 Rbd.

b) Nationalbankens Recipiser for de der depouerede Selskabet tilhørende Obligationer af det dansk=engelske 3% Laan med tilhørende Rentecoupons fra 31te Marts 1852, nemlig for:

8 Stkr. Obligationer à £ 250.....		£ 2000
og 34 = dito. à = 100.....		£ 3400

tilsammen £ 5400

c) Samtlige Obligationer fra de af Selskabets Medlemmer, der have erholdt Laan, hvilke endnu ikke ere indfrieede og paa hvilke henstaae et Restbeløb af ialt..... 12333 Rbd.

d) En Contrabog med Kjøbenhavns Sparekasse, lydende paa den der indestaaende Sum af 3600 Rbd.

e) Den contante Kassebeholdning af 810 Rbd.

For bemeldte Eftersyn have de ovennærnte Medlemmer af Selskabet meddeelt deres Tilstaaelse i Administrationens Forhandlings-Protocol.

2) Administrationen meddeelte følgende Oversigt angaaende Selskabets Tilstand og Virksomhed i Aaret 1851.

a) den 31te December 1850 var Antallet af Selskabets Medlemmer 2801

Indkomne nye Medlemmer i Aaret 1851 150

2951

Døde i Aaret 1851 42

Udmeldte 24

Udslettede 11

77

Den 31te December 1851 var Antallet 2874

deraf betalende Medlemmer .. 2723

Pensionister 146

Budde 4

Reservebud 1

2874

Følgelig er Medlemmernes Antal i Aaret 1851 forøget med 73.

b) I Aaret 1851 er bevilget og af Selskabets Kasse udbetalt følgende Understøttelser:

i Pension og Livrente til 156

Personer 4767 Rbd. 24 Ef.

i Gratificationer til 284 3⁰⁰ = " "

i rentefrie Laan til 48 6450 = " "

Ialt understøttet 488 Personer med 15017 Rbd. 24 Ef.

I Aaret 1850 udgjorde den samlede Understøttelse 14882 Rbd. 24 Ef. til 482 Personer.

c) Efter den fremlagde Oversigt af Selskabets Regnskab for 1851 fremgik Indtægten med et Beløb af..... 14012 Rbd. 91 Ef.

og Udgiften med 11959 = 45 =

Hvorefter et Overskud af 2053 Rbd. 46 Ef. til Formuens Forøgelse.

d) Efter den fremlagde balancerede Status af Selskabets Activa og Passiva den 31te December 1851 udgjorde Selskabets Formue: 161542 Rbd. 46 Ef.

e) I Aaret 1851 er Selskabets Obligationsfond foreget ved Indkjøbet af 2 Sitr 3% Obligationer af det dansk-engliske Laan, nemlig Nr. 9962 og 13393 à £ 100 ialt £ 200 til Cours 72¹/₂ og 73¹/₂, indkjøbte for ialt 1384 Rbd. 33 Ef., hvortil er anvendt en Deel af Overskuddet for 1850, i Overensstemmelse med Lovens § 15 og 54 og Generalforsamlingens Beslutning af 24de Februar 1837.

3) Nærmest foranlediget ved Revisionens Bemærkninger ved de foregaaende Aars Regnskaber om, at Bestemmelsen i Lovens § 15 om de Summer, der

kunde anvendes til Bevilgelse af Laan og Gratificationer ikke vare strengt overholdte, i det der til sidstnævnte Understøttelser var anvendt et større Beløb, end dertil var beregnet, og ved hvilke Bemærkninger Repræsentantsforsamlingens Competence til at overskride dette Beløb, var draget i Tvivl, havde Administrationen, som Folge af en Beslutning paa Generalforsamlingen af 30te December sidstleden, fremlagt et motiveret Forslag, hvilket blev discuteret af nærværende Repræsentantsforsamling, der med afgjort Stemmesfleerhed besluttede:

at Repræsentantsforsamlingen maa betragtes competent til ved Fordelingen af Gratialer eller Laan, naar Forsamlingens absolute Pluralitet erkjender det som en uundgaaelig Nødvendighed, at tage en besluttende Bestemmelse om, at det samlede Beløb af bevilgede Laan og Gratificationer maa komme til Udgift for Selskabet, dog med Forbehold, at den hele Sum ikke overskrider det Beløb, der efter Overslaget kan være til Disposition til det dobbelte Diemed.

4. Til Bedømmelse af det Beløb, der for Aaret 1851 kan blive til Disposition for Selskabets Virksomhed, overeensstemmende med Lovens § 15 meddeelttes følgende Beregning, ved hvilken det dog maa bemærkes, at de i Aaret 1851 bevilgede Laan og Gratificationer, der henhøre til Selskabets Virksomhed for

Aaret 1850, efter Beregningens Natur og dens Hensigt ikke kunne føres til Udgift, nemlig:

for Aaret 1851

I n d t æ g t.

Halvaarlige Contingenter	4673 Rbd.	46 $\frac{1}{2}$.
Kongehusets Gaver	120 =	„ =
Overordentl. Medlemmer	39 =	„ =
Ugentlige Contingenter .	4159 =	10 =
For Lovbøger	76 =	64 =
Afdrag paa Laan	6162 =	„ =
	—————	15230 Rbd. 24 $\frac{1}{2}$.

U d g i f t.

Ugebladets Trykning	914 Rbd.	48 $\frac{1}{2}$.
Lønninger	2000 =	„ =
Bensoner og Livrenter	4767 =	24 =
Affkrevne Contingenter	70 =	„ =
Generelle Omkostninger	477 =	69 =
	—————	8229 Rbd. 45 $\frac{1}{2}$.
	bliver tilbage	7000 Rbd. 75 $\frac{1}{2}$.
deraf skal efter Loven tillægges Fonden en Fjerdedel med	1750 =	19 =
	igjen	5250 Rbd. 56 $\frac{1}{2}$.
hertil lægges Renterne	5014 =	67 =
bliver til Uddeling i 1852,	10265 Rbd.	27 $\frac{1}{2}$.

Deraf $\frac{2}{3}$ til Uddeling af Laan...	6800 Rbd.	„	§.
og $\frac{1}{3}$ til Uddeling af Gratification	3460	=	„ =
	<hr/>		
	i rund Sum	10260 Rbd.	„ §.

5. Af Overskuddet for 1851 af det Brockske Legat, hvilket paa Grund af mit, Borgens, Gjenvalg til Administrator for de følgende 3 Aar, ikke er kommet til Anvendelse efter Bestemmelsen, ere 6 Rbd. uddeelte til hver af Legatets 4 Pensionister, saaat Resten forbliver i Behold til eventuelt Brug, og bifaldt Forsamlingen derhos, at den ved Dødsfald ledigeblevne Pensionsportion af dette Legat tildeles efter Administrationens Forslag Urtekræmmer Schlichtkrulls Enke, der har Medlems Anciennitet fra 1799, og har været Selskabets Pensionist fra 1841 med 40 Rbd. aarlig, hvilke saaledes blive vacante,

6. Ved 11 Pensionisters Død, og ved Urtekræmmer Schlichtkrulls Enkes ovenanførte Dyrkning paa det Brockske Legat, er et Pensionsbeløb af 339 Rbd. bleven vacant.

Forsamlingen besluttede at følgende 13 af Selskabets Medlemmer, af hvilke de 3 førstnævnte ere Enker efter nyelig afdøde Pensionister, og de Dvorige i en længere Arrække have erholdt hvert Aar Gratification af 15 à 20 Rbd., skulle ansættes som Pensionister, hver med en aarlig Pension af 25 Rbd. nemlig:

Medlem fra	Alder
1820. Porcelainshandler Jones Enke	73
— Strædermester P. Borchs Enke	53
1825. Snekermester B. J. Ewers Enke	76
1794. Grosserer Mangors Enke	83
1814. Klædefabrikør J. G. Cramer	73
1816. Graver Stribolts Enke	83
1822. forby. Litoralforvalter Hansens Hustru	71
1824. Krigsraad Borres Enke	57
1826. Urtefræmmer Schyums Enke	65
— Hofmaler, Capitain Fedderholdts Enke	63
— Tobaksfabrikør Sybrowskys Enke	61
1832. Inspecteur Lilies Enke	67
1836. Forgylde Irrgangs Enke	77

ialt 325 Rbd. i nye Pensioner, af hvilke de 3 Førstnævnte anvises fra 1. April 1852, til hvilken Tid de foreløbigen have oppebaaret Pension, og for de Dvrigte fra 1. Januar 1852.

Samt at følgende 12 af Selskabets Pensionister skulde fra 1. April 1852 tillægges hver et aarligt Pensionstillæg af 5 Rbd., nemlig:

Pensionist fra	Alder	hidtil Pension
1834. Reservebud Agersborgs Enke	64	Mar 35 Rbd.
1842. Meelhandler Hagens Enke	75	— 30 —
1845. Snekker Nøjels Enke	71	— 25 —
1845. Urtefræmmer Møllers Enke	74	— 30 —
1846. Strædder Wibergs Enke	63	— 25 —
— Institutbestyrer S. H. From	81	— 25 —

Pensionist fra	Sidtil Pension
1847. Hattemager D. Marx's Enke	72 Aar 25 Rbd.
— Vinhandler Frydenlunds Enke	64 — 25 —
1848. Arrestforvarer Lauritzens Enke . . .	75 — 25 —
— Guldsmed C. Jørgensen	73 — 25 —
1841. Kammerraad Salchow's Enke	77 — 35 —
1842. Jomfrue C. Weybell	84 — 30 —

saaledes i Pensionstillæg ialt 60 Rbd. aarlig.

7. De om rentefrit Laan indkomne 89 Ansøgninger fra Medlemmerne i Selskabet, bleve derefter Forsamlingen foredragne, og til 51 af disse Ansøgende bevilgedes derefter Laan til et samlet Beløb 6500 Rbd.

8. Af 390 af Selskabets Medlemmer, der havde indgivet Ansøgninger om Gratification, bevilgede Forsamlingen til følgende 295 Medlemmer den Enhvers Navn vedtegnede Gratification, nemlig til:

Medlem fra	
1795. Vandmester Hiorts Enke	15 Rbd.
1805. Theehandler Rothenborgs Enke	15 —
1808. Toldbetjent H. A. Schmidts Enke	15 —
1809. Uhrmager Kielsens Enke	15 —
— Oberstlieut. Dorscheus's Enke	15 —
1810. Malermester Runges Enke	10 —
1811. Capit. og Bankassistent Stolps Enke . .	15 —
1812. Malermester Jensens Hustru	10 —
1813. Justeermester Hostrups Enke	20 —
1814. Skomager C. H. Webers Enke	15 —

Medlem
fra

1814.	Stomagermester J. Holbecks Enke	15 Rbd.
—	Snedkermester Snardings Enke	15 —
—	Blikkenslager N. Holms Enke	15 —
1815.	Erceermester Debusmanns Enke	15 —
—	Garvermester Nyholms Enke	20 —
—	Stomagermester J. A. Broens Enke	15 —
—	Fabrikør P. Dyhr	15 —
1816.	Portcontrolleur Giudrups Enke	20 —
—	Mechanicus Youngs Datter	10 —
—	Stomagermester P. Holm	10 —
—	Procurator C. M. Hansens Enke	10 —
—	Cancellist N. Knuzens Enke	15 —
—	Porcellainshandler D. Heilbuth	15 —
—	Forhenv. Kæmmer Rasmussens Enke	15 —
—	Blikkenslager N. Hammers Enke	10 —
—	Revisor P. B. Hammerichs Enke	15 —
—	Skoletærer Achens Enke	15 —
—	Strømpevæver Bøschens Enke	10 —
—	Revisor Kierbyes Enke	10 —
—	Urtekræmmer Hjaltelins Enke	15 —
—	Stomager D. Rasmussens Enke	15 —
—	Blikkenslagermester F. Szybrowsky	10 —
1817.	Smedemester Wahlgreen	10 —
—	Bandmester C. Sorensens Enke	10 —
—	Capitain Grans Enke	15 —
—	Capitain F. K. de Planes Enke	15 —
—	Forhenv. Forvalter Albrechtsen	15 —

Medlem
fra

1817.	Urtekræmmer Fristrups Enke	15	Rbd.
—	Bager Rasmussens Datter	20	—
—	Skomager L. Holm	15	—
—	Skomager Johansens Enke	10	—
—	Kjøkkenmester Krügers Enke	15	—
—	Overfrigscommisfair Kroghs Enke	10	—
—	Skomagermester Nielsen	15	—
—	Bundmager Stephensens Enke	15	—
1818.	Stadsbedemand Andersens Enke	15	—
—	Portcontrolleur Hasselquist's Enke	10	—
—	Skomagermester C. Mariboes Enke	10	—
—	Bødkermester B. Halls Enke	15	—
—	Kurvemagermester Nagels Enke	10	—
—	Toldassistent C. Bolwigs Enke	15	—
—	Krigscancelliesecretair Laurizens Enke	15	—
—	Qvarteermand Iversens Enke	20	—
—	Skomagermester Lundemann	15	—
—	Barymagermester J. Ingemann	10	—
1819.	Kammerraad J. W. Winthers Enke	15	—
—	Skomagermester Arvesens Enke	10	—
—	Fuldmægtig J. C. G. Kleins Enke	10	—
—	Controlleur Wildenraths Enke	10	—
—	Bogbindermester S. Holst's Enke	10	—
—	Tobaksfabrikør Wenzels Enke	15	—
—	Snedkermester C. C. Mordh	15	—
1821.	Kammerraad Hegelunds Datter	10	—
—	Malermester Hoffgaards Enke	10	—

Medlem
fra

1821. Bogtrykker N. G. F. Christensens Enke 10 Rbd.
 — Capitain Groves Enke 20 —
 — Skibscapitain Hammers Enke 15 —
 — Skomagermester C. Weidemanns Enke .15 —
 — Uhrmagermester Malmgreens Enke10 —
 — Cancelliesecretair F. D. Bradts Enke ..15 —
 — Høker N. Holst's Enke15 —
 — Brændeviinsbræuder Fodbyes Enke15 —
 — Værtshuusholder J. G. Holst's Enke ..15 —
1822. Oberstl. Seilmager Bangs Enke15 —
 — Bogholder Erhardts Enke10 —
 — Registrator Dyrhauges Enke15 —
 — Muurmester Brandts Enke15 —
 — Cancellieraad Næsteds Datter15 —
 — Justitsraad Didriksens Datter15 —
 — Opsynsmand Ipsens Enke15 —
 — Skomagermester Taberts Enke10 —
 — Urtekræmmer Gullstrups Enke20 —
 — Meelhandler Herbst's Enke10 —
 — Skrædermester W. Meyers Enke10 —
1823. Justitsraad A. Treschows Enke15 —
 — Skovfoged D. Fischers Enke15 —
 — Institutbestyrer Mariboers Enke15 —
 — Agent Kielers Enke20 —
 — Restaurateur Østerbergs Enke15 —
 — Forhenv. Bagermester Klifoth15 —
 — Fuldmægtig H. A. Gluds Enke20 —

Medlem
fra

1823.	Fuldmægtig P. Wiborgs Enke	15 Rbd.
—	Toldbetjent Sommers Datter	15 —
1824.	Ritmester Foghs Enke	15 —
—	Foged Arnfiels Datter	15 —
—	Klædehandler M. J. Cohns Enke	15 —
—	Skrædermester J. Marg	15 —
—	Skrædermester Balckes Enke	15 —
—	Cancellist H. Knudsens Enke	10 —
—	Skriverformand Carlsens Enke	15 —
1825.	Urtekr. og Laugsbud Thomsens Enke	15 —
—	Oberstl. og Guldsmed Westrups Enke	15 —
—	Snedkermester Ewers's Datter	10 —
—	Forhenv. Høker N. Jversen	15 —
—	Kongelig Kudst H. C. Lunds Enke	10 —
—	Cancelliesecretair Thanings Enke	15 —
—	Institutbestyrer Quistgaards Enke	15 —
—	Krigsassessor og Theehandler Schalk's Enke	10 —
—	Coffardicapitain J. R. Lunds Enke	15 —
—	Høker N. Sorensens Enke	10 —
—	Handelsbogholder Liunges Enke	15 —
—	Snedkermester Flygenrings Enke	10 —
1826.	Divisionschirurg Krügers Datter	15 —
—	Urtekræmmer D. Schmidts Enke	15 —
—	Silke og Klædehandler Bøgilds Enke	15 —
—	Krigsassessor D. le Maires Enke	10 —
—	Bødkermester Tersløws Enke	15 —

Medlem
fra

1826.	Institutbestyrer Mønsted's Enke	15	Rbb.
—	Snedkermester Rohleders Enke	15	—
—	Handskemagerfrimester K. Sørensen	15	—
—	Justitsraad J. R. Holms Enke	15	—
—	Bogholder J. G. Mogens Enke	20	—
1827.	Glarmester L. Mallings Enke	10	—
—	Skomagermester C. Weises Enke	10	—
—	Kleinsmedmester D. Klærks Enke	10	—
—	Forhenv. Goffardicapitain J. L. Floor	15	—
—	Forhenv. Værtshunsholder P. C. Haack	10	—
—	Apotheker Blas Datter	10	—
—	Justitsraad M. P. Sørensens Enke	20	—
—	Pastor P. B. Duus's Enke	10	—
—	Guldsmedmester N. Ebbesen	15	—
—	Garvermester H. Topps Datter	15	—
—	Skoemagerm. F. G. Holms Enke	10	—
1828.	Fuldmægtig A. G. Gjesfings Enke	15	—
—	Ovsigtsbetjent Trues Enke	15	—
—	Institutbestyrerinde Jfr. K. Hald	10	—
—	Forhenv. Boghandler P. J. Beck	10	—
—	Lieut. og Soldbetjent M. H. Bengens Enke	10	—
—	Skoelærer Langsted's Datter	15	—
—	Forhenv. Lieut. og Hørkræmmer M. Brorson	15	—
—	Værtshuusholder S. Nielsens Enke	10	—
—	Bogbinderm. Lappés Enke	15	—
—	Guldsmedm. Næboes Datter	10	—
—	Muurmester J. W. Schmidts Enke	15	—

Medlem
fra

1828.	Guldsmed J. M. Lerches Enke	10 Rbd.
—	Havnecontrolleur Brodersens Enke	15 —
—	Krigscancelliesec. D. S. Hornbechs Enke	10 —
—	Institutbestyrer R. A. Birchs Enke	15 —
—	Forhenv. Hof-Snedkerm. J. Nyebølle	15 —
1829.	Fuldmægtig J. F. Drebolts Enke	10 —
—	Skrædermester H. M. Lunds Enke	15 —
—	Snedkerfrimester Schæffers Enke	15 —
—	Toldassistent Drebolts Enke	15 —
—	Toldassistent H. M. Møllers Enke	15 —
—	Copiist Klüvers Enke	15 —
—	Amtschirurg Wappenhans' Enke	20 —
—	Forhenv. Gjordemoder Mad. J. Schou	10 —
—	Klædeforhandler Humbles Enke	10 —
—	Tommermester Bendes Enke	10 —
—	Lieut. og Toldbetjent Anthons Enke	15 —
—	Forhenv. Brændeviinsbr. H. J. Mørck	10 —
—	Farverm. J. Goldschmidts Enke	10 —
—	Skræderm. G. H. Bode	10 —
1830.	Skolelærer Petersens Enke	15 —
—	Smedem. Dittmers Datter	15 —
—	Bogbinder Bergmanns Datter	10 —
—	Snedkermester C. N. Hyllequist	10 —
—	Rgl. Fuldmægtig B. Mørcks Enke	15 —
—	Justeermester J. Bechs Enke	10 —
1831.	Assistent B. C. Windings Enke	15 —
—	Hattemagerm. N. C. Madsens Enke	10 —

Medlem

fra		
1831.	Procurator S. L. Hoyers Enke.....	15 Rbd.
—	Farvermester N. Bangs Enke.....	10 —
—	Copiist G. F. Mohrs Enke	15 —
—	Inspecteur J. L. Hansens Enke.....	10 —
—	Ekrædermester S. Langberg	20 —
—	Farverm. Staals Datter Elisabeth.....	10 —
—	Farvermester Staals Datter Andrea ..	10 —
1832.	Major H. v. Borthigs Enke.....	15 —
—	Ifenkræmmer Schoulunds Enke.....	15 —
—	Kammerraad Thorbjørnsens Enke.....	20 —
—	Amtschirurg Kruses Enke.....	15 —
—	Grosserer Selmers Datter	15 —
—	Tracteur B. Christensens Enke	10 —
—	Ekomagerm. B. H. Hansens Enke ...	15 —
—	Ekræderm. H. Andersen	10 —
—	Dreierm. J. Hansens Enke	10 —
—	Skibsbygmester Repholts Enke	20 —
—	Skibsbygger Høllærings Enke	10 —
—	Mad. G. Schmidt fød Hertzprung ...	10 —
—	Bødkersvend L. Lunds Enke	10 —
—	Pastor Justs Datter.....	15 —
—	Forhenv. Goffardicapitain Tauscher ...	10 —
1833.	Federalmager Sators Enke	10 —
—	Skolelærer J. A. Nerup.....	15 —
—	Snedkerfrimester F. Sørensen	10 —
—	Uhrmagerm. Anthonis Enke.....	15 —
—	Baufist Helstedts Enke.....	15 —

Medlem
fra

1833.	Dyrlæge og Smedem. Gjerlows Enke.	15 Rbd.
—	Copist H. C. Veiths Enke	15 —
—	Kammerraad Albrechts Enke	15 —
—	Sergeant P. C. Namodts Enke	10 —
—	Muurm. P. C. Grichsens Enke	10 —
—	Figurant Jacobsens Enke	10 —
—	Tranſlateur Haartmanns Enke	15 —
—	Hoboist Tappers Enke	10 —
—	Snedkerm. A. C. Just	15 —
—	Malerm. H. C. Berg	10 —
—	Malerm. Sannes Datter	10 —
1834.	Coffardicapt. Bügows Enke	15 —
—	Pastor Kjelbergs Enke	10 —
—	Skibscaptain C. Møllers Enke	10 —
—	Sværdseger Meyers Datter	10 —
—	Forhenv. Malerm. C. W. Jørgensen..	15 —
—	Urtefræmmer Guldagers Enke	10 —
1835.	Beibetjent Blanchs Enke	10 —
—	Kjøbmand L. Davidsens Enke	10 —
—	Skibscapt. Balzersens Enke	10 —
—	Gartner A. C. Gudmann	10 —
—	Hoffoureur J. F. Petersens Enke	10 —
—	Theatercontrolleur Flors Enke	10 —
—	Justitsraad Kornerups Datter	10 —
—	Oberst v. Falkenbergss Enke	15 —
—	Stræderm. Rigelsens Enke	15 —
—	Krigsassessor Struckmanns Enke	15 —

Medlem
fra

1835.	Rgl. Laqvai Francs Enke	10 Rbd.
—	Snedkerm. J. Genthes Enke	10 —
—	Smedem. J. H. Drlings Enke	10 —
1836.	Grosferer Joach. Topps Enke	20 —
—	Guldsmedm. H. J. Pihls Enke	10 —
—	Skibscapt. C. W. Høyers Enke	15 —
—	Skomagerm. J. J. Lunds Enke	10 —
—	Skomagerm. J. W. Storms Enke	10 —
—	Cancellist H. Boigts Enke	10 —
—	Skræderm. Bjørnelunds Enke	10 —
1837.	Brændeviinsbr. Tholbølls Datter	20 —
—	Hørfabrikør Rosteds Enke	10 —
—	Smedem. J. C. Christensens Enke	10 —
—	Skræderm. P. N. Mariagers Enke	10 —
—	Graveur P. C. Kragh	10 —
—	Capt. og Kleinsmedm. J. Brodersen	15 —
—	Inspecteur Schleisners Enke	15 —
—	Hofboghandler Beckens Datter	10 —
—	Farver og Kattuntrykker Verches Enke	15 —
—	Skomagerm. H. Petersen	10 —
—	Smedem. J. Andersens Enke	10 —
—	Søefrigscommisfair Nissens Enke	10 —
—	Skibscapt. Rjølners Datter	10 —
—	Malerm. Blaumüllers Enke	10 —
—	Skræderm. F. Zieraus Enke	10 —
1838.	Rodemester Berghs Enke	10 —
—	Toldassistent C. Wichmanns Enke	10 —

Medlem
fra

1838.	Traadhandlerske, Mad. G. Holz	15 Rbd.
—	Silke- og Klædehandler M. J. Heckscher	10 —
—	Practiserende Læge F. G. Frieses Enke	10 —
—	Maalemagerm. J. H. Klerke	10 —
1839.	Secr. og Controll. P. L. Schiøtts Enke	15 —
—	Forhenv. Politibetj. J. Warberg	15 —
—	Forhenv. Postbud D. Nielsen	10 —
—	Afst. Capt. v. Meindes Enke	15 —
—	Instrumentmager H. Birch	10 —
—	Toldassistent J. A. Baggers Enke . . .	10 —
—	Favnfætter-Formand Hammeløvs Enke	10 —
—	Controlleur-Assistent Egtveds Enke . . .	10 —
—	Møllerm. H. P. Linds Enke	10 —
—	Gartner Petersens Datter	10 —
—	Uhrmagerm. J. E. Hinzes Enke	10 —
1840.	Rgl. Fuldmægtig L. P. Nicolaisens Enke	10 —
—	Copiist Bruuns Enke	10 —
—	Pastor Holms Datter	10 —
—	Skibscapit. H. Amundsens Enke	10 —
—	Styrmand L. H. Kielsens Enke	10 —
—	Handelsgartner Grimmensteins Enke . .	10 —
—	Stomagerm. N. Andresens Enke	10 —
1841.	Skærdmester Sommerfelds Datter	10 —
—	Ankersmed Caspersens Datter	10 —
—	Forhenv. Institutbestyrerinde Fr. Warburg	10 —
—	Urtekræmmer J. Dauws Enke	10 —
—	Værtshuusholder P. J. Bjerup	10 —

Medlem
fra

1841.	Alhandler Jochumsens Datter	10 Rbd.
—	Typograph A. Petersen	10 —
1842.	Skræderm. Drelbergs Enke	10 —
—	Traadhandlerse, Jfr. M. Jørgensen ..	10 —
—	Guldsmedmester Schmidts Datter	10 —
—	Fuldmægtig Lassens Datter	10 —
—	Forhv. Gjordemoder Mad. A. K. Woderup	10 —
—	Forhv. Modehandlerinde Jfr. C. Juul.	10 —
1843.	Premierlieutn. A. v. Lunds Enke	10 —
—	Traadhandlerse, Jfr. A. C. Walter ..	10 —
—	Krigscancelliesecretair S. P. Strandgaard	15 —
—	Organist P. Jensens Enke	10 —
1844.	Sukfermester Jensens Datter	10 —
—	Secondlieutn. C. G. v. Holms Enke ..	10 —
—	Lieutn. og Toldbetj. Creutzburgs Enke.	10 —
1845.	Major A. P. de Saint Aubains Enke	10 —

Tilsammen et Gratifications Beløb af 3760 Rbd.
lægges hertil de bevilgede Laan 6500

bliver det uddeelte Beløb 10260 Rbd.
hvilket, ifølge den ovenførte under Nr. 3 tagne Beslutning, svarer til det samlede Beløb, der, som bemærket under Nr. 4, kan bringes i Forslag til Fordeling i dette dobbelte Niemed for Selskabets Hovedvirksomhed for Aaret 1851.

Dernæst optoges følgende 37 nye Medlemmer i Selskabet:

- 1 Bataillonschirurg og Politilæge F. Hequet.
- 2 Malersvend L. A. Nyegaard.
- 3 Skomagermester G. W. Benzen.
- 4 Skomagerm. D. C. Hundesvang.
- 5 Musicus W, Sontag.
- 6 Handelsfuldm. W. Flatau.
- 7 Kniplingshandler B. J. Baruch.
- 8 Bagersv. J. T. A. Gudmann.
- 9 Skræderm. A. Andersen.
- 10 Kleinsmedsv. A. Abrahamsen.
- 11 Tapetmagerm. F. Otting.
- 12 Afd. Glarmester Lodbergs Datter W. C.
- 13 Juveleer H. P. Ambrosen.
- 14 Snedkersv. P. Bonding.
- 15 Strand-Toldassistent C. L. A. Trolle.
- 16 Silke- og Klædehandler B. P. C. Svane.
- 17 Skipper C. Frimudts Datter C. D.
- 18 — — — C. N.
- 19 — — — M. K. A.
- 20 Afd. Gartner Bernicks Enke D. fød Bech.
- 21 Tracteur J. A. Dister.
- 22 Skomagerm. P. Svendsen.
- 23 Afd. Consumtions-Inspect. Clemens's Datter C. L.
- 24 Afd. Urtekr. Schlichtkrulls Datter C. C. M.
- 25 — — — — C. M. H.
- 26 Toldassistent L. B. S. Bræmer.
- 27 Lieutn. og Toldassistent J. G. Juncker D. M.
- 28 Kleinsmedsv. C. F. Hansen.

- 29 Sadelmagersv. W. G. Hansen.
 30 Bærtshuussholder og Formand ved Havnevæsenet
 D. J. L. Fisser.
 31 Bagersv. F. W. B. Wollmer.
 32 Bud og Overcontrolleur ved Casino H. C. G. Lorenzen.
 33 Feldberedersv. H. H. Lange.
 34 Skomagerm. P. A. Petersen.
 35 Afd. Provst Holms Datter G. S.
 36 — — — — M.
 37 — — — — G. M.

Slutteligen meddeler Administrationen herved ifølge den i en tidligere Generalforsamling tagne Bestemmelse, en Fortegnelse over de Legater, som ere tildeelte Selskabet siden dets Stiftelse, og hvis Beløb ere indbefattede i dets Fondsbeholdning, nemlig:

- Mar 1805. Grosserer Niels Brocks Legat efter Testamente af 19de Februar 1786 og 24de Februar 1802 5002 Rbd. 22 $\frac{1}{2}$ s.
 — 1818. Student Grelss Legat 1000 — " "
 — 1827. Enkefrue Charlotte Amalie Bønæs Legat imod 5% Livrente. 2000 — " "
 — 1829. Caroline-Legatet, stiftet af en Deel af Selskabets Medlemmer, i Anledning af H. K. H. Prindsesse Carolines Formæling den 1ste August 1829. 2500 — " "

Mar 1830. Enkesfrue Statsraadinde Ko-

foeds Legat. 500 Rbd. „ß.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
d. 20. Martz 1852.

J. Garbrecht.

E. Clausen.

D. Borgen.

Carl S. Groth.

C o r t e z.

(Fortsat).

Et femte Skib kom directe fra Spanien. Det var udrustet af Kjøbmænd i Sevilla, og medbragte en Ladning af Krudt, Vaaben og Heste, som Cortez strax kjøbte. Alle disse Forstærkninger beløb sig vel kun til 180 Soldater og 20 Ryttere; men Cortez kom igjen i Besiddelse af det mistede Artillerie og overhovedet af alle Fordele ved den europæiske Bevæbningsmaade. Han sendte ogsaa Agenter til San Domingo, for der at hverve Forstærkning, fordi en derværende Mellemøvrighed af Hieronymiter=Munke, der førte nogen Control med Indianernes Raad, ikke var utilbøielig til at understøtte ham. Han ansaae sig allerede stærk nok til at bortsende nogle Utilfredse af Narvaez's Corps, som, modløse og skuffede i deres Forhaabninger, modsatte sig et videre Felttog. Hele sex Maaneder opholdt han sig i Tlascala; med Undtagelse af nogle Streiftoge til-

bragte han Tiden med Forberedelser til en ny Marsch til Mexico; de betydeligste deriblandt var Foranstaltningerne til at bygge en lille Flaade paa 13 Brigantiner, uden hvis Medvirkning paa Egen Erobringen af Hovedstaden syntes umulig. Tlascaltekerne fædede Skibstømmer, og skaffede Seil, Ankere o. s. v. fra Vera Cruz. Endeligt, den 28de December 1520, satte Cortez sig tredie Gang i Bevægelse imod Mexico; han var i Spidsen for 80 Ryttere, 550 Mand Infanterie, hvoriblandt 80 Musketerer, og 10,000 Tlascalteker. Hans Artillerie havde 9 Kanoner.

I Mexico var imidlertid den valgte Fyrste død af Kopper, og Adelen havde hævet en Svigersøn af Montezuma, Quaitemozin, paa Thronen. Denne sammenfaldte alt det vaabendygtige Mandskab fra alle sine Provindser til Hovedstaden, og samlede saaledes en tallos Hær, hvis Dørvægt skulde undertrykke Spanierne, men hvis usorholdsmæssige Mængde dog paa en indskrænket Plads befordrede Rigets Undergang. Hunger og Sygdom fortyndede deres Rækker endnu i stærkere Grad end de fjendtlige Vaaben, især siden Cortez trængte efter en ny Operationsplan denne Masse altid mere og mere sammen paa det snevne Rum i Hovedstaden. Da endelig denne maatte overgive sig, var det øvrige Rige blottet for Krigere og Anførere.

(Fortsætted).

G. J a c o b s e n.

Balanceret Status

af det forenede Understøttelses Selskabs Formue den 31. December 1851.

1851.	Skal tilsvare:	Rbd.	§.	1851.	Er i Besiddelse af:	Rbd.	§.
	Selskabet eiede den 1ste Januar 1851	159489	"		Selskabet eier den 31 December i Obligationer	143200	"
	hvori er indbefattet samtlige Selskabet tillagte Legater samt uaffordrede Pensioner (15 Rbd.)				memlig 100,000 Rbd. i 4% Obligationer imod Stats- gjælds Directionens Indskrivningsbeviis og 5400 £ St. i dansk-engliske 3% Obligationer, hvoraf de 200 £ St. ere indkjøbte iaar.		
	Overskud af Selskabets Virksomhed i 1851	2053	46		— havde tilgode for rentefrie Laan	12333	"
					deraf Restancer 242 Rbd.		
					— Kassebeholdning		
					a) Contant	5556 Rbd	46 §.
					b) Contingent Restancer	553 —	" "
						6009	46
		Rbd.				Rbd.	
		161542	46			161542	46

Kjøbenhavn, den 31te December 1851.

D. Borgen.

Garbrecht.

E. Clausen.

Carl S. Groth.

Oversigt

over det forenede Understøttelses Selskabs Regnskab for Aaret 1851
med Hensyn til dets Virksomhed.

1851.	Indtægter.	Rbd.	ß.	1851.	Udgifter.	Rbd.	ß.	
	Ugentlige Indtægter	4159	10		Penstøner	4767	24	
	For Lovbøger	76	— 64		Gratificationer	3800	"	
	Halvårlige Contingenter	4832	Rbd. 46	4235	74	2000	"	
	Herfra gaaer uerholdelige Restancer 70 Rbd. " "	4762	46		Generelle Omkostninger	692	Rbd. 82	
	Renter efter Fradrag af Krigsskatten og Renter til Banken	5014	67		hvorfra gaaer Diferencen imellem Ind-			
	af det optagne Laan				kjøbsprisen og den ansøgte Værdi af			
					indkjøbte Obligationer	215	— 13	
						477	69	
					Ugebladets Trykning m. m.	914	48	
					Overskud ansøgt paa Formues Konto	2053	46	
		Rbd.	14012	91		Rbd.	14012	91

Kjøbenhavn, den 31te December 1851.

D. Borgen.

G. Carbrecht.

E. Clausen.

Carl S. Groth.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 15.

Løverdagen den 10de April 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

C o r t e z.

(Fortsat).

Erøringen efter den hidtil brugte Operationsplan varede endeligt Cortez for længe, og han besluttede, da Halvdelen af Staden allerede var erobret, et almindeligt Angreb, hvorved han haabede paa een Gang ved Storm at indtage den hele Stad. Han kjendte Mexikanernes Hungersnød, besad allerede et udstrakt og jævnt Terrain i Ryggen og en Flaade til sin Understøttelse; han befandt sig altsaa i en langt gunstigere Stilling end ved Kampen i sit andet Felttog, hvor alle hans Bestræbelser for ved Storm at erobre Staden

bleve uden Resultat. Hans Mandſkab var dog, ſom man kan ſee hos Caſtillo, heri af en anden Mening, og vønkede at blive ved den ſikre Operationsplan. Cortez holdt vel et Krigsraad, men blev dog uroffelig ved ſin engang tagne Beſlutning, og gav Sandoval og Alvarado Befaling til at trænge frem med deres Tropper til det ſtore Torv, beliggende i Stadens Middelpunkt; han ſelv overtog Commandoen for den tredie Diviſion for at udføre den ſamme Maneuvre.

Angrebet ſkete med ſærdeles ſtærk Eftertryk af Cortez's Diviſion, medens Sandoval og Alvarado gjorde langſommere Fremſkridt. Cortez erobrede i Hurtighed ved Storm et ſtørre Gjennemſnit, indtog den ene Skandſe efter den anden, og kom i Nærheden af Torvet. Mexikanerne trak ſig tilbage, imedens Spanierne forſømte at udfylde Gjennemſnittet. Da flere Gader vare erobrede, udførte Mexikanerne igjen deres tidligere Maneuvre, faldt Fjenden i Ryggen, og beſatte Huſenes flade Tage med deres Krigere. Bludſeligt fandt Spanierne i Arrieregarden en haardnaffet Modſtand, og bleve fra Huſene overvældede med Steen; fra Sidegaderne trængte Fjenderne frem. Efter en resultatløs Kamp i en ſmal og moradſig Gade beſalede Cortez at trække ſig tilbage; da Spanierne naaede hen til Gjennemſnittet, bleve de ved Grindringen om Gjenvordighedernes Nat betagne af en paniſk Skræk. En almindelig Forvirring tog Overhaand; den hele Trop ſtyrtede ned i Graven. Brigantinerne funde

ikke hjælpe. Cortez søgte forgjeves at bringe sine Folk i Orden; han blev tilbage iblandt de Bagerste, blev saaret, og saae sig pludseligt omringet af Fjender, der toge fat paa ham for at slæbe ham bort. En Soldat huggede de Mexikanere ned, som havde lagt Haand paa Feltherren, men maatte bøde for sin troe Bedhængenhed med en øieblikkelig Død; andre Spaniere fik fat paa deres Anfører, trak ham med Magt igjennem Bandet, og kastede ham op paa en Hest. Han blev frelst; men de Tapre i hans nærmeste Omgivelse fandt Døden, eller faldt i Fjendens Magt. 60 Spaniere døde i Kampen, eller faldt i Fangenskab, og bleve bestemte til at offres.

Alvarado og Sandoval fik under Kampen denne sørgelige Efterretning af de Mexikanere, som kastede henimod dem de dræbte Spanieres Hoveder med det Udraab: Malinche*) er fangen. De trak sig begge to hurtigt tilbage, og led paa deres Tilbagetog et ikke ubetydeligt Tab. Da der dog ikke for dem var noget Gjennemsnit at passere, naaede deres Trop i Orden hen til de tidligere Positioner, hvor det opstillede Skyts standsede Fjendens Fremskridt.

Dette Cortez's Nederlag gjorde de indianste Hjelpetropper modløse, de forlode skareviis Spanierne, da der iblandt dem udbredte sig det Rygte, at Mexi-

*) Malinche var det Navn, hvormed Mexikanerne betegnede Cortez.

fanernes Guder havde lovet Quattemozin de Fremmedes Undergang inden 10 Dage. Cortez saae sig saa meget mere indskrænket til kun at gaae forsvarsviis frem, som Merikanerne, ophidsede ved det lykkelige Resultat, gjorde med langt større Raserie end tidligere Angreb paa alle Punkter, og endog erobrede noget Terrain fra ham. Lidt efter lidt vendte dog de indianiske Hjelpetropper tilbage, da endnu efter 10 Dages Forløb deres overtroiske Forventning ikke var gaaet i Opfyldelse, og der ikke var tilføiet Spanierne noget videre Nederlag; paa alle Punkter, hvor Merikanerne brøde igjennem, havde disse derimod ved Skytset og Rytteriet lidt deres sædvanlige Nederlag paa den store Slette.

Efter kort Tids Forløb kunde den tidligere Operationsplan igjen optages med al Kraft. Snart mærkede ogsaa Spanierne, at deres Fjender, svækkede ved Hunger, Tørst, Sygdomme og Fegtninger, ikke længere fegtede med samme Eftertryk som tidligere; deres Fremskridt bleve hurtigere og i større Udstrækning, og alle tre Divisioner nærmede sig endeligt fra forskjellige Sider henimod det store Torv i Stadens Midtpunkt. Alvarado naaede først derhen, stormede det derværende Hovedtempel, hvor allerede een Gang en blodig Fegtning var leveret, og fandt her for sidste Gang en haardnakket Modstand. Trin for Trin maatte her erobres, og Jorden blev slibrig af Blod. Da Spanierne kom op paa Taget, styrtede de endnu tiloversblevne Merikanere sig ned fra Bygningens Tinder.

Syn Ottendedele af Staden var erobret og ødelagt. Mexicanerne fortsatte alligevel Kampen endnu videre, og afviste Fredstilbud fra Cortez. Deres sidste Qvarteer laae bygget paa Bæle i Vandet, saa at Brigantinerne kunde trænge ind i Kanalerne. Cortez ophørte med Angrebet paa Dæmnings=Veiene, og befalede Sandoval at bryde ind med Flaaden. Da Spanierne paa denne Maade havde erobret en Gade, og havde begyndt med at nedrive Husene, fyldtes Søen pludseligt med Baade, og Sandoval kom til Kundskab om, at Mexicanerne søgte at frelse sig ved Flugten. Strax begyndte Jagten; en Capitain bemærkede en fortrinsviis pyntet Baad; han havde snart indhentet den, og truede med at seile den tilgrunde. Men nu høvede Quaitemozin sig fra den og raabte til ham: „Jeg er Landets Fyrste; bring mig til Malinche!“

Capitainen modtog ham under alle Gresbeviisninger; Fjendlighederne hørte op; Quaitemozin blev bragt til Cortez. Den spanske Feltherre traadte ham venlig imøde; men den fangne Fyrste brast i Taarer med disse Ord; „Hvad jeg har gjort, var jeg Forsvaret for min Hovedstad skyldig. Mine Hjelpemidler ere udtømte! Tag din Dolk og stød mig ned!“ Cortez svarede høimodigt, at han agtede ham saa meget høiere for hans tappre Forsvar. Han maatte lette sit Hjerte og indgive sine Officerer Mod. For Fremtiden

vilde han vedblive at være Landets Fyrste under spanff Høihed.

Synet af det endnu ikke ødelagte Qvarteer viste Spanierne, at Mexikanerne havde forsvaret sig til det Yderste. Huse og Gader laae fulde af Lig; Luften var ved disses Forraadnelse aa forpestet, at Seirsherrerne ikke kunde besætte Qvarteret. Intetsteds fandtes ferst Vand, men overalt kun salt Vand; Levnetsmidler vare ikke mere tilstede. De havde allerede tidligere bemærket, at Jorden i de sidst erobrede Dele af Staden var som oppløiet, da Indbyggerne, for at stille deres Hunger, havde søgt at finde alle mulige Rødder. I Beleiringens sidste Dage havde Sværme af Forsultne taget Flugten til Spanierne, og Cortez havde været menneffelig nok, til ikke under Beleiringen at følge den sædvanlige Skik i Krig, at drive de Flygtede tilbage igjen til deres Bye. Dgsaa gav han ved Kampens Ende Tilladelse til, at alle Indvaanerne maatte forlade Staden. Massen af de Overlevende var endnu saa stor, at Udvandrernes Tog varede hele 3 Dage og Nætter.

Efter den første Seirsrus blev iøvrigt Spaniernes Glæde meget nedstemt. Byttet svarede ikke til deres Forventninger, og beløb sig kun til 380,000 Besos. De fleste Kostbarheder vare allerede tidligere komne i Spaniernes Besiddelse og gaaet tabte i hiin Gjenvordighedernes Nat, da Montezuma tømte sine Skatkamre for dem. Det øvrige Tiloversblevne havde

Quaitemozin ladet før sin Flugt sænke ned i Søen. Ved Fordelingen vakttes almindelig Utilfredshed; ogsaa syntes det, at Cortez, som ikke var ufølsom for Guldets Fristelse, havde uforholdsmæssigt betænkt sig selv ved Fordelingen*). Denne Fordeling foranledigede forøvrigt en Grusomhed, som sædvanligt blev lagt Cortez til Last, men hvori han var aldeles uskyldig. De kongelige Skattebetjente gave Befaling til at lægge Quaitemozin paa Pinebænken, for at faae at vide af ham, hvor han havde nedsænket Guldet. Cortez vovede formedelst den uregelmæssige Maade, paa hvilken han havde erholdt Overcommandoen, ikke at gjøre nogen Modstand imod Embedsmænd, som for kort Tid siden vare fra San Domingo sendte til ham med kongelig Fuldmagt; disse Piinsler udførtes paa Quaitemozin til den spanske Hærs største Uergrelse. Da der af den fangne Fyrste var udpresset en Tilstaelse, blev Estersøgelsen udført ved Dykkere; man fandt ogsaa noget Guld, men Forhaabningerne om en rig Gevinst bleve uopfyldte.

Det øvrige Lands fredelige Underkastelse fulgte nu med Undtagelse af de nordlige Provindser lige oven paa Hovedstadens Fald. Sandoval, Oli og Alvarado fandt kun liden Modstand, da de droge igjennem Rigets sydlige og vestlige Dele og traf Anstalter til Coloniers Anlæggelse.

*) Ved sin første Reise til Spanien besad han alene 200,000 Pesos i Kostbarheder.

Men Cortez maatte selv drage i Felten for at underkaste sig det imod Nord liggende Land ved Panuco=Strømmen; først efter 4 Slag bleve de derværende Indianer undertvungne. Men Landets fuldstændige Pacification blev ikke opnaaet. Endnu lang Tid efter reiste der sig Opstande i alle Dele af Landet, som, fordi de vare uden indbyrdes Sammenhæng, bleve kun farlige for enkelte Spaniere; kun Dalen ved Mexiko gjorde i saa Henseende en Undtagelse. Cortez selv gif ved saadanne Opstande frem med megen Mildhed; saasnart en Egn reiste sig, anvendte han kun en ubetydelig Straf; havde denne Opstand kostet nogen Spanier Livet, saa lod han een eller to Kaziker henrette og de Dvrige slippe bort; men hvor han ikke selv var tilstede, gif hans Officerer hyppigt frem med Umenneskelighed. Saaledes lod Sandoval efter en undertrykt Opstand ved Panuco=Strømmen 460 Kaziker brænde, da en almindelig Instruction fra Cortez havde ladet ham frie Hænder til at straffe Insurgenterne. Alvarado opførte sig ved enkelte Leiligheder endnu umenneskeligere, fordi Havesyge synes at have været Aarsag til hans Grusomhed. Castillo i det Mindste angiver med temmelig tydelige Ord dette ved en Leilighed som Berægsgrunden. Iøvrigt hengik endnu flere Generationer, lige indtil Enden af det 16de Aarhundrede, førend Landet var fuldkommen beroliget og draget ind i Spaniernes Civilisation. Der gaves ofte Opstand især ved Skatternes Inddrivelse. Ogsaa vare de første Colonister, som rykkede strax ind efter Grobrerne, rustede til Krig, og endog Klostrene fra hiin Tid vise endnu i vore Dage ved deres Befæstninger de herskende Spaniers oprindelige Stilling, som ogsaa Zavala, der har bestrevet den mexikanske Revolutions Historie, bevidner det Samme.

(Fortsattes).

G. J a c o b s e n.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 16.

Løverdagen den 17de April 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Bekjendtgjørelse.

Mandagen d. 29. Marts 1852 afholdtes en Repræsentantsforsamling i Selskabet, der bivaanedes af 27 Repræsentanter, og i hvilken foretoges Valg paa nye Repræsentanter i de Afsrædendes Sted.

Udfaldet af disse Valg, der nu ere modtagne af Bedkommende, er følgende:

For første Classification.

Afgang.

- Hr. Cancelliesecr. Rørregaard.
- Justitsraad Stiernholm.
- Bygnings-Inspecteur Rørnerup.
- Justitsraad Foss.

Tilgang.

- Hr. Justitsraad A. L. Casse.
- Cancellieraad C. N. Keller.
- Cancellieraad C. C. Dender.
- Statsraad P. Salicath, R. af D.

For anden Classification.

Afgang.	Tilgang.
Hr. Provst B. Mønter, R. af D og Dbm	Hr. Lic. theol. Pastor C. Nothe.
— Adjunct C. Jacobsen.	— Institutbest. D. F. Bræmer.
— Inspecteur Krebs.	— Amtschirurg P. J. Møller.
— Institutbestyrer Melchior.	— Klotter D. Meyer, Dbm.

For tredie Classification.

Afgang.	Tilgang.
Hr. Justitsraad Børgesen, R. af D.	Hr. Oberst M. v Glahn, C. af D. og Dbm.
— Krigsraad M. R. Schmidt, Dbm.	— Bøsssemager N. J. Jes- sen, Dbm.
— Krigsassesfor Aagesen.	— Bataillonschirurg Schübe- ler.
— Krigscancelliesecret. Bon- drop.	— Capitainlieutenant C. F. W. Nathsack.

For fjerde Classification.

Afgang.	Tilgang.
Hr. Bog- og Papirhandler M. S. Bing.	Hr. Capitain A. Stæger.
— Bøinhandler Dyrland.	— Capt. og Bøinhandler C. Bøcher.
— Major og Hørframmer C. Müller.	— Artframmer C. C. Tryde.
— Glashandler Simmelfjær.	— Silke- og Klædehandler P. L. Collin.

For femte Classification.

Afgang.	Tilgang.
Hr. Bognmand J. Carstensen.	Hr. Major og Destillateur C. F. Lassen.
— Capt. og Conditor Kro- mayer	— Linnedfabrikant J. L. Eh- lert.
— Strømpfabrikør Warburg.	— Tøifabrikør H. T. Stahl.
— Conditor J. A. Otto (død).	— Brygger C. Carstensen.

For sjette Classification.

Afgang.	Tilgang.
Hr. Malerm. A. C. Geisler.	Hr. Major og Tømmern J. C. Kern, R. af D.
— Skomagerm. C. Meyer.	— Capt. og Hof-Guldsmedm. C. F. Schröder.
— Capt. og Muurm. Klein.	— Malerm. L. F. Holmer.
— Hof-Stolemagerm. Hansen.	— Sadelmagermester C. T. Rothmann.

Forsamlingen vedtog, at de uerholdelige Contingenter for 1 afdød og 6 andre Medlemmer samt det ugentlige Bidrag for 1 Medlem, hvilke Sidste saaledes blive at udslette af Selskabet, maatte affrives i Bøgerne med resp. 32 Rbd. 48 §. og 1 Rbd. 48 §.

Endeligen optoges følgende 14 nye Medlemmer:

1. Ornament- og Billedskærer J. C. Jensen.
2. Værtshuusholder J. Christensen.
3. Uhrfourniturhandler A. S. Weber.
4. Frugt- og Kagehandler J. C. Johansen.
5. Snedkermester Clemens.
6. Forhenv. Høker N. Albrechtsen.
7. Tobaksfabrikør H. B. Kosoed.
8. Reebflagerstvend S. N. Jensen.
9. Afd. Goffardicapt. Holst's Datter A. C.
10. Skibsfører P. Nielsen.
11. Tøimagersvend P. Jensen.
12. Livkudst hos Hs. K. H. Brinds Ferdinand, J. F. Wiencken.
13. Cigarmagersv. C. F. Jensen.
14. Handelsfuldmægtig S. T. Wiborg.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
d. 14. April 1852.

J. Garbrecht. E. Clausen. D. Borgen.

Carl S. Groth.

C o r t e z.

(Fortfat).

Krigen havde forthyndet de Indfødtes talrige Befolkning; de nærmest paafølgende Aar virkede paa samme Maade, og det nye Herredømme fordrede endnu mangfoldige Offre. Cortez tog strax efter Erobringen Forholdsregler til igjen at opbygge den ødelagte Hovedstad. Han bevægede en Mængde Kaziker ved Skattefrihed og andre Forrettigheder til igjen hurtigt at fylde Tomterne med Huse; ogsaa kom der i denne Hensigt hver Maaned fra Spanien nye Colonister. Hertil vare den mexikanske Despotismes overleverede Former ham meget behjælpelige, hvorved den større Deel af Indianerne, fordømt til Slavearbeide, traadte endogsaa i Stedet for Lastdyr. Imedens den mexikanske Adel blev stillet lige med Spanierne, blev den lavere Folkeklasse ved det uhyre Arbeide til Hovedstadens Gjenopbyggelse saa meget mere tilintetgjort ved Hunger og Sygdomme, som Mexikos Omegn under Kampen ikke var bebygget. Cortez naaede iøvrigt sin Hensigt. Om saa Aar hævede sig paa den gamle Hovedstads Ruiner en ny med al mulig Pragt, der viste sig i Palladser, Kirker og Amphitheatre for Tyrefegtninger, ligesaa herlige som de, der fandtes i det spanske Moderlands Stæder.

Umiddelbart efter Erobringen havde Cortez naaet sin Lykkes hvieste Punkt. Han beherskede det

erobrede Land, var agtet af sine Baabenbrødre som den Første iblandt sine Lige; frygtet og tilbedet af Indianerne. Men snart blev hans Stilling forandret.

Som før nævnt havde Cortez sendt sin første Indberetning illigemed Montezumas Foræringer directe til Europa. Da Skibet kom til Spanien, var Carl den Femte i Flandern, og hans Affendte fandt hos Ministrene en flem Modtagelse. Præsidenten i det indiske Raad, Fonseca, vilde ikke alene ikke høre dem, men lod endogsaa En af dem arrestere. Da Carl den Femte vendte tilbage til Spanien, var han ogsaa aldeles ikke tilbøielig til at stille sine Embedsmænd blot ved at billige Alt, hvad der var foregaaet i Cortez's Hær, og, da hans Krigspuds imod Narvaez var blevet bekjendt i Spanien, lod han ogsaa ved det indiske Raad sende en Dyrighedsperson til Mexiko, som skulde fratage Cortez Regjeringen og undersøge hans Fremfærd. Kortsagt, Moderlandets Regjering opførte sig paa en saadan Maade, at Erobringen vilde uden Tvivl være bleven tilintetgjort, naar den dengang allerede havde besiddet tilstrækkelig Magt til at gennemføre sin Billie. Da hiin Dyrighedsperson, Christobal von Tapia, landede i San Domingo, for derfra at indsfibe sig til Mexiko, tilbageholdt Diego Colon, som igjen havde erholdt Statholderskabet, og formedelst sin Faders Skjæbne som ogsaa paa Grund af sine egne Erfaringer nærede en ikke ringe Forbittrelse imod Regjeringen, ham ved forskellige Forestillinger i

længere Tid paa Den. Tapia landede herpaa umiddelbart efter Mexikos Erobring i Vera Cruz, og oversendte sin Fuldmagt, ifølge hvilken han skulde overtage Regjeringen i Landet. Cortez indlod sig ikke selv med Manden, men sendte Sandoval og Alvarado tilligemed nogle flere Officerer ham imøde, som deels ved Emigrerier deels ved Trudsler bragte ham dertil, at han igjen indskibede sig. Under disse Omstændigheder var det nødvendigt at gjøre Forestillinger til det spanske Hof, hvis ikke Cortez skulde i Get og Alt løsrive sig fra Moderlandet. Han assendte en ny Indberetning med en Foræring af 80,000 Pesos, og det hele Mandskab vedsvædede en af dem alle underskrevne Skrivelse, hvorved de ved Siden af deres glimrende Bedrifter ogsaa tillige gjorde opmærksom paa den Uklogskab, som man vilde vise ved at affætte Cortez i et af ham saa nylig erobret Land. Skibet blev vel opbragt af en fransk Corsar; men det lykkedes Cortez's fangne Agenter at tilstille Carl den Femte og deres Befuldmægtigede i Spanien deres Papirer. De Sidste grebe et Middel, hvorved den offentlige Mening, der dengang endnu formaagede meget i Spanien, blev vunden for Cortez. De lode hans Indberetninger trykke i Sevilla, og Kundskaben om hans Bedrifter udbredte sig hurtigt over det hele Land; Cortez stod strax i Nationens Dine som en Helt af første Størrelse.

Carl den Femte modtog Papirerne i et for Cortez gunstigt Dieblif. Kongen havde just dengang endt

Borgerkrigen imod de castiliske Stæder og undertrykt Landets Frihed. Der herskede i Folket en bitter Harmе imod Kronen, men tillige ogsaa en Bedøvelse over Folkepartiets Nederlag. Der blev nu herved budet Kongen en Leilighed til igjen at kunne tilvinde sig nogen Popularitet, uden at han bortgav Noget af sin saa nylig erhvervede Magt. Han traf strax en for Cortez gunstig Afgjørelse, og stadfæstede hans Stattholderskab i Ny-Spanien. Paa den anden Side tog han paa sin snue og langsomme Maade tilfredsstillende Forholdsregler til i Mexiko at sikke Kronens Overmagt. Han bortsendte en Mængde Dyrighedspersoner, der skulde føre Control med Cortez; en Strøm af Colonister paafulgte kort efter, saa at efter et Aars Forløb de første Erobrere udgjorde kun det mindste Antal af de der nedsatte Europæere.

Fra nu af forandrede Cortez's Stilling sig. Hine med udtrakke Fuldmagter forsynede Dyrighedspersoner, som vare sendte derover, fortredigede Mexikos Erobrer ved en Mængde formelige og langvarige Forhandlinger, hvis Traade samlede sig i det indiske Raad som i et Centrum. Den spanske Krones mistænksomme Politik skabte i kort Tid for Mexiko et vidt forgrenet Bureaokratie, hvis Tryk blev følt mere tungt af Erobrerne end af de undertvungne Indianere. Der kom ikke noget Skib fra Vera Cruz til Spanien uden fra hine Embedsmænd at overbringe Klager og Beskyldninger imod Cortez, og ikke vendte noget tilbage

uden at landsætte nye Dyrigheds personer, forsynede med Instructioner til at arbejde ham imod, eller i det Mindste Spioner. Hvor meget overhovedet Grobrerne bleve chikanerede, det seer man af følgende Tilfælde. De kongelige Embedsmænd forlangte af hine Mænd, som under Grobringene havde udgydt deres Blod, at de skulde, naar de vilde forblive i Mexiko, føre Beviis for, at de ikke nedstammede fra Jøder og Maurer, og at deres Ahner indtil andet Led ikke vare blevne fordømte af Inquisitionen. Nogle, som ikke kunde føre dette Beviis, bleve ogsaa virkelig bortviste.

Ogsaa med Hensyn til hans Baabenbrødre blev Cortez's Stilling forandret. Grobrerne havde ventet, at der ved Landeieendommenes Fordeling skulde blive taget særligt Hensyn til dem; men Cortez havde fremfor Mange af sine Kammerater foretrukket en Mængde af de fra Spanien dertil komne Colonister, ved hvis Indflydelse ved Hoffet han troede at sikke sin Stilling. Herved tabte han Manges Hengivenhed, og en Deel af dem under Oli's Commando, bortsendt til Honduras-Kysten for at anlægge Colonier, begyndte at gaae frem imod ham paa samme Maade, som han selv tidligere var gaaet frem paa imod Belasquez. Oli satte sig i Forbindelse med Belasquez, og erklærede sig derpaa for uafhængig.

(Sluttes).

Borger-Vennen.

Fire og Tredfindstyvende Aargang.

Nr. 17.

Løverdagen den 24de April 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

C o r t e z.

(Slutning).

Cortez blev saa meget mere bestyrtet over dette Træfald, som han maatte befrygte noget Lignende af Alvarado, der paa samme Tid underkastede sig Guatemala. Han bortsendte først nogle Skibe for at bringe Oli til Lydighed, og, da han ikke fik nogen Efterretning om disses Skjæbne, samlede han selv 300 Spaniere og 3000 Merikanere, for med dem at trænge tillands hen til Honduras. Han tog Quitemozin og flere Kaziker med sig for i dem at have et Underpant for de Indfødtes Rolighed.

Toget, begyndt 1524, varede længere end to Aar, og frembød et ganske andet Skuespil end en glimrende Erobring. Frygten for Spanierne var saa betydelig, at kun saa Indianere gjorde Modstand med Baaben; men de Hindringer, som en vild Natur lagde ham i Veien, tilintetgjorde hans Hær paa en saadan Maade og i en saadan Grad, som Fienden hidtil i de tidligere Kampe ikke havde formaaet. Cortez passerede talrige og dybe Strømme, vidt udstrakte Sumpe og Urskove, igjennem hvilke Spaniernes Sværde maatte bane sig vei. Hele Uger gik Toget igjennem vilde Egne, som endnu ingen Mennekkfod havde betraadt; mange af hans Folk druknede i Floderne, sank ned i Sumpene og vansmægtede af Hunger. Da Nøden var paa det Høieste, kom Hæren i Fare for at blive tilintetgjort af de medtagne Mexikanere. Som det er klart af historiske Kilder, var der iblandt disse truffen den Aftale, at benytte Spaniernes Glendighed til at gjenvinde deres Uafhængighed. Efter Gomaras Beretning var Sammensværgelsen vidt forgrenet i det hele Land, og endog i Hovedstaden kunde Indianerne ikke længere skjule deres Jubel. Cortez fik Underretning, maaskee derfra, ved et Papiir, hvorpaa Deeltagerne i Sammensværgelsen vare efter mexikansk Skik afmalede. Castillo, et Dienvidne, angiver tillige Sammensværgelsen som ganske bestemt, og nævner endog de Indianere, som gave Cortez Anmeldelse derom. Quaitemozin og de øvrige Kaziker vilde bringe deres Tropper til at gjøre

Opstand og overfalde Spanierne, naar de passerede en Sump eller en Flod. Kun Torquemada, som benytter indianiske Efterretninger, og hvis Angivelser her ere saa meget paalideligere, som han i høieste Grad dadler deres Fremfærd, fortæller, at Quaitemozin havde alene taget Deel i en Samtale, hvori flere Kaziker havde yttret, at man kunde nu med Lethed gjøre Ende paa de udhungrede Spaniere.

Da Cortez fik denne Efterretning, holdt han strax Raad med sine Officerer, og lod den ulykkelige Quaitemozin tilligemed flere Kaziker arrestere. Alle bleve om Natten hver for sig forhørte, og tilstode Sammensværgelsen. Kun Quaitemozin bekiendte vel, at han havde taget Deel i saadanne Samtaler, men havde ikke indladt sig videre i Planens Udførelse. Cortez handlede i dette farefulde Dieblik med den størst mulige Hurtighed. Den næste Morgen saae Mexicanerne deres forhenværende Fyrste og to Kaziker hængte. Henrettelsen var udført i samme Nat strax efter Dommen. Man kan ikke tvivle om, at der var Fare for en Opstand, hvorledes man end forresten vil dømme om Cortez's Fremgangsmaade; denne sidste er at sammenligne med Forholdsreglerne ved Cholula; begge vidne om Haardhed og raff Beslutning, men frembøde tillige det eneste Middel til egen Frelse.

Toget var iøvrigt uden Nytte; da Corpsen naaede hen til Olis Colonie, var han allerede bleven overrumplet og halshugget af Cortez's Tilhængere, og

dennes Overherredømme igjen indsat. Han fandt dog Colonien i en ligesaa sørgelig Tilstand som sin Hær, og snart kom der ogsaa et slemt Budskab fra Mexiko. En Efterretning om, at Cortez var død, var kommen derhen, og strax havde de to første kongelige Embedsmænd bemægtiget sig Overherredømmet, og i de bestaaende Forhold frembragt en saadan Forvirring, at de gamle Erobrere vare blevne bragte til Fortvivlelse.

Cortez indskibede sig, og ankom til Vera Cruz paa et Tidspunkt, da en Opstand af hans Tilhængere igjen havde bragt Hovedstaden i hans Magt. Han blev overalt paa Veien modtagen med Beviser paa Hengivenhed og Troskab; imidlertid indtraadte der ikke ved hans Tilbagekomst nogen Forandring i hans Stilling. Carl den Femte beskyttede sine Embedsmænd, og gav Diego Colon Befaling til at udruste en Hær for med Magt at affætte Cortez fra hans Statholderskab. Imidlertid sendte han en Regjeringsraad, Audiencia, med den meest udstrakte Fuldmagt til Mexiko, saa at Cortez maatte enten nedlægge sin Magt i hans Hænder eller bestemme sig til voldsom Modstand. Til at gjøre det Sidste blev der i det Mindste givet Cortez Anledning af hans fordums Kammerater. Alle Municipaliteterne i Ny=Spaniens Stæder henvendte til Feltherren en formelig Opfordring, at han maatte løsrive sig fra Moderlandets Overherredømme for at befrie dem og sig selv fra de kongelige Embedsmænds Tyrannie. Men Cortez tilbageviste dette

Forflag, og nedlagde sin Magt i de Befuldmægtigedes Hænder.

Den Første og den Anden af disse bukkede under for Climaet inden kort Tid; den Tredie fortsatte paa en saadan Maade sine Forgængeres Fremgangsmaade imod Cortez, at han endog forviste ham fra Hovedstaden. Han begav sig til Tlascala, og blev der omringet af Utilfredse, der endnu engang opfordrede ham til Modstand. Endstjøndt dybt frænket tilbageviste han dog alle disse Opfordringer til at føre Vaaben imod Moderlandet, og indstibede sig til Spanien for selv at føre sin Sag ved Hoffet.

Da han ankom der, blev han overalt modtagen af alle Folkelasser med Beviser paa Agtelse. Carl den Femte havde kort i Forveien givet Befaling til at indlede en Undersøgelse imod ham og endog igjendert at inddrage de gamle Forhold med Narvaez og Belasquez; i Tilfælde af Domsældelse skulde han halsugges. Men Kronens uindskrænkede Magt var endnu for ny til, at han havde kunnet byde den offentlige Stemning Trods. Han modtog Cortez paa den meest glimrende Maade, udnævnte ham til Marquez, og meddeelte ham som Majorat Dalen ved Dajaca i Mexikos sydlige Provindser. Cortez viste ligeoverfor Kongen en Stolthed og Selvagtelse, som sømmede sig for Mexikos Erobrer; han brød sig kun lidet om Hofetiquetten, og ligesaa lidet om Medlemmerne i det indiske Raad, og derved forværrede han sine Udsigter.

Carl den Femte sendte en Vicekonge til Mexiko, og overdrog Cortez kun en Genealcapitains Værdighed under den Betingelse, at han skulde udruste Expeditioner til Opdagelser i det stille Hav. Da Cortez ansøgte om igjen at indsættes i sin tidligere Stilling, fik han et afflaaende Svar. Carl den Femte gav Greven af Nassau, der understøttede Grobrerens Forlangende, til Svar: Manden var tilstrækkeligt belønnet ved et Marquesat, der havde flere Undersaatter end hans nassauiske Land.

Efter sin Tilbagekomst til Ny-Spanien opholdt Cortez sig for det Meste paa sine Godser, og udrustede sig der til de ham til Betingelse gjorde Foretagender. Da disse enten intet Resultat bragte, eller dog ikke førte til noget betydeligt Resultat, begav han sig selv med 3 Skibe og 300 Mand under Seil, og opdagede Kysten af Californien. Men ogsaa denne Opdagelse af et klippefuldt og fattigt Land kunde ikke tilfredsstille hans Forhaabninger; han vendte tilbage til det sydlige Mexiko uden at have naaet noget betydeligt Resultat. Castillo siger, at det var, som om saa mange Tusinder Mexikaneres Forbandelse forfulgte ham, saa at Intet mere vilde lykkes ham. Alexander v. Humboldt saae iøvrigt hans Dagbog, og maatte beundre den formedelst den nøiagtige Opdagelse af de opdagede Kyster.

Den virksomme Mand blev dømt til en ham høist ubehagelig Rolighed, der blev ham saa meget mere fortredelig, som han maatte føre langvarige Processer

mod Regjeringen med Hensyn til sine Besiddelser. Han besluttede sig derpaa til en anden Reise til Spanien, for personlig at drive paa sine Anliggender. Ved sin Ankomst 1540 blev han vel modtagen med Ære ved Hoffet; men fra nu af nægtede Carl den Femte ham endogsaa Tilbagereisen til Ny-Spanien.

Umiddelbart efter sin Ankomst bleve Udrustningerne til Carl den Femtes Expedition til Algier begyndte. Cortez tog Deel heri, men maatte døie nye Krænkelse. Som bekjendt tilintetgjorde en Storm en Deel af Flaaden; en ikke ubetydelig Hær blev sat i Land; men det i Stormen lidte Tab og en uebliffelig, med Krigsstrabadser forbunden Mangel bestemte Carl den Femte, som, uagtet sin Tilbøielighed til Vilkaarlighed, aldeles ikke var nogen dristig Mand men det Modsatte af en Krigshelt, til med uforrettet Sag igjen at indfibe sig. Et Krigsraad af Keiserens sædvanlige Omgivelse blev afholdt, og tog en Afgjørelse naturligviis efter hans Billie. Cortez, skjøndt den berømteste Helt iblandt dem alle, blev ikke tagen med paa Raad, fordi, som Castillo og Gomara sige, man forud vidste, at han vilde stemme imod Tilbagetoget. Cortez blev meget fornærmet herover, kaldte Tilbagetoget med sit rette Navn og spottede det hele Foretagende. Han selv havde med et langt ringere Mandskab og med færre Midler gennemført en ganske anden Beleiring; naar man vilde give ham Overcommandoen, saa vilde han erobre Algier. Carl den Femte erfarede disse Dtrringer,

og vilde siden ikke høre Noget om Cortez. Merikos Erobrer vendte i fuldkommen Uuaade tilbage til Spanien.

Hans Dnsfe, at døe i Ny-Spanien, blev ikke opfyldt. Han døde i Castilleja de la Guesta, et Sted ved Sevilla, den anden December 1547.

G. Jacob sen.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstyvende Aargang.

Nr. 18.

Løverdagen den 1te Mai 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Hvad kan man slutte deraf, at den christelige Kirke er stiftet af en Korsfæstet?

(Efter Ullmann, Professor i Heidelberg).

Man beklager i Almindelighed, at hedenske Stribenter have talt saa Lidet om Christus og Christendommens Begyndelse. Det er naturligt, at man ønsker at have alsidige Efterretninger herom, skjøndt saadanne vistnok, hvis de havde, mere vilde tilfredsstille videnskabelig Forskerlyst end fremme christelig Aand og christeligt Liv. Og saa dette hører med til den christelige Udviklings guddommelige Orden, ligesaavel som den hyppig omtalte, om end maaskee ikke endnu fuldstændig overveiede

Omstændighed, at Christus selv ikke har efterladt os noget Skrift. Men lader os engang betragte Sagen fra en anden Side og søge at fatte den hele Betydning og Vægt af det, som hedenske Historieffrivere have berettet os. Vel er det i og for sig kun lidet; men det er meget, naar vi see hen til de Slutninger, vi deraf kunne udlede.

To Kjendsgjerninger staae nemlig uroffelig fast; ingen Bantro kan forkaste dem, ingen Spot gjøre dem mistænkelige: den ene: Christus har levet og er bleven korsfæstet; den anden: der existerer en christelig Kirke. Det første beretter hiin store Romer, der seer ned paa de Christne med stoisk Høihed og stolt Foragt; det andet bevidner en atten Aarhundreders Historie, og vi kunne selv ligesom gribe det med Hænderne. Men har man ogsaa tilstræffelig betænkt, hvad der ligger i disse to Sætninger, og hvad de indeslutte i sig, naar vi holde dem reent og skarpt imod hinanden? De indeslutte egentlig en uhyre Modsigelse, og dog maae de passe sammen, thi de ere begge sande; der ligger en gjensidig Benægtelse i dem, der ikke kan udjevnes uden ved Mellemed af en ganske særegen Art. De forudsætte nødvendigviis Ting af en overordentlig Mærkværdighed og vilde føre enhver, der ikke allerede var vant til at tænke sig dem sammen, til eiendommelige Slutninger og Resultater.

Man betænke: en korsfæstet Jøde stifter den chri-

stelige Kirke. Allerede en Jøde; altsaa en Mand af det Folk, mellem hvilket og hver en Hedning, trods mangen Tilnærmelse, der endnu dog var opreist en tilsyneladende uoverstigelig Skillevæg, ligesaavel ved de andre, isærdeleshed de cultiverte Folkelags Foragt for Jøderne, som ved Jødernes forhærdede Sneverhertethed mod andre Folk. Men endnu dertil en forsæstet Jøde! altsaa en Mand, som havde lidt en Straf, der allevegne ansaaes for den meest fornedrende, som havde endt sit offentlige Liv med dette Stempel af den høieste Skjændsel, med hvis Ihukommelse Forestillingen om at være fæstet til Korset nu for bestandig var uadskillelig forbundet. Men hvilket Indtryk en med Romernes Hjælp fuldbragt Korsfæstelse maatte gjøre paa Jøden, og hvilken Virkning Korsets blotte Navn havde paa Romeren, det vide alle de, som kun nogenlunde ere bekendte med hiin Tids Tænkemaade.

Og denne forsæstede Jøde har alligevel stiftet den kristelige Kirke, det vil sige: han har grundet et Samsfund, der allerede i den tidligste Tid sang Lovsange for ham, som for en Gud, der fra Begyndelsen af ærede ham som Guds Søn, som Salighedens Forhverver, som det levende Indbegreb af Viisdom og Retfærdighed; et Samsfund, der, besjælet af ham, udviklede og indplantede i Mennefskeheden et ganske nyt Troens og Sædelighedens Livsprincip, der, ledet af Kundskab til Gud og Kjærlighed til Gud, hævede sig over Hedenstabet's Sandselighed og Jødedommens Bærk-

hellighed, samlede de fjendtlig adskilte Folk i een broderlig Menighed, som ikke forenede, ikke hellig forpligtede sig til andet end til et reent, Gud velbehageligt, skyldfrit Liv i Ydmyghed, Selvsornegtelse, Belgjorenhed, Forsonlighed og stille Hengivelse i de bestaaende ydre Forhold; et Samsfund, der i sit Skjød bevarede en Lære, af hvilken allerede i den første Tid dybere og alvorligere sündede Mennesker, efterat de forgjæves havde søgt at slukke Aandens Tørst i Folkenes Religioner og Philosophernes Systemer, og ligesaa senere de ædleste og største Aander bleve tiltrukne og tilfredsstillede; et Samsfund endelig, der i tre Aarhundreder udholdt Romermagtens Angreb, og under denne Kamp opstillede en Aagtelse paabydende Række af aandelige Helte og Martyrer; der i den følgende Tid næsten bestandig vorede; der staaer i Forbindelse med det Betydeligste, der er kommet tilsyne i Staternes Liv, har frembragt den nyere Tids største Kunstværker, begejstret de ypperligste Mennesker og de største Tænkere, og ikke blot holdt sig i de meest dannede Folkeslags Midte, men ogsaa bidraget det Væsentligste til, at disse Folk bleve dannede.

(Fortsættes).

B. C. L i n d.

Extract

af

første Kvartals Regnskab 1852,

for

det forenede Understøttelses-Selskab.

I n d t æ g t.

	Rbd.	ß.
A. Beholdning fra forrige Aar	5556	46
Ugentlige Indtægter for Ugebladets 64de Aargang Nr. 1 à 13 incl.	1084	20
B. Renter af Sparekassen for der indsatte	22	
C. Dytaget Laan i Rationaibanken	5000	
D. Laans Restancer fra 4de Qvartal 1851 242 Rbd. " ß. anviste Laans Afdrag for 1. Qvart. 1852 1497 — " —		
Rbd. 1739 — " —		
deraf er i 1ste Qvartal 1852 indbetalt 1485 — " —		
saalebes Laans Restancer d. 31. Marts 52. 254 — " —	1485	
E. Contingents Restancer for 4. Qvart. 1851 453 — " —		
deraf er i 1. Qvartal 1852, indbetalt. 292 — 60 —		
igien 160 — 36 —	292	60
Affsevne Contingents Restancer hos Døde og excluderede Medlemmer.....	32	48
saalebes Contingents Restancer d. 31te Marts 1852..... Rbd. 127 — 84 —	32	48
F. Et anvist Laan er taget til Indtægt med	50	
	Rbd. 13522	78

U d g i v t.

	Rbd.	ß.
1 Anviste Pensioner for 1. Qvartal 1852 1146 Rbd. 72 ß. dito til nye Pensionister fra 1. Qvart. 52. 62 — 48 —		
Rbd. 1209 — 24 —		
deraf er i 1. Qvartal udbetalt	1203	— " —
saalebes uaffordrede Pensionen fra 1ste Qvartal 1852.....	6	— 24 —
2 anviste rentefrie Laan.....	6250	— " —
derfra det under Lit. F. til Indtægt tagne 50 — " —		
igien 6200 — " —		
disse Laan ere udbetalte med	6200	— " —
3 anviste Gratificationer til 296 Medlemmer	3785	— " —
deraf er i 1. Qvartal 1852 udbetalt..	3765	— " —
saalebes uaffordrede Gratificationer ...	20	— " —
4 Renter af Laanet i Banken for een Maaned forud ...	16	
5 Ugebladets Trykning med Papiir.....	275	13
6 Generelle Omkostninger	109	
7 det overskydende af det Brockske Legat udbetalt med...	24	
8 Lønninger for 1. Qvartal 1852	500	
9 Salvo, Beholdning	1380	1
	Rbd. 13522	78

Kjøbenhavn den 31te Marts 1852.

Overensstemmende med den førte Control.

J. Garbrecht.

G. Clausen.

D. Borgen.

G. Primon,
Kassferer.

Carl S. Groth.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 19.

Løverdagen den 8de Mai 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Hvad kan man slutte deraf, at den christelige Kirke er stiftet af en Korsfæstet?

(Efter Ullmann, Professor i Heidelberg).

(Fortsættelse).

Hvorledes var dette muligt? — Enhver Virkning har dog en Årsag; en saa stor, enestaaende Virkning maa altsaa naturligen ogsaa have dybe, overordentlige Årsager. Den store Gjærning kan kun være kommen fra en stor Mand, den ualmindelige Følge kun af en ualmindelig Kraft. Antaget nu, at vi ikke havde Evangelierne, at vi manglede alt, hvad Christne fortælle om Jesu Liv, at vi som uvidende Fremmede traadte

hen til Christendommen og vilde forklare os det mærkværdige Phænomen, der kun var os bekjendt af de nævnte Kjendsgjerninger: hvad maatte vi da forudsætte med Hensyn til Christendommens Indførelse blandt en Menneskeslægt, hvis ene Halvdeel krævede Underværker, den anden Blisdom for at vindes for Evangeliet, og med Hensyn til Bedligholdelsen af Kirken i en Række af Aarhundreder, hvor indvortes og udvortes saa uendelig meget modsatte sig den?

Vi maatte nødvendigvis forudsætte, ikke blot at Christendommens Stifter ved sine egne Udsagn om sig havde givet den oprindelige Foranledning til Troen paa ham som Guds Søn og det levende Indbegreb af Sandhed og Godhed, men ogsaa, at han ved hele sin Personlighed uroffelig havde begrundet og betastet denne Tro hos sine Tilhængere. Uden det Første er det ikke vel tænkeligt, hvorledes de kunde opfatte ham just i en saa eiendommelig Høihed og ikke for Exempel blive staaende ved Begrebet om en stor, men dog ikke fra de øvrige væsentlig forskjellig Prophet; og det er uforklarligt, hvorledes Andre skulde være komne til en fast Overbeviisning om Jesu Messianitet, naar ikke den levende Overbeviisning derom først havde været i ham selv. Uden det andet var det ubegribeligt, hvorledes denne Overbeviisning kunde fra Jesus gaae over paa hans Disciple og hos dem blive til uforstyrrelig Tro. Det havde været en Skuffelse over alle Skuffelser, der ligesaavel maatte have været begrundet i en vis

Forsættlighed fra Jesu Side som i en stor Indskrænkelighed og Letsindighed hos hans Benner.

Det strider ogsaa ganske mod Menneskets Natur og Tilbøielighed at fælde og kraftigen fastholde netop en saadan sædelig Dom, som den vi finde hos de første Troende med Hensyn til Jesus. Menneskene have mange Svagheder, men — ungdommelige Gemytter undtagne — den Svaghed have de ikke, let at troe paa Hjertensreenhed, Dyd og sand Storhed. Tvertimod, her besidde de i Reglen en ganske særegen Kraft til at modstaae. De ville hellere kaste sig ned for hundrede Skinstorheder, der fremtræde i glimrende Virkninger, end anerkjende og elske den sande Storhed, der staaer iblandt dem i stille Ro. Verden holder af, som Digteren, der kjendte den, vel vidste, at gjøre noget ganske Andet med det Dydige og Herlige, end ære det og bringe det til Aerkjendelse. Det er saa let at gjøre det Store og Skjønne ubetydeligt og farveløst, da det her kun kommer an paa Dommen over Handlingens inderste Grund, der aldrig kan eftervises med mathematisk Sikkerhed; ogsaa er der heri meget Tillokkende, eftersom Nedsættelsen og Udjevningen af alt Fremragende stedse smigrer egen Ringhed og Ubetydelighed.

Derfor, jo dybere jeg skuer ind i det menneskelige Liv, desto overordentligere synes mig den Kjendsgjerning, at eengang et Menneske kunde paa et større Antal af Mennesker gjøre det Indtryk at være et reent, helligt

og guddommeligt Væsen, og at denne Overbeviisning hos dem ikke var en henfarende Ungdomsphantastie, men en uforstyrrelig Livssandhed, for hvilken de døde. Kun eengang forekommer denne Begivenhed saa fuldstændig udpræget, saa simpel og ophøiet i Menneskeflægtens Historie; men denne ene Gang synes den mig ogsaa at være et fuldkomment Under; og jeg kan ikke forklare mig det paa anden Maade end ved Noget, som vistnok er et andet ikke mindre Under: at nemlig den saaledes Erkjendte, Elskte og Tilbedte virkelig var en reen og guddommelig Person; at han uden den jordiske Storheds Glands, ligesom en Sol uden Straaler, der kun lyst og varmede uden at blænde og brænde, udgjød over sine Omgivelser saadanne Strømme af det rene Lys og den meest velgjørende Varme, at derved alle det menneskelige Hjertes Forhærdelser og Fangebaand blødgjordes og løstes, alle Selvkjærlighedens Indskrænkninger hævedes, og Sindet blev stiftet, ja som ved en guddommelig Magt nødsaget til, i fri Beundring at anerkjende den rene Storhed og i evig fornyet Kjærlighed ganske at hengive sig til den.

En anden nødvendig Forudsætning, der umiddelbar er forenet med den nylig udtalte, er den, at den Korsfæstede, der virkede saaledes, maatte bære i sit Hjerte en uovervindelig, Alt beseirende, Alt gjennemtrængende Kraft. Umiskjendeligt indkom dog ved Christendommen et nyt Kjærlighedens Princip i Menneskeheden, og denne Aand traadte saa stærkt frem, at man kan be-

tragte den som eiendommeligt Grundtræk og derefter adskille Christendommen fra alle andre Troessystemer. Saaledes var endnu aldrig Gud erkjendt som Kjærligheden, saaledes var endnu aldrig Guds Kjærlighed til Menneskene opfattet som al Trøstens, Fredens og Velbetsens Kilde, og den af Guds skabende og forekommende Kjærlighed oprundne Kjærlighed af Menneske til Menneske anskuet som Drivkraften til alt Godt, Skjont og Stort. Saaledes havde man endnu aldrig sat en Alt omfattende Broderkjærlighed i uopløselig levende Forbindelse med Kjærligheden til den fælleds Fader, og erklæret Sagtmodighed, Mildhed, Velgjorens-
hed, opoffrende Tjenstfærdighed imod Alle for Seglet af den sande Fromhed, for den ægte, rene Gudsdyrkelse.

At være stor, at rage frem over Andre, at vinde Roes og herske var den gamle Verdens Aand; at være ringe og uanseelig i Menneskenes Dine, at lide i Stillehed og Idmyghed, at tjene i hengivende Kjærlighed var den Verdens Aand, som Christendommen skabte sig. At elske sine Egne og hade Fremmede var Oldtidens Lære; at omfatte Alle uden Forstjæl som Brødre og Guds Børn de Christnes Lære. Aristoteler vare henrundne, de ædleste Bise havde virket, de voldsomste Skjebner havde blandet Nationerne med hverandre, og endnu herskede i Folkenes gjensidige Forhold det gamle indgroede Had, og de kjendte ikke engang Ideen om en alle omfattende, alle forsonende Tro: da kom Christendommen og tog Skilleræggen

bort og gjorde Eet af Tvende og smeltede Folkehædets Jis ved en ny Kjærlighedens Foraarsvarme. Den Verden overvindende Sandhed aabenbarede sig som Verden overvindende Kjærlighed.

Dg naar vi nu spørge: hvor er Kilden til alt dette? — Hvor kan den være uden i Christi Land, i Christi Hjerte? Af ham, af hans Kjærlighed vare de Christne fra Begyndelsen af berørte, levendegjorte og forvandlede til nye Mennesker; til hans Kjærlighed føre de Alt tilbage; hans Kjærlighed vilde de forkynde, forherlige og udbrede iblandt Alle; og havde vi ogsaa ingen bestemtere Vidnesbyrd om denne Kjærligheds Beviiisninger, vare vi dog af Virkningerne nødte til at tænke, at den maa have været ligesaa uindskrænket og mægtig, som blid, mild og ydmyg, at den maa have været guddommelig; eftersom den heller ikke uddøde paa Korset, eftersom den, udstrømmende fra en Korsfæstet, havde Kraft til at omdanne Menneskehedens Sindelag og Tænkeretning og ligesom blive det Hjerte, der i nyere, fuldere og sundere Pulsflag satte Menneskeheden i Bevægelse.

En tredje nødvendig Forudsætning er, at der i den Korsfæstedes Lære maatte ligge en ufordærvelig Sandhedskjærne. En saadan skjændselsfuldt fornødret og udvortes overvunden Sag kunde dog kun da vedligeholde sig og seire, naar dens indvortes Godhed og Sandhed tydeligen fremlyste. Uden Grund lode dog Mennesker af det forskjelligste Slags, mod hvilke

ingen udvortes Tvang blev anvendt, og blandt hvilke der fra Begyndelsen af befandt sig mange Tænkende, sig ikke overtale til at troe paa en Korsfæstet. Vidste vi derfor ogsaa ikke noget Nøiere om Jesu Lære, maatte vi dog altid slutte dette af dens Virkninger: den maa have indeholdt sikke, uroffelige Sandheder, siden den tiltrak og tilfredsstillede saa mange og saa aldeles forskjellige Mennesker og bestod trods alle Angreb fra uden og fra inden — store og dybe Sandheder, siden den i alle Tidsaldere beskæftigede de meest udmærkede Tænkere og vidste meer eller mindre at drage dem indenfor sin Kreds eller ogsaa ganske at underlægge sig dem — simple Sandheder, fordi de tillige og isærdeleshed have havt saa overordentlig en Virkning paa Menneskeheden i det Hele, og indtil nu, som ingen anden Tro, hævdet sig som Verdensreligion — praktiske Sandheder endelig, fordi den overalt, hvor man erkjender og priser dens rene Virkninger, ganske er bleven Aand og Liv og har givet sine Befjenderes Bærelse og Handlemaade en ny Skikkelse.

Men Læren alene, hvor simpel, ophøiet og sand den ogsaa var, vilde ikke have udrettet dette; endog den rene Lære, forbundet med den rene Charakter, vilde ved Christendommens Stiftelse ikke have bevirket alt. Grækerne, som søgte Visdom og ikke lode sig afskrække af Tjenerstikelsen, kunde maaskee i enkelte Tilfælde være blevene tiltrukne af den. Men Christendommen skulde gaae en Vej og har ifølge Historiens

Bidnesbyrd taget den igjennem Jøderne, der forlangte Underværker. Her maatte den, hvis der ellers skulde være en Sammenhæng i den religiøse Udvikling, først rodfæste sig. Og hvorledes var dette muligt? Hvorledes kunde selv de Bedre iblandt Jøderne vinde den Overbeviisning, at den Korsfæstede var deres forjættede Frelser og Guds Søn? For dem maatte dog Korset og Guds Sønnen være endnu meget længere bortsfjernede fra hinanden end for selve Hedningerne, der idetmindste vare vant til Tanken om en Biis med Giftbægeret. Hvorledes kunde denne Modsigelse hæves for Jøderne, og den opløstende Idee om Messias og Verdensfrelseren bringes i Forbindelse og Samklang med den tilintetgjørende Forestilling om Korset? Ikke paa anden Maade end derved, at den Korsfæstede ogsaa ved overordentlige Gjerninger og Begivenheder, der ledsagede hele hans Fremtræden, beviste sig som Guds Sendebud og Gjenstand for hans Kjærlighed.

(Sluttes).

B. G. Lind.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstyvende Aargang.

Nr. 20.

Løverdagen den 15de Mai 1852

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Hvad kan man slutte deraf, at den christelige Kirke er stiftet af en Korsfæstet?

(Efter Ullmann, Professor i Heidelberg).

(Fortsættelse).

Uf Guddommens Organ og Sendebud, af Stifteren af en stor Verdensforandring venter allerede den simple funde Sands noget Ualmindeligt, noget Udmærkende; men Oldtiden og isærdeleshed den jødiske Oldtid kunde aldeles ikke fatte hiint Begreb uden Bestemmelsen af det Overordentlige og Forunderlige, det guddommelige i Gjerninger og Begivenheder ledsagende Vidnesbyrd. Og skulde tilmed en Korsfæstet være Gjenstanden for

Guds fuldendte Kjærlighed, Messias, Guds Søn, saa maatte det Guddommelige i hans Liv og Virksomhed ikke blot lyse frem i Kjærlighedens, men ogsaa i Kraftens Gjæringer og i umiskjendelige Virkninger af en guddommelig Bistand. Kun derved kunde hiin Dødens Skjændsel udslættes, og trods denne dybe Fornedrelse Christi Høihed opretholdes for Troen.

Man kunde her indvende, at det gaaer aldeles ikke an, deraf, at Jøderne ventede Mirakler af den kommende Messias, at uddrage den Slutning, at han nødvendigen maatte udføre saadanne; thi hvor meget var der ikke, som Jødefolket og hver enkelt Jøde kunde vente af Messias? Skulde da ogsaa det Underbegreb, de havde dannet sig, skulde Jødernes eiendommelige i det Uhyre gaaende Forventninger virkeliggjøres? Deraf vilde tilsidst følge en Tillæmpning af Gud til alle Folkesfordomme. Den angivne Grund, kunde man sige, vilde bevise for meget, den beviser altsaa intet. Men denne Indvending vilde kun passe, dersom vi her opstillede et bestemt Underbegreb omtrent i hiin Tids eller nogle af Jesu Samtidiges Aand. Saa usforkastelig og nødvendig denne Begrebsbestemmelse nu end er paa andre theologiske Gebeter, blive vi dog her, for det Maal, vi have med denne Undersøgelse, staaende ved den almindelige Idee om et guddommeligt Bidnesbyrd, hvilket, fremlysende af Gjæringer og Begivenheder, overbeviste de ikke forudindtagne Jøder om, at Gud var med denne Mand. Fordringen om et saadant gud-

dommeligt Bidnesbyrd kunde nu hos Jesu Samtidige antage en urigtig Form, men der laa dog ogsaa noget Sandt, Vgte, almindeligt Menneffeligt til Grund, og dette kunde Gud, uden en Føielighed, vi ikke kunne tillægge ham, i sin Kjærlighed og Wiisdom komme imøde.

Den simple til Grund liggende Sandhed er nemlig denne: naar man skal troe paa Guds Aabenbarelse i et Menneffe, saa maa den ogsaa give sig tilkjende i eiendommelige Virkninger; det Hellighedens og Sandhedens Diemed, der ifølge den sædelige og physiske Verdensordens almægtige Herres Villie paa kraftig Maade skal fremmes i Menneffeheden, vil da ogsaa Naturen og Omstændighedernes Sammenføielse klart og umiskjendeligt yde deres Tjeneste; det Hellige, naar det optræder reent og fuldendt vil ogsaa en høiere, ellers ukjendt Virkekraft, tilsvarende og bekræftende, stille sig ved Siden af; og et Væsen, som giver Verdenshistorien en ny Skikkelse, vil ogsaa være omgivet af Gjæringer og Begivenheder, der ikke alene have noget Ualmindeligt, men ogsaa tydeligen lade erkjende en høiere Virkning og en guddommelig Hensigt. Derfor siger jeg: den guddommelige Aerkjendelses Segl maatte paa trykkes Jesu Liv og Virksomhed, ellers kunde han, tilmed under de angivne Forhold, ikke vinde Anseelse nok til at stifte sin Kirke, ellers kunde han ikke frembringe de Virkninger, som han ifølge Historiens Udsagn har frembragt.

Men ville vi endnu fremhæve et Punkt i Særdeleshed, saa betænke man dette: det er allerede i og for sig, affeet fra al historisk Overlevering, ikke troligt, at Kredsene af hans Liv og Virksomhed er bleven afsluttet med Korsfæstelsens Act. Det var allerede i sig selv ingen ganske passende Slutning for et messiansk Liv, for et Guds Sendebuds Liv, allermindst efter deres Tænkemaade, der nærmest omgave Jesus. Vare de ogsaa ved hans Liv og Gjerninger vundne for ham, saa kunde de ved hans Død atter skræmmes bort; der maatte idetmindste opstaae Betænkneligheder og Tvivl hos dem, der vilde have tilintetgjort Enheden af deres Tænken og Stræben og lammet hele deres Virksomhed. Men nu forudsætte de store og dybt indgribende Virkninger, som Jesu første Venner frembragte, og som for bestandig udgik fra dem, en Sindets indre Fasthed og udeelte Enhed, en Begeistring, hvorved hiin Tanke om tilstedeværende Tvivl bliver udelukket. Til denne udholdende Fasthed og Sikkerhed i deres Tro kunde de kun komme, naar Jesu messianske Liv og Virksomhed ogsaa havde for dem en fuldkommen tilfredsstillende, alle Dissonanser i Harmonie opløsende Slutning. Vi maae altsaa forudsætte, at der imellem Korsfæstelsen og Christendommens første Forkynderes følgerige Virksomhed endnu laa noget særdeles Mærkværdigt og Virksomt, hvorved der meddelees Jesu Person og Gjerning den guddommelige Befræstelses helligste Segl, og hvorved hans Disciple erholdt et

ganske nyt Mod og en ligesaa begejstret som udholdende Daadkraft.

Dette er det, som synes med Nødvendighed at følge af de to store Kjendsgjerninger, at Jesus korsfæstedes, og at der er en kristelig Kirke, og alene at kunne løse den Modsigelse, der egentlig ligger i hine Kjendsgjerninger. Men netop dette indeholde i det Væsentlige ogsaa vore Evangelier, videre udført vistnok i Enkeltheder, som vi af os selv ikke kunde ahne, men dog i Grundtrækkene ganske saaledes, som vi behøve det til Sagens historiske Forklaring. De ere der; de give en tilfredsstillende Løsning af Gaaden; hvorfor ville vi ikke troe dem, naar vi dog fornuftigviis i Hovedsagen maae forudsætte alt det, som de berette, for at finde det Mærkværdigste, der er skeet i Menneskehedens religiøse Liv, forklarligt? Vilde vi forkaste dem trods denne indre Nødvendighed af deres Grundbestanddele, fordi enkelte Ting forekomme os vanskelige, dunkle eller utrolige? Det saaer saa at være. Ogsaa i den umaalelige Skabning er der meget Ubegribeligt, ogsaa i Naturen forekommer der Meget, der ikke findes i Systemerne. Er ikke Livet allevegne større end vor Tænken? Var det virkelig stort, der laa saa ganske lige for os? Var det Guds Gjerninger, som vi kunde udregne som et Regnestykke? Var det en ny aandelig Skabning, hvor vi kunde paavise Sammenhængen, som Delenes Stilling i et Maskineri? Ingensteds i Naturen og i Aandens Verden er der en sand Livsbe-

gymbelse, som ikke har noget Hemmelighedsfuldt og Uforstaaet. Enhver Skabelse — og hvem kan nægte, at Christendommen er en saadan — har noget Underfuldt.

Fra alle Sider møder os ogsaa i Menneſkehedens Historie Overordentligt og Ubegribeligt. Meget vilde vi ikke tænke og troe, naar det ikke utvivlsomt var skeet, og naar det Sandsynlige ikke altid er sandt, saa er heller ikke det Sande altid sandsynligt. Der gives Underværker af Dyd og af Synd, der træder os i Verdenſhistorien store, dristige Vendinger imøde, som vi ikke vilde have forestillet os, naar de ikke vare skete. I alt dette have vi en Analogie for det Nye, Ubegribelige og Forunderlige i Christendommen. Kun at her den guddommelige Indskriden og Virken har en stærkere, mere indlysende, høiere Charakter. Lader os derfor ikke tage Anstød af Enkeltheder og Ubetydeligheder. Lader os holde os til det Store og Hele. „Hvem der grubler for meget over Detaillen, bliver let til Tivler eller til Sværmer.“

Ogsaa i denne Henseende modtage vi fortræffelige Lærdomme andetſtedsfra, navnlig fra Kunsten. Hvor findes der et ypperligt Kunstværk, et Maleri af Raphael, et Bærk af Sophokles, Shafspeare eller hvilkenſomhelſt stor Digter, der ikke har sine Mangler og Ufuldkommenheder? Det indskrænkede, sneverhjertede Menneſke finder Glæde i at opdage og fremhæve dem, og tykkes sig deri stor; den Aandsfulde og Høisindede

seer dem neppe, og naar han seer dem, vil han derfor ophøre at elske og beundre dem? Hvor fattig og ussel blev ikke Verden, naar vi kun vilde anerkjende det Feilfrie, kun tilegne os det fuldkommen Forklarlige, kun lade det Forstaaede virke paa vort Sind! Verden, Livet, Historien, Guds Virken i Naturen og i Menneskehedens Skjebner vilde blive, som de ere, store, rige, umaalelige; men vi vilde skrumpes sammen og fortørres til de usleste Bæfener.

Lad da ogsaa i Beretningerne om Christendommens første Stiftelse Meget være dunkelt, vanskeligt, ufuldkomment og ved første Biekast utroligt; disse Enkeltheder skulle idetmindste ikke hindre os i at give Agt paa det store, herlige Hele; og have vi først deri erkjendt en dybere Sammenhæng, en ophøiet Foranstaltning, en Lysstraale af guddommelig Wiisdom, saa vil dette ogsaa give os den rigtige Regel for Betragtningen af tilsyneladende anstødelige Enkeltheder. Ikke, at der i Stedet for en ædel, videnskabelig Frimodighed, der ikke viger tilbage for den dristigste Tanke, skulde blive sat en smaalig Ængstelighed; men at kunne begrænde sig er dog ogsaa en theologisk Dyd. Den Aand, der har fattet sin Indskrænkning, vil ved at grunde over Christendommen altid betænke, at hvor der er saa meget Sandt, Godt og Guddommeligt, kan ogsaa det, vi synes at maatte kalde Mangler og Feil, ved en dybere Indtrængen vinde en anden Betydning; den vil, hvor

Noget bliver tilbage, der ikke lader sig udjevne, altid spørge, om ikke Grunden dertil ligger i den selv.

Lader os til Slutning endnu betragte Sagen fra en anden Side. Man kunde ogsaa spørge: var det muligt, for at forklare Kirkens Stiftelse ved en Korsfæstet, at opfinde en Hypothese, som bedre og simplere oplyste Sagen, end Apostlernes Efterretninger gjøre det? Vi kunde jo forestille os en Kristus, som ganske berøvet det Underfuldes og Guddommeliges Straalekrands, havde vandret blandt Menneffene som en god og retskaffen Sædelærer, men hvem man dog, som enhver anden af os, maatte holde nogle Feil og Daarskaber tilgode, og som dog ogsaa tilsidst sporløst var forsvundet paa en noget hemmelighedsfuld Maade. Bilde den christelige Kirke, vilde de uhyre Virkninger, som i attenhundrede Aar ere optegnede af Historien, lade sig udlede af en saadan Kristus?

(Sluttes i næste Nr.).

B. C. L i n d.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 21.

Løverdagen den 22de Mai 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Hvad kan man slutte deraf, at den christelige Kirke er stiftet af en Korsfæstet?

(Efter Ullmann, Professor i Heidelberg).

(Slutning).

Jeg kan ikke troe det. Denne Christus havde stiftet en Skole og formodentlig kun en jødisk, men ingen Kirke, ingen Verdensreligion. Han havde forbedret nogle Benner og Samtidige, men han havde ikke bragt noget nyt Liv i Menneskeheden, ikke givet dennes Aand en ny Retning. Han havde til de mangfoldige menneskelige Lærdomme føiet en ny, praktisk taget maasteeden bedste, men han havde ikke medgivet denne Lære

paa den farlige Bei Bisheden om guddommelig Oprindelse, og den havde da vistnok tabt sig i Trængslen og vanskelig havet sig over Platonismen og Stoicismen. Man vilde have høiagtet ham som en brav og redelig skjøndt noget sværmerisk Mand, opstillet hans Billede blandt Menneskenes Belgjørerere og skrevet hans Ord ved Siden af de Bises Sætninger; men hvorledes man skulde være kommen dertil, med saa levende, standhaftig Tro at ære, ja at tilbede ham som Hellighedens eneste Aabenbarelse, som den Usynliges Afglands, som Guds Søn og Verdens Forløser; hvorledes man skulde være kommen dertil, ved Troen paa ham og Efterfølgelsen af hans Lære saa afgjort at skille sig fra Hedninger og Jøder, de dannede saavel som de udannede, og døe for christelig Tro og Vandel, det lader sig ikke indsee deraf. Man havde æret Christus paa en Maade, som det for Exempel skete ved Keiser Severus, man havde af hans Lære tilegnet sig det Bedste — og Christendom og Kirke vilde aldrig have været til.

Træf til en Sammenligning mellem den borgerlige Forfatning hos de Christne og hos Hedningerne, saavel Oldtidens, som Nutidens.

1.

Om Forholdet imellem Regent og
Undersaat.

Hvis der ved Despotie forstaaes Regjeringsformen Despotie, da har det aldrig existeret i christne Lande. Ingensteds i christne Lande gaaer den Regjeringsgrundsaetning i Arv paa Thronen, at Fyrsten staaer udenfor Loven og kan skalte og valte efter Godtbefindende med sine Undersaatters Liv og Gods; og ingensteds mener Undersaatten, at han forfatningsmaessig er udsat for en vilkaarlig Behandling af sin Konge. Forstaae vi derimod ved Despotie et Misbrug af Magten, der knytter sig til en Regents Personlighed, da har saadant undertiden fundet Sted. Ludvig den Ellefte i Frankrig, Philip den Anden i Spanien, Henrik den Ottende og Cromwell i England vare til Exempel Despoter. Men deels er deres Antal ikke stort, deels antog deres lovlose Vaesen aldrig den vilde og frygtelige Charakter, som er saa hyppig hos Despoterne udenfor Christenheden. Det var heller ikke det blotte Lune, som ledede deres Handlinger; de havde

viſſe, for Landet i Almindelighed ofte gavnlige Planer, ſom de ved deres vilkaarlige Fremfærd ſøgte at gjen- nemføre; og ſelv om de kun havde Planer, ſaa havde dog dermed deres Despotie en Grændſe.

Anderledes er det og har det i det Hele taget været hos Hedningerne.

Betragte vi først det gamle Egypten, da ſkyldte Kongerne her Præſterne en ubetinget Lydighed; men for- maaede de det, aſtastede de Aaget og regjerede despotiſt, hvorved iøvrigt kun een Art af Despotie ombyttedes med en anden. Vidneſbyrd om de ægyptiſke Kongers despo- tiſke Magt finde vi allerede i Biblen i Joſeph's Hiſtorie; men iſærdeles erkjende vi den af de uhyre Bygning- ger, af Obeliſterne og Pyramiderne. De have koſtet maafkee Millioners Liv. Hiſtorien beretter idetmindſte, at førend Pſammetik vilde afſtaae fra ſit Forſøg paa at anlægge en Canal imellem Nilen og det røde Hav, havde over hundredetuſinde Menneſker maattet tilſætte Livet. Men ſaaledes behandles kun et uſtrit Folk.

I det gamle Perſien blev Kongen æret ſom et høiere Væſen. Udgangen til ham var vanffelig, og hvo, der erholdt den, maatte tilbede ham. Folket be- talte ham umaadelige Afgifter; thi han beſpifte daglig femten tuſinde Menneſker. De afdøde Konger fik hver ſin egen Begravelse i Perſepolis, og diſſe Begravelſer vare fuldkomne Boliger, forſynede ikke blot med alle Bequemmeligheder, men ogſaa med Skatte af Guld og Sølv, til hvis Bevogtelse der underholdtes talrige

Dyphnsmænd. Perserkongen erkjendte ingen Lov over sig. Da Cambyses engang spurgte sine Vise, om det var ham tilladt at optage to af sine Søstre i sit Harem, svarede de: „vi have ingen Lov, som tillader Ægtefælle imellem Svødfænde; men vi have en Lov, der tillader Kongen at gjøre hvad han vil.“

Om Schytherne fortæller Herodot, at naar en Konge døde, blev Liget ført omkring til alle undergivne Stammer, og de, der kom i Nærheden af det, maatte rage deres Hoveder, skjære sig i Panden og Næsen, og støde sig en Pæl igjennem den venstre Haand. Naar Liget endelig var lagt i Graven, dræbte man een af den Afdødes Kone, hans Mundskjænk, Kok, og Staldmester og flere af hans fornemste Tjenere og begrov dem ved Siden af ham. Efter eet Aars Forløb dræbtes endnu halvtredstindstyve af hans Tjenere. Saa-danne Begravelsesceremonier angive tydelig Beskaffenheden af hans Magt, imedens han levede.

Under Keiserne gif Romerstatens Forsatning over til Despotie. De sikrede sig deres tilranede Magt ved en staaende Hær, hvis Hengivenhed de bevarede sig ved rige Gaver. De antog Titlen „Augustus,“ hvorved de betegnede, at de havde Rang med Guder; de lode sig ligefrem dyrke som Guder, og Straffen for at have brudt en Ed, afslagt ved Keiserens Lykke eller Genius, var større end Straffen for virkelig Meened. De fleste af dem misbrugte deres Magt paa en frygtelig Maade, og den umaadelige Masse Penge, de

behøvede, nødte Statholderne i Provindserne til de største Udsuelfer. Nero pleiede at bortfende sine Agenter med de Ord: „J vide, hvad jeg bruger; sørger for, at Ingen beholder Noget tilovers.“ Navnene Tiberius, Caligula, Nero, Domitian, Verus, Commodus, Septimius Severus, Caracalla, Heliogabal, Maximinus Thrax, Gallienus ere ligesaa mange Minde- om de Folkeslags Lidelser, hvis Herrer de kaldtes. Og dog var Caligula, der ønskede, at alle Romernes Hoveder sadde paa een Hals, at han med eet Hug kunde afbugge dem alle, en Afgud for sin Tids Bøbel; og Commodus, der ofte, naar han gik ud, lemlæstede den Første, han mødte, og derpaa tilkastede ham Penges, fandt 735 Gange Roms fornemste og anseteste Borgere som Tilskuere ved de Kampe, hvor han selv offentlig optraadte som Gladiator.

Saavidt vi vide, er for nærværende Tid Regjeringsformen i alle Stater udenfor Christenheden des spotiff.

Sultanen af Tyrkiet har Ret til hver Dag at dræbe fyrgetyde Mennesker. Et Exempel paa Udvælsen af denne Ret finde vi i Muhamed den Andens Historie. Han havde ladet en Maler komme fra Benedig og forlangte, at han skulde male Johannes den Døbers Hoved. Maleren bad ham vente, til han havde havt Leilighed til at betragte et afhugget Hoved. Muhamed traf sit Sværd, huggede Hovedet af en Tjener, der var tilstede, og sagde: „See nu!“ Det er

iøvrigt en Selvfølge, at denne Ret kun sjelden er benyttet; og Samfærdslen med de Christne synes omsider meget at have formildet den tyrkiske Regjeringspraxis.

Schahen af Persien kjender ikke til Love. Hans Embedsmænds fornemste Pligt er at skaffe ham Penge, ligemeget paa hvilken Maade. Disse Penge benyttes ikke til Landets Vel; thi om Undersaatterne bekymrer han sig ikke, førend de gjøre Oprør. Den nu regjerende eller den sidst afdøde Schah sagde engang til den engelske Gesandt, da de talte om Forskjellen paa en Konge i England og en Schah af Persien: „Her staae flere af mit Riges Store; jeg kan lade Hovederne hugge af dem, naar jeg vil. — Kan jeg ikke?“ søiede han til og vendte sig imod dem. Disse svarede: „Bisfelig, du Middelpunkt for Jordens Tilbedelse, naar du vil.“ Altsaa staae Perserne, hvad Regjeringsformen angaaer, paa samme Punkt nu, som for 2300 Aar siden. Thi da Gambyses engang spurgte sin Yndling Preraspes, hvad Perserne dømte om ham, og denne svarede, at de beundrede ham, men flagede over, at han drak formegen Viin, tog han en Bue og sagde: „Jeg skyder nu en Piiil igjennem din Søns Hjerte; paa mit sikkre Stud skal du kjende, at Perserne tage feil.“ Sønnen, der befandt sig i Nærheden, styrtede død til Jorden, og Preraspes erklærede ydmygt, at selv en Gud kunde ikke træffe bedre.

I de muhamedanske Stater i Indien ere Hofferne og alt, hvad dermed staaer i Forbindelse, Gjenstande

for Undersaatternes Stræk og Affky. Mangen rig Hindu nedgraver sine Penge i Jorden og gaaer klædt som den usleste Betler: at synes rig er i høi Grad farligt. Indvikles Noget i en Proces, da forlader han sig ikke paa sin Ret, men paa de Foræringer, han gjør Dommeren; thi alle Embedsmænd ere smaa Despoter, der kun arbeide paa at skrabe Penge sammen, medens deres Fyrster see til og pludselig tage Alt fra dem.

(Fortsættes.)

B. G. L i n d.

Borger-Vennen.

Fire og Tredsiendstyvende Aargang.

Nr. 22.

Løverdagen den 29de Mai 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Træk til en Sammenligning mellem den borgerlige Forfatning hos de Christne og hos Hedningerne, saavel Oldtidens, som Nutidens.

1.

Om Forholdet imellem Regent og Undersaat.

(Fortfættelse.)

I Siam kjender Folket ikke engang sin Konges Navn; saa helligt er det. Til hans Sundhed tør Ingen spørge, da det maa ansees som afgjort, at han er fri

for legemlige Skrøbeligheder. Saalænge han lever, udnævnes ingen Thronarving; thi at tænke paa Kongens Død er Majestætsforbrydelse. Bønskrifter, som indgives til ham, begynde med disse Ord: „Herffer over mange Konger! Lad Livets Fyrste træde paa din Slaves Hoved, der nedkaster sig for at annamme Støvet af de gyldne Fodder paa sit Hoveds Tøse!“

I Tibet regjerer Dalai=Lama som den Hellige, Alvidende og Alvise; han nyder guddommelig Tilbedelse og betragtes som en Aabenbarelse af den højeste Gud.

Keiseren af China fører Titel af Himlens Søn, og æres af Folket som et overjordisk Væsen. Naar han viser sig offentlig, ledsages han af to tusinde Drabanter; og vebliffelig Dødsstraf er den Undersaats sikre Lod, der ikke bøier Panden imod Jorden, imedens han drager forbi, men løfter Hovedet, for at see hans Ansigt. Ingen veed, hvem der skal være hans Efterfølger; hans Beslutning i denne Henseende holdes hemmelig til hans Død, at hans Sønner ikke skulle sammensværge sig imod ham. Sine fire fornemste Ministre udvælger han, som Chineseerne udtrykke sig, iblandt dem, om hvem han tør antage, at de ikke ville forgive ham. Alt i den chinesiske Statsforfatning aander en ængstelig Mistro, Despotismens uadskillelige Ledfagerste.

I Spidsen for Japans Regjering staae en geistlig og en verdslig Fyrste. Den geistlige, Dairi, er en Gud paa Jorden og lever usynlig for Folket. Han

siges at nedstamme fra Japanesernes fornemste Guddom, „den himmelske Klarheds store Land.“ 3 Rang er han den første, men den verdslige, Kuboo, har hele Magten og erkjender kun i nogle tomme Ceremonier Dairi's Overlegenhed. Kuboos Villie er Lov, og for at holde sine tohundrede Lehns mænd i stadig Afhængighed, lader han dem tilbringe den halve Deel af Aaret i hans Residents og beholder, naar de reise bort, deres Familier som Gidsler.

Negerfyrsterne i Afrika have den fuldkomneste Raadighed over deres Undersaatters Liv og Gods; de sælge dem til hvem de ville, og finde ofte Behag i, selv at være Skarprettere; hos dem viser Despotiet sig i sin raaste Skikkelse. Kun Habesshinien gjør en Undtagelse. Omgivet til alle Sider af Despotiet, har dette Land alligevel en ordnet Statsforfatning. Grunden dertil er, at det forstørstedelen er beboet af (jacobitiske) Christne.

Paa Selskabsøerne i Australien regjerede Kongen despotisk til 1815, da Christendommen indførtes. Kongen, Pomare, gav Folket en constitutionel Forfatning.

Endelig maae vi omtale, at til samme Tid som Frankrig, i Slutningen af forrige Aarhundrede, affskaffede Christendommen og paa en Maade traadte tilbage i de hedenske Staters Tal, rasede der det grueligste Despotie. Den 10de November 1793 feiredes for første Gang Fornuftens Guddom i Notre-Dame Kirken i Paris. En Skjøge førte som Fornuftens Gudinde

paa en Triumphvogn op til Alteret; hendes, eller som de kaldte det, Fornuftens Dyrkere, tilbade hende med Lovsang og Røgelseoffer. Derfra gik Toget til Nationalconventet under Jacobineren Chaumettes Anførsel. Ankommen der holdt han en Tale, der endte saaledes: „et eneste Dnske, en eneste Bøn høres fra alle Kanter: ingen andre Guder end de, som Naturen byder os! Dødelige, hører op at skjælve for de asmagtige Lyn af en Gud, som kun Eders Indbildningskraft har skabt! Erkjender ikke nogen anden Guddom end Fornuften, hvis ædleste og reneſte Billede, jeg her lader Eder ſkue!“ Med diſſe Ord trak han Sløret af Skjogen, der opfordredes til at tage Plads ved Siden af Præsidenten for Frankrigs Lovgivere, for af ham at modtage Broderkysſet. Men ſom de daværende Magthavere allerede længe iforveien havde fornegtet Chriſtendommen, og derved dannet ſig til Despoter, ſaaledes voxede fra denne Tid deres Vildhed, og Camille Desmoulins, der foreslog en Raadecommiſſion, var nær bleven ſtillet for Revolutionſtribunalet.

Hvor Regjeringen er despotiſk, ere ogſaa Oprør og Thronrevolutioner hyppige: den ſamme Lovløshed væbner Fyrſten imod Undersaatten og Undersaatten imod Fyrſten. Derfor forekomme Oprør og Thronrevolutioner langt oftere iblandt Hedningerne, end iblandt de Chriſtne. De fleſte af de halvhundrede Keiſere, der regjerede i Rom i det tredie Aarhundrede efter Chriſtus, bleve myrdede; i de ſidſte tohundrede Aar ſkal i Ma-

rokko kun to Fyrster have bestegget Thronen paa retmæssig Naade; og i Algier viser man et Sted, hvor syv Mænd ligge begravne, der paa een Dag, den ene efter den anden, bleve udraabte til Deier og derpaa aflivede.

En saadan Forskjel er der altsaa imellem Regjeringsformen i christne og i hedenske Lande. Hvad er nu Grunden hertil? Intet uden Christendommen, der forjager det aandelige Mørke, hvori Despotiet finder Leilighed til at udvikle sig, foredrager en almeengjældende hellig Pligt lære og indskærper Menneskenes Lighed.

2.

Om Forholdet imellem Herre og Tjener.

I de christne Stater i Europa begiver Tjeneren sig efter egen Bestemmelse i sin Herres Tjeneste; han paatager sig i denne visse Forpligtelser mod visse Forpligtelser fra hans Herres Side; han erhverver sig i sin Tjeneste Eiendom og forlader Herren, naar han vil. Man kjender i de christne Stater i Europa ingen Stand, der bestaaer af Slaver, det vil sige Mennesker, som uden at have gjort sig skyldige i noget, hvoraf Frihedens Tab bør være Følge, aldrig ere komne i Besiddelse af Frihed; som derfor i borgerlig Henseende

ere at agte for døde og ikke værende, og idet de ansees som Ting og ikke som Personer, staae under en Herre, der handler med dem, som han vil. Selv i det halvchristnede, halvbarbariske Rusland Hayes ikke Slaveri, i dette Ords egentlige Betydning, men Livegenskab; og fra den Livegnes Tilstand i Rusland til Slavens Tilstand i de Stater, hvor Slaver findes, er der en stor Afstand: den Livegne nyder ikke blot Lovens Beskyttelse med Hensyn til sit Liv, men besidder ogsaa Eiendom og skal kun svare en vis Afgift; derhos kan han i Reglen ikke sælges, uden at Godset sælges, hvortil han hører. Det gamle, fra Hedningerne nedarvede Slaveri gik i Europa efterhaanden over til Livegenskab; Livegenskabet holdt sig længe, især i de nordlige Lande; det er bekjendt, hvorledes christeligsendede Mænd, som Bernstorff og Rewentlau i vort Fædreland arbejdede paa dets Ophævelse.

Derimod findes der Slaver i de europæiske Colonier og christne Lande i Amerika, og det er de fra Afrika indførte Negere, der danne denne Stand. Vel er Slavehandelen nu forbuden, og hvo, der indfører Slaver, straffes som Sørover; vel er Slaveriet afskaffet i en Deel af Colonierne, og i en anden have de erholdt Rettigheder, der sætte dem ved Siden af Livegne; men der hviler dog i denne Henseende en Plet paa Christenheden, der kunde vidne mod Christendommen selv, mod dens Magt til at skaffe Mennefferettighederne Anerkjendelse, og vi ville derfor nøiere omtale denne Sag.

Egges fra den Tid, Europa blev christnet, erklærede man sig med Afsky mod Menneskehandel. Dog gjaldt denne Afsky nærmest christne Medbrødre, hvad enten de vare Landsmænd eller Fremmede; og med Hensyn til disse seirede de christelige Grundsætninger. Anderledes forholdt man sig mod fangne Muhamedanere eller Hedninger. Man meente, ikke at have de samme Pligter imod dem, som imod Christne; dertil kom, at man ved at gjøre dem til Slaver, udøvede et Slags Gjengjældelsesret imod dem. Saaledes finde vi da, at man i Middelalderen folgte fangne Saracener i Spanien og i Italien, og lige til det femtende Aarhundrede havde faste Slavemarkeder, hvor disse salbødes. — Ved Amerikas Opdagelse (1492) følte Strangen til Folk, der kunde arbejde i de der anlagte Plantager og Bjergværker. Spanierne modstode ikke Fristelsen, men gjorde de indfødte Amerikanere til Slaver. Disse kunde ikke udholde det strænge Arbejde, hvortil de aldrig havde været vant, og døde i stort Antal. Da fremstod Dominikanermunken Bartholomæus de las Casas, født i Sevilla 1474. Han prædikede mod den Umenneskelighed at bortskjænke Slaver og var den Første, som gav sine Slaver Friheden. Da hans egenlyttige Landsmænd, af hvilke Faa vare mere end Christne af Navn, ikke vilde høre ham, gjorde han flere Reiser til Spanien, for at udvirke et Forbud mod Slaveriet hos Carl den Femte. En Commission nedfattes for at tage Sagen under Overveielse, men Bar-

tholomæus' Forslag strandede paa Egennyttten. Da var det endelig, at han, i sin Sorg over ikke at kunne udrette alt, hvad han vilde, tilraadte, for dog at opnaae noget, at man skulde sende de stærke Afrikanere til Amerika og skaane de svage Indfødte. Dette Raad fandt Bifald, og Negerhandelen begyndte.

I den Tid, denne Handel varede, skulde tredive Millioner Slaver være førte fra Afrika til Amerika. De have lidt uhyre, og lidt uskyldig, som Følge af den grueligste Ondskab. Om man ikke vidste, at Negerne vare de godmodigste Mennesker, kunde man erkjende det deraf, at de ikke forbande de Hvide. Europas Monarker taalte denne Handel, fordi de havde Fordeel af den.

(Fortsættes.)

B. C. L i n d.

Borger-Vennen.

Fire og Tredsiendstyvende Aargang.

Nr. 23.

Løverdagen den 5te Juni 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Træk til en Sammenligning mellem den borgerlige Forfatning hos de Christne og hos Hedningerne, saavel Oldtidens, som Nutidens.

2.

Om Forholdet imellem Herre og Tjener.

(Fortfættelse.)

I Aaret 1727 begyndte de engelske Dvækere i Christendommens Navn at tale mod dette Uræsen, men for-gjæves. Dmtrent et halvt Aarhundrede forløb: da erklærede syv nordamerikanske Fristater i samme Navn

Slavehandelen for en Forbrydelse; ogsaa Danmark og det franske Nationalconvent udstedte Forbud derimod. Til samme Tid fremstod i England William Wilberforce, født i Hull 1759. Han var Methodist og hørte saaledes til eet af de meest ivrige christelige Partier. Han helligede al sin Kraft til Bestræbelser for Slavehandelens Afskaffelse, og hans Standhaftighed fremkaldte store Resultater. 1807 affskaffedes Slavehandelen for Englands Vedkommende; 1817 og 1818 indgik dette Land Overenskomster med Spaniens og Portugals Konger, ifølge hvilke disse forbandt sig til det samme; 1821 besluttede Parlamentet, endnu bestandig paa Wilberforces Opfordring, at udvirke Frankrigs Forbud; og fra 1824 holder England en Flaade i det atlantiske Hav, der undersøger de Skibe, der befare det, og straffer Slavehandlerne som Svøvere. Man tør haabe, at denne Klasse Forbrydere omsider vil forsvinde.

Hvad Slaveriet selv angaaer, da er det, som før bemærket, ophævet mange Steder i Colonierne. I Nordamerikas Fristater kæmpes der imellem Abolitionister og Contraabolitionister. Hine, der ville Negerflavernes Frigivelse, ere for største Delen ivrige Christne. Modpartiet er stort og mægtigt; men man kan ikke være uvis, om hvem der vil seire.

Vi have saaledes seet, at de christelige Grundsatninger om Forholdet imellem Herre og Tjener, efterat være fornægtede med Hensyn til Negrene, i den senere

Tid atter gjøres gjældende i hele deres Omfang, og ville nu betragte, hvorledes dette Forhold stiller og har stillet sig udenfor Christenheden.

Udenfor Christenheden har man ikke frie Tjenestefolk, men Slaver. Disse ere deels Udlændinger, deels Indfødte. Fra Udlandet forskaffer man sig Slaver ved Krig og Mennekerov; indfødte Slaver erhverves isærdeleshed derved, at Børnene følge Moderens Vilkaar.

Da vi omtalte Despotiet som herskende Regjeringsform udenfor Christenheden, kunde vi, hvad Oldtiden angaaer, foruden enkelte andre Stater ikke nævne Sparta; thi Sparta var en Fristat, skjøndt den regjeredes af Konger. Men denne samme Stat, for hvis Borgeres Vel der var sørget paa det Bedste, var en grusom Despot imod Tjenerstanden. Af Krigsfanger dannedes de saakaldte Heloter. Disse vare offentlige Slaver, fordeelte imellem Spartanerne, saaledes at deres Herrer ikke turde løsgive nogen af dem og ikke sælge dem udenfor Sparta. De behandledes i Get og Alt som en særegen Art af Dyr. De maatte ofte beruse sig, for at vise de unge Spartanere Drukkenskabens Last i dens affkyeligste Skikkelse. De vare altid usikre paa deres Liv, eftersom det ansaaes for en gavnlig Dvelse for den vordende Borger at dræbe eller snigmyrde en Helot, især hvis han var frygtelig ved Mod og Styrke. Formerede de sig for stærkt, droge Spartanerne skareviis ud paa Markerne, hvor de arbejdede, og ihjelsloge dem. Omtrent 400 Aar før Christus dræbtes paa

een Gang totusinde Heloter, der vare udsøgte af det hele Antal under Paaskud af, at de skulde gjøre Krigstjeneste og finde Leilighed til at erhverve sig deres Frihed.

Athenienserne vare mildere mod deres Slaver og mulktrede dem, der myrdede nogen af dem. Denne Mildhed havde maaskee tildeels sin Grund i Frygt for deres store Mængde: den atheniensiske Stat var nemlig beboet af hundredetusinde Frie og firehundredetusinde Slaver. Thi heller ikke Athenienserne agtede Slaver for Menneffer. Oldtidens største Lys, Sokrates' Discipel, Atheniensen Plato foreslog i et af sine Skrifter, at den Slave, der angrebes af en Fri og under Nødværget dræbte ham, skulde behandles som Fædermorder.

Al de hundrede og tyve Millioner Menneffer, der ved Christi Fødsel beboede det romerske Monarkie, var over Halvdelen Slaver. Især var disses Tal stort i Rom og i Italien. I Rom holdtes et bestandigt Slavemarked, hvortil Kjøbmændene bragte Slaver fra forskjellige Lande. De salbødes nøgne, staaende paa en Forhøining med en Tavle om Halsen, hvorpaa deres Alder, deres Sindelag, deres Haandværk o. a. s. var angivet. Deres Stilling var ganske afhængig af deres Herrers Tænkemaade; thi de havde ingen Rettigheder og betragtedes af den romerske Lovgivning ikke som Personer, men som Ting. Pøllion, Keiser Augustus' Ven, kastede Slaver i sine Barke til Føde for Fiskene. Dog udstedtes senere (i andet Aarhundrede efter

Christus) af enkelte hedenske Keisere Forbud mod Slavens vilkaarlige Henrettelse; efterdi, som det hed, „Staten ikke kunde være ligegyldig ved, at ufornuftige Herrer forødte deres Eiendom.“ Som et Træk, der karakteriserer den Fornedrelse, hvori Slaven levede, fortjener det at anføres, at velhavende Folk pleiede at have en Slave lænket til Husets Hovedindgang istedenfor Borthund.

Hvad der gjælder om Sparta og de græske Smaastater, gjælder ogsaa om de hedenske Indbyggere i det nordlige Europa: de kjendte ikke til Despotiet. Forholdet var imidlertid ikke det samme; de græske Stater havde ordnede Forfatninger, men Nordboerne befandt sig i en uciviliseret Tilstand; hvad Mænd som Hakon Jarl i Norge eller Gorm den Gamle i Danmark, hvis ikke Christendommen var bleven indført, kunde have gjort af Kongemagten, er ikke let at sige. Men desto haardere vare ogsaa hos dem Slavernes Vilkaar. Om Preuserne og andre Folk ved Østersøen fortælles der, at de med den afdøde Herre begrove levende Slaver og Slavinder, deels for at gjøre Ligbegjængelsen festlig, deels for at Herren kunde benytte deres Tjeneste i et andet Liv. Allevegne brugte man at offre Slaver, for at forsonre vrede Guddomme. I Balhal, lærte vore Forfædre, skal ingen Slave findes: de erklærede dermed, at de ikke ansaae Slaverne for Menneker. Som Følge af den Foragt, man følte for Slaverne, modsatte man sig paa det Strængeste ægteskabelige Forbindelser imellem fri Qvinde og ufri Mand. Efter Burgundernes Love

kunde, naar saadanne vare indgaaede, baade Qvinden og Slaven dræbes; Forældrene maatte dræbe Pigen eller sælge hende udenfor Landet. Efter de ripuariske Frankers Love rakte man Qvinden et Sværd og en Teen; tog hun mod Sværdet og dræbte Slaven, beholdt hun sin Frihed; tog hun mod Teen, blev hun Slavinde.

Hos ingen af Oldtidens Folkelag var Slavernes Stilling saa god som hos Jøderne. Hver syvende Dag vare de fritagne for Arbeide; den, der ihjelslog sin Slave, idømtes en høj Mulkt eller led en endnu større Straf; og var en Slave bleven tugtet saaledes, at han havde mistet et Øie eller en Tand, beholdt han sin Frihed. Disse Bestemmelser gjaldt alle Slaver, men de, der vare af jødisk Herkomst, havde særegne og større Rettigheder. Efter sex Aars Slaveri bleve de nemlig atter frie og modtoges derhos en Gave af Dvæg og Frugter; og Jubelaaret bragte alle Slaver af denne Klasse, uden Hensyn til, hvorlænge de havde trællet, Friheden. Havde Huusbonden eller een af hans Sønner avlet et Barn med en Slavinde, indtraadte hun derved i en Datters Rettigheder.

Om den nærværende Tid behøve vi ikke at sige meget. Det er bekjendt, at allevegne udenfor Christenheden, i Tyrkiet, Afrika og Asien, bestaaer den egentlige Tjenerstand af Slaver. Dog ere de i Almindelighed ikke aldeles givne til Priis for deres Herrers Vilkaarlighed, og deres Tilstand i Tyrkiet, Persien og Indien skildres som taaelig.

3.

Om Forholdet imellem Mand og Hustru.

Næsten overalt udenfor Christenheden fræntes Hustruens Ret deels derved, at Manden behandler hende som sin Slavinde, hvem han kan paalægge det haardeste Arbeide og jage bort, naar han vil; deels og fornemmelig derved, at der fordres Trostaaelse fra hendes Side, men ikke fra hans, saa at hun endog maa taale, at han har Medhustruer. Det er Christendommen, der har forskaffet Qvinden den Stilling, hun indtager i christne Lande. Vel forkynder den, ligesom Naturen, at Manden er Qvindens Hoved; men den lærer tillige Manden i Qvinden at see et Bæsen, der er ham lige for Gud og skal opnaae den samme Lyksalighed som han baade her og hisset; den byder ham at elske sin Hustru, som Christus elskede Menigheden; den modsætter sig Skilsmisse uden i det Tilfælde, at Qvinden bryder Egtteskabet; og ved at forkaste og fordømme al raag og dyriske Lidenstabelighed, ved stedse kun at omtale Egtteskab som det, der finder Sted imellem een Mand og een Qvinde, ved lige fra de apostoliske Tider at indføre som Lov iblandt Christne, at Manden holder sig til een Hustru, har den affskaffet Polygamiet og Concubinaten, hævdet Qvindens Ret og skjænket Huusmoderen Ære og Værdighed.

Betragte vi dette Forhold, saaledes som det var i Oldtiden, da ansaaes Qvinderne i Athen, for først

at nævne denne Stat, hele deres Liv igjennem som Umyndige. Naar de gistede sig, erholdt de en Medgift af Faderen; fik de ingen Børn, eller blev Ægtefæbet opløst, saa faldt denne Medgift tilbage til ham. Efter Mandens Død havde Enken Valget imellem at vende tilbage til sin Fader eller blive hos sine Sønner; naar disse da naaede Myndighedsalderen, tilfaldt alle Retigheder, selv hendes Medgift, dem. Skilsmisse var baade let og meget hyppig; og uagtet det ligesaavel var Konen tilladt at forlade Manden, som Manden at forstøde Konen, havde dog Skilsmisfen altid noget Banærende for den Sidste. Fleerkoneriet var forbudet, men den giste Mand kunde have en Concubine. — I Sparta synes det, som Qvinden gjaldt mere; men hun opdroges der til frække og tøylesløse Sæder.

(Fortsættes.)

B. G. L i n d.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 24.

Løverdagen den 12te Juni 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Træk til en Sammenligning mellem den borgerlige Forfatning hos de Christne og hos Hedningerne, saavel Oldtidens, som Nutidens.

3.

Om Forholdet imellem Mand og Hustru.

(Fortsættelse.)

I den romerske Stat havde Manden oprindelig den samme Ret over sin Hustru, som Faderen over sin Datter. Han, men ikke hun kunde ophæve Egtteskabet, og han behøvede dertil ganske ubetydelige Grunde, for

Exempel, at hun havde druffet Viin uden hans Tilladelse. Sildigere, i Republikens sidste Tider og under Keiserne, da Sæderne havde naaet den højeste Grad af Fordærvelse, og Ægtefæberne vare blevne løse Forbindelser, begyndte ogsaa Konerne at udøve Skilsmisseret. Ogsaa iblandt Romerne var Polygamie, men ikke Ægtemandens Samliv med en Frille forbudet.

Hos de nordlige Folkelag, navnlig hos Saxerne, var Uerbødighed for den fribaarne og uplettede Jomfru ikke sjelden. De troe Huusmødre nøde mere Agtelse i Norden end andre Steder; de vare Sandsigerster og Læger, og deres Dadel drev de Feige tilbage til Balpladsen. Men Manden betragtede hende dog ikke som sin Lige. I Saxernes, Frankernes, Burgundernes og Longobardernes Love findes Steder, der antyde, at Brudgommen betalte en vis Sum til Brudens Fader, og at Bortsendelsen af Datteren fra det fædrene Huus betragtedes som Eiendoms Overdragelse. Lovene tale aldrig om Forurettelser imod Kvinden; det stred mod Nordboernes Begreber om den frie Mand's Uafhængighed, at Noget førte Tilsyn med ham, hvad hans huuslige Liv angik; Hustruen var aldeles i Mandens Bold, og det ahang ganske af hans Tænkemaade, hvorledes hendes Lod skulde blive. Døde Manden, saa arvede Konen ham ikke, men Eiendommen gif over til Sønerne; hun skulde leve af den Morgengave eller Hjemgift, Manden ved Giftermaalets Afsluttelse havde udsat for hende. Adskillige gamle Skribenter

meddele os Træk, der vidne om denne Qvindesjønnetts Underkuelse blandt de nordlige Folkelag. Cæsar fortæller, at hos Gallierne havde Manden Ret til at dræbe sin Kone; ifølge Tacitus maatte hos Germanerne Qvinderne og Børnene udføre alt huusligt Arbejde, imedens Manden var paa Jagt, eller drak og spillede; en Skribent fra det fjortende Aarhundrede beretter, at hos Folkene ved Østersøen, navnlig hos Preuserne, brugtes Konen til Slavearbejde, maatte vadske Gjesternes Fodder og turde ikke sidde tilbords med Manden. — Dernæst var det allevegne iblandt de nordeuropæiske Folkelag Manden tilladt at have Medhustruer. Tacitus siger, at blandt Germanerne var det en Hærsfag for de Fornemme at have mange Koner. Adam af Bremen fortæller om Svenskerne, at efterdem de vare formuende til, havde de to, tre eller endog flere Hustruer, og at alle disses Børn ansaaes for ægte. Sammenholde vi disse Udsagn med den Omstændighed, at Lovene ikke indeholde noget Forbud imod Fleerkoneriet, og at Herrerne havde mange Trælqvinde, vil man kunne tænke sig, hvor almindeligt Qvindens Ret i denne Henseende er bleven frænket.

Hos Jøderne saae Brud og Brudgom sjelden hinanden, førend Giftermaalet var bestemt. Faderen udsøgte Sønnen en Hustru og betalte i Sønnens Navn en vis Kjøbesum for hende. Manden kunde stille sig ved sin Hustru, naar han gav hende Skilsmissebrev,

det vil sige en skriftlig Erklæring, at han ikke længere erkjendte hende for sin Kone. Hensigten af denne Bestemmelse var vistnok at vanskeliggjøre Skilsmisfen paa Tider, da kun Faa forstode at skrive. Derimod kunde Konen ikke give Manden Skilsmissebrev; thi hun var kjøbt, hun var hans Eiendom. Polygamie var tilladt, men forbundet med Banskeligheder, blandt Andet derved, at Moses havde sat Straf for Castration og saaledes hindret dem, der havde Haremer, i at faae Dødsmand. Vi finde ogsaa, at Jyderne i Almindelighed kun havde een Hustru.

Hvad angaaer Orienten i det Hele, da vide vi, at Babylonierne og Assyrerne kjøbte deres Koner; at Philisterne (ligesom Egypternes) Konge holdt sig et Harem allerede paa Abrahams Tid; at ogsaa Persernes Konge havde mange Koner; at Indernes Koner brændte sig selv til Gode for deres afdøde Mænd. Vi kunne overhovedet antage, at Qvindens Tilstand der har fra umindelige Tider været den samme, som den nu er, og ville ikke opholde os videre ved de gamle Beretninger.

Henvende vi altsaa vor Opmærksomhed paa de nyere Tider, da er det for det Første bekjendt, at saavidt som Muhamedanismen strækker sig — og den har Bekjendere i alle Verdensdele, men især i Asien og Afrika — saavidt strækker sig ogsaa Qvindens Trældom og Fleerkoneriet. Muhamed tillod enhver Mand at have fire Hustruer og dertil saa mange Medhustruer,

som han kan underholde. Der gives dem, der have over tusinde. Manden kan stille sig ved sine Hustruer, naar han vil. Som et mærkeligt Vidnesbyrd om Foragt for Qvinden hos Muhamedanerne fortjener det at anføres, at Qvinderne isølge deres Tro ere udelukkede fra et andet Liv; thi de Houris, de forventede i Paradiset, ere Bæfener af himmelsk Oprindelse.

Hos Hinduerne sælges i Reglen Bruden til Brudgommen; om hendes Samtykke spørges aldrig. Rigtig nok har man et andet Slags Egtteskab, naar nemlig en Fader bortgiver sin Datter uden Betaling til en fattig Mand af sin Kaste; men da denne derved paatager sig store religiøse Forpligtelser og maa gjøre Bod for alle sin Svigerfaders Synder, er det sjelden, at Noget vil indgaae det. I Reglen bliver altsaa Hinduens Kone hans Slavinde. Egtteskabet er helligt og kan ikke opløses. At have flere Koner er egentlig kun tilladt den fornemste Kaste, Braminerne; dog finder det Sted ogsaa udenfor denne; men Friller kan Enhver have, der eier Trælqvinder. Qvindesjonnets Banærelse er tilladt ved Religionen i Devedasst'erne, der kjendes af Europæerne under Navnet Bajaderer. De ere fattige Piger, der allerede som Børn kjøbes til Templernes Tjeneste. Man underviser dem i Alt, hvorved de kunne behage Mændene; thi deres Bestemmelse er ikke blot at dandse i Templerne ved de religiøse Høitideligheder, men tillige ved at tjene som Skjøger at forskaffe Tempelne en Indtægt. Hvorlidet Qvinden iblandt Hindu-

erne er imod Manden betegnedes ogsaa til for faa Aar siden, da Lord Bentinck fik Uffikken havet, ved de saakaldte Sutti'er, eller Braminenernes Opbrændelse. Det var ikke qvindelig Kjærlighed, men Mændenes Stolthed og den Omstændighed, at Enkerne ere i Indien meget foragtede og i den offentlige Mening ikke staae synderligt over Variacerne, der havde faaet denne Skik indført. I Løbet af Aaret 1813 skulde alene i Calcutta og Omegnen 275 Enker være døde Flamme-døden.

I Siam ere Skilsmisser meget hyppige og tillades uden Banskfelighed ved de ringeste Anledninger. Fruentimmerne behandles ikke slet, men ansees dog, efter Reisendes Forsikfringer, som overalt i barbariske Lande, for Bøssener af en lavere Art end Mandfolkene. Fleerkoneri er tilladt; Kongen havde for Exempel trehundrede Koner, da Englænderen Crawfurd reiste der i Aaret 1822.

I China kjober Faderen en Brud til sin Søn Brud og Brudgom see ikke hinanden, før Ugteskabet er bestemt. Ugteskabsffilsmisse skal være sjelden, skjøndt Loven tillader Manden den, hvis Konen er ulhdig, umaadeholden, skinsyg eller har en modbydelig Sygdom. Af Friller kan Manden kjoibe sig saamange, som han vil; men det egentlige Fleerkoneri er kun tilladt Keiseren og Mandarinerne. Mændenes Jalouste har indført den Skik, at i de mere velhavende Familier lem-

læstes Pigebørnernes Fødder saaledes, at de kun bevæge sig med Banskfelijkheid.

Paa Japan afgjøre Forældrene Børnernes Giftermaal. Loven tillader Manden at have Medhustruer. Saaer hans retmæssige Kone ingen Børn, kan han uden Banskfelijkheid stille sig ved hende, og hun har ingen Ret til at fordre Understøttelse af ham. Overhovedet skal Qvindeskjønnet's Behandling i dette Land være meget haard.

Qvinderens Tilstand er naturligtviis ikke bedre iblandt Negrene i Afrika. Polygamiet findes allevegne. En engelsk Officeer, der i Aaret 1832 besøgte Negerkongen i Fetishtown, fortæller, at han havde omtrent 300 Koner og maaskee ligesaamange Medhustruer.

4.

Om Forholdet imellem Forældre og Børn.

Medens den christne Fader i sit Barn seer sin Ege og finder det rigtigt, at Lovene indskrænke hans Myndighed til at være sine Børns Opdrager og Formyndere, staaer næsten allevegne udenfor Christenheden Barnet i samme Forhold til Faderen, som Slaven til Herren, og agtes for en Eiendom, hvormed han kan handle, som det er ham beqvemmost og fordeelagtigst.

Hos Jøderne var Børnenes Stilling taalelig. Vel bortgiftede Faderen sine Sønner og Døttre, som han vilde, og sine Døttre kunde han endogsaa sælge som Slavinder; men ligesom Jødernes Love tie om Forældremord, saaledes tie de ogsaa om Barnemord, og at udsætte sine Børn gjaldt hos dette Folk for den affhyeligste Grusomhed. Kun naar Sønnerne uagtet alle Formaning vedbleve at være deres Forældre ulydige, havde Faderen Ret til at lade dem stene.

Athenienserne tilstedte ikke Børnenes grusomme og vilkaarlige Behandling. Den, som mishandlede sit Barn, udsatte sig for Lovens Straf. Dog siger Aristoteles: „man maa i visse Tilfælde, for ikke at lade Borgernes Antal blive for stort, fordrive Frugten og udsætte svage og skrøbelige Børn.“

(Fortsattes.)

P. C. L i n d.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstyvende Aargang.

Nr. 25.

Løverdagen den 19de Juni 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Træk til en Sammenligning mellem den borgerlige Forfatning hos de Christne og hos Hedningerne, saavel Oldtidens, som Nutidens.

(Sluttet.)

4.

Om Forholdet imellem Forældre og Børn.

(Fortsættelse.)

Saa snart i Sparta et Barn var født, blev det undersøgt paa Statens Vegne; var det stærkt og sundt,

overgaves det Forældrene til Opdragelse; hvis ikke, dræbtes det.

I Rom betragtedes den frie Mands ægtefødte Børn med Hensyn til andre Mennesker som Personer, med Hensyn til Staten som Borgere, og med Hensyn til Faderen som Ting. Han kunde strax efter Fødselen dræbe dem, hvis de vare vansføre, eller udsætte dem, hvis han ikke havde Lust til at opføde dem, Noget, der skete meget hyppigt, ligetil Christendommen blev Statsreligion. Han kunde, naar Børnene vare vorede til, sætte dem i Fængsel, pidfke dem, sende dem bundne ud paa Landet til Markarbeide og paalægge dem, hvilken Dødsstraf han vilde. Han kunde sælge sine Sønner tre Gange og sine Døttre een Gang. Naar nemlig en Fader solgte sin Søn, og denne erholdt Friheden af sin Herre, kom han atter i Faderens Magt, kunde atter sælges, og hvis han blev fri, sælges for tredie Gang. Dog gif denne Rettighed af Brug allerede under de hedenske Keisere, og Salg af Børn fandt kun Sted i Nød.

I de nordlige Lande i Europa havde Faderen, som det synes, en lignende Magt over sine Børn. Der fortælles om et Par Forældre paa Island, Asbjørn og Torgierd, at de udsatte deres Børn, og at Folk kaldte det en skjændig Gjerning, eftersom de vare rige; og det berettes tillige, at de gjorde det ustraffet. Retten til at udsætte Børn findes ligeledes omtalt for Frisernes, maafee ogsaa for Celternes og Germanernes

Bedkommende; og ingensteds erklærede Lovene sig imod Børneudsættelser. Børnesalg var tilladt allevegne.

Hvad den nærværende Tid angaaer, da betragte Fædrene i Asien og Afrika deres Børn, som deres ubetingede Eiendom. I Provindsen Guzerat i Indien fik for nogle Aar siden den engelske Commandant den Skib hævet, at de fornemme Hinduere lode de Pigebørn, der fødtes dem, gvaæles strax efter Fødselen. I Beking regner man, at der aarlig omkommer nitusinde udsatte Børn. En Europæer, der længe har opholdt sig i China, paastaar, at den Hengivenhed hos Børnene for Faderen, man troer i saa høi en Grad at have bemærket i dette Land, kommer af deres Frygt for, at han skal gjøre Brug af den uindskrænkede Magt, han ifølge Loven har over dem. I Canton og Malacca er det ganske almindeligt, at Modrene gaae paa Torvet med deres Børn og salbyde dem. Hinduerne og Perserne sælge deres Børn, naar det falder dem besværligt at underholde dem. De fleste af de Slaver, der bringes til Bazaren i Kairo og derfra forsendes over hele Asien, ere Sorte fra Nubien, Æthiopien og Landene i det indre Afrika, som Forældrene selv have solgt. Mænd, der forstaae at castrere, drage omkring i de sydlige asiatiske Lande, tilkjøbe sig for god Betaling Tilladelse til at udøve deres Operation paa smaa Drengene af fattig Familie og tage dem derpaa med sig.

Efter de første Missionairers Mening, der 1797 landede paa Otahiti, blev Totrediedelen af de Børn,

der aarlig fødtes, dræbt. Efter sin Omvendelse be-
kjendte en gammel Høvding i en Folkforsamling (1829):
„mine Forbrydelser ere store: jeg var Fader til atten
Børn og lod dem alle myrde. Nu længes jeg efter
dem. Vare de blevne bevarede, vilde de være vorede
til og have lært den sande Guds Ord at kjende. Men
da jeg myrdede dem, holdt Ingen min Haand tilbage,
Ingen sagde: det gode Ord, det sande Ord er kommen;
skaar dine Børn.“ Lignende Tilstaaelser have Reger-
inder efter deres Daab aflagt i Afrika.

5.

Om Forholdet imod Nødlidende og
Ulykkelige.

Hvor svag ogsaa den indbyrdes Kjærlighed mangel-
gang viser sig iblandt de Christne, saa findes den dog
hos dem i langt større Styrke end hos Ikkechristne.
Vi beraabe os i denne Henseende paa den Mængde
af Pleiestiftelser, Hospitaller, Waisenhuuse, Asyls, vel-
gjørende Selskaber, Legater for Trængende, der findes
i alle christelige Lande.

Hos Oldtidens Folkeslag kjendte man til Exempel
aldeles ikke til Hospitaller. Det var denne Mangel,
der gjorde, at Jøderne, hvem ellers Broderkjærlighed
var paalagt ved de alvorligste Bud, maatte lade de

Spedalske boe paa affides Steder udenfor Byerne og tilbringe et sorgeligt og trøstesløst Liv. Allerede i det fjerde Aarhundrede efter Christus var der opbygget Anstalter til de Syges Pleie ved Siden af Kirkerne i mange Byer. Berømt var isærdeleshed den, som Biskop Basilius ved Aaret 370 havde grundet ved Cæsarea i Lilleasien, og som i Størrelse lignedes ved en heel Stad. — Hvorledes man, for at tage et andet Exempel, manglede Waisenhuse, kan sees af den Lov, der gjaldt allevegne, ifølge hvilken Hittébørn bleve dens Slaver, der optog dem. Keiser Constantin var endnu nødt til at bekræfte denne Lov; men i 6te Aarhundrede var det kristelige Belgjørenhedsværk skredet saa vidt frem, at Keiser Justinian kunde tage den tilbage.

Hvad de Ikkechristne i vore Dage angaaer, da synes omtrent det Samme at gjælde om dem, som om Oldtidens Folkelag. Vel ansees Gavnildhed overalt og navnlig hos Muhamedanerne for en Dyd, men den øves tilfældig og ikke planmæssig eller i det Store. Constantinopel og maaskee flere Byer i det europæiske Tyrkie, har arvet mange Belgjørenhedsanstalter fra det græske Keiserdømme, men andre Steder synes de at fattes saavel hos Muhamedanerne som Hedningerne. I Cairo besøgte for nogle Aar siden en engelsk Rejsende Daarekisten. Han førtes ind i en Gaard, der var omgivet af Geller for de Banvittige. Disse vare sluttede til Jernstængerne i deres Binduer ved Lænker,

som de bare om Halsen. Fra hver Celle løb der Klager over Hunger. Byen udsætter nemlig Intet for de Vanvittiges Underholdning; denne bestrides kun ved tilfældige Gaver af den private Belgjørenhed. Da hiin Rejsende besøgte dette Sted, var der hengaaet atten Timer, siden de sidst havde holdt Maaltid. Opsynsmanden afgav den Erklæring: „man spærrer dem inde, for at de ikke skulle anrette Ulykker; om de komme sig, eller ikke, hvad gjør det til Sagen?“ — I Beking, forsikrer en anden Rejsende, findes kun eet Hospital, som blev opbygget 1662. Om Vinteren uddeles her kogt Riis til de Fattige, men meget Faa blive deelagtige i denne Belgjæring, da Anstaltens Formue kun er liden. Om Vinteraftener samle mange Fattige sig i Forstæderne og trænge sig tæt sammen, for gjensidigen at beskytte hverandre imod Kulden. Dette Middel er utilstrækkeligt, og undertiden skulle hele Klynger findes ihjelsfrosne. — I Indien har man mange Pleieanstalter for Dyr, deriblandt Anstalter af en fabelagtig Bæmmelighed, men næsten ingen for Mennesker. Her er tillige Kastevæsenet et Baand paa Menneskekjærligheden. Paria'en tør ikke boe i By sammen med dem, der tilhøre en bestemt Kaste, men bygger sin Hytte paa Marken eller i Skoven. Han maa ikke betræde noget Tempel, ikke vise sig paa Markedspladserne, og ikke slagte noget Dyr. Paa Malabarysten er der en Klasse af Mennesker, som kaldes Boulichier. De maae

ikke engang boe paa Jorden, og nødes derfor til at bygge sig Reder i Træerne.

Der er endnu et Punkt, der her fortjener at tages i Betragtning. Naar de Christne føre Krig med hverandre, respecteres de Overvundnes Liv, Frihed, Forsatning og Eiendom. Der eksisterer iblandt de Christne en Folkeret.

Saaledes er det ikke udenfor Christenheden, og saaledes var det heller ikke i Oldtiden. De gamle Romere maae upaatvivlelig kaldes et civiliseret Folk; men de agtede ikke Barbarerne, det vil sige dem, der ikke vare Romere eller Grækere, for Mennesker som dem selv, og meente derfor, naar de underkastede sig deres Lande, at erhverve sig en ubetinget Ret over dem. Af Krigsfangerne toges for største Delen Gladiatorerne eller de offentlige Fægtere. Gladiatorlegene, som de kaldtes, havde formodentlig deres Oprindelse af den gamle italienske Skik, at dræbe Krigsfangerne paa de Faldnes Grave, for at forsone deres Aander. I Begyndelsen brugtes de kun i Rom ved fornemme Ligbegjængelser, siden foranstaltede Dyrigheden dem til Folkets Forlystelse paa visse Festdage. Der fortælles, at den for sin Mildhed berømte Keiser Titus gav Romerne i hundrede Dage de prægtigste Skuespil, hvoriblandt en Sotræfning. Gladiatorlegene vare Romernes kjæreste Skuespil. Et utroligt Antal Mennesker fandt i dem deres Død; i een Maaned engang tyvetusinde. Den

første christne Keiser, Constantin, udstedte en Lov til deres Indskrænkning, og Honorius forbød dem ganske.*

*) For dem, der ønske at see, hvorledes Christendommen virkede til Ophævelsen af de sociale Uretfærdigheder, anmærkes, at jeg for nylig har udgivet et Skrift derom. betitlet: „Christendommens Indflydelse paa den sociale Forfatning fra dens Stiftelse til Justinian.“ Pris 1 Rbd. 24 Sk. Forlagt af Boghandler Th. Lind, store Kjøbmagergade Nr. 4.

B. C. Lind.

Borger-Vennen.

Fire og Tredsiendstyvende Aargang.

Nr. 26.

Løverdagen den 26de Juni 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt hos Louis Klein.

Nogle Dplysninger om den muhame- danske Religions Forhold til Christendommen.

Christendommen har havt saa stor en Indflydelse paa Muhameds Lære, at Nogle have paastaet, at Muhamedanerne maatte betragtes som en christelig Sekt.

Der var nemlig tvende Mænd, Rabbinen Abdallah Ebn Salam og den lærde christelige Apostat Waraka, der levede i fortrolig Dmgang med Muhamed og kunde meddele ham al den Dplysning om Bibelen, han ønskede. At Muhamed nu virkelig modtog denne Dplys-

ning, sees deraf, at omtrent en Trediedeel af Koranen er Kortællinger, der undertiden ordrette ere uddragne af Bibelen; og at han tillagde den Dplysning, han saaledes erholdt, stor Værdi, bliver indlysende af de Uttringer af Erbødighed, hvormed han omtaler saavel det gamle som det nye Testamente. Han siger saaledes om det gamle Testamente, at Mose Lovbog er en fuldkommen Anviisning; han beraaber sig paa de Mirakler, som skete for Jøderne, og spørger: „har det ingen Virkning paa de Bantroer, at de Kluge iblandt Israelliterne allerede længe have kjendt Koranens Indhold?“ Med Hensyn til det nye Testamente angriber han rigtignok Treenighedslæren, og erklærer Jesus for et prophetisk Sendebud; men han lader tillige Gud sige til Araberne: „tænker ogsaa paa den uplettede Jomfru, som jeg beaandede og med hendes Søn op- høiede til Verdens Undere!“ han negter oftere, at kunne gjøre Mirakler, og tilstaaer, at saadanne skete ved Jesus; han udbryder: „i Sandhed! mellem Jesus og Adam var der for Gud en stor Lighed;“ han veed endogsaa mere om Jesus, end vore Evangelier berette, fortæller, at Jesus som Barn undertiden dannede Fugle af Leer, flappede i Hænderne og lod dem flyve bort som levende, og andet Saadant. Det var derfor et Slags Sandhedsfølelse, der drev Muhamed til det Udsagn: „Koranen indeholder ikke nye Begivenheder, men er en Bekræftelse paa de gamle Aabenbaringer.“

Dette er nok til at vise, hvormegen Indflydelse

Christendommen har havt paa Muhameds Lære og dermed paa hele Muhamedanernes Forsatning. Betragte vi de mange farlige og fordærvelige Lærdomme, som Muhamed selv har opfundet, om blind Troesiver, om en uforanderlig Skjebne, om Tryghed i Synden i Tillid til Guds Naade, om Polygamiets Tilladelighed, hvilke ofte indskærpes i de meest fanatiske Udtryk, da kunne vi med Sikkerhed sige, at med saa Undtagelser, hvorved vi tænke paa nogle kraftfulde og naive Sentser, har Muhamed af Bibelen taget alt det Gode og Sande, som findes i Koranen. Saaftremt derfor Muhamedanerne staae paa et høiere Udviklingsstrin end Hedningerne, Noget, hvorom der iøvrigt ikke kan tvivles, have de Christendommen at takke derfor. Med Rette nære altsaa Muhamedanerne den Dag i Dag stor Erbødighed for Kristus: de gjøre ikke blot Balsfarter til Mekka, men ogsaa til Jerusalem; og om et Træ, der staaer i Orken imellem Egypten og Palæstina og fra umindelig Tid har holdt sig frisk og grønt, fortælle Araberne den Rejsende, at det bevares af Gud, ligesom til Belønning, fordi det skjænkede Jomfru Maria Skygge paa hendes Flugt til Egypten.

Som et Bidrag til Koranens og Muhameds Charakteristik meddele vi til Slutning, at efterat Muhamed har fortalt Josephs Historie efter det gamle Testamente, lægger han Gud disse Ord i Munden: „Dette er een af de hemmelige Historier, som vi have aabenbaret dig, Muhamed! thi du var ikke hos Josephs

Brødre, dengang da de bedroge ham;" og at han et andet Sted afviser den Beskyldning, at Rabbinen Abdallah hjalp ham at skrive Koranen, med den Bemærkning, at Abdallah talte Hebraisk, men at Koranen var skrevet paa Arabisk.

P. C. Lind.

Bemærkning om Drømme.

(Efter det Tydske).

I det tredie Bind af sin „Zend-Avesta," der handler om „Tingene hiinsides," taler Fechner ogsaa om Drømme, Aelser, Somnambulismus o. s. v., og fortæller iblandt meget Andet et høist mærkværdigt Exempel, som han indleder med efterstaaende Bemærkninger.

„Endog den sædvanlige Søvn frembyder undertiden Phænomenet, som maaskee fortjene Overveielse. Saaledes beviser Sjælen undertiden idrømme sin Egne til i en forbausende kort Tid at udvikle en uhyre Mængde af Forestillinger, som vi i vaagen Tilstand formaae kun at udvikle i lang Tid den ene efter den anden. En drømmer f. Ex. en lang Historie, der

efter sin naturlige Gang ender med et Skud eller et Steenkast imod et Bindue, hvorved den Sovende vækkes. Men nu er det virkelig Tilfældet, at han er bleven vækket ved et virkeligt Skud eller Steenkast imod Binduet, saa at der neppe bliver Andet tilovers at antage, end at Skuddet eller Steenkastet har givet Anledning til den hele Historie, som den Sovende har sammensat idrømme, og at denne er bleven sammensat i det Dieblif, da han vaagnede. Man kan ikke nægte, at dette synes vistnok saa utroligt, at, naar man ikke kunde erholde en grundig Bekræftelse og faae Leilighed til at anstille en nøiagtig Undersøgelse af saadanne Tilfælde, maatte man ogsaa tvivle om selve Kjendsgjerningen eller Opfattelsen af den. Dog have flere troværdige Personer meddeelt mig Exempler af dette Slags.

Følgende Tilfælde, som kan henføres hertil, findes i: *Memoir. et. souven. du comte Lavalette etc.* En Nat, da jeg var falden isøvn i mit Fængsel, blev jeg vækket af Palais-Uhret, idet det slog tolv. Jeg hørte, hvorledes man luffede Jernporten op for at afløse den udenfor staaende Skildvagt; men strax efter faldt jeg paany isøvn. Under denne min Søvn havde jeg følgende Drøm (nu følger Fortællingen af en frygtelig Drøm, hvis Enkeltheder og nærmere Omstændigheder syntes for den Drømmende at maatte i det Mindste udfylde et Tidsrum af fem Timer) da jeg pludseligt hører, at Jernporten bliver igjen med Hef-

tighed luffet i, og ved denne Larm vaagnede jeg da igjen. Forundret over denne saa hurtige Opvækkelse tager jeg mit Repeteeruhr frem, og lader det slaae; men end mere tiltager min Forundring, da dets Slag antyde, at Kloffen kun er tolv, saa at altsaa den frygtelige Phantasmagorie havde varet kun to til tre Minuter, det vil sige: saa lang en Tid, som der gjordes fornøden til Skildvagtens Afsløsning og til at aabne og lukke Jernporten. Da det var meget koldt, er det ikke at formode, at vedkommende Soldater have opholdt sig længere ved denne deres Forretning, end nødvendigt var, og tillige var Skildvagtens Post tæt udenfor Jernporten, saa at Gangen til og fra hans Post ikke har medtaget lang Tid; og Slutteren stadfæstede ogsaa den følgende Morgen den Beregning, jeg havde gjort af Tiden. Og dog erindrer jeg mig ikke nogen Hændelse i mit Liv, hvis Varighed jeg skulde have været istand til at angive med større Sikkerhed, hvis Enkeltheder skulde have været bedre indprentede i min Huskommelse, og som jeg har været mig mere fuldstændigt bevidst.

Maade at blive rig paa.

I Dormouth optraadte for nylig en Skibsbygger Lindsay som Candidat til Parlamentet, og, da hans Modstander havde forsøgt paa at nedsætte hans tidligere Liv, sagde han i en Forsamling: „og nu et Par Ord om mig selv. Bistnok har jeg været fattig; men Ingen vil derfor foragte mig. I mit fjortende Aar stod jeg forældreløs i den vide Verden, og maatte selv alene sørge for mig. Med 4 Schilling 6 Pencer i Lommen begav jeg mig paa Veien til Liverpool. Overtarten fra Glasgow fik jeg betalt ved at bære Kul; en Matros paa Skibet deelte sit frugale Maaltid med mig. I Liverpool forblev jeg syv Uger uden at kunne finde Arbejde, sov i Stalde o. s. v., og fristede Livet med de faa Penge, som jeg havde, indtil en Bestindiefarer tog mig med som Skibsdreng. Men i mit nittende Aar førte jeg allerede selv et Skib. I det treogtyvende opgav jeg at fare tilsøes og blev Skibsmægler. Ved utrættelig Flid, Sparsomhed og med stadigt Hensyn til den Sentents: „gjør imod Andre, som Du vil, at de skulle gjøre imod Dig,“ erhvervede jeg mig Formue, og nu i mit 35te Aar staaer jeg i Spidsen for et Skibsbygnings-Selskab, som i forrige Aar har paataget sig og størstedeles udført Bygningen af 700 Fartøier, asureret sine Forraad o. s. v. for 3 Millioner Pund Sterling, udfibet i forrige Aar 100,000 Tønder

Kul, og bragt under Dyrtiden 1, 500, 000 Dwarter Sæd ind i Landet. Endeligt har jeg den største Part i 18 Seilskibe, uden at regne Dampskibe med, og Bestyrelsen af hele denne Drift ligger udelukkende i mine Hænder." Denne stolte Skildring af en Mand, som fra stor Armod havde saa hurtigt arbeidet sig op til den colossale Rigdom, blev hørt med uhyre Bisald, navnlig da Taleren vendte sig til de tilstedeværende unge Mænd og tilraabte dem: „følger mit Exempel! værer altid virksomme og paafærde! gjører Ret, og I ville ogsaa finde Lykken!"

G. Jacobsen.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 27.

Løverdagen den 3^{die} Juli 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgisffe Dfficin.

Udsigt over Kirkeaaaret og dets Fester.

(Et Foredrag i Foreningen til lutherisk Folkeoplysning.)

Da Herren paa sin første Vandring gjennem Samaria traf paa Dvinden ved Sichars Brønd (Joh. 4), foreslagde hun ham i Samtalens Løb det Spørgsmaal: „vore Fædre have tilbedet paa dette Bjerg, og I sige, at det er i Jerusalem, hvor man bør tilbede“, — hvor paa Jesus svarede hende: „Dvinde, tro mig, den Time kommer, da I hverken paa dette Bjerg, ej heller i Jerusalem skulle tilbede Faderen; — men den Time kommer, ja er nu, da de sande Tilbedere skulle tilbede i Aand og Sandhed; thi og Faderen søger Saadanne,

som ham saaledes tilbede". I dette Svar omstøder Herren baade Samaritaners og Jøders Mening, at enkelte Steder vare særdeles hellige, udsøndrede som Gud velbehagelige til hans Dyrkelse fremfor andre. „Sandelig, Gud er paa dette Sted, og jeg vidste det ikke“, udbød Jakob (1 Moseb. 28, 16), da han laa paa Marken og rejste sig fra Synet; „drag din Sko af; thi det Sted du staaer paa er helligt“, byder Røsten (2 Moseb. 3, 5) Moses: Marken og Bjerget helliges ved Herrens Nærværelse. Saaledes gjorde i Israel den Betragtning sig gjældende, som til Templet paa Moria Bjerg knyttede Dffrene og Gudsdyrkelsen, og ligesom fængslede den Allestedsnærværende til det udvalgte Sted. Men Jesus har helliget Jorden: hvor To eller Tre samles i hans Navn, for hans Ansigt, i Aandens Eenhed, i Tro og Andagt, er han tilstede hos dem. Komme vi end til Herrens Huus, saa vide vi dog, at hvor helligt og ærværdigt det viede Sted end er os: det er Aanden, det er Herren, som helliger Stedet og Menigheden, det er ikke Stedet, som helliger Forsamlingen; thi ogsaa de Bantroer og de som fornegte Herren kunne samle sig paa det viede Sted, uden at de derfor blive andet end de ere.

Men, gjælder ikke det samme om Tiden? Vel have vi hellige Tider, Herrens Bud kjende vi: „kom Sabbatens Dag ihu, at Du holder den hellig!“ (2 Moseb. 20, 8), vel udmærke Højtiderne sig mellem de søgne, som de høje Steder hæve sig over den jævne Slette, ind-

bydende til Hvile, til Betragtning, til at see tilbage og fremad, til at løfte Sjæl og Sind opad, og tilbede. Men skulle ikke for en Christen hver Dag være en Helligdag? hver Dag være viet til Herren? hver Dag en saadan, at vi maatte sige med Apostelen: jeg doer dagligen; jeg er forsfæstet med ham, — sige hver Dag: og alligevel lever jeg, dog ikke jeg, men Christus lever i mig! (Gal. 2, 20.) Thi som hver Dag har sin jordiske Gjerning og Betydning for dette Liv, saa skulde jo hver Dag have sin himmelske Gjerning og Betydning for det evige Liv — og først saaledes vorder alt fuldkomment.

Denne Betragtning af Tiden har nu vel aldrig været ganske fortrængt, hvor der har været virkeligt Liv, enten vi see hen til det Gamle Testaments Tider eller til den nye Pagtes; dog har den hist ofte i Værkshellighedens Tjeneste været saa tilbagetrængt, at det var som i Christenheden, hvor man begyndte i Aanden, men vel maa siges at have fuldendt i Kjødet, idet en særegen udvortes Hellighed knyttedes til Martyrers Grave og Reliquier, eller til særegne Højtider og Fester, saa at disse ikke med menneskelig Ret og efter menneskelig Trang, men med guddommelig Ret udsøndredes og viedes. — I den ældste christelige Menighed, hos hvilken vi maa begynde en Udsigt over Kirkeaaet, finde vi, at de kom dagligen sammen i Templet, varagtigen og samdrægtigen (Ap. Gj. 2, 46), og i Husene brøde de Brødet og nøde Maaltidet med Fryd

og i Hjertens Genfoldighed: hver Dag og hvert Huus var en Helligdom; thi de ved Christo helligede og retfærdiggjorte Menneskers Forsamling holdtes der. Men strax fra Begyndelsen finde vi ligesaa naturligen, at Ihukommelsen af den forsfæstede og opstandne Herre har draget deres Sind, som folte sig begravne med Christo ved Daaben til Døden, paa det at som han opstod fra de Døde ved Faderens Herlighed, saa skulde og de vandre i et nyt Levnet, og, — uden at vi kunne sige hvorledes — udsøndredes Søndagen, som Herrens Opstandelsesdag, og Fredagen, som Herrens Lidelsesdag: hver Uge fik sin Glædesdag, da der ikke fastedes, da der bades staaende, og sin Bødsdag, da den modsatte Skif iagttoges, da Bønnen i Ydmyghed forrettedes knælende, og Fasten iagttoges til Kl. 3 Eftermiddag, dog ikke som et Kirkebud, men overladt enhver eget Lykke. Til disse kom endnu senere Onsdagen, som den Dag, da Menneskeslægtenes Synd som Fornægtelse af Gud naaede sit Yderste i Judæ Iskariotes Fornægtelse og Forraadelse af Herren, der meentes at have fundet Sted denne Dag, — og saaledes have vi som ugentligen tilbagevendende Festsdage alt de tre, som ogsaa, i en christelig Tankegang, stadiggen skal endnu minde os om Synd, Dom og Død, om Naade, Forsoning og Opstandelse i Christo: Onsdag, — Fredag, — Søndag.

Det er ikke ganske klart, hvorvidt vi i det nye Testamente alt finde „Søndagen“ særliqt omtalt som en indviet Helligdag. De Steder, som omtale den, ere først Ap. Gj. 20, 1. „Paa den første Dag i Ugen, da de vare samlede for at bryde Brødet“ — dog kan muligen Pauli Afreise have foranlediget Samlingen; — 1 Cor. 16, 2. „Paa den første Dag i Ugen lægge Enhver for sig selv noget tilside og samle, som han har havt Betsignelse til“; — dog nævnes den første Dag i Ugen ikke som en bestemt Helligdag; — Apoc. 1, 10. „Jeg henryktes i Aanden paa Herrens Dag“; her synes den udtrykkelig omtalt som Helligdag: „Herrens Dag“.

Ikke heller kunne vi ophvse, hvorlænge Jødechristne holdt fast ved Sabbathens Helligholdelse, tilligemed de christelige Højtidsdage, — eller hvorledes de fra Hedningene omvendte Christne ere komne til at deeltage i de Fester, der fra Begyndelsen bar Mærke af det Jødiske, hvilke de fra først af aldeles ikke synes at have fejret, indtil den christelige Kjerne her, som i saamange andre Tilfælde, efterhaanden reen og klar havde sondret sig ud af den fremmede Skal, i hvilken den var indhyllt, som Overlevering fra dem, der oprindeligen tog Moselov og saa mange Ideer i Cultus o. s. v. med over i deres Christendom.

Den Tanke, der laae til Grund for Ugesfestdagene, Forsoningsdøden for Syndeskulden, — og Opstandelsen til et helliget Liv og et evigt Saligheds Haab, Synd

og Naade med andre Ord: denne finde vi dernæst overført paa Aaret, den er Kilden til Paaskehøjtiden — med dens Fastetid. Denne Fest er fra den allerældste Tid fejret af de Christne, og findes hyppigt nævnet og omtalt (Ap. Gj. 18. 20, 6. de usyrede Brøds Dage o. s. v.) men kun i 1 Cor. 5, 7, finde vi en Hentydning til en festlig Paaske: „ogsa for os er vort Paaskelam slagtet, Kristus. Derfor lader os holde Højtid ikke med den gamle Suurdeig, ej heller med Ondskabs og Skalkheds Suurdeig, men med Reenheds og Sandheds usyrede Brød“; — skjøndt det ogsaa her maa indrømmes, at der mere er en Oversførelse af det Jødiske paa det Christelige, end en bestemt historisk Hentydning til en fra den jødiske adskilt christelig Paaskehøjtid. — Vi skulle ikke spille Ord for at vise det Naturlige i, at Apostlene med den ældste Kirke, hver Gang Aaret bragte hine Dage, der samlede Folket om Lammet og mindede om Trældommen og Befrielsen af Ægypten, hine Dage, da Mesteren for sidste Gang aad Paaskelammet med dem, og drak af Vinen med dem, indtil han skulde drikke ny Viin i Guds Rige, før han gif at lide og døe, ligesom vare tvungne til at fornye hiin første Paaskes Minder paa christelig Viis, at knytte disse til hine; men ville kun minde om, hvorledes Navnet: Paaske, alt viser os til jødiske Minder. Thi det betyder: „Gaae=forbi“ — en Hentydning til Dødsengelen i Ægypten, som gif forbi Jødernes Huse, paa hvis Dørstolper Lammets Blod

var strøget; men nær ligger den christelige Forstaaelse: Langfredag gif ved Christi Død Syndens Frygt forbi vore frigjorte Sjæle, — Paaskemorgen rejste Livets Haab sig af Graven, og Dødens Frygt er gaaet den Sjæl forbi, som har med Christo et Liv, som er forborget i Gud.

For os er imidlertid de jødiske Minde- aldeles bortfaldne. Hvorledes dette i Kirken er skeet, idet ved Hedningchristnes Optagelse alt saadant efterhaanden fortrængtes, som ej var udsprunget af Christi Aand alene: dette lære vi af den gamle Strid om Tiden for Paaskefestens Holdelse, og dette er det, som væsentlig giver denne Uenighed sin Betydning. En forskjellig Bedtægt havde nemlig herom dannet sig, saa at man i Lilleasien især holdt sig til den jødiske Skik, og holdt Paaske samme Dag som disse (3 Moseb. 23), 14de Nisan, efter Nymaane, uden Forskiel paa hvad Dag i Ugen denne faldt, — medens man i Rom holdt fast, at Opstandelsen altid skulde fejres paa en Søndag, Herrens egen Dag, ja udsættes til næste Søndag, hvis det traf sig, at den faldt samme Dag Jøderne holdt deres Paaske. Mellem Biskoppen i Smyrna, Polykarp, og Anicetus i Rom førtes herom den første værdige Strid Aar 162, hvis Udfald var det gamle: at hver blev ved sin Skik; men mellem Polykrates i Ephesus og den stolte Viktor af Rom gjentoges den paa en forargelig Maade, Aar 190.

Det er et sandt og værdigt Ord den galliske Biskop Irenæus i Lyon i den Anledning skrev til Peders Efterfølger: „Apostlene have forordnet, at vi ikke skulle gjøre Nogen en Samvittighedsag for Spise eller Drikke, eller for bestemte Festdage eller Nymaaneder eller Sabater. Hvorfor altsaa disse Stridigheder? hvorfor Spaltninger? Vi fejre Feste, men med Ondskabs og Skalkheds Suurdeig, idet vi sønderrive Guds Kirke, — og vi iagttage det Udvotes, forat kunne lade det Højere, Tro og Kjærlighed, fare. Og dog have vi hørt af Propheterne, at saadanne Fester og saadan Fasten misshager Herren“. Derfor foreholder han ham den fredelige Formand, og erklærer: „uagtet disse Forskjelle lader os leve i Fred med hverandre, saa at Forskjellen i Fasteindretningen saameget klarere lader Eenheden i Troen fremlyse“.

(Fortættets).

C. Rothe.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstindstyvende Aargang.

Nr. 28.

Løverdagen den 10de Juli 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgisse Officin.

Udsigt over Kirkeaaaret og dets Fester.

(Et Foredrag i Foreningen til lutherisk Folkeoplysning.)

(Fortsat).

Stke bestomindre vedblev Uenigheden og Forkjettelsen, og var en af Marsagerne til det store Kirkemøde i Nicæa 325, hvor Constantin d. Store samlede 318 Biskopper fra alle Lande, deels for at afgjøre Læren om Christi Guddom (den arianske Strid), deels for at bestemme een Tid for Paaskens Holdelse. Her blev da afgjort, at den christelige Paaske aldeles skulde aflægge Mærkerne paa sin jødiske Oprindelse, og stedse fejres en Søndag, hvilken bestemtes astronomisk til den første Søndag, efter Nymaane, efter Foraars Jevndøgn. Saa-

ledes er Reglen endnu, og Paaske kan som Følge deraf falde imellem 22de Marts og 25de April. Det fordømte Parti, som vedblev sin gamle Skif, kaldtes *Quartodecimaner*, og forsvandt efterhaanden.

Paaske minder os om det nye Liv i Christo, om Glæden og Freden i den, for hvem han er bleven „*Viisdom fra Gud, og Retfærdighed, og Helliggjørelse, og Forløsning*“; — og den har sin Forberedelse ikke blot i Langfredagen, men i hele den Fastetid, som, knyttende sig til jødisk Skif, fandt sit Tilhold i Christi Ord: Matth. 9, 15.: „*kunne Bryllupsfolkene faste, saa længe Brudgommen er hos dem? Men de Dage skulle komme, naar Brudgommen er tagen fra dem, da skulle de faste*“. Vil man forstaae dette om Christi Død paa Golgatha, da maatte Følgen blive en stadig Faste; thi her i Verden kom Brudgommen ikke igjen før de 40 Dage, eller i Aanden. Men vilde man tænke paa denne Gjenkomst, da skulde jo ingen Faste mere finde Sted, thi da var jo Brudgommen hos Bryllupsfolkene. Saaledes tvinge Ordene selv os til at forstaae dem i hele Christi Troes Aand. Herren fordømmer ikke Fasten i og for sig; han fastede jo selv (Mth. 4) ligesom Disciplene, og dog havde han frigjort sig fra Fastens Bud, som de Skriftfloges Anklage viser (Mth. 9, 15). Derfor skulle vi ikke betragte Fasten som en Hensigt, men som et Middel. Den skal vække det naturlige Menneffe, indskrænke hans sandselige Lyst ved Baandene, som udvortes lægges paa os, lade os

mærke en højere Lov, lære os at prøve vor Kraft til villig Lydighed, til at beherske de fjødelige Lyster, som stride mod Aanden. Er dette os let, føle vi ingen Byrde, glæde vi os ved Opfyldelsen af den strengere Lov, fordi den lærer os, at vi vide at herske over vort Sind, vor Attraa: da er dens Hensigt opfyldt; men for en Saadan bliver Fasten ogsaa let en Snare til Selvbehag, til hiin Tryghed og aandelige Hovmod, med hvilken den rige Ungling (Mth. 19) siger, at han havde holdt Buddene fra sin Ungdom af, en Forlovelse, at holde os til det Udvortes, istedetfor til det Indre; thi det er lettere, at give Tiende af Mynt, Dild og Kommen end at opfylde det, som er sværere i Loven, vøe Barmhjertighed og Tro (Mth. 7, 16. 23, 23); det er lettere at faste to Gange om Ugen, og saa takke Gud, at vi ikke ere som andre Mennecker, end at have den Bedrøvelse efter Gud, med hvilken Tolderen slog sig for sit Bryst og sagde: „Gud være mig Synder naadig!“ (Luc. 18). Gjøres hiint: saa bør dette ikke forsømmes. — Dette maa nu her være nok til at antyde Fastens Betydning, og til at vise, hvorfor vor evangeliske Kirkes Fædre have affkaffet den som Raademiddel, skjøndt dette ikke skete saa hurtigt eller saa almindeligt, som ofte antages. I Anordningen af store Bededags Helligholdelse have vi endnu Vidnesbyrd om Fastens Betydning i den danske Kirke.

Vi vide, at ved saadanne blot udvortes fremtvungne Bud, ved blot foreffreven Faste og Bod frembringes

kun det udvortes phariseiske Væsen, — og hvor ofte er det gaaet, som da Chrysoströmus, den berømte Taler, i en Fasteprædiken i Antiochia havde udtalt sin Glæde: „intetsteds er idag Uro, intetsteds Krig, intetsteds seer man dem sonderhugge Kjød eller Koffene at løbe omkring. Alt dette er forbi, og vor Stad har Udseende af en anstændig, ærbar Matrone. Idag er ingen Forskiel mellem Keiserens og den Fattiges Bord“, — og saa Dage efter maatte reise sine Tilhørere, fordi de, da der anstilledes et Hestevæddeløb, Alle ilede til og toge lidenskabelig Deel i Partiernes Kamp, — disse der nys slog sig for Brystet og syntes sonderknuste i deres Synder! Men hvor sørgeligt, naar Kirken selv forfører til at forverle Hensigt med Middel! Og at dette endnu er Tilfældet ved Fasteindretningen i den katholske Kirke, derom skal jeg kun fremsøre eet upartisk Bidne. Det er den ædle franske Prædikant Massillon, som i en Prædiken paa Askeonsdag yttre sig saaledes: „Erindrer, mine Brødre! (for at fuldende hvad jeg havde foresat mig at oplyse (Eder om), at Kirkens Hensigt er, at denne hellige Tids Bodfærdighed skal være som en Udsoning for hele Aarets Glæder og Overtrædelser (crimes). Det er nu vel ikke Meningen, at ej hele Livet skulde være en stadig Bodstid for Synderen; men Kirken, som sukkende seer, at de sande Bodfærdige ere sjeldne, har indstiftet disse Frelsens Dage, for idetmindste at forhindre, at Bodens Aand ikke ganske udslukkes mellem de Troende. Betragt derfor

denne Tid som en ringe Gjengjæld, den fordrer af Eder, i det Mindste saa at det, I lide i dem, kan erstatte for Gud det, som I unddrage Eder at bære i Aarets Løb: at disse 40 Dage rensse alle de øvrige. Eders Liv er til andre Tider ganske nedsjunket i Sandfeligbed, i Lediggang, i Blødagtighed: da lide I intet. Det er ikke saaledes man frelles, naar man er en Synder: I vide det! See, her er nu Noget, hvormed I kunne gjøre godt for Eders Forsømmelse. Underfaster Eder derfor med Glæde en saa mild Lov; knurrer ikke under Tyngden af et saa let Nag; overdriver ikke Ubeqvemmelighederne; slutter ikke med at bedrøve Kirken, idet I beklage Eder over dens Estergivenhed og dens Seengjennemgængre selv, som over en Strengbed. Værer snarere urolige over, at efter saadanne Udfejlsler og Forlystelsler, som et Liv af Lidelsler ikke vilde være nok til at udsone, at man begjærer saa Lidet af Eder; — og lader Ridfærbeden og Munterbeden, saa at sige, i dette Bodfærdigheds Dffer, erstatte Utilstræffeligheden i Guds Djne“. Disse Ord, der udtaltes til Hoffet i Versailles, indeholde, med al deres tilsyneladende Strengbed og Alvor, en saadan for os mærkelig Slaphed og sikkrende Dpfordring, at jeg ikke troer, de trænge til nærmere Forklaring. Fasten er her ikke blot bleven en Leg, men en farlig Anstødssteen: det er Læren om Retfærdiggjørelsen af Gjerninger, som ligger bagved.

Hvad nu det Historiske ved Fasten angaaer, da ville følgende korte Dplysninger her være nok.

Saavidt man veed, har den ældste Faste kun varet 40 Timer, men var meget streng, og frivillig. Senere udvidedes Tiden til 36 Dage, der betragtedes som en Tiende af Aaret (regnet til 360 Dage); ydre Anledning er vel fundet i Moses 40 Dages Dvalen paa Sinai, i Elia og Christi Faste til at lægge 4 Dage til, saa at den nugældende Tid er 40 Dage (Quadragesima, Carême). Dette er først skeet i 6te eller 8de Aarhundrede ved Gregor d. Store († 604) eller Gregor II. († 731). Fasten begynder ikke med Fastelavns Søndag, som tvertimod er den sidste Opfordring til ved uindskrænket Overgivenhed og Lystighed, ved overdaadig Nydelse af Kjødspiser, at berede sig til Fasten. Derpaa tyder ogsaa Carnevalets berømte Folkefest og dens Navn: „farvel Kjød!“ Hvor betegnende for det naturlige Menneske, at den vildeste Glæde skal gaae forud for og ligesom tjene til at give Kraften at udholde den alvorlige Bod! Hvad vi ville af os selv, og hvad vi skulle efter Loven: hvilken Forskiel! Af de enkelte Fastedage er den første Søndag (Esto mihi) særskilt udmærket; videre bemærkes hvide Tirsdag, formodentlig saa kaldt, fordi man ophørte at nyde Mælk, og Aske=Dnsdag, fordi paa den Synderen klæder sig i Sæk, og Aske strøes paa Hovederne (som da Hjøb sad klagende i sin Glendighed). Beregningen af Fastens Længde er forskjellig, eftersom flere eller færre Søndage og andre Helligdage udslydes. Hertil har Navnene paa de tvende Søndage, der gaae forud for Fasten,

Hentydning: Septuagesima og Sexagesima (den halvfjerdsindstyvende og den tredsindstyvende Dag), skjøndt symbolsk Mystik til det babyloniske Fangenskab (70 Aar) ogsaa skjuler sig i dem. — Med Palmesøndag begyndte den stille, store Uge; thi det Store fra Gud maa gøre Mennesket stille i Betragtning, Bod og Troens Grindringer; fra Keiser Karl d. Stores Tid blev den almindelig i 8de Aarhundrede; ligeledes udsøndredes i denne Skærtorsdag, til Herrens Nadvers Jhufommelse, og Langfredag, Dødens Dag, — medens en ligesaa smuk, som naturlig Følelse vilde, at den store Sabbath, Løverdags før Paaske, skulde mindes i Stillehed, som Apostlene gjorde det, og som vort Sind maa være, naar vi sige: „de have taget min Herre bort, og jeg veed ikke, hvor de have lagt ham!“

Til denne Kreds af Paaskehøjtidsdage slutter sig nu dens Efterfest. Til de 40 Dages Faste før, svarer de 40 Glædesdage efter, da Herren var hos Disciplene og talte med dem om de Ting, som høre til Guds Rige. Men Glædestiden naaer videre til de 50 Dage, som ere imellem Paaske og „Algernes Feste“ hos Jøderne, hvilken for Tallets Skyld fik Navn af Pintse hos de Christne. (Ventekoste = 50). I denne Christenhedens højeste og fuldeste Glædestid udsøndredes efterhaanden 1 Søndag efter Paaske, og indviedes til Betsignelsen af dem, der vare døbt i Paaskeugen til Christum, og under Festen havde baaret hvide Klæder, til Billede paa den Reenhed af Hjerte, den Reenhed

fra Verden, som er i dem, der ere igjensfødte ved Christum, hvorfra dens Navn Dominica in albis (S. i de hvide Klæder), og dens Bestemmelse hos os som Confirmationssøndag. Videre udsøndredes ved Slutningen af 4de Aarhundrede Christi Himmelfartsdag. Selve Pintsfesten er meget ældre, og sluttede sig naturligen til Paaskefesten.

(Fortsættes).

G. Rothe.

Borger-Vennen.

Fire og Tredfindstypende Aargang.

Nr. 29.

Løverdagen den 17de Juli 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgiske Officin.

Udsigt over Kirkeaaaret og dets Fester.

(Et Foredrag i Foreningen til lutherisk Folkeoplysning.)

(Fortsat).

Medens Jøderne ved Pintschøjtiden mindedes Lovens Forkyndelse paa Sinai, saa knyttede de Christne hertil Troen paa den Aand, som dygtiggjør til at opfylde Loven, den Aand, efter hvilken vi dømmes af Naade, og ikke efter vore Gjerninger. Og medens Israel bragte de første Brød af Naturens nye Afgrøde, saa bragte den hellig Aand, udgydt over alt Kjød, en Førstegrøde i den Menighed, der paa Pintsch-Dag samledes om den Korsfæstede og Opstandne, et Sennepskorn, der skulde vore en guddommelig Bært i den synlige, i den

usynlige Kirke. — Det var naturligt, at Himmelfarten maatte gjøre Affnit i denne Periode; indtil den regnes derfor Paasketiden i videre Forstand, fra den see vi hen til Herren, som skal igjenkomme, om hvem Aanden vidner. Med Trinitatis = Søndag afsluttes Pintsefesten, men denne Højtidsdag for den treenige Gud forordnedes først af Pave Johan d. 22. Mar 1334. — At hos os „Store Bededag“ er henlagt i denne Glædestid, er vilkaarligt og vist et Misgreb.

Men eet Led manglede endnu i Kredsen af Christenhedens Grindringer. Slutningen af Herrens jordiske Virksomhed og Liv, og Begyndelsen af hans Virksomhed i Aanden vare knyttede til Højtider, men Herrens Komme i Kjødet, hans Aabenbarelse som Messias ikke. Dette trængte sig paa som med en indre Nødvendighed, og allerede i meget gammel Tid har man begyndt at vie Festdage til Grindringen heraf, skjøndt vi først have Vidnesbyrd om dem som almindelige Feste fra Midten af det 4de Aarhundrede. Mærkeligen komme herved den østerlandste og vesterlandste Kirke hinanden imøde. Thi i Østen opkom Epiphaniæ = (Aabenbarelses) Feste d. 6 Januar, et Navn som slutter sig til Pauli Ord til Titus 2, 11: „Guds saliggjørende Naade er aabenbaret for alle Mennesker, som lærer os, at leve gudeligen, retfærdigen og tugteligen i denne Verden, forventende det salige Haab og den store Guds og vor Frelseres Jesu Christi Herligheds Aabenbarelse“. Dette,

at Christus fra det Skjulte traadte frem, skete jo ved hans Daab, og Epiphaniæfesten var egentligen Jesu Daabsfest, hvis Evangelium (Matth. 3, 13—17) nu er henlagt til Fastelavns-Søndag. Men til dette, der indleder hans prophetiske Virksomhed heruede, knyttede sig naturligen og let Tanken om Alt det, hvorved Christus aabenbares for Verden som Forløser og Guds Søn, hvortil maa regnes, at Jesu Fødselsstjerne opgik for de Vise fra Østerland, og da man betragtede disse som Repræsentanter for Hedningene og paa dem anvendte Ps. 72, 10: „Konger fra Tarsis og Der skulle føre ham Gaver, Konger fra Scheba og Seba skulle bringe ham Stjænk“, — ere de blevne til de Helligtrekonger, Førstegrøden af Hedningene. Dernæst viste Jesus sig som Undergjøreren, og „aabenbarede sin Herlighed, saa hans Disciple troede paa ham“, ved Brylluppet i Cana (Joh. 2, 1—11), viste sig ikke blot for dem, men for Verden. Disse forskjellige Stykker samledes, og gjorde Epiphaniæfesten stor og indholdsrig i den ældste Kirke, især i Østerland, — men de ere i Vesterlandene og hos os trængte i Skyggen ved Julehøjtiden: Herrens Aabenbarelse i Menneskeskikkelse, da „Ordet blev Kjød, og boede iblandt os“, denne glæderige Højtid, ved hvilken Barnealderen indoptages med i den christelige Tankefreds, og vi ligesom komme til at begynde med Begyndelsen.

Naar vi undre os over, at denne Fest først omtales som almindelig i Rom under Pave Liberius efter Aar 350, da maae vi mindes, at Oldtidens Christne ikke kjendte til Fødselsfeste, men at deres Tro sigtede ud over dette: en Betragtning, som har sit skønne og sande Udtryk i de Ord, med hvilke Gudstjenesten paa Stephansdag begyndtes: „igaar fødtes Kristus paa Jorden, forat Stephanus idag kunde fødes i Himlen“. Martyrernes Dødsdage vare deres Fødselsdage, og Christi Dødsdag var Fylden af det Bærk, ved hvilket han skulde fødes i de Troendes Hjerter, et Sædeforn, som lagdes i Jorden og døde, men saa bar megen Frugt. — Neppe har gnostiske Bildfarelser, (som negtede Christum at være kommen i Kjødet), været Anledningen, thi Striden herom er ældre; men deels ligger Opfordringen til en Fest for Christi Fødsel nær af sig selv, deels kan en ydre Anledning være kommen til ved de Højtideligheder, som Hedningene netop paa den Tid holdt. Deraf har Festen faaet sit danske Navn „Jul“, enten dette nu udledes af „Jubel, Glæde“, eller af det „Hjul“, med hvilket paa de gamle Kalenderstokke Solens Sejr og Tilbagevenden betegnedes, eller endelig af „jol, jol“, hvilket Ords Betydning er omstridt. Som imidlertid vore Forfædre paa den Tid fejrede en stor Fest i 3 Uger, saaledes havde Romerne en lignende: Saturnalia, i hvilken de mindedes hiin Guldalder, der ogsaa foresvæver Hedningene, før den nuværende haarde Tid (Jernalderen) frembrød, en Tid,

da Slaver og Frie, Rige og Fattige, Høje og Ringe skulde blandes med hinanden, ja tildeels skiftede Roller, saa at Herren opvartede Tjeneren, — en forunderlig Anelse om en fuldkommere Tid, og Bekjendelse af et Misforhold, der skal overvindes, forat Alt kan vorde, som det fra Begyndelsen var, — et Billede paa hvad Kristus skal udrette aandeligen, naar Syndens Magt er brudt, saa at Guds Villie skeer paa Jorden som i Himlen, — et Symbol paa den Tid, „da der ikke er Jøde eller Græker, ikke Træl eller Fri, ikke Mand eller Kvinde, thi I ere alle Een i Christo Jesu“ (Gal. 3, 28). — Men hvorledes nu end dette kan have samvirket: da Julefestens Betydning var traadt frem for den christelige Bevidsthed, blev den hurtigen almindeligen indført, og trængte den ældre Epiphaniæfest i Baggrunden, og den vil hævde sin Plads, saalænge det troes: „saa elskede Gud Verden, at han hengav for den sin eenbaarne Søn“! Efter en gammel Tradition fastsattes Dagen til 25de December, og i Overensstemmelse hermed Mariæ Bebudelsesfest til 25de Marts.

Som Paaske og Pinte havde deres Forfest og Efterfest, saa fik Julen snart sin. Adventsøndagene minde os om Herrens Komme, og Døberens Røst i Orken lyder endnu: „bereder ham Vej;“ — sin Efterfest fik Julen i Helligtrekongersfest, da Barnet fra Bethlehems Krybbe aabenbaredes for Verden. Den anden Juledag har egentlig efter den nuværende Indretning intet med Julen at gjøre, hvorimod 3die

Juledag minder om Johannes Evangelisten, „den Discipel Herren elskede“, og den fjerde om Børnene, der bleve de første Blodvidner i Bethlehém, Vidner om, at endog en Herodes troede paa en Messias komme (Matth. 2). Nytaarsdag, Herrens Omfærelsesdag, var oprindeligen ingen christelig Fest; den ældste Kirke holdt endog længe en Bods- og Bededag med streng Faste paa den, medens Hedningene jublede, gavede hverandre Foræringer og overlode sig til alskens Lystighed og Udsvævelse. Esterhaanden er en anden Betragtning af denne trængt igjennem, og den Alvor, som Vendepunktet mellem tvende Aar faa naturligen fremkalder, er den Følelse, der i Jesu Navn helliges og opløstes i Tro og Bon.

Idet vi her standse med Fremstillingen af Festerne, er der jo vel flere, som endnu ikke ere blevne berørte, saaledes alle Mariefesterne (Kenselsesfest, Bebudelsen, Besøgelsen), Johannes den Døbers, Michaels-(Engel-)Festen, — videre: alle Helgensdag, Reformation, Høstfest, store Bededag: disse danne imidlertid ikke Led i det christelige Kirkeaar, og udelades derfor her. — Men ville vi nu see tilbage over det, vi have betragtet som det udviklede sig til en Fremstilling i Tiden af vor Troes Indhold, da see vi først, at Kirkens Aar deler sig i tvende store Afdelinger: Festcyklen eller Vinterens Halvaar, og Trinitatistiden eller Sommerhalvaaret, saagodtsom festløst. Det er Himlens Budskab

til Jorden, som bringes os ved de 3 store Festfredse. Troen paa Gud Fader, som sender Sønnen, skal mindes i Julen; thi vel er det som Han, der aabenbarer sin Kjærlighed til sin Skabning, selv forsvinder i dennes Bærer, i Barnet paa Mariæ Arm, men dog skal den rette Juleglæde være en saadan, i hvilken vi „bruge al vor Kunst og Flid „Guds“ Naade at ophøje!“

Thi: „at Gud ej er os længer vred, det kan man deraf vide, at han sin Søn har til os sendt“ o. s. fr. som Psalmen siger. Guds Kjærlighed er Kilden til vor Herres Jesu Christi Naade og den Hellig-Aands Samfund. — Troen paa Guds Søn, der lærte (Epi- phaniætiden), der led (Fastetiden), der døde og opstod (Paasketiden), indtil han opfoer til Faderen, er Indholdet af den anden Festfreds, hvilken vi kunde give den Overskrift: „saaledes har Sønnen elsket Verden“. — Endeligen er det Troen paa Gud den Hellig Mand, sendt fra Faderen og Sønnen, hvilken paa Pintsfe- højtiden lærer os at bede:

Hand over Aander, kom ned fra det Høje, —

Hand som med Fader og Søn er vor Gud!

Kom vore Sjæle tilsammen at søje,

Kom at berede den himmelske Brud!

Kalde, forsamle og Jesum forklare,

Bygge Guds Kirke,

Oplyse hans Folk:

Det er din Gjerning,

Lad os den erfare, —

Vær i vort Hjerte

Guds Kjærligheds Tolk!

Efterat ved den Hellig Aand Kirken var stiftet, maa, som efter Skabelsen, Alt gaae sin naturlige Gang i Guds Rige. Dette skal have sin Gang over Jorden, sit Komme udvortes i den ene almindelige kristelige Kirke, og indvortes i de Helliges Samsund, hvor der er Retfærdighed, Fred og Glæde i den Hellig=Aand. Dette kalder Trinitatis Tiden os ihu, at vi bringe Herren Frugt af hans Gjerning, „i vor fornuftige Gudsdyrkelse“, (Rom. 12) — indtil Himmelfirke aabner os sine Døre, og vi forklares med ham, som vil forvandle os til Lighed med sit Forklarelses=Legeme.

(Fortsattes).

G. Rothe.

Borger-Vennen.

Fire og Fredstindstyvende Aargang.

Nr. 30.

Løverdagen den 24de Juli 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulhiske Officin.

Udsigt over Kirkeaaet og dets Fester.

(Et Foredrag i Foreningen til lutherisk Folkeoplysning.)

(Sluttet).

Hertil ville vi endnu kun knytte et Blik paa Kirkeaaet, som afbildende eller forebildende et christeligt Livs Udviklingsgang efter Saliggjorelsens Orden*). Det Første er da, at vi kaldes til Guds Rige. „Han er midt iblandt Eder, hvem I ikke kjende“, lyder Ordet i Adventstidens 4de Evangelium; at vi kunne vorde Christne forudsætter, at han er kommet, mod hvem Sjælen skal vende sig i Tro og

*) Cf. B. Birchdals Kirkeaar.

Kjærlighed, som Barnet imod dem, der, med en Faders og Moders Navn efter Kjødets, vide sig kaldede til „af den Umyndiges og Diendes Mund at berede Herren en Lovsang“, — som hine, hvem Pæders Ord paa Kirkens Stiftelsesdag gif igjennem Hjertet, og som døbte med Vand og den Hellig-Aand, dog endnu kun vare indensfor Kirkens Omraade, svarende til hine, der jubede et: „Befignet være han, som kommer i den Højestes Navn“! — Men naar den Kaldede er opmærksom paa Herren, som da Samuel lyttede i Nattens Stilhed, eller Elias hørte ham i Orkenens Gensomhed, da opgaaer Lyset, og han forstaaer, hvad der er skjult for de Vise, men aabenbares de Genfoldige, han faaer Dje for den Kristus, som er Jøder en Forargelse og Græker en Daarlighed, men en Guds Kraft til Salighed, for hver den som troer! da opgaaer Troen: ogsaa mig er en Frelser født! ogsaa jeg har kjendt det: idag! der atter og atter lyde i Julehøjtiden for Menigheden, men hvis Gjentakelse i Hjertedybet først giver det sande, fulde Svar til det Chor, i hvilket Himlens Engle og Jordens Frelste juble: *Herre være Gud i det Høje, Fred paa Jorden, og i Menneskene en Velbehagelighed!* — Naar Solen er opgaaet, spreder den sit klare Lys over Jorden; styrket, glad, forhaabningsfuld gaaer Mennesket til sin Gjerning, skjøndt han veed, at han skal bære baade Dagens Hede og Arbejdets Byrder. Saa minder Helligtrekongerstiden, Efterklngen af Juleglæden, om den villige Lydighed, med hvilken den Christne

ikke anseer alt fuldendt med Dypvækkelsen, men gaaer sin dybere Fristelse, sin Syndekamp imøde. Som Herren fra det Hjem, hvor han vorede i Viisdom og Naade for Guds og Menneskers Ansigt, — fra Daabens hellige Stund, da Vidnesbyrd lod over ham fra det Høje, førtes af Aanden ud i Orken at fristes af Satan, for dernæst i dagligt Arbejd at bære al Verdens Fornegtelse og Haan og Synd, for at have sin Fastetid, i hvilken ogsaa han levede, om vi saa tør sige, af det Brød, han i Bønnens eenlige Timer fik fra Himlen, idet han fornyede Samfundet med Faderen, — saa maa der ogsaa i enhver Christen være en „Følgen ham efter“, idet vi dagligen bringe det gamle Menneske til Døden, ideligen kæmpe for at forsage Djævelen og alt hans Væsen og al hans Gjerning, for at opstaae et nyt Menneske, født i Sandhedens bevidste, faste Tillegnelse, iført Reenhedens lysende Klædebon, vi maae lære Ydmygheden at kjende, følende, at vi af Naade ere frelste, men at Kristus i Kjærlighed tager Boslig hos dem, der udfylde hans Lidelsers Samfund i deres Langfredags Korsfastelse af Kjødets Sands, fejre med ham deres Opstandelsesmorgen i en stille og sagtomdig Aands uforfrænkkelige Væsen, igjensfødte til et evigt Livs Haab. — Dette er Fuldendelsen af Gudslivet i os, saavidt vi kunne naae det herneede, at vi fra Uskyldighed naae til Retfærdighed, fra det ubevidste til det bevidste Troesliv, fra Glæde over Kristus til Glæde i ham, og dermed eengang til Glæde

med ham. Igjensføddelsen udfolder sig igjennem Helliggjørelsen til Saliggjørelsen, der gaaer Haand i Haand med hiin; men for at dette skal fuldkommes, kan og skal den Enkelte ikke i Stilhed blot drage sig tilbage hos sig selv, ikke føre et Eneboer=Liv med Herren, men som Aanden, der paa Pintsefesten udgødes over Menigheden, lærte dem at udtale sig, at fremtræde, viste sig skaberist: saa slutter det indre christelige Liv sig ogsaa af, idet det indpodes i Menighedslivet, givende og tagende, — og i Menigheden har sin Trinitatis Tid, idet hele det virkelige Liv i sin brogede Skikkelse, i alle Virkelighedens Former gjennemtrænges af det helligede Mennekses Aand, indtil dette ogsaa er modent til sin Forklarelse, til den Udgang Evangeliet paa 27de Trinitatis Søndag saa herligt slutter Kirkeaaaret med: om Herrens Forklarelse paa Bjerget med Moses og med Elias, d. e. med Loven og Propheterne, — ikke tilintetgjørende dem, men opfyldende dem; thi Loven bliver, forklaret i Guds Kjærlighed, og Prophetien bliver, forklaret i Christi Saligheds=Rige, hvor Tiden optages i Evigheden, det Stykkevise affaffes, og Christus skal være Alt i Alle, som indgaae til den store Sabbathshvile! — I det jordiske Liv falde nu vel de enkelte Trin og Stykker i vort Samfund med Herren ikke ud fra hinanden, som vi her have paaapeget dem, men det hele Liv er paa eengang virksomt i Frembringelsen af det Enkelte: derfor lader os bede, at og vi maae føle

Christus heelt og i alle Retninger at virke i os, i Barnet og Unglingen, i Manden og Oldingen, i hver paa sin Maade og dog een i Alle, indtil vi, atter og atter gjentagende Kirkens Aar og lyttende til dets Evangelier, naae til Faderens Huus med de mange Værelser, hvor vi sige med Apostelen: „her er det! godt at være!“

C. Nothc.

Beduinernes Character.

(Das Ausland.)

(Af Badger's Nestorians and their rituals).

Det jeg begynder paa at yttre mig om Beduin-Araberne's Character, vil jeg fremfor Alt beslitte mig paa, at lade paa een Gang saavel dem som Sandheden vedsæres Ret, det vil sige: skildre deres Dyder og deres Laster med den størst mulige Trofæb. Jeg gjorde første Gang deres Bekjendtskab i Aaret 1835, da jeg reiste igjennem Syrien og Palæstina langsmed Euphrats Bredder, og under mit Ophold i Mosul paa to forskjellige Tider havde jeg hyppigt Leilighed til at færdes med dem og til at underholde mig med deres Hørdinger. Den romantiske Glands, som de østerlandske Fortællinger og saa mange Reisesendes Beretninger have udbredt med Hensyn til dette tiltrækkende Folkeslag, ligesom min i

lang Tid nærede Forkjærlighed, hvori Phantastien ikke heller havde saa ringe Andeel, forsvandt lidt efter lidt i samme Grad, som jeg begyndte at blive mere bekjendt med deres huuslige og selskabelige Liv og at bemærke, at de lyse, glimrende Farver, hvormed de fremstilles os, langt snarere vare Skildringer, der skulde en livelig opvakt Indbildningskraft deres Oprindelse, end de vare et tro Billede af Virkeligheden.

Man vil ikke herved negte, at Araberne have mange gode, fortræffelige Egenskaber, som Beboerne i Stæder og Flekker ikke have. De udmærke sig ved Maadehold i Spise og Drikke; deres legemlige Styrke, deres Udholdenhed, deres Uafhængighedsfølelse blive medrette lovpriste; de ere ligesaa langt fjernede fra det anmassende Overmod, Tyrkerne vise, som fra den krybende Underdanighed, de saa længe i Trældom holdte Rajas vise. Men disse Eiendommeligheder ere næsten en nødvendig Følge af deres Levemaade, og den Drik, som de beboe, og den Regjeringsform, under hvilken de leve, maae ogsaa derpaa have stor Indflydelse. Jeg kan ikke ansee dem for modige i Kamp, de maatte da være i en særdeles gunstig Stilling og være Fjenden betydelig overlegne, eller ogsaa maatte Fortvivlelse virke paa dem. Deres Mod er i Virkeligheden næsten smeltet hen til Feighed; thi uden Frygt angribe de en Karavane, som ledsages blot af Drivere eller af saa uerfarne Vogtere, men sjeldent ville de vove at nærme sig en Escorte af regelmæssige Tropper, disses Antal maa være nok saa

ubetydeligt. I denne Henseende kan man betragte dem som sædvanlige Røvere, der bestjæle og udplyndre dem, af hvem de have at vente kun liden eller ingen Modstand.

Deres Gjæstfrihed, som prises i saa høi Grad, fortjener i ingen Henseende at sættes høiere end de fleste Orientaleres, og jeg tvivler meget paa, om Beduinerne nogensinde give Noget bort uden at vente til Gjengjæld en fiirdobbelt Betaling. De Rejsende berette sædvanligt paa en glimrende Maade, hvilken Modtagelse de have fundet hos Araberne i Orkenen; men de fortælle os ikke, hvad de have betalt for den imod dem udviste Ar= tighed. De ere nemlig yderst gæymilde imod deres Ber= ter, fordi de ere glade over at vide sig sikke midt imellem en Skare af Fribyttene, eller fordi de ville vinde dem for sig, eller fordi Nyheden river dem bort med sig, og Araberne behandle dem, som man jo let kan tænke sig, med Agtelse og Udmærkelse. Da de derimod befinde sig i de sædvanlige Flekker og Stæder i en mere tryk Stilling, føle de sig der ikke bevægede til saa stor Gæymildhed og vise sig ikke der saa nedladende, og forbauses dog over, at Indvaanerne der synes dem langt mere utilfredse end Araberne i Orkenen. Ogsaa behandle Europæerne i Almindelighed Araberne som deres Lige, eller give sig dog i det Mindste Skin af, som om der aldeles ingen Forskiel var imellem dem og Ismaels stolte Sønner, ogsaa Tolkene og Tjenerne blive med Strengthed holdte til at lægge Tømme paa deres til Ordsprog blevne Ufor= skammethed. Men hvorledes opføre disse Rejsende sig

fædvanligt i de tyrkiske Stæder og Flekker? Kun altfor ofte antage de Tyrkernes overmodige, fornærmende Bæsen, og see ned paa de Judsødte som Slaver, i hvilken Henseende endogsaa deres egne Tjenere overgaae dem; thi, visse paa ikke at blive straffede, opføre de sig paa den meest hjerteløse Maade imod disse deres Medmennesker. Jeg taler af Erfaring; mange Tilfælde af ovennævnte Slags have tildraget sig for mine Dine, og mit Bekjendskab med Orientalernes Sæder og Character tillader mig med Sikkerhed at paastaae, at de Reisende vilde i Stæderne og Flekkerne ikke have Grund til at beklage sig over Mangel paa Gjestfrihed og Dymærksomhed, naar de behandlede disse Beboere paa samme Maade, som de finde det hensigtsmæssigt eller uundgaaeligt at behandle Beduinerne paa.

(Sluttes).

G. Jacobsen.

Borger-Vennen.

Fire og Tredsiendstyvende Aargang.

Nr. 31.

Løverdagen den 31te Juli 1852.

Forslagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgisfte Officin.

Beduinernes Character.

(Das Ausland.)

(Af Badger's Nestorians and their rituals).

(Sluttet).

Lav Begierlighed er ligeledes et fremragende Træk i Arabernes Character; de ere sjældent tilfredse med den Betaling, man byder dem for beviist Tjeneste, og de ville med den største Uforsømmethed og Paatrængenhed bede om den Reisendes Støvler, Halsklæder, Flint og hvad de ellers kunde have Lyst til. Deres Ureenlighed i Paaklædning og i Kjøffenet er bleven til et Ordssprog; saaledes vler den Skiarke de engang have iført sig.

hverken at blive skiftet eller vasket; de bære den sædvanligt saa længe, indtil den i Bjalter falder af dem. Om Opdragelse og Underviisning er ikke Tale hos dem; enhver Stamme har een eller to Mollahs hos sig, hvilke maae skrive for Scheichen og forelæse Steder af Koranen; denne Post staaer dog just ikke i nogen høi Anseelse; thi Araberne ere et irreligiøst Folk, omendstjøndt de i mange Henseender vise en blind Vedhængenhed for Mohammed. De bryde sig sjældent om de til Bøn bestemte Timer; sædvanligt bede To eller Tre afverlende for den hele Leir, og de ere af den Mening, at dette har samme Værd, som om enhver Enkelt forrettede sin Andagt. Jeg har oftere talt med Beduinerne om Tilstanden efter Døden, og blev ikke lidet overrasket ved at høre, at deres Forestilling om det tilkommende Liv havde stor Lighed med de amerikanske Indianeres; Araberen i Orkenen synes at troe, at hans Yndlingshest vil hiin- sides være hans troe Kammerat, og at Prophetens Paradiis vil for ham indeslutte en uendelig Fylde af sandfelige Nydelsler.

Man kan ikke nofsom beklage, at Tyrkerne, istedetfor paa enhver Maade at hæve dette Folks sædelige og selfkabelige Tilstand, have gjort Alt, hvad der paa nogen Maade staaer i deres Magt, for at gjøre dem Alt, hvad der ligner en Anerkjendelse af Overmagt, saa forhadet, saa at allerede Ravnet Osmanli forbandes af Beduinerne. Hvad vilde ogsaa den Tilstand, hvori den hvide Ports øvrige Undersaatter besinde sig, bidrage til

at opmuntre Araberne til at hengive sig til en rolig Levemaade og nyttige Bestæftigelser, istedetfor at streife om fra det ene Sted til det andet og ikke gjøre Andet end røgte deres Hjorde og lægge sig efter Hesteavl, for ikke at tale om deres Fribytter=Baner og Tilbøieligheder, der uden Tvivl ikke bringe dem liden Gevinst? De vilde ved en saadan Forandring have Alt at tabe uden at vinde Noget, og deraf lader sig den Slutning ud=drage, at de ville forblive hvad og hvordanne de ere, indtil der i alle tyrkiske Provindsfer indføres et bedre Regjeringsystem. Skulde dette nogensinde blive Tilfældet, saa er jeg for min Deel overbevist om, at Beduinerne ville frastige sig deres omflakkende Liv, saafremt man kunde træffe de dertil passende Forholdsregler til at „tæmme“ dem. Man maatte anlægge Forter hele Orkenen igjennem og tilbyde alle dem Beskyttelse, der ville nedsætte sig i Nærheden af dem; dette vilde sikkert hurtigt foranledige Mange til at opgive deres tilvante Nomadeliv, og Exemplet vilde i kort Tid vise sin Virksomhed. Et Antal Flekker vilde opstaae midt i de vilde Egne, Handelen vilde fremblomstre, og de nu for Kjøbmanden og den Reisende tillukkede Veie vilde aabne sig; en Veie til videre Forbedringer vilde paa denne Maade banes, og man kunde haabe, at Evangeliets Lære vilde fæste Rod iblandt Ismaels vilde Efterkommere.

Nogle Smaa bemærkninger.

(Af og efter Forskjellige).

Kun et dydigt Folk kan være virkelig frit; jo mere forbarvede Nationerne ere, desto mere trænge de til Tømmen.

Folk af Mand begaae ofte Feil i deres Gjæren og Læden, fordi de ikke ansee Verden for saa dum, som den virkelig er.

I urolige Tider er den sædvanlige Inddeling af Menneskene i Kloge, Dumrianer og Halvtøsser ikke længere tilstrækkelig. Der groe ogsaa Hjerdedels-, Tiendebels- og Hundrededels-Tøsser frem, og man gjør vel i, Tid efter anden, naar man kommer til visse Standpunkter, at lægge Haanden paa Hjertet og spørge sig selv, om man maaskee ikke selv er saadan en Brok af en Tøsse.

En af de værste og farligste Egenstaber ved vor Tidsalder er, at den forvirrer alle vore Forestillinger.

Den Gæste, der ikke bliver fortrængt i Livet, er den, som ikke staaer nogen Anden i Veien.

Den nyeste Erfaring med Hensyn til Sandheden er, at Sandheden ikke hjælper Mennesket til Noget, men at Løgnen har fri Fortæring overalt.

Enhver Næsvis vil pudse Bøgen paa Erfaringens Lampe, men hælde Olie i den, det kan Ingen af dem.

C. P. J. Krebs.

Extract

af

andet Kvartals Regnskab 1852,

for

det forenede Understøttelses-Selskab.

Indtægt.

	Rbd.	§.
A. Beholdning fra forrige Qvartal	1380	1
Ugentlige Indtægter for Ugebladets 64de Aargang Nr. 14 à 26 incl.	1104	82
B. Renter af Rbd. 100,000, i 4 pCt. Kongel. Oblig. til 11. Juni 1852 à 4 pCt. p. A.	2000	75
og dito, af £ Sterling 5400 i 3 pCt. dansk-engliske Oblig. til 30. Marts 1852 £ Sterling 81 à 9 Rbd. 7 §. 734 Rbd. 87 §. ÷ $\frac{1}{16}$ Krigsskat . . ÷ 45 — 90 —	688 — 93 —	
	2688	93
C. Restancer for Laan fra 1ste Qvart. 1852 var	254	10
anviiste Laans Afdrag for 2det dito dito er	1755 — " —	
	2009	80
deraf i 2det Qvartal 1852 indbetalt	1758 — " —	1758
saaledes Laans Restancen d. 30. Juni 1852	251	10
D. Contingents Restancen fra 1ste Qvart. 1852 var	127	52
anviiste Contingenter for første Halvaar er	2365 — 14 —	
	2493	104
deraf er i 2det Qvart. 1852 indbetalt	2162 — 24 —	2162 24
saaledes Contingents Restancen d. 30. Juni 1852	330	130
Rbd. . .	9094	8

Udgi vt.

	Rbd.	§.
1. Uaffordrede Pensioner fra 1ste Qvart. 1852	6	24
anviiste Pensioner for 2det Qvart. 1852	1204 — " —	
	1210	24
deraf er i 2det Qvart. 1852 udbetalt	1197 — 72 —	1197 72
saaledes uaffordrede Pensioner fra 1ste og 2det Qvart. 1852	12	48
2. Uaffordrede Gratificationer fra 1ste Qvart. 1852	20	" 8
disse ere endnu uaffordrede 30. Juni 1852.		
3. Betalt Afdrag paa Laanet i Banken	2600	
4. Dito Renter af dito til dito	23	85
5. Dito tvende anviiste Laan i dette Qvart. med	250	
6. Dito en anviist Liv-Rente med	50	
7. Dito en anviist Gratification for 2det Qvart. 1852	25	
8. Afkrevne Contingenter, som ere tagne til Indtægt i 1ste Qvartal d. 31. Marts 1852	32	48
9. Betalt for Bladets Trykning med Lavir	208	
10. Dito Lonninger for 2det Qvart. 1852	500	
11. Dito generelle Omkostninger	397	74
Saldo Beholdning	3809	17
Rbd. . .	9094	8

Kjøbenhavn den 30te Juni 1852.

G. Primon,
Kassierer.

Overeensstemmende med den førte Control.

J. Garbrecht.

E. Clausen.

D. Borgen.

Carl S. Groth.

Borger-Vennen.

Fire og Tredfindstyvende Aargang.

Nr. 32.

Løverdagen den 7de August 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgisfte Dfficin.

En liden Historie fra Schweiz.

(Ufter Steffens's Volks-Kalender for 1852.)

Midt i Schweiz der, hvor Reuß flyder ud af Bierwaldstättersøen, ligger Byen Luzern; Bierwaldstättersøen er det, ved hvilken den Huulvei ligger, hvor Wilhelm Tell i sin Tid skjød den østerrigiske Politipræsident Hr. v. Gessler, og, til Minde om den Daad, er der endnu den Dag idag et Capel at see, hvori den hele Historie er asmalet i skønne Billeder. Men Søen har sit Navn af de fire Lande eller Skovstrækninger, som grændse til hinanden ved dens Bredder, nemlig Luzern, Schweiz, Uri og Unterwalden, saaledes at man, hvis man ellers har

Lyft, om Morgenen efter at have druffet Caffe kan spadserere fra Luzern og tage sin Frokost i Schweiz, spise til Middag i Unterwalden, nyde en Vespersnaps i Uri og dog være hjemme igjen i Luzern til Aftensmaaltidet. Disse fire Lande have hidtil holdt fast sammen i Glæde og Sorg, og af de tre sidstnævnte er Edsvornesforbundet eller det frie Schweiz dannet, ligesom ogsaa Luzern er af alle de andre Stæder den første, som tiltraadte dette Forbund. Deraf kom det ogsaa, at disse fire Stæder i Aarene syrige holdt sammen for at stoppe de Liberale, der fra Juli-Revolutionen i Aar tredive vare Næstere overalt i Schweiz. I disse Lande nemlig ere alle katholicke og Præsterne have stor Indflydelse paa Folket. Disse bildte nu Folk ind, at det ikke var saa rart med de Liberale, at de vilde omstyrte Religionen, og andet saadant Slemt, saaledes at Folket valgte en Regjering, der bestod af lutter Reactionaire; i Schweiz nemlig gjør Folket selv Alt, baade Regjering og Reaction og hvad der ellers er Brug for. Denne Regjering kaldte derpaa Jesuiterne ind i Landet, for at de skulle lære i Skolerne og prædike i Kirkerne, thi Herrerne troede ikke rigtigt paa deres Magt; Lyset trængte dog frem overalt i Landet, men Jesuiterne skulde aldeles slukke det. Og nu fik de Liberale en haard Tid, og da de ikke vinede Raad eller Hjælp nogetsteds uden hos sig selv, forbandt de sig hemmelig indbyrdes og besluttede tilligemed nogle uforsærdede Mænd fra Bern, Aargau, Basel og andre Cantoner at udjage Regjeringen med Baahenmagt. Det

var en sørgelig Tid for Luzern. Alle Venfabs- og Slægtskabsbaand vare sønderrevne, Enhver vidste ligesaa sikkert, som at to og to ere fire, at det ikke vilde gaae af uden Blodsudgydelse, og at hans Nabo maaffee allerede næste Dag vilde staae ligeoverfor ham med Bøsse og Sabel, og selv til Familielivet meddelte sig dette blodige Had: Faderen var bange for sin Søn, Broderen for sin Broder, og netop fordi de Reactionaire indsaae, at de om kortere eller længere Tid dog maatte miste Magten, bleve de bestandig vildere og heftigere. Det var omtrent Tiden, til hvilken denne lille Historie hører.

Altsaa, naar En er i Luzern og gaaer ud af Baselerporten, saa ligger paa hans høire Haand Reuß, der vild og rivende trænger sig frem mellem sine Bredder, som om den havde en uimodstaelig Længsel efter at blande sine Bølger med gamle Fader Rhins; paa venstre Side ligger et Fjeld, bedækket med Skov, nogle saa hundrede Fod høit, men paa den Side, det vender mod Reuß, meget steilt, og dette Fjeld kalder man Gütsch. Imellem Gütsch og Floden gaaer Weien til Bern og Basel, og paa begge Sider af den ligge mange Huse, nogle ved Reuß's Bredder, andre ved og ovenpaa Gütsch selv, og denne lille Forstad kalder man „den nedre Grund“. Men ovenpaa Gütsch har man en ganske deilig Udsigt: lige under ligger Byen og Floden og Jndsøen, og lige overfor Rigibjerget, og dersfra gjør man længere tilhøire et dybt Blik ind i Schweizerbjergene lige til Tödigletschernes ewige Fis; af Unterwaldbjergene seer man

dog Intet paa dette Punkt paa Grund af Skoven; vil man see dem, maa man gaae om paa den anden Side af Byen. — Saaledes kom da ogsaa jeg — siger Fortælleren — engang op paa Gütsch, og da det er saa smukt og hyggeligt at spadserere deroppe i den mørke Fyrrefkov, blev det mig snart en kjær Spadseretour, og jeg har tilbragt mangen Time der, liggende og drømmende paa det bløde Mosleie og skuende ud i Guds skjonne Verden, og det ikke alene mod Osten, hvor egentlig det Bedste var at see, men ogsaa ud imod Norden, hvor langt, langt borte mit kjære Hjem ligger, og hvor min gamle Moder boer, hvis venlige Stemme jeg i lang Tid ikke havde hørt, og Søstrene med de kjærlige Dine og mangen Ven, der er mig kjær og dyrebar.

Det traf sig da tilfældig, at jeg i dette Foraar, det var netop den første April, var steget op paa Bjerget, thi Veiret var smukt og klart, og Solen skinnede engang igjen livligere ind i mit Hjerte, som i Vinterens Ensomhed iblandt de fremmede Mennesker Intet havde haft at varme sig ved. Jeg havde neppe været et Par Minutter paa min Yndlingsplads, hvor de høie Bøgetræer staae, førend jeg hørte en Raslen i Busken bag ved mig, og da jeg vendte mig om, saa jeg, at det var en Pige med blaae Dine og blonde Haar og klædt i Landets Dragt, men Kjolen og Livstykkeket vare sorte, og paa Hovedet havde hun et Klæde eller et Slags Slør af samme Farve, hvis Gænder vare fastbundne under Hagen, men saaledes at Ansigtet var frit og saa frem ligesom af

en mørk Ramme, ret som et stille blegt Madonnabillede med de store Forglemmigei=Dine. Men Dinene vare sorgfulde; man kunde see, at hun havde grædt, og hendes Stemmeklang næsten vemodig og skjelvende, da hun gik mig forbi og hilste mig med et: „Guds Fred!“

— Hun maa vist have kunnet see paa mig, at jeg næsten med Forundring betragtede hende, thi hun ilede hurtigt forbi mig og steg ned af Bjerget, for saa snart som muligt at unddrage sig mine Blik; jeg formaade imidlertid ikke at vende Diet fra hendes slanke Figur, medens hun dalede ned af den steile Fjeldsti og snart forsvandt, snart atter kom til Syne, naar Stien førte ind paa en fremspringende Kant af Bjerget. Endelig gik jeg dybere ind i Skoven ad den Bei, ad hvilken Pigen var kommen, og jeg havde næsten glemt dette flygtige Møde, da jeg paa et Egetræ saae en Krands af friske Skovblomster, som ved det nye begyndte Foraar vare loffede frem af Jorden. Da maatte jeg igjen tænke paa den smukke Pige, og idet jeg gik hen til Træet, saae jeg, at Krandsen var bundet med et sort Baaend til et Søm, der i den Hensigt var slaaet ind i Stammen; men jeg vogtede mig vel for at røre ved den; thi uagtet der ingen Placat var opslaaet ved denne Krands, som ellers ved offentlige Mindesmærker, om at det under haard Straf er forbudt at røre derved, var dog ogsaa denne Krands ligesaa vel et offentligt Mindesmærke om en eller anden Person eller Daad, som vel ikke var optegnet af Historie-

ffrierverne, men nedskrevet i dens Hjerte, som havde sat dette simple Kjærlighedsminde. Jeg betragtede det med Opmærksomhed og Ærbødighed, satte mig ned under Træet og drømte paa Digternes Bliss hurtigt en heel Historie sammen om Krandsen og den stille, blege Pige: hvorledes hun der havde siddet i kjærlig Samtale med sin Ven, hvorledes han nu var bleven hende utro, eller var reist bort til fremmede Lande og ikke efterladt hende Andet end Mindet om de forsvundne lykkelige Dage; og derfor havde hun ophængt Krandsen til hans Erindring. — Saaledes drømte jeg, men, som jeg siden erfarede, jeg drømte galt, og Pigens og Krandsens egentlige Historie var følgende:

Det var i Marts Maaned Mar 1845, at der en Aften foregik en vild og høist uhyggelig Scene i et Huus paa den før omtalte „nedre Grund“. I en lille Stue lige ved Jorden stode to Mænd rasende og støviende ligeoverfor en tredie, i en Krog sad en ung Pige og græd, og ved Siden af hende stod en Person i geistlig Dragt og søgte at trøste den Grædende; hun agtede imidlertid ikke derpaa, men stirrede ængstelig hen til de stridende Mænd. Han nemlig, som stod alene, med Armene trodsigt lagte over Brystet, en rank, kraftig Ungling, var Pigens Broder. Hans Ansigt blussede af Brede og Forbittrelse, hans Læber skjævede ved de haarde Ord, han maatte høre. Dog tvang han sig til at være rolig, thi den Gne af dem, der strede ligeoverfor ham, var hans Fader, men den Anden, en styg

Person med et rødt, stridigt Haar, omtrent 30 Aar gammel, var Pigenes Frier, en raa, udsvævende Knægt, men rig, som hos Faderen havde anholdt om Toneli's Haand og faaet hans Lovte; han havde nemlig laant den gamle Meier Penge og trakterede ham paa Vertshusene, hvilket den Gamle syntes godt om; men Pigen kunde ikke lide ham, thi Melchior stod i et slet Rygte i hele Cantonen. Derfor havde han ogsaa stuet sig ind under Præsten, for at denne skulde bruge sin Indflydelse hos Pigen; for Faderens Skyld havde han, som sagt, ikke havt dette nødtigt. Disse vare saaledes de Personer, som befandt sig hist i den lille Stue og dette var Marsagen til deres Strid.

Ulrik, Pigenes Broder, stod altsaa med forslagte Arme og sammenknebne Læber og hørte paa de haarde Ord, med hvilke Melchior og Faderen tiltalede ham. Et vildt Lyn foer undertiden over hans Ansigt, naar den Førstnævnte lod sin hæse Stemme høre; men at gamle Meier var tilstede og holdt med denne, indgav ham Mod lige for Broderen.

„J maa nu sige, hvad J vil, Fader“, sagde endelig Ulrik saa roligt, som det var ham muligt; „jeg siger Jer, jeg tillader aldrig, at Toneli ægter denne slette Karl; ja selv, om hun vilde, skulde jeg søge at hindre det; men nu, da hun ikke vil, og J har ifinde at tvinge hende, har jeg dobbelt Ret dertil. Endnu engang, jeg taaler det ikke, Fader!“

„Du taaler det ikke?“ raabte den gamle Meier, og slog rasende med den knyttede Næve i Bordet; „og hvad vil Du da gjøre, for at forhindre det?“

„Han taaler det ikke!“ gjentog Melchior hovmodigt. „Beed Du da ikke, at jeg har ti tusinde Gylden udestaaende i Prioriteter, foruden mit Huus og min Gaard nede ved Søen, og jeg gad dog vidst, hvad Du vilde give Toneli i Erstatning, naar jeg blev kjed af denne Strid og sagde, at nu vilde jeg ikke?“

(Fortsættes.)

C. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 33.

Løverdagen den 14de August 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulkasse Dfficin.

Bekjendtgjørelse.

De af det forenede Understøttelses-Selskabs Medlemmer, som i indeværende Aar agte at anholde om Laan, Gratification eller Pension, underrettes herved om, at Ansøgninger desangaaende modtages fra den 15de til den 30te September alle Søgnedage fra Kl. 8 til 11 Formiddag og ikke til nogen anden Tid, af Selskabets Bogholder, Capitain Groth, ved Nørrevold Nr. 166, 1ste Sal.

Enhver saadan Ansøgning maa være bilagt, ikke alene med den Ansøgendes Lovbog, men ogsaa med et udfyldt og behørig attesteret Schema, der

indeholder de Dplysninger, som ansees fornødne til at Ansøgningen kan komme i Betragtning.

Det anførte Schema kan forinden, ligeledes hver Sognedag til ovennævnte Tid, imod Lovbogens Foreviisning, afhentes hos Bogholderen.

Det bringes derhos i Grindring, at ligesom ingen af Selskabets Pensionister kan vente at blive tillagt Gratification, saaledes ville samtlige for indeværende Aar indkomne Ansøgninger, ifølge Lovens § 17 blive undersøgte af vedkommende Klases Repræsentanter til Betænkning's Afgivelse og til endelig Afgjørelse i en Generalforsamling; og ville vedkommende Ansøgende selv kunne tilregne sig det, hvis urigtige Angivelser eller feilagtige og ufuldstændige Dplysninger ved deres Ansøgninger, eller Mangel paa behørig Attestation af Schemaet maatte, overeensstemmende med Lovens § 16, bevirke Tilfidesættelse af deres Andragende.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 3die August 1852.

J. Garbrecht. C. C. Clausen. D. Borgen.

Carl S. Groth.

En liden Historie fra Schweiz.

(Efter Steffens's Volks-Kalender for 1852.)

(Fortsat.)

Ulrik knyttede Haanden frampagtigt. „Er Din Fader og Din Moder, paa det at det maa gaae Dig vel og Du længe maa leve paa Jorden!“ sagde den Geistlige med selvseesfuld Tone. „Er Din Fader, unge Menneſke! hører Du, at det maa gaae Dig og Din Søster vel!“

„Hør, Hr. Vater!“ svarede Ulrik med indædt Harme, „jeg har æret Fader og Moder fra Barnsbeen, og det har Toneli ogsaa gjort, det vil vor salige Moder bevidne hinsides Graven. Vi have ogsaa begge efter hendes Død trolig holdt det ud hos Fader og arbeidet for ham; thi at han allerede i lang Tid selv ikke skaffer det Mindste, det veed I ligesaa godt som alle Naboerne; vi have aldrig knurret over, at han ved Svir tilfattede de af os møjsommelig fortjente Penge; men naar vi ikke kunne give ham saa Meget som denne Knægt her, og han af den Grund vil sælge Pigen til ham, saa ophører han at være Fader og Gjenstand for vor Urefrygt. Og hvad Dig angaaer, Melchior!“ tilsviøede han, „saa har jeg længe nok med Taalmodighed hørt paa Dig, og vover Du at sige et Ord endnu, saa kaster jeg Dig med samt Dit Huus og Din Gaard

og de ti tusinde Gylden ud af Døren, saa at Du skal glemme at staae op igjen!"

"Hvad!" raabte Meier, „understaa Dig at lægge Haand paa Melchior, saa skal jeg vise Dig, at Jeg dog endnu er Fader“.

Og med disse Ord greb han efter den store Torne-
slep, som Melchior holdt i Haanden og hævede den
truende i Beiret. Ulrik blev bleg som et Pige og
traadte et Skridt tilbage; man saa paa ham, at hans
Lidenskaber vare i voldsom Spænding. Men Toneli
sprang til, stødte Præsten bort og fastede sig grædende
og bedende om Broderens Hals. Han kyskede sin
Søster paa Panden og med et roligere Ansigt sagde han:

„Det er altsaa Eders faste Villie, at Pigen skal
ægte Melchior?“

„Jeg tænker, at jeg har talet tydeligt nok“, svarede
den Gamle med Haan; han meente nemlig, at Ulrik
var paa Veien til at blive svielig. „Jeg har ikke
alene givet Melchior mit Ord, men jeg har ogsaa
gjort et Løfte til den hellige Nicolaus, at hun skal
ægte ham Dagen efter, at Jesu hellige Fædre til Lan-
dets Held og Belsignelse ere dragne ind i Byen“.

„Hører Du, det er et helligt Løfte, unge Menneſke!“
sagde den Geistlige.

„Men, skulde nu Jesuiterne ikke komme?“ raabte
Ulrik med et ganske eget Udtryk. Den gamle
Meier saa noget forlegen paa ham. „Men — de
komme“, sagde han istedetfor ethvert andet Svar.

„Men jeg spørger, hvis de dog ikke komme, vil I da love mig ikke at tvinge Pigen?“ gjentog Ulrik. — „Gjør det“, hvisttede Pateren, som var traadt hen til den Gamle; „de komme, saavist som vi staae her“.

„Gودي“, sagde Meier; „jeg vil love Dig det; Du skal dog ikke beklage Dig over Din Fader: og derfor, hvis de ikke komme, vil jeg ikke heller staae fast paa Brylluppet, men komme de, maa Du ikke modsætte Dig og Pigen ikke heller!“

„Vel!“ svarede Ulrik, „jeg lover det i hendes og mit Navn“.

Toneli saae overrasket paa sin Broder. Hun var glad ved, at Striden syntes at tage en saa fredelig Ende; men at Jesuiterne skulle komme, var dog en afgjort Sag. Regjeringen havde jo forlængesiden taget den Beslutning, og man antog det i hele Byen for at være udenfor al Tvivl, at Ordenens Medlemmer allerede i næste Maaned vilde holde deres Indtog. Dog gjorde hun ingen Indvendinger, hun var vant til i alle Henseender at stole paa sin Broder. Han saae paa hende og syntes ligesom at gjette hendes Tanker og sagde derpaa for at berolige hende:

„Vær kun ved godt Mod, Toneli! de komme bestemt ikke“.

„Men jeg siger Dig, at Du tager Feil!“ svarede den gamle Meier spottende; „Du maa blot ikke bilde Dig iud, at vi her ere saa dumme og ikke vide Noget af hvad der foregaaer; mener Du, at jeg er uvidende om, hvor“

ledes Du agerer Bud og Spion for Friskarerne, som ere isærd med at samle sig i Zofingen, og hvorledes Du uddeler Proclamationer, for at hidse Folket imod Regjeringen?"

"J veed ikke, hvad J siger, Fader!" sagde Ulrik, idet han skiftede Farve.

"O jo, jeg veed meget god Veffed, Knægt!" vedblev hiin; „og tilmed det Brev, som Du idag Morges søgte efter, det har jeg taget ud af Din Lomme og læst det og gjemt det i mit Schatol; deri staaer mere end tilstrækkeligt til at bringe Dig og mange Andre i Galgen; — men Jesuiterne komme dog tiltrods for alle Eders oprørste Planer!"

Den unge Mand kunde Intet svare til disse uventede og truende Ord. Hans Blik faldt paa den Geiftlikes lurende Die. „Saa" — sagde denne; „staaer det saaledes, saa gjør jeg Eder, Fader Meier, ansvarlig for Brevet og det unge Menneffe. Hvor er det Brev?"

"J har jo hørt, at det tilhører mig!" raabte Ulrik, som vandt sin Fatning tilbage. „J har ingen Ret til at læse mine Breve!"

"Den Ret skulle vi sidenefter lære Dig", vedblev han spottende; „seveer mig Brevet, Fader Meier! og pas J paa, Melchior! at Personen selv ikke slipper bort!"

Ulrik stod et Dieblif ubestemt, om han enten skulde forsøge at bemægtige sig Brevet eller naae Udgangen. Men denne Tøven truede at blive farlig for ham,

Melchior havde nemlig posteret sig ved Døren; og da han saae, at den største Fare truede hans Person, stødte han sin Modstander til Side og raabte: „Plads der! jeg tænker, Du kjender mine Kræfter!“ — „Lad ham ikke slippe løs!“ raabte Pateren; „hold paa ham, Meier! I staaer os inde for ham; jeg vil raabe om Hjælp“. Med disse Ord sprang han til Vinduet og søgte at aabne det. „Tilbage, Fader! slip mig!“ raabte Ulrif; „vil I bringe Eders Søn i Ulykke, saa glemmer Sønnen, at I er hans Fader!“

Men den gamle Meier holdt ham fast i Kjølefraven. „Sluk Lyset, Toneli!“ raabte Ulrif. Pigen sprang til og i samme Dieblif herskede et dybt Mørke i Værelset. Man hørte de Kjømpendes Stønnen, derpaa et dumpet Fald, et høit Strig, Alt i et Nu. „Hjælp! Hjælp!“ raabte Pateren, hvem det i det Dieblif var lykkedes at aabne Vinduet. „Hjælp! Mord! Mordere!“ — tilsviiede han, thi i det samme følte han sig bagfra greben i Benene og løftet i Beiret, og, ihvor meget han end stred imod og klamrede sig fast og raabte om Hjælp, den Jernhaand, som havde taget fat paa ham, kastede ham med uimodstaaelig Kraft ud af Vinduet. Heldigviis var Stuen lige ved Jorden, og det Fald, han gjorde, ikke høit, men farligere var det næsten, da Ulrif sprang ud af Vinduet lige efter ham og ovenpaa ham, saa at det knagede i hans tørre Knokler. Men Ulrif gav sig ikke Tid til at spørge til hans Velbefindende. Allerede vare de øvrige Huusbeboere blevne

levende og kom løbende ned af Trappen for at see, hvad der var paa Færde, ligesom ogsaa Gjesterne fra det nærliggende Bertshuus styrtede ud paa Gaden. „Hvad er der paa Færde?“ raabte de, idet de omringede Ulrik, da denne vilde løbe forbi dem. — „Jeg skal hente Doctoren; Water Felix, som var i Besøg hos os, er bleven rørt af et Slag. En Aareladning kan maaskee endnu frelse ham“, sagde Ulrik hurtigt fattet.

Med disse Ord ilede han bort i den mørke Nat ad Byen til; men da han saae sig alene, løb han ind paa en Fodsti, som i en stor Bue igjen bragte ham ud paa Landeveien, og ved Daggry havde han allerede naaet det Bernske District og var i Sikkerhed.

(Fortsættes.)

G. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Fire og Tredfindstyvende Aargang.

Nr. 34.

Løverdagen den 21de August 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgiske Officin.

Bekjendtgjørelse.

De af det forenede Understøttelses-Selskabs Medlemmer, som i indeværende Aar agte at anholde om Laan, Gratification eller Pension, underrettes herved om, at Ansøgninger desangaaende modtages fra den 15de til den 30te September alle Søgnedage fra Kl. 8 til 11 Formiddag og ikke til nogen anden Tid, af Selskabets Bogholder, Capitain Groth, ved Nørrevold Nr. 166, 1ste Sal.

Enhver saadan Ansøgning maa være bilagt, ikke alene med den Ansøgendes Lovbog, men ogsaa med et udfyldt og behørig attesteret Schema, der

indeholder de Dplysninger, som ansees fornødne til at Ansøgningen kan komme i Betragtning.

Det anførte Schema kan forinden, ligeledes hver Søgnedag til ovennævnte Tid, imod Lovbogens Foreviisning, afhentes hos Bogholderen.

Det bringes derhos i Erindring, at ligesom ingen af Selskabets Pensionister kan vente at blive tillagt Gratification, saaledes ville samtlige for indeværende Aar indkomne Ansøgninger, ifølge Lovens § 17 blive undersøgte af vedkommende Klases Repræsenter til Betænkningens Afgivelse og til endelig Afgjørelse i en Generalforsamling; og ville vedkommende Ansøgende selv kunne tilregne sig det, hvis urigtige Angivelser eller feilagtige og usfuldstændige Dplysninger ved deres Ansøgninger, eller Mangel paa behørig Attestation af Schemaet maatte, overensstemmende med Lovens § 16, bevirke Tilfidesattelse af deres Andragende.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 3die August 1852.

J. Garbrecht. C. C. Clausen. D. Borgen.

Carl S. Groth.

En liden Historie fra Schweiz.

(Efter Steffens's Volks-Kalender for 1852.)

(Fortsat.)

Men i den gamle Meiers Huus herskede efter Ulriks Flugt den forfærdeligste Forvirring. Ikke blot, at Melchior, som var falden med Hovedet imod en skarp Bordkant, laa et Par Minutter uden Besindelse og svømmende i sit Blod paa Gulvet, saa at man troede, han var død; — ikke blot, at Pater Felix havde Ondt ved at samle sine forvredne Lemmer sammen og bringe dem i de behørigte Folder igjen, og at selv den gamle Meier havde faaet et ordentligt Pus; — der var endnu noget Andet, som nær havde bragt den Geistlige ud af sit gode Skind, og det var, at Brevet, om hvilket den Gamle havde talt, var forsvunden, da han søgte efter det der, hvor han havde gjemt det. Sagen var, at Toneli, saasnart hun formodede sin Broder i Sikkerhed, ved en lykkelig Aandsnærværelse havde erindret, hvorledes hun havde seet sin Fader lægge et Brev i Schatollet, rigtignok uden at vide, om det var det rette. Hun var derfor i Mørket sprunget hen, havde aabnet Klappen, borttaget det farlige Papiir og udenvidere kastet det paa Skorstenen i Rjøkkenet. Ingen havde mærket det Ringeste, og det havde virkelig været det rigtige Brev.

Paa denne Maade var hele den Plan, som de tre Mænd havde udtænkt, for Diebliffet tilintetgjort. Den geistlige Herre sagde vel ikke et Ord, men man kunde see paa ham, hvorledes han i sit Hjertes Underste rugede over en Hævn imod Ulrik og selv imod Toneli, da han anede, at hun rimeligviis havde taget Brevet; begge de Andre svore gruelige Eder paa, at de nok skulde faae Fingre i Flygtningen: det skulde ingen Nød have.

I Begyndelsen havde den stakkels Toneli en stem Tid, da hun maatte undvære sin Broders Beskyttelse; men hun glemte hans Ord og erklærede sin Fader reent ud, han havde jo lovet, at man vilde lade hende i Fred, indtil Jesuiterne havde holdt deres Indtog; vilde man før den Tid tvinge hende til Bryllup, saa forlod ogsaa hun Huset og gik til Ulrik. Melchior lo frækt og sagde, at han jo sagtens kunde have Taalmodighed saalænge, og det sagde han med en saadan Bestemthed, at Toneli ordentligt blev bange; men dog stolede hun atter fast paa sin Broder, og han havde jo sagt, at der ikke vilde blive Noget af Jesuiternes Komme.

Imidlertid blev det hende allerede efter nogle Dages Forløb klart, hvorfor han med saa stor Sikkerhed havde kunnet paastaae dette; thi hvad man hidtil kun havde omtalt som et løst Rygte, nemlig at Cantonens Liberale i Forbindelse med de Landsforviste, nogle Flygtninger og andre frisindede Schweizere havde ifinde med væbnet Haand at gjøre et Indfald og udjage Regjeringen,

dette syntes efterhaanden at blive til Sandhed. Tropper bleve indkaldte, Landstormen organiseret og Alt indrettet til med al Kraft at imødegaae et saadant Forsøg. Og dog syntes det igjen at blive til Intet, eller ogsaa gif de Liberale ickun ud paa at prøve eller trætte Regjeringens Stridskræfter, thi den ene Dag efter den anden hed det: idag komme Friskarerne; — have I ikke hørt Kanontordenen? — Men det var endnu ikke bleven til Noget, og da man om Morgenen den 31te Marts 1845 atter taledes i den samme Tone, vare der Mange, som traf paa Skuldrene og sagde: D hvad, der kom Ingen igaar, og Ingen iforgaars, idag blive de vel ogsaa hjemme. Men Sagen fik snart et andet Udseende. Denne gang hørte man virkelig henimod Middag Kanonerne brumme i det Fjerne; Officerer og Ordonantser rede gjennem Gaderne i flyvende Carriere; Dpraabet om Hjælp lod sig høre i de tre andre Cantoner, og som det begyndte at lakke mod Aften, viste der sig enkelte Vogne med Saarede, derefter hist og her Smaa-Afdelinger af sprængte Soldater, og hvor meget man end søgte at skjule Sandheden, blev det dog bekjendt, at Friskarerne om Morgenen havde overskredet Luzerns Grændser og overalt feierrig tilbagekastet Regjeringstropperne. Og da det blev mørkt, kom Friskarerne selv for at bevidne Sagen, og deres Avantgarde tog Position paa Gütsch og besatte enkelte Huse paa den „nordre Grund“, medens Hovedstyrken blev staaende tilbage paa Littauer-Hviene en god Mil fra Byen. I det

Dieblig syntes Alt vundet; i Byen herskede Skræk og Forvirring, Regjeringen gjorde alle Anstalter til Flugt, men for at vinde Tid underhandlede den med Friskarerne, da den endnu ventede Hjelp fra den anden Side af Søen. Og Seierherrerne indlode sig virkelig paa Parlamenteren istedetfor at kaste et Par Granater ind i Byen og storme med Bajonetten. Paa den Maade vilde Alt have været vundet, men istedet derfor gif Alt tabt.

Melchior og den gamle Meier vare imidlertid med mange Andre flygtede ind i Byen, da Friskarerne rykkede frem; men Toneli havde vægret sig ved at følge dem, hun havde sine egne Grunde, uagtet hun kun yttrede sig om, at Gen dog maatte blive ved Huset. Ikke heller havde hun regnet feil, thi som hun sad i sin lille Stue og ængstelig lyttede efter enhver Lyd, bankede det paa hendes Dør, og da hun lukkede op, var det rigtigt Ulrik, der stod udenfor bevæbnet med Bøsse og Sabel, men rask og uskadt. Pigen udstødte et høit Glædesfrig og kastede sig til hans Bryst.

„Gud og den hellige Jomfru være lovet!“ sagde hun; „jeg anede jo nok, at Du var med; men hvad har jeg dog ikke lidt for en Angst for Din Skyld!“ Han kyskede hende og trykkede hende kjærligt til sit Hjerte, thi de holdt inderligt meget af hinanden; men da svarede han:

„Ja, seer Du, kjære Søster! jeg har holdt Ord.

Jesuiterne komme ikke dennegang og for Melchior er Du sikker, det er vist."

"Men er det ogsaa virkelig saa sikkert?" spurgte hun næsten tvivlende.

"Ganske sikkert", svarede han; "de derinde i Byen underhandle allerede og ville i Løbet af nogle faa Timer aabne Portene for os. — Men jeg maa igjen afsted. Jeg er kommen herhen alene for at kysse Dig, og giv mig nu i en Fart, hvad Du har af Brød og Smul her i Huset; jeg har Intet nydt den hele Dag, og mine Kamerater deroppe paa Bjerget ligesaa lidt, og med dem maa jeg dele".

Hun ilede nu hurtigt ud i Kjøkkenet og pakkede sammen, hvad hun havde, og vilde selv hjælpe ham med at bære Pакken op til Kameraterne. Det tillod han dog ikke. Det var ingen Tid for hende, sagde han alvorlig, og nær vare de blevne uenige i den Anledning, thi hun græd og vilde saa nødig skilles fra ham; i det mindste maatte han love, snart at komme tilbage; hun blev paa eengang endnu mere bange end tilforn, det anede hende, at en Ulykke vilde møde ham. Men han trøstede hende og meente, at hun vel kunde have Taalmodighed til næste Dag eller i det mindste saalænge indtil Byen havde capituleret, det vilde snart skee, hun kunde være sikker paa, at det ikke mere vilde komme til Fægtning, thi ogsaa i Byen vilde de Liberale vieblifflig bryde løs, hvis Regjeringen endnu længere vægrede sig ved at takke af. Nu søiede hun sig vel efter hans

Billie, men idet hun endelig slap hans Haand, styrtede dog Taarerne ud af hendes Dine og hun sagde: „Ak Ulrik! jeg veed ikke selv, hvorledes jeg har det, men jeg er saa beklemmt: faaer jeg Dig mere at see?“ — „Du er en lille Nar!“ svarede han smilende og kyskede hende endnu engang paa Panden; „ja vist faaer Du mig at see, thi ellers komme Jesuiterne!“

Med disse Ord forlod han hende. Men de fik begge Uret; hun har seet ham og dog ere Jesuiterne komne; det var just det Sorgeligste.

(Fortsættes.)

C. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstydstyvende Aargang.

Nr. 35.

Løverdagen den 28de August 1852.

Forslagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulhistte Dfficin.

Bekjendtgjørelse.

De af det forenede Understøttelses-Selskabs Medlemmer, som i indeværende Aar agte at anholde om Laan, Gratification eller Pension, underrettes herved om, at Ansøgninger desangaaende modtages fra den 15de til den 30te September alle Søndage fra Kl. 8 til 11 Formiddag og ikke til nogen anden Tid, af Selskabets Bogholder, Capitain Groth, ved Nørrevold Nr. 166, 1ste Sal.

Enhver saadan Ansøgning maa være bilagt, ikke alene med den Ansøgendes Lovbog, men ogsaa med et udfyldt og behørig attesteret Schema, der

indeholder de Dplysninger, som ansees fornødne til at Ansøgningen kan komme i Betragtning.

Det anførte Schema kan forinden, ligeledes hver Søndag til ovennævnte Tid, imod Lovbogens Forevisning, afhentes hos Bogholderen.

Det bringes derhos i Erindring, at ligesom ingen af Selskabets Pensionister kan vente at blive tillagt Gratification, saaledes ville samtlige for indeværende Aar indkomne Ansøgninger, ifølge Lovens § 17 blive undersøgte af vedkommende Klasses Repræsentanter til Betænkningss Afgivelse og til endelig Afgjørelse i en Generalforsamling; og ville vedkommende Ansøgende selv kunne tilregne sig det, hvis urigtige Angivelser eller feilagtige og ufuldstændige Dplysninger ved deres Ansøgninger, eller Mangel paa behørig Attestation af Schemaet maatte, overensstemmende med Lovens § 16, bevirke Tilsidefattelse af deres Andragende.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 3die August 1852.

J. Garbrecht. C. C. Clausen. D. Borgen.

En liden Historie fra Schweiz.

(Efter Steffens's Volks-Kalender for 1852.)

(Fortsat.)

Da Toneli havde lukket og laaset Døren efter ham, kastede hun sig med et barnligt fromt Gemyt ned for et Billede af den hellige Jomfru og bad for sin Broders Frelse; men hendes Hjerteangst tillod hende ikke at naae den sande Andagt. Hun satte sig da ved vinduet, efter at have slukket Lyset i Værelset, for at høre paa Larmen udenfra, der trængte over til hende deels fra Veien og Bjerget, hvor Friiskarerne stode, deels fra Byen. At det derpaa efterhaanden blev stillere og tansfere, burde egentlig have virket beroligende paa hende, men, hun vidste ikke sely, hvoraf det kom, denne Stillehed ængstede hende endnu mere. Hvor længe hun der saaledes havde siddet, kunde hun ikke sely bestemme, men Morgenen maa ikke have været langt borte, da hun pludselig forstrækket soer op af sine Drømmerier. I det Fjerne lød det for hendes Ører som Kanontorden, og da hun lyttede næriere til, om hun ikke havde hørt feil, blev det ogsaa levende paa alle Kanter af Bjerget med Tromme-Hvirvel og Horn-Signaler; Larmen begyndte med det samme i Byen, hun hørte et Skud og nok et og endelig en heel Geværsalve, thi Regjeringsstropperne angreb Avantgarden paa Güttsch.

Friskarernes Hovedcorps, der som sagt havde havt sin Stilling langt tilbage paa Littauer-Høiene, havde nemlig efterhaanden opløst sig, som Følge af den slette Disciplin, idet Soldaterne, udmattede af Hunger og Kulde, vare blevne forstrækkede, deels ved Synet af de mange Blus, der viste sig rundt om paa alle Bjerge som Signal til Landstormen, deels ved at høre Stormflokkerne lyde omkring i Landet; ifkun Faa vare blevne hos deres Førcere, og disse Faa kunde ikke modstaae Regjeringsstropperne. Alene Avantgarden stod fast paa Güttsch under sin vakkre Anfører og vidste slet ikke engang, at dens Kamerater vare drevne tilbage, da den om Morgenen den 1ste April blev angrebet baade i Fronten og Flanken af de friske Tropper, der om Natten vare komne over Indsøen. Her maatte nu Enhver sælge sit Liv saa dyrt som muligt; det var Alt, hvad han formaede.

Hvorledes den stakkels Toneli var tilmode, da hun blev overbevist om, at Fægtningen begyndte paa ny, det er vanskeligt at beskrive. Ganske tydeligt hørte hun de Kæmpendes vilde Skrig; som en tæt Sky laa Krubtdampen paa Güttsch og Lyn paa Lyn foer ud af Mørket paa alle Kanter. Saaledes gif det i lang Tid. Derpaa traf Fægtningen sig altid dybere ind i Skoven, hvilket maatte være Tegnet til at Friskarerne begyndte at vige. Endelig ophørte Skydningen og kun Tid efter anden knaldede et enkelt Skud; hvad der ikke var falden

af de Flygtende, blev fanget, og Seierherrernes vilde Hurraraab lød uheldspaaende i den arme Piges Dre.

Da det imidlertid allerede var bleven lyst, saae hun, hvorledes Folk kom løbende ud af Husene, for at betragte Kamppladsen og Fangerne, som bleve førte bort, og de Døde og Saarede, der laae der oppe paa Bjerget og længere tilbage paa Landeveien. Da kunde hun ikke længer holde det ud i sin Stue, hun maatte ud for dog maaskee at erfare Noget om Ulrik's Skiebne.

Ad en Fodsti, som hun i sin Barndom saa ofte var fravlet op af, steg hun skjelvende og aandeløs op paa Bjerget. I Forstningen saae hun endnu intet Spor af Fægtningen, men da hun var kommen et Par hundrede Skridt ind i Skoven, stødte hun paa et Lig, som laa halvnøgent og udplyndret paa Jorden. Hun skreg høit af Smerte og havde neppe Mod til at see den Døde i det blege Ansigt; — men Ulrik var det dog ikke. Derpaa gik hun videre. Ofte gled hendes Fod ud paa den fugtige Jordbund, hun troede først, at det var Morgenduggen, der var falden saa stærkt; men det var Blod, thi paa dette Sted havde Kampen været haard, og mangen slink Gut havde der maattet lade sit Liv. De Døde bleve nu talrigere, her En, hist En og saaledes fremdeles; hun saae paa hver enkelt, men Ulrik var ikke iblandt dem; og stedse blev hun drevet fremad med feberagtig Hast. Omfider, da hun var kommen dybt ind i Skoven, og paa en længere Strækning ikke havde seet noget Lig, overveiede hun, om det dog ikke

var bedre at vende tilbage til Byen; maaskee var den dyrebare Broder kun saaret eller fanget, under alle Omstændigheder kunde vel hans Kamerater give hende Oplysning om ham. Men som hun netop vilde til at vende tilbage, faldt et Skud neppe hundrede Skridt fra hende, saa endnu et, derpaa lod et høit Jammerstrig gjennem Skoven, saa at hendes Hjerteblod stivnede. Samtidig skete et tungt Fald, og en vild Latter trængte hen til hende. Drevet af en usigelig Angst brød hun sig en Vej gjennem det tætte Krat, og da hun kom nærmere, saae hun tvende Mænd staae med ryggende Geværer i Hænderne, og foran dem laa en tredie, der var død eller saaret. I de to Førstnævnte erkjendte Toneli sin Fader og Melchior. Som hun siden erfarede, vare begge disse Personer, efterat de havde gjennemsviret Natten i Værtshuset, henimod Morgenen i halvdrukken Tilstand ileet med de andre Soldater imod Gütsch og Friskarerne. Ved den Leilighed fandt et vildt Myrderie Sted. Landstormerne gave i deres Fanatisme ingen Bardon, og af de Fange og Saarede bleve Mange ihjelslagne med Geværkolber og Knipser, og Folk i Luzern fortælle endnu den Dag idag frygtelige Historier om de Rædsler, som dengang bleve udøvede. Hvad Meier og Melchior ellers foretog sig der, veed Ingen uden alene Han histoppe, for hvem de skulde gjøre Regnskab; men vist er det, at Melchior, da de vendte tilbage fra Skovens Tynning for at forfølge de Flygtende, og han tilfældigviis opløstede sine

Dine, saae, hvorledes Noget oppe i et Træ rørte sig mellem Grenene; han opdagede et Menneſke, og det funde ikke godt være nogen Anden end En af Friſſarerne, der havde ſkjult sig der. Da ſtødte han ſagte til Meier og viſte ham Menneſket, og begge lagde an og ſkjøde ham ned ſom en Spurv af et Kirsebærtræ. De ilede nu hen for at ſee, om han var død eller om de endnu ſkulde give ham Raadeſtødet, hvilket imidlertid ikke var nødvendigt, da Kuglen var gaaet ham lige gennem Tindingen. Men endnu noget Andet ſaae de, hvad vel Ingen af dem havde anet, nemlig at den Dræbte ingen Anden var end Ulrik, den gamle Meiers Søn. Han var nemlig, da han ſaae Alt tabt, flygtet op i et Træ og havde troet, at, naar det kun funde lykkes ham at blive ubemærket et Par Timer, han da ſiden efter kunde ſtige ned og ved Tonelis og ſine gode Venners Hjelſp komme over Grændſen. — Hvilken af de to Kugler, enten Melchiorſ eller Faderens, der dræbte ham, blev rigtignok uviſt, men det var i Grunden ogſaa ligegyldigt, da Enhver af dem havde havt den Henſigt at dræbe ham. Men da Toneli traadte derhen og med et høit Skrig gjenkjendte ſin Broder og derpaa bevidſløs ſtyrtede ſig hen over det blege, blodige Lig, udbrød den gamle Meier atter i en hoi, frygtelig Latter, der lød langt bort igjennem Skoven, thi Forfærdelſen og Skrækken havde gjort ham aſſindig.

Allſaa har Toneli dog ſeet ſin Broder igjen men ogſaa Jeſuiterne være komne. Nu ſkulde hun rig-

tignof have ægtet Melchior, faaledes fom den gamle Meier havde lovet den hellige Nicolaus, men deraf blev dog Intet, thi for det første kom den ufjærlige Fader paa Hospitalet og døde der i Affindighed nogle faa Maaneder efter, og for det andet faldt ogsaa Toneli i en svær Sygdom, faa at hun Dagen efter Jesuiternes Ankomst var langt nærmere ved at blive lagt paa Ligbaaren end i Brudeseugen, og da hun endelig igjen var kommen sig, faldt allerede Bladene fra Træerne paa hendes Faders og hendes Broders Grav. Men hvor den sidste var, kunde Ingen give Bessked om. Man havde nedgravet de Døde oppe paa Bjerget, enhver hvor man havde fundet ham, andre havde man bragt ned og gjemt dem i en fælleds Grav, som det bedst havde truffet sig.

(Sluttet.)

C. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstndstyvende Aargang.

Nr. 36.

Løverdagen den 4de September 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulhuse Dfficin.

Bekjendtgjørelse.

De af det forenede Understøttelses-Selskabs Medlemmer, som i indeværende Aar agte at anholde om Laan, Gratification eller Pension, underrettes herved om, at Ansøgninger desangaaende modtages fra den 15de til den 30te September alle Søguedage fra Kl. 8 til 11 Formiddag og ikke til nogen anden Tid, af Selskabets Bogholder, Capitain Groth, ved Nørrevold Nr. 166, 1ste Sal.

Enhver saadan Ansøgning maa være bilagt, ikke alene med den Ansøgendes Lovbog, men ogsaa med et udfyldt og behørig attesteret Schema, der

indeholder de Dplysninger, som ansees fornødne til at Ansøgningen kan komme i Betragtning.

Det anførte Schema kan forinden, ligeledes hver Søgnedag til ovennævnte Tid, imod Lovbogens Foreviisning, afhentes hos Bogholderen.

Det bringes derhos i Erindring, at ligesom ingen af Selskabets Pensionister kan vente at blive tillagt Gratification, saaledes ville samtlige for indeværende Aar indkomne Ansøgninger, ifølge Lovens § 17 blive undersøgte af vedkommende Klasfers Repræsentanter til Betænkningens Afgivelse og til endelig Afgjørelse i en Generalforsamling; og ville vedkommende Ansøgende selv kunne tilregne sig det, hvis urigtige Angivelser eller feilagtige og ufuldstændige Dplysninger ved deres Ansøgninger, eller Mangel paa behørig Attestation af Schemaet maatte, overensstemmende med Lovens § 16, bevirke Tilfidesattelse af deres Andragende.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 3die August 1852.

J. Garbrecht. C. C. Clausen. D. Borgen.

Carl S. Groth.

En liden Historie fra Schweiz.

(Efter Steffens's Volks-Kalender for 1852.)

(Sluttet.)

Baade i Byen og paa Landet var der hos alle dem, som havde holdt med Regjeringen, stor Glæde og Jubel; men af de Liberales Partie er mangt et smukt Barn hemmeligt gaaet op paa Güttsch og har flettet en Krands af Skovblomster og lagt den paa det Sted, hvor den frisk opgravede Jord gav Tegn til, at derunder maatte ligge En, som sov den evige Sovn; stundom saae man ogsaa et Kors der, der bestod af to sammenbundne Grene og skulde være et Gravminde. Men naar de, der hørte til det andet Partie, saae Sligt, reve de Korsene i Stykker og strøede Blomsterne ud for Vinden, og, naar nu en Vandringsmand gaaer op paa Bjerget, er han ikke mere istand til at kjende det Sted, hvor mangt et bravt Hjerte har lagt det trætte Hoved til Hvile.

Men hver første April gaaer en Pige stille og sorgfuld op paa Bjerget og hænger en Vedbendekrands hist hen paa Egen, hvor jeg har seet den. Det er Toneli og Træet er det samme, under hvilket hendes Broder faldt.

Siden den Tid er Meget forandret i den store, vide Verden og ogsaa i den lille Canton Luzern. Je-

suiterne ere igjen jagede ud af Landet, og Regjeringen er fra Krigen i 1847 i de Liberales Hænder; I kunne nemlig undertrykke Friheden og nedstøbe den med Kugler og Bajonetter, men som hin mægtige Kæmpe faaer den stedse nye og større Kræfter ved Nederlagene, den sprænger alle Baand og Lænker og træffer dem, som have vorret et Angreb paa den. Saaledes gif det ogsaa der; Alt er forandret. Dgsaa Melchior har sat sine 10,000 Gylden, sin Gaard og Huus til, og er med den sidste Rest vandret til Amerika; men den Kjærlighed, som Toneli nærede for sin Broder, er uforandret bleven den samme.

Gjøgen.

(Et norsk Eventyr).

(Forrige Aar tillod jeg mig i Borgervennen at indbykke et Stykke af den norske Forfatterinde, Fru Hanna Winsnes's da udfomne Bog: „For Tjenestepiger“. Denne aandrige Digterinde har atter i Aar beriget den norske Litteratur ved Udgivelsen af et, nærmest paa den yngre Alder beregnet, Skrift, som under Titelen: „Aftenerne paa Egelund“, meddeeler endeel Eventyr, der tænkes fortalte af en Moder for sine Børn. Det vilde være mig en Tilfredsstillelse, om jeg, ved at meddele en Prøve af dette Skrift, maatte vække mine Landsmænds Interesse derfor.

Krebs).

For mange hundrede Aar siden var der engang to unge Bondepiger, der gif til Skoven tidlig en Søndag-

morgen for at hente Barknup¹⁾ og Hvidveis²⁾ til at pynte op med i deres rene Stuer. De vare Nabo-piger og havde leget sammen fra Barndommen af, saa de vare godt kjendte. Astrid var 16 Aar og Signe var 15. Signe var from og søiellig, men Astrid var af et mere haardt og hovmodigt Gemyt, derfor havde hun været den, der havde raadet i Legen. De boede i en Fjeldbygd, og havde ikke langt at gaae, før de kom til en stor Gransskov. Ved Skovens Udkant var en Havnegang³⁾. Her vare Granbussene yngre og lavere, og her standsede Pigerne for at sanke den lysgrønne Barknup.

Det var en deilig Solskinsmorgen først i Juni Maaned. Skoven dustede saa frisk og Alt saae saa muntert ud. De to Piger vare ogsaa muntre og glade. De vare begge smukke. Astrid tog sig bedst ud i Fra-stand med sit mørke Haar og sine røde Kinder; men nærved maatte man foretrække den blonde Signe med det fromme Ansyn. De plukkede flittigt i sine⁴⁾ Kurve og sladdrede om Et og Andet, indtil Astrid sagde: „Hys! der hørte jeg Gjøgen.“

„Ja sandelig var det Gjøgen“, sagde Signe, og

¹⁾ ∅: Knupper paa smaa Granbuske. R.

²⁾ ∅: en i Norge meget almindelig Skovblomsf. R.

³⁾ ∅: en Mark, hvor Køerne gaae paa Græs. R.

⁴⁾ En særgen Brug af „sin“ i Norge istedet i vort Sprog „deres“. R.

faae op i Træerne. „I Nar faae vi et godt Nar, for Gjøgen galer ikke i bart Riis.“

„Og vi hørte den i Vest“, sagde Astrid, „det er ogsaa et godt Tegn. Hør Signe!“ sagde hun, „lad os forsøge at komme under det Træ, som Gjøgen sidder i, saa skulle vi ønske Noget, og galer saa Gjøgen over os, saa faae vi det, vi ønske, for det er første Gang vi høre den i Nar. Jeg veed nok, hvad jeg vil ønske.“

„O ja“, sagde Signe og sukede. „Jeg vidste nok ogsaa, hvad jeg vilde ønske, naar det bare kunde hjælpe; men der er vel ikke Raad for det.“

„Vi kunne ikke ønske den samme Ting, Begge To“, sagde Astrid myndigt. „Jeg er ældst, og jeg fandt først paa det, derfor vil jeg ønske først, og det skal være, at jeg maa blive den Rigeste i Verden.“

„Det Ønske skal Du gjerne faae beholde for mig“, svarede hendes beskedne Lege søster. Den rigeste Mand, jeg kjender, er Thore Bakke, og han seer saa trist og ærgerlig ud, at der vist ikke er stor Glæde ved at være rig.“

„Men jeg vil ønske at blive en rig Dronning“, sagde Astrid glad. Saa er jeg baade rig og fornem, og det er dog ikke mere end eet Ønske.“

„Af hvis det bare kunde hjælpe“, sagde Signe, „saa vilde jeg ønske, at min blinde Moder maatte faae sit Syn igjen.“

„Du er en rigtig Nar“, sagde Astrid, og lo. „Din gamle Moder kan ikke leve mange Nar, og saa

gaaer Du der igjen og har ingen Ting. Men Enhver gjør som han vil. Lad os nu forsøge."

Saa listede da Pigerne sig ind i Skoven, og de gik med saa lette Trin, som om de selv vare smaae Fugle, og saa talte de ikke et Ord. De hyttede til hinanden, naar et Fodtrin undertiden blev for lydeligt. Og naar de saae Gjøgen sidde paa en Green, saa viste de derop med den opløstede Begefsinger, og rystede med Hovedet til Advarsel om Tausshed og Forsigtighed.

"Ho, ho," lød det ganske nær. Pigerne ilede derhen paa Lærne. "Ho, ho," lød det langt borte i et andet Træ; thi Gjøgen havde opdaget dem alligevel, og den var hurtigere end de.

"Nei, Astrid!" sagde Signe omsider. "Det er Synd at jage Gjøgen saaledes. Den vil gjerne synge og glæde sig i Sommeren, og den saaer ingen No for os. Jeg vil ikke gjøre den Fortræd længere, men gaae hjem, det er langt paa Dag."

"Det skal Du ikke", svarede Astrid vred, "for saa spørge de om mig. Vil Du ikke lede efter Gjøgen, saa sæt Dig at hvile. Jeg finder den snarere, naar jeg er alene, og saa skal jeg vente paa Dig, om Du vil søge den siden. Den vil vist ikke spaae os, fordi vi ere To."

Signe var vant til at rette sig efter Astrid. Hun satte sig da ved Skovens Udkant under et stort Grantræ, med sin Kury ved Siden. Der sad hun da og tænkte paa sin blinde Moder, der sørgede saa dybt over at vandre i Mørke, og saa tænkte hun paa en ærvær-

dig Munk, der nylig havde gjæstet dem, og som havde talt saa vakkert til Moderen om Taalmodighed. Men Signe havde været tidlig oppe, og hun havde løbet sig træt, og da hun nu kom til at sidde saa stille, faldt hun i en sød Søvn. Hun drømte, at Munken stod for hende, men med et langt skjønnere og mere forklaret Ansyn, og hun syntes at han sagde:

„Signe! Hvad ønsker Du Dig?“

Endogsaa i Drømme erindrede Signe sit høieste Dnske, og hun svarede:

„Herre! at min Moder maa faae sit Syn igjen.“

„Det skal skee“, svarede Munken; „men hvad ønsker Du for Dig selv?“

Signe svarede: „Jeg veed det ikke, Herre. Men Du seer saa god og forstandig ud. Giv mig efter din Wiisdom.“

(Fortsættes.)

C. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstindstyvende Aargang.

Nr. 37.

Løverdagen den 11te September 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgiske Dfficin.

Bekjendtgjørelse.

De af det forenede Understøttelses-Selskabs Medlemmer, som i indeværende Aar agte at anholde om Laan, Gratification eller Pension, underrettes herved om, at Ansøgninger desangaaende modtages fra den 15de til den 30te September alle Søguedage fra Kl. 8 til 11 Formiddag og ikke til nogen anden Tid, af Selskabets Bogholder, Captain Groth, ved Nørrevold Nr. 166, 1ste Sal.

Enhver saadan Ansøgning maa være bilagt, ikke alene med den Ansøgendes Lovbog, men ogsaa med et udfyldt og behørig attesteret Schema, der

indeholder de Dplysninger, som ansees fornødne til at Ansøgningen kan komme i Betragtning.

Det anførte Schema kan forinden, ligeledes hver Søndag til ovennævnte Tid, imod Lovbogens Foreviisning, afhentes hos Bogholderen.

Det bringes derhos i Erindring, at ligesom ingen af Selskabets Pensionister kan vente at blive tillagt Gratification, saaledes ville samtlige for indeværende Aar indkomne Ansøgninger, ifølge Lovens § 17 blive undersøgte af vedkommende Klæsers Repræsentanter til Betænkningens Afgivelse og til endelig Afgjørelse i en Generalforsamling; og ville vedkommende Ansøgende selv kunne tilregne sig det, hvis urigtige Angivelser eller feilagtige og ufuldstændige Dplysninger ved deres Ansøgninger, eller Mangel paa behørig Attestation af Schemaet maatte, overensstemmende med Lovens § 16, bevirke Tilsidefættelse af deres Andragende.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 3die August 1852.

J. Garbrecht. C. C. Clausen. D. Borgen.

Carl S. Groth.

Gjøgen.

(Et norsk Eventyr).

(Fortsat.)

„So, ho,“ lød det over Signes Hoved. Hun vaagnede, og paa en af Træets laveste Grene gyngede Gjøgen sig. Den fløi ikke bort, endstjønt Signe rørte sig, nei! den fløi ned i hendes Skjed. Saa lagde den Hovedet til den ene Side, og saae paa hende med det høire Øie, og saa lagde den det til den anden Side, og betragtede hende med det venstre. Og den saae saa kjærligt paa hende og stak sit Næb saa nær hen til hendes Mund, at Signe kysfede den paa Næbet. Men da begyndte Gjøgen at drage lange Mandedræt. Dens Fjær brusede, og dens hele Krop bævede, og saa gav den sig til at synge:

„Gav Tak, du Bøne!

for Kysset det rene.

Med det har Du læst

min bundne Røst.

Nu mægter min Tunge

at tale og sjunge.

Og aldrig vil jeg Signelil forglemme.“

Og det Sidste sang den med saa deilig en Trille, som om det kunde været en Maaltrost*).

„Na nei! Kan Du snakke ogsaa da?“ sagde Signe,

*) Norges Rattergal, en Art syngende Kramsfugl. R.

og saa klappede hun den, og strøg dens Fjær, og saa svarede Gjøgen:

„Ja, Du veed vel, at da Verden blev skabt, saa kunde alle Dyr tale; men Du veed nok ikke, at Gjøgen ogsaa kunde synge da, ligesaa deilig som Lærken og Maaltrosten. Nu skal Du høre, hvordan det gif til. Da den første Gjøgehun laa og rugede paa sine Æg, blev den utaalmodig, fordi det varede den for længe. og den laa og vriffede og vriffede paa sig. Da kom dens Mage og skjændte paa den, fordi den ikke havde mere Kjærlighed for sine Unger, og bad den ligge rolig. Men Hunnen blev hidsig, de kom op at skjændes, og tilsidst foer Hunnen op for at hakke Hannen, og saa sparkede den alle sine Æg itu.

Da sagde Skaberen: „Du unaturlige Moder! Denne Misgjerning skal straffes paa Dig og din hele Slægt. Ingen Gjøgehun skal herefter nyde den Glæde at udflække sine Unger. De skulle lægge sine Æg i fremmede Fugles Neder. Dette er Straffen for din Mangel paa Moderkjærlighed. Men fordi Du har misbrugt din Tunge til at skjændes med din Mage, skal Du og dine Efterkommere tabe Sangerrosten. Gjøgen skal herefter ikke synge men gale“. Vor Stamma-der bøiede Hovedet forrigsfuld ned mod Bryttet, og klufkede ligt en Hullen — Sangen og Talen var forstummet“.

„Dog“, sagde den Høie, „dersom engang i Tiden et fjærligt Barn, der elsker Fader eller Moder over alle andre Ting, vil kysse en Gjøge paa Næbet, saa

skal denne Gjøg faae sin Sangerroft tilbage; Kjærligheden kan løse den“.

„Dette Sagn“, sagde Gjøgen, „fortælle de gamle Gjøge til de unge paa vore lange Reiser til Syden“.

„Kunne de da alle tale?“ spurgte Signe.

„Vi Gjøge forstaae hinanden indbyrdes“, svarede den; „men for Menneffene lyder vor Røst kun som en Kluffen. Det er kun Dig, der nu kan fatte min Tale, fordi Du elsker mig. Men nu skal Du høre Mere. Da vor Stammaeder paa den ulykkelige Dag sad i Astenkumringen paa en lav Green, kom en af de faldne Engle til hende, og sagde: „Jeg ynder Dig for Din Kjæthed og Tapperheds Skyld, og fordi Du, som jeg, foragter denne ømme Kjærlighed, der er mig modbydelig. Jeg vil derfor, til Trøst for dit Tab, skjænke Dig en Deel af min Spaadoms-gave. Menneffene skulle elske Gjøgen og vente dens Komme med Glæde. De skulle løbe efter den for at faae deres Skjæbne at vide, og Gjøgen kan da have den Glæde at gjække de dumme Menneffer. Dette er hvad jeg formaaer at give Dig og Din Slægt; men den Gjøg, der modtager Kjærlighedens Kys, tager Spaadoms-gaven med sig i Døden; thi Han, som gav dette Bud, er mægtigere end jeg“.

„Og kan Du da virkelig spaae, Du fjære lille Gjøg“, sagde Signe, „faa sig mig, kan min Moder faae sit Syn igjen?“

Gjøgen brusede og bavede atter, men saa sagde

den: „Ja, jeg vil offre Liv af mit Liv. Kom til mig i Morgen paa denne Tid under dette Træ, saa skal jeg give Dig en Gave“. Og saa fløi Gjøgen bort; thi den hørte en Stemme, der raabte: „Signe! Signe! Hvor er Du da henne?“ Det var Astrid, der kom hed og forpustet tilbage. „Jeg troede aldrig, jeg havde fundet ud af Skoven“, sagde hun. „Jeg løb saa længe rundt efter Gjøgen, indtil jeg ikke vidste, hvad Kant jeg var paa. Jeg har raabt saa paa Dig. Hvorfor svarede Du ikke før?“

„Jeg var falden i Sovn“, svarede Signe.

„Det lignede Dig“, sagde Astrid. „Du er saa ligegyldig, men jeg bruger Tiden bedre. Jeg kom dog tilfældt under det Træ, som Gjøgen sad i, og fik gjort mit Duffe. Den fløi rigtignok bort uden at gale; men jeg tænker, at det er det samme. Nu kan Du forsøge“.

„Nei“, sagde Signe, „Gjøgen kom ogsaa her over mit Hoved, medens jeg sov og vnsfede i Dromme for min Moder, og saa galede den saa frisk“.

„Den Spaadom giver jeg ikke stort for“, sagde Astrid; „men lad os nu gaae hjem, Solen er hvidt oppe.“

Signe indfandt sig næste Morgen paa bestemt Tid. Hun lyttede, om hun skulde høre Gjøgen synge eller gale; men der var tyst i Skoven. Da hun havde naaet det Træ, hvorunder hun havde sovet, stirrede hun op i dets Grene, men saae Intet. Endelig slagrede Gjøgen op fra Jorden, og ved Træets Rod

paa lidt Mos laa et Æg. Da sang Gjøgen fra Grenen:

Livet boer i mørke Gjemme,
Spirer til Hørelse, Syn og Stemme.
De fare vel ud
paa Gjøgens Bud;
thi aldrig vil han Signelil forglemme.

Signe satte sig paa Jorden for at betragte det lille Æg, og saa fløi Gjøgen ned i hendes Skjød, og sagde til hende:

„Skjønner Du, hvor stor den Gave er, som jeg nu giver Dig? Dette Æg, der seer ud som en død Ting, kunde blive min levende Unge; thi Livet boer hemmeligt derinde. Denne Unge kunde blive Moder til mange Gjøge, og jeg giver Dig maaskee en heel Familie. Men Jugenting er for godt for den fromme Signe, der gav Gjøgen sin Sangerroft, og som bad for den, at den ikke skulde jages. Tag nu dette Æg, og læg det i din Barm, pluk saa tre Fjædre af min Krop, en sort, en hvid og en graa. Disse skal Du lægge til Ægget, og saa skal Du føre din Moder hid i Aften ved Solnedgangstid, og lade hende sætte sig under dette Træ, hvor Du sad og drømte. Saa skal Du stryge hendes Dine med Fjædrene, først med den sorte, saa med den graae og saa med den hvide, og saa skal Du tage Ægget af din Barm, og holde det saa længe paa hendes Die, som Gjøgen synger i Træet“.

Signe gjorde Alt, hvad Gjøgen sagde. Hun taf-

fedde for Egget, og gif hjem med det i Barmen. Om Aftenen førte hun Moderen did, som Gjøgen havde sagt, og bad hende sætte sig under Træet; saa lagde hun Egget paa Moderens ene Dje, og saa begyndte Gjøgen at synge:

„Du Liv derinde
 bag Eggehinde,
 faer ud som Lyn,
 giv bort dit Syn.
 I Brynets Skygge
 Du nu skal bygge;
 thi Gjøgen vil ei Signellil forglemme“.

(Fortsættels.)

C. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 38.

Løverdagen den 18de September 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgisffe Dfficin.

Bekjendtgjørelse.

De af det forenede Understøttelses-Selskabs Medlemmer, som i indeværende Aar agte at anholde om Laan, Gratification eller Pension, underrettes herved om, at Ansøgninger desangaaende modtages fra den 15de til den 30te September alle Sognedage fra Kl. 8 til 11 Formiddag og ikke til nogen anden Tid, af Selskabets Bogholder, Capitain Groth, ved Nørrevold Nr. 166, 1ste Sal.

Enhver saadan Ansøgning maa være bilagt, ikke alene med den Ansøgendes Lovbog, men ogsaa med et udfyldt og behørig attesteret Schema, der

indeholder de Dplysninger, som ansees fornødne til at Ansøgningen kan komme i Betragtning.

Det anførte Schema kan forinden, ligeledes hver Søgnedag til ovennævnte Tid, imod Lovbogens Foreviisning, afhentes hos Bogholderen.

Det bringes derhos i Erindring, at ligesom ingen af Selskabets Pensionister kan vente at blive tillagt Gratification, saaledes ville samtlige for indeværende Aar indkomne Ansøgninger, ifølge Lovenes § 17 blive undersøgte af vedkommende Klasses Repræsentanter til Betænkningens Afgivelse og til endelig Afgjørelse i en Generalforsamling; og ville vedkommende Ansøgende selv kunne tilregne sig det, hvis urigtige Angivelser eller feilagtige og usfuldstændige Dplysninger ved deres Ansøgninger, eller Mangel paa behørig Attestation af Schemaet maatte, overensstemmende med Lovenes § 16, bevirke Tilfidesættelse af deres Andragende.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 3die August 1852.

J. Garbrecht. C. C. Clausen. D. Borgen.

Carl S. Groth.

Gjøgen.

(Et næst Eventyr).

(Fortsat.)

Moderen undrede sig over Sangen, og sagde: „Den Sugl har jeg aldrig hørt før.“ Thi hun hørte ikke Ordene, men blot de deilige Triller. „Den seer ud som en Gjøg“, svarede Signe. Hun vidste ikke, om hun maatte sige mere. „Men sid nu stille, Moer. Nu skulle vi varme det andet Die“. „Af du gode Barn“, sagde Moderen, „Du vil mig saa vel; men der maa nok Andet til end et Eg for at aabne mine Dine“. Men kort efter, da Gjøgen havde sjunget anden Gang, og Signe tog Egget fra det andet Die, raabte Moderen:

„Jeg seer Dig! Jeg seer Dig! Signe!“ men saa holdt hun begge Hænder for Dine. Aftensolen skar i dem.

Signe faldt ned paa sine Knæe og takkede Gud, der havde hørt hendes Bønner, saa kysede hun sin Moder af Glæde, og saa tog hun Tørklædet af sin Hals og bandt det for Moderens Dine, at ikke Lyset skulde skade dem, og saa ledede hun sin Moder hjem. Da hun gik bort fra Træet, nikkede hun saa venligt til Gjøgen, ligesom til Tak, og Gjøgen slog en klar Trille. Der blev en Glæde paa Signes Fader, og Naboer og Kjendinger*) glædede sig med den Blinde,

*) o: Bekjendter. K.

der nu saae. Men i Bygden udkom det Rygte, at Signes Moder var bleven hjulpet ved et Mirakel, og at dette var skeet ved hendes fromme Datters Bønner. Da Astrid saae, at Signe havde faaet sit Duse opfyldt, blev hun utaalmodig over at hendes Rigdom ikke vilde komme. Hun gif omkring i dybe Tanker, og søgte efter at finde en Skat, og hun gav sig aldrig No til at bestille Noget, saa Folk sagde, at Astrid var bleven underlig. Saaledes gif hun endnu, da det var bleven Vinter, og saa traf hun engang en gammel Kone paa Veien, og hun sagde til Astrid:

„Hvorfor seer Du saa nedslagen og tankesuld ud, mit vakre Barn?“

„Ak“, sagde Astrid. „Du er sikkerlig viis og klog, siden Du er saa gammel. Kan Du ikke sige mig, hvorledes jeg skal finde Rigdom?“

„Det skal snart være gjort, det“, svarede den Gamle, „følg kun med mig, saa skal Du komme til et Sted, hvor der er fuldt op af Guld og Edelstene, og der er en Konge, der synes godt om smukke Piger“.

Astrid tænkte paa sit Duse, at blive en rig Dronning, og hun fulgte nok saa glad med Konen. Da bankede den Gamle paa en nøgen Klippe. Den aabnede sig strax, og Astrid saae, at der glimrede af Guld og Sølv derinde. Hun troede, at hun blot skulde gaae derind for at samle Skatte, og hun var saa for-gabet i Guldet, at hun sprang godvilligen ind; men aldrig saasnart var hun stegen ind, før Aabningen luk-

fedede sig, og en sæl skingrende Latter løb rundt om i Fjeldene.

Astrids Brødre, der vare ude paa Jagt, kom just derhen og saae sin Søster smutte ind i Fjeldet. De hørte den sæle Latter og vidste nu, at hun var „hougetaget“, som Bønderne sige. Og det Værste var, at hun var gaaet godvilligen ind, thi da var hun værre at udfrie.

Man havde nemlig i gamle Dage den Overtro, der endnu hersker paa mange Steder blandt Fjeldbønderne, at der i Bjerge og Høie, som de kalde Hougge, boede Trolde, som gjerne vilde lokke Mennesker og især unge Piger til sig. Bønderne kaldte dem Hougfolk, og troe dem at være rige og mægtige. Man kunde frie sig fra dem ved Bøn og Korsets Tegn; men de havde stor Magt over dem, der forsømte dette. Astrids Brødre og Forældre bleve da meget bedrøvede; men Signe sørgede ikke mindre end de. Det var derfor med stor Glæde, at hun saae Munken Bernt atter komme vandrende, og hun spurgte ham om Raad for Astrid. „Jeg befatter mig ikke med Saadant“, sagde Munken; „men den tappreste Ridder, jeg kjender, kommer her igjennem Bygden i Morgen, og kan en kraftig Villie og et godt Sværd hjælpe Eder, saa henvend Eder til ham. Det er Givin Jarlesøn, der stedse staaer de Be-trængte bi“. Signe var den Jorrigste til at tænke paa sin Barndoms Legesøster. Hun vandrede ud paa Landeveien næste Dag, og da hun saae en Krigsmand i fuld

Rustning komme ridende, spurgte hun ganske frimodigt, om dette ikke var den tappre Givin Jarleson. Hun fortalte, hvad der var hændet, og at Munken havde raadet hende at bede Givin om Hjælp. Givin blev ganske indtagen i den fromme trofskyldige Pige og lovede at staae dem bi med sit Sværd. Han fulgte hende til Astrids Brødre, og de overlagde Eagen sammen. Dagen efter var det Søndag før Jul. Denne Dag kalde Bønderne Jammersqvallen, og de troe, at Hougefolket da reiser ud i Besøg. Givin og de andre Svende gik da om Astenen forud rundt om den Hvi, hvor de havde seet Astrid smutte ind; og saa skrev de Kors i Sneen med deres Sværde til alle Sider. Derpaa stillede de sig paa Vagt, hver ved en Side af Hvi. Ved Midnatstide aabnede Hvi sig, og et prægtigt Tog af Trolde kom agende ud i Slæder med graae Heste for. Enhver Trolde havde et Fruentimmer paa Skjodet. Men aldrig saa snart fik Troldehestene see Korsene, før de stillede og væltede Slæderne. En af Astrids Brødre havde strax kjendt Søsteren. Hun sad i Hougekongens Skjod i den forreste Slæde. Han fløitede til de andre To, som aftalt var, og da de nu passede paa, medens Tummelen og Forvirringen var saa stor, og Hestene og Troldene rullede om hinanden, saa snappede Brødrene Astrid, og Givin huggede Troldens Hoved fra hans Krop, da han vilde gribe hende.

Nu var vel Astrid reddet; men hun blev bestandig stille og folkesty; thi hun var undseelig over at have

ladet sig lokke, og derfor tog hun siden Tjeneste i en fremmed Bygd. Men Signe var sjæleglad over at see hende reddet, og hun takkede Givin hjertelig. „Intet kunde være mig kjærere end at tjene saa væn en Mø“, sagde han. „Og jeg vil haabe, at det ikke er sidste Gang, vi mødes.“ —

Det var langt ud paa Sommeren, at Signe en Dag gik og vogtede sin Faders Geder. Da fik hun see Givin Jarlesøn komme ridende. Han steg af Hesten, bandt den ved et Træ og gik hen til Signe, der gik og spandt paa sin Haandteen.

„Aldrig har Du været ude af mine Tanker, skjønt Signe“, sagde han, „siden jeg sidst var her. Dengang var jeg saa lykkelig at kunne yde Dig og dine Venner en Hjælp. Nu kommer jeg for at bede Dig hjælpe mig“.

„Hvormed skulde jeg kunne hjælpe Givin Jarlesøn?“ svarede Signe, og rødmede af Undseelse.

„Bed Din Fromhed og Edelmødighed“, svarede han. „Det Rygte gaaer over Bygd og Land, at Du ved dine fromme Bønner har skaffet din Moder Synet tilbage“.

„Ja, Gud være lovet“, sagde Signe, „som har hjulpet hende; men det er vist ikke for min Fromheds Skyld, skjønt jeg har bedet meget derom“.

Nu fortalte Jarlesønnen, at hans Fader, der længe havde seet daarligt, i denne Vinter var bleven aldeles blind, og han bad Signe at følge sig hjem, og

forsøge, om hun ved noget Middel kunde skaffe ham Synet tilbage.

„Gjerne vilde jeg hjælpe Eder“, svarede Signe, og saae paa ham med sine venlige Dine, „for jeg veed, hvor tungt man sørger over en blind Fader eller Moder. Men det staaer ikke i min Magt alene, der er En, der maa hjælpe mig, og han er ikke stedse at finde. Jeg er heller ikke vis paa om han vil hjælpe mig“. Jarlesønnen vilde følge hende at søge den hemmelige Ven; thi han vilde gjerne være i Signes Selskab, og han vilde gjerne beskytte hende mod Fare. Men hun forsikrede, at hun maatte gaae alene og spurgte ham, om han vilde tage tiltakke med at blive Natten over i hendes Forældres ringe Hytte. Dette gjorde Givin gjerne, og saa drev da Signe sine Geder hjem, medens Givin red ved Siden og talte med hende. Og derpaa gif hun alene tilbage til Skoven.

(Fortsattes.)

G. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 39.

Løverdagen den 25de September 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgisffe Dfficin.

Bekjendtgjørelse.

De af det forenede Understøttelses-Selskabs Medlemmer, som i indeværende Aar agte at anholde om Laan, Gratification eller Pension, underrettes herved om, at Ansøgninger desangaaende modtages fra den 15de til den 30te September alle Søguedage fra Kl. 8 til 11 Formiddag og ikke til nogen anden Tid, af Selskabets Bogholder, Capitain Groth, ved Nørrevold Nr. 166, 1ste Sal.

Enhver saadan Ansøgning maa være bilagt, ikke alene med den Ansøgendes Lovbog, men ogsaa med et udfyldt og behørig attesteret Schema, der

indeholder de Dplysninger, som ansees fornødne til at Ansøgningen kan komme i Betragtning.

Det anførte Schema kan forinden, ligeledes hver Søndag til ovennævnte Tid, imod Lovbogens Foreviisning, afhentes hos Bogholderen.

Det bringes derhos i Erindring, at ligesom ingen af Selskabets Pensionister kan vente at blive tillagt Gratification, saaledes ville samtlige for indeværende Aar indkomne Ansøgninger, ifølge Lovens § 17 blive undersøgte af vedkommende Klaffers Repræsentanter til Betænkningss Afgivelse og til endelig Afgjorelse i en Generalforsamling; og ville vedkommende Ansøgende selv kunne tilregne sig det, hvis urigtige Angivelser eller feilagtige og ufuldstændige Dplysninger ved deres Ansøgninger, eller Mangel paa behørig Attestation af Schemaet maatte, overensstemmende med Lovens § 16, bewirke Tilfidesættelse af deres Andragende.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab,
den 3die August 1852.

J. Garbrecht. C. C. Clausen. D. Borgen.

Carl S. Groth.

Gjøgen.

(Et næst Eventyr).

(Fortsat.)

Da hun var kommen der, raabte hun ind imellem Træerne:

Kom Gjøgen min
til Vennen din —

Hun gaaer saa tvivlsraadig i Skoven.

Ho, ho, ho, ho, led det først langt borte, og saa nærmere og nærmere, indtil Signe saae sin lille Raadgiver lige over sit Hoved. Hun satte sig paa Jorden, og Gjøgen hoppede ned i hendes Skjød, og saa fortalte Signe den Altsammen, ligesom hun talte med et Menneske. Saa sagde Gjøgen:

„Ikke skal jeg spare Ungen min,
for at skænke Dig Wagen din.

Men tag Givin med Dig hid i Morgen tidlig. Jeg maa snart drage bort. Her bliver saa koldt i Skoven.“

Signe bad da Givin om at følge sig til Skoven næste Morgen ved Daggry, og paa Veien fortalte hun ham om Alt, hvad der var hændet med hende og Gjøgen, for det havde hun bedet Gjøgen om at maatte gjøre.

Givin syntes, at det var en forunderlig Tildragelse; men han fik Signe mere og mere kjær, efter som han horte hendes forstandige Tale, og han tænkte ved sig selv: Denne fromme Pige skal vorde min Hustru, hvis

min stolte Fader blot vil give sit Minde dertil. — Endelig satte de sig ned ved hinandens Side ved det beskjendte Træ, som Gjøgen havde befalet, og den kom snart flyvende. Den sloi først ned i Signes Skjød, men saa hoppede den frem og tilbage fra hende til Givin, og saa ham saa venligt op i Dinene, ligesom for at gjøre hans Bekjendtskab. Da talte den saaledes:

„Jungen kan bringe Syn ved Gjøgens Æg, uden et kjarligt Barn til sin Fader eller Moder, og Jungen har Magt over Gjøgens Æg, uden den fromme Signe, der løste Gjøgens Tunge. Derfor, Givin Jarlesøn! maa Signe blive din Hustru, thi da er hun Jarlens Datter, og da kan hun først aabne hans Dine“.

„Intet skulde være mig kjærere end det“, sagde Givin, „dersom den fromme Signe er af samme Mening“.

„Dertil er jeg altfor ringe“, svarede Signe besteden, „og Eders Fader vilde fortørnes paa mig istedetfor at elske mig“.

„Det skal nok Gjøgen passe“, sagde den kjæffe lille Fugl. „Ægget kan du ikke faae før til Baaren, for Sommeren er nu forbi. Men Du skal føre Signe til din Faders Borg, Givin Jarlesøn, og give din Søster hende til Tærne. Da vil Jarlen tale med hende hver Dag og fatte Godhed for hende, og saa tales vi ved til Baaren. Nu maa jeg sige Eder Farvel, jeg længes herfra“.

Dg saa foer Gjøgen op i den høieste Trætop og sang:

Nu Gjøgen maa fare
fra Markerne bære.
I Graner paa Fjeld,
Farvel! Farvel!
Til Sydens Lande,
skal Flugten stande.
Men Gjøgen vil ei Signelil forglemme.

Naar Vaaren kommer
med Græs og Blommer,
jeg flyver til Nord
med Længsel stor.
Til Signe i Borgen
jeg flyver en Morgen;
thi aldrig vil jeg Signelil forglemme.

Dg saa foer den høit op i Lusten, og strøg affted over Grantopperne.

Nu, Signe havde ikke saa meget imod at følge Givin til Borgen, og hendes Forældre tillode det gjerne. Saa droge de da affted, og Givin sagde til sin Søster, at Signe var en from og forladt Pige, som han vilde tage sig af, og som han ønskede at hun vilde beholde blandt sine Lærner og behandle godt.

Søsteren var villig hertil, og her blev da Signe oplært i de Arbeider, som dengang vare brugelige for Prindsesser og Jarledøttre. Jarlen og hans Datter fattede snart Godhed for hende. Den gamle blinde

Mand fandt saa megen Behag i hendes forstandige Tale og i hendes Fortællinger og Sange, at hun daglig maatte være nogle Timer hos ham for at forforte ham Tiden. Hun blev ham snart uundværkelig og saare kjær, og hun tyktes ham saa klog, at han talte med hende om Alt, hvad der laa ham paa Sinde. Saa spurgte han hende engang: „Sig mig, kloge Signe, troer Du, at jeg nogenstunde kan faae mit Syn igjen?“

„Ja“, svarede Signe, „dersom Jarlen kunde lære at skatte Fromhed og Visdom mere end Rigdom og høi Byrd“.

„Omtrent saaledes sagde ogsaa Munkens Bernt mig nylig“, svarede Jarlen. Og han begyndte at gruble derover. Munkens havde flere Gange været i Borgen denne Vinter. Givin havde fortalt ham Alt om Signe, og hun tyktes sig selv langt stærkere og mere modig, da hun havde modtaget hans Betsignelse.

Det var ogsaa Munkens, der havde lært hende at svare Jarlen saaledes; thi selv ansaae hun sig ikke hverken for saa from eller saa klog. Men Tiden tyktes Givin lang, han vilde gjerne faae Signe til sin Gemalinde. Saa gik han en Dag ind til sin Fader efter Munkens Raad, og sagde til ham:

„Jeg er nu i den Alder, min Fader! at jeg ønsker at tage mig en Hustru; men det er mig spaaet, at dersom jeg kunde faae den viseste Kvind i Bygden, saa skulde min Faders Dine see Dagens Lys. Det tyktes mig derfor rettest, at vi indbyde alle dem af

Bygdens Piger, der ville indgaae i Ægteskab med mig, og at Du, min Fader! forelægger dem adskillige vanskelige Spørgsmaal. Da kan Du selv af deres Svar bedømme, hvo der er den viseste“.

Faderen syntes ikke saa ilde om Forslaget; thi Sønnen overlod jo paa en Maade sin Skjæbne i hans Haand, og Spaadommen lignede de dunkle Udsagn af Munken og Signe. Men han sagde: „Dog ikke andre end de gjæveste Bønders Døttre, min Son“.

„Wiisdommen er ofte nedlagt i de simpleste Kaar“, svarede Sønnen; „men jeg tænker, at ingen fattig Pige har Mod til at møde for Jarlens Nafsyn, og heller ikke ere de saa vel oplærte, at de kunne svare Dig“.

Dette tyktes Faderen godt om, og saa lod han da en Indbydelse udgaae til alle Bygdens unge Piger om at komme til Borgen paa en bestemt Dag, hvis de ønskede at blive Givin Jarlens Hustru, og at den, som bedst kunde besvare Jarlens Spørgsmaal, skulde vinde Prisen. De kunde alle møde med Glor for Ansigtet for at være ukjendte.

Givin havde længesiden fortalt Signe om Munkens Forslag, og bedet hende møde og være betænkt paa Svar. Han tvivlede ellers ikke paa hendes Kløgt, sagde han. Men Signe selv var angstelig; hun vidste jo ikke, hvad han vilde spørge om, og hun havde ikke lært meget i Verden. Hun ønskede ogsaa, at man skulde biet, til Gjøgen var kommen; men Givin stode ikke saa trygt paa Gjøgen som Signe.

Saa vandrede hun da paa den fastsatte Dag, som var den første Juni, ud af sit Domsfrubuur med sit Slør for Ansigtet, og hun bad en inderlig Bøn om at træffe de rette Svar; thi hun havde Givin meget kjær, og hun holdt ogsaa af den blinde Jarl og ønskede at kunne hjælpe ham.

Men som nu Signe gik hen under en Hængebirke, der ludede ud over Veien, faldt der tre Hædre ned for hendes Fødder, en sort, en graa og en hvid.

(Sluttes.)

G. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstidstyvende Aargang.

Nr. 40.

Løverdagen den 2den October 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgisfte Dfficin.

Gjøgen.

(Et norsk Eventyr).

(Sluttet.)

Signe tog Fjædrene op med stor Glæde. Hun forstod, fra hvem de kom, og fik Mod, da hun vidste, at hendes Hjælper var nær. Hun saae i Beiret, og see! der sad Gjøgen høit oppe i Træet, og sang:

Nu grønnes Blade
for Fugle glade,
og Blomster groer
paa solvarm Jord.

Af Liv, der løses,
 skal Wiisdom øses;
 thi Gjøgen vil ei Signelil forglemme.

Dg Gjøgens Hjæ're
 skal Signe bære.
 Med dem i Haar
 hun Svaret faaer;
 saa hver en Gaade
 hun veed at raade,
 Dg Gjøgen vil ei Signelil forglemme.

„Tak! min trofaste lille Ven!“ sagde Signe. Saa stak hun Hædrene i sit Haar under Sløret, og derpaa vandrede hun trostigt ind til Forsamlingen. Elleve beslørede Jomfruer sad allerede her i en Kreds foran den blinde Jarl, og Signe blev indbudet til at tage det tolvte Sæde. Jarlen selv sad i Høisædet. Hans Søn sad ved hans høire og Munken Bernt ved venstre Side. Dg saa tiltalte han Jomfruerne saaledes:

„Min Søn ønsker sig den viseste Kv til Hustru; thi ene deri troer han, at Lykken findes. Da I nu ved at modtage min Indbydelse vise, at I ønske at vælges til hans Brud, saa vil jeg prøve Eders Klogskab i denne vise Munks Nærværelse. Kun den Pige, der bliver erkjendt som den viseste, kaster Sløret, de Dvrige kunne gaae ukjendte tilbage“.

Jomfruerne bødte sig til Tegn paa Bisald.

„Svarer mig da“, sagde Jarlen. „Hvilket Slør skjuler den største Skjønhed“.

De unge Piger rødmede under deres Skjul; thi de troede, han talede om dem. De saae til hverandre, og pønsede paa, hvem de skulde tilkjende Skjønhedens Priis; thi de fleste af dem kjendte hinanden paa Dragten. Men enhver vilde nødig nævne nogen Anden, for ikke derved at skade sig selv, og derfor taug de Alle undtagen Signe, der svarede: „Det Slør, der skjuler den største Skjønhed, er Skyen, naar den skjuler Solens Afsyn, Taagen, naar den skjuler Markens Blomster, og Dielaaget, naar det skjuler Kjærlighedens Blik“.

„Det var ikke ilde svaret“, sagde Jarlen. „Nu, det var da Skjønheden; lader os nu erindre Kraften. Kan nogen af de ædle Jomfruer sige mig, hvilke ere Stridsmandens fornemste Vaaben?“

Jungen svarede, førend Signe brød Tausheden og sagde: „Jeg tænker, at det er Styrken i hans Arm, Modet i hans Barm, og Bevidstheden om en retfærdig Sag“.

„Bed min Ungdoms Kriegerære! Du svarede vel“, raabte Jarlen livlig. „Jeg maa give Dig et vanskeligere Spørgsmaal, kloge Mo. Kan du sige mig: Hvilken Bygmester har bygget den kunstigste Bygning af det simpleste Stof?“

„Det har Skaberen“, svarede Signe; „thi han har bygget Sjælens Huus af en Haandsfuld Jord. Han har bygget Fuglenes Slotte, de hvide Træers

Kroner, af et lidet Frø, og Regnbuens skønne Bro af Vandets Dunster". Alle undrede sig over Signes Klogskab og over hvem hun var. Givin glædede sig i sit Hjerte over ethvert af hendes Svar, og Jarlen sagde:

"Du er en viis Mø, og Du vil vinde Prisen, dersom Du kan sige mig: Naar skal jeg faae mit Syn tilbage?"

"Det vil skee", sagde Signe, "naar Moderen hængiver sin Afkom, Møen sit Hjerte, og Du, ædle Jarl! din Stoltthed".

"Stedse det samme dunkle Svar. Du maa sige mig det mere bestemt, vise Signe; thi jeg kiender din Røst. Hvem skal skænke mig Synet?"

"Du veed selv, ædle Jarl!" sagde Signe, "at det først og fremst er Herren i Himmelen; men dernæst er det Fuglen i Skoven, og saa den Haand, der bærer din Sønns Fæstningsring".

"Nu saa sætte Du da Ringen paa Signes Haand, min Søn!" sagde Jarlen bevæget. "Jeg vil forglemme hendes Fattigdom og lave Fødsel for hendes Wiisdoms og Fromheds Skyld".

De beslorede Jomfruer snege sig sagte bort, den Eine efter den Anden; men i Jarlens Borg herskede Glæde og Lystighed; thi Givin var elsket af Alle, og Signe havde ogsaa vundet deres Indest. Det unge Par blev snart viet af Munken, og nu var da Signe Jarlens Datter. Morgenen efter Brylluppet vandrede

hun ud i Skoven for at søge Gjøgen; thi hun længtes efter at udføre sit vigtige Kald.

Ja, Gjøgen laa der ganske rigtig og rugede over sit Hg. Signe modtog det med Glæde og Taknemmelighed. Hun bad en from Bøn om Held til sit Foretagende. Og Jarlen fik sit Syn igjen paa samme Maade, som hendes Moder havde faaet det.

Da den gamle Jarl fik Signe at see, sagde han: „Det undres mig nu ikke længere, om dine Bønner formaae meget; thi dit Hjerte er vist saa fromt, som dit smukke Ansyn viser, og min Søn har valgt den bedste Deel“. Saasnart Jarlen var helbredet, gif Signe til Skoven for at takke Gjøgen; men dens Røst forekom hende langt svagere end tilforn. Hun blev vemodig stemt, og satte sig ned paa Jorden for at høre, hvad den sang. Det var ved Solnedgang. Aftenen var stille og klar, og Gjøgen sang med blide rørende Toner:

Nu kommer Døden
 med Aftenrøden,
 Som Sol i Hav
 gaaer Liv i Grav.
 Min Tunge lænkes,
 min Binge sænkes;
 Men Gjøgen kan dog Signelil ei glemme.

Farvel I Skove!
 Nu vil jeg sove

ved Træets Rod,
 hvor Signe stod.
 Med mig i Graven
 gaaer Spaadoms-gaven;
 Men Herren vil ei Signelil forglemme.

De sidste Toner lode saa svage, saa svage. Gjøgens Hoved sank ned paa dens Bryst, og derpaa gled den ned af Grenen i Signes Skjød. Her udaandede den sit sidste Suf, og Signe græd over den og klappede dens lille Lig, som om det kunde været et hjært Barns.

Givin og Munken vare gangne ud for at søge Signe, og saa sandt de hende da at sidde grædende med den døde Gjøg paa Skjødets. De hjalp hende at begrave den under Træet; men Signe tog først tre Bjædre af dens Krop, en sort, en graa og en hvid, og dem gjemte hun til en Grindring om Gjøgen og sine Hændelser.

„Er det ikke underligt“, sagde hun til Munken, „at jeg skulde komme til saa megen Herlighed, som aldrig tænkte derpaa, og Astrid, der bestandig ønskede sig Rigdom og Pragt, lever i Fattigdom og Tungfindighed“.

„Det er ikke saa underligt“, svarede Munken; „thi der staaer i Skriften: Hvad nytter det at staae

aarle op, og stræbe med megen Belymring. Gud giver dog sin elskelige Ven det ligesom i Søvne".

Nogle Bemærkninger om Forsigtighed i Tale.

(Efter „Reichs der Führer auf dem Lebenswege“.)

Udriig forstafte det Dig Glæde at høre om onde Handlinger eller at fee Ting, der kunne give flette Begreber om Menneſkeheden. Glæd Dig meget mere, naar Du kan udbrede gode Meninger om Menneſkene, naar Du kan styrke Troen paa Dyb og Menneſkeværd, dog uden at frænke Sandheden. — Ogſaa Ord ere Gjærninger. Vor Tale er den Balsom, ſom vi lindrende gyde i et lidende Hjertes Saar; den er den Gift, hvormed vi dræbe hele Familiens ſille Lykke. Ved Ordet høre vi den Medbøiede, knuſe vi den Hovmodige. Tungen er det, der ſtifter Fjendſkab og erhverver nye Venner eller faſtknytter de gamle til os. — Vær forſigtig i Din Tale! Lad Dig ikke i dine Domme, Meninger eller Dufter beruſe eller bedøve af Heftighed og Lidenſkab. Og for at Du kan være forſigtig og beſindig — lær at beherſke Dig ſelv. Dymærkſomhed paa Dig ſelv og Dine Handlinger vil føre Dig til Maalet; ved Dvelſen bliver Dyden Dig til Bane. Huſt, at man kjender Menneſket af hans Ord. De ere den Dragt, i hvilken hans Aand træder frem. Efter hans Tale bedømmer Du ham; ved ſine Uttringer vinder

han Dig. Raahed og Grovhed i Udtryk vidne om et raat Gemyt, en forsømt Tænkemaade, Mangel paa anstændig Opdragelse, Traværelse af ædle Grundsætninger og sin Tølelse. Er Du derfor ei elskværdig i din Tale, hvor kan Du vente at blive elsket? Er Du uanstændig i Dine Samtaler, hvor kan Du gjøre Fordring paa de Bedres Agtelse? Er Du hadesuld, bidende, ubeskedden, indbilsk i Din Dom, hvor kan Du troe, at man af Hjertet skulde slutte sig til Dig?

C. P. J. Krebs.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 41.

Loverdagen den 9de October 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulhiske Dfficin.

Tao = Kuang, Keiser i China.

(Oversat.)

Det chinesiske Rige er i den nyeste Tid traadt ind i en Phase af sin Historie, ved hvilken det har knyttet sig til de Orientens Riger, hvis Skjebne det er, frivilligt eller tvungent at maatte optage Kampen med Occidentens Natur og tilstede fremmede Stoffer Udgang i deres Legemer, ved hvilke der under de lykkeligste Omstændigheder, naar sjeldne Personligheder og sjeldne Skjebnes-Tilfælde virke sammen, kan fremfalde saa at sige en ny Fødsel, men hvis sandsynligere Bestemmelse er at fremfalde en Dødskamp, hvis endelige Udgang vil over-

levere Occidenten, den europæiske eller den amerikanske, en rig Arvelod. Liggende temmelig langt borte fra de store Verdensveie, paa hvilke Historien har sit Raaderum, og værende sig selv nok i en konstlet Afspærring, saa streng som mulig, har China kunnet, dog maaskee kun en Menneſkealder længere end Rigerne i Forasien, undgaae at rives hen i det gigantiske Tidshjuls Omdreininger. Tyrkiet, Persien og Nabolandene ere maaskee i Begyndelsen af dette Aarhundrede komne ind i Tidshjulsbevægelsen; China er blevet berørt af dens Svingninger under den sidstafdøde Keiser Tao-Kuang's Regjering. Bevægelser i det Indre og Omrytninger fra uden bringe siden den Tid den meest stabile Stats- og Samsunds-Ordning, som Verden kjender, til at vakle; Kolossen ryster, bragt ud af sin Ligevægt, og med Forundring see vi paa det selsomme Skuespil med det Spørgsmaal paa Læben, om Riget vil sætte sig paa et nyt Tyngdepunkt eller knagende gaae ud af sine gamle Fuger. Vi støde her igjen paa det orientalske Spørgsmaal, som Aarhundredets afgjørende Krigsspørgsmaal følger i Hælene, og det træder frem for os i en ny Skikkelse, med en ny Forvikling. De ved Middelhavet grupperede Barbarstater og disses Nabolande bestættige Østerrigs, Frankrigs, Englands og Ruslands Politik, og de Interesser, som derved komme i Bevægelse, concentrere sig i det Spørgsmaal, hvem der skal beherske Middelhavet, Mellemasiens Karavanevei, den store Handelsvei til Indien. I Chinas Fremtid ere af de

fire europæiske Stormagter kun de to mægtigste, England og Rusland, interesserede; men til dem træder en tredie Magt, den nordamerikanske Union. De Interesser, hvorom her handles, ere saa storartede, at de kunne ganske bortvende Opmærksomheden fra Forasiens Riger, det egentlige Stridsæble. Hvem der skal udøve Herredømmet over det stille Havs umaalelige Udstrækning, det afhænger væsentligt af det forudgaaende Spørgsmaal, hvem det vil lykkes paa een eller anden Maade at gjøre sig Chinas Hjælpelider tilgængelige. Den Interesse, som det chinesiske Rige vækker hos os med Hensyn til dette Spørgsmaal, kan blot tilfredsstilles paa en utilstrækkelig Maade, saalænge vi blot kjende Chinas ydre Historie og det endog alene af europæiske Beretninger. Nye og høist lærerige Synspunkter fremstaae for os derved, at Kilderne til den chinesiske Historie ere blevne os tilgængelige, og i den Henseende har fremfor Alle Gühlaß (Død d. 9de August 1851 i Victoria paa Hong-Kong) erhvervet sig en stor Fortjeneste ved Udgivelsen af: *Geschichte des chinesischen Reichs seit 1847.* — Vi ville beskæftige os med Chinas indre Historie under den sidste Regjering.

Siden 1646 beherskes China af et fremmed Dynastie, udsprunget fra Mandschuerne, som selv kalde sig det meget rene Dynastie (Tsching). Keiserne ere uindskrænkede Herskere, hvis Hænder og Fødder dog saaledes ere bundne med tusinde smaa Traade, at der ikke er dem tilstaaet nogen fri Bevægelse. Storkeiseren, alle Fyrsters

Fyrste, Himlens Stattholder paa Jorden, Repræsentranten for alle levende Væsener dicterer 365 Menneffer sin Willie, hans Ord er Lov, hans Handlinger Mønstre for alle hans Undersaatters Forhold, deres Liv og Formue staaer til hans Raadighed; men han selv er en Slave af Sædvaner, og maa rette sig efter Hofetifettens ubetydeligste Fordringer. Utallige Formaliteter gjøre ham til et Automat; han kan være en Tyran, bringe Glendighed over det hele Land, men Etifettens Vænker tør han ikke bryde. Dersom han ikke med Opmærksomhed varetager Dffrene for sine Ahner, om Foraaet ikke lægger Haand paa Ploven, i ulykkelige Tider ikke gaaer omkring som en Bodsærdig i en Klædning af Sæffetvi, saa vil han blive foragtet og ikke længe holde sig paa Thronen. Nu og da maa han, i det Mindste tilsyneladende, laane Dre til sine Statsmænds bedre Dom; Enhver maa faae Audience hos ham og foredrage ham sine Duster. Stjøndt Despot maa han dog være folkelig, fremfor Alt behandle sit Riges forskjellige Nationaliteter hver paa en dem tilsvarende Maade. Desuden har Himmels Søn meget ofte sine Raadgivere i de ham omgivende Mandariner (Embedsmænd), og aldrig kan han lade være, at gjøre sine vigtige Beslutninger afhængige af Stjernetydernes Raad.

Tao-Kuang, som keiserlig Prinds benævnet Mienning, blev født ved Enden af Aaret 1781, medens hans Bedstefader Kienlung endnu regjerede.

Hans Fader Kia king var den tredie af de fire ilive blevne Sønner og Keiserens femtende Barn, født af en Kebskone. De retmæssige Børn vare forlængst døde, og Kienlung havde udvalgt denne som den dueligste af alle til sin Eftersølger. Tao=Kuang og de andre keiserlige Prindsfer havde to Classer Lærere, Doctorer fra China og Ryttere og Bueshytter fra Mongoliet. Den chinesiske Statsklogskab vil, at Lemmerne af den keiserlige Familie skulle afvinge Chineseerne Agtelse ved deres Lærdom, Mongolerne og Mandshuerne ved deres Legems=Behændighed. I Yuen=ming=yuen var et stort Bærelse særligt bestemt til de unge Menneskers Underviisning; med Folket lod man dem ikke knytte nogen Forbindelse, sjældent kom de til Hoffet. Saasnart Tao=Kuang var over 20 Aar gammel, maatte han bivaane Ceremonierne ved Hoffet, som Repræsentant for sine høie Slægtninge ved høitidelige Leiligheder fuldbyrde de religiøse Skikke, nu og da gjøre en Udflugt til de keiserlige Grave og fra Tid til Tid bivaane en Sessjon i Statsraadet. Kienlungs Regjering var ledsaget af mange Uheld. Beskæftiget med den dristige Plan, at gjøre en Ende paa Englændernes ostindiske Rige, led Keiseren to betydelige Nederlag i Birma, blev slagen af sit Riges Miaotser (Bjergfolk) og maatte lade sig byde Trods af den skattepligtige Konge i Annam. Kienlung nedlagde Regjeringen paa en Tid, da en almindelig Opstand havde udbredt sig i Chinas nordvestlige Provindsfer, og undergravede

Staten fra Grunden af. Hans Søn og Efterfølger Kia king, som besteg Thronen 1799, var just det ganske Modsatte af den alvorlige og strenge Kien lung. Munstre Selskaber, Gjoglere og Skuespillere bleve kaldte til Hoffet, Fraadsegilder fortrængte Statsforretninger, den keiserlige Skat paa 80 Millioner Tael (c. 160 Mill. Rbdtr.) var snart udgivet i Luxus og Ddselhed. Jo vildere Keiseren levede, desto grusommere blev han, og, da snart Ingen mere kunde leve i Sikkerhed, reiste sig den ene Sammensværgelse efter den anden, og ikke blot mange Hoffolk men endog Prindsen deeltog i dem. Sorøvere brandskattede Kysterne; i hele otte Aar rasede i det Indre Krigen mod Wandlilliens Sect, der havde sammensvoret sig imod Mandshu-Dynastiet; grusomme Forfølgelser imod de Christne udfyldte de roligere Tidsrum. Tao-Kuang holdt sig ligesaa meget fjernet fra sin Faders Drgier som fra de Stores Sammensværgelser, og beskæftigede sig kun med Uddannelsen af sine frigeriske Færdigheder. Hans Fader lagde ikke Mærke til ham, og til at blive Thronfølger havde han ingen Udset, førend en frygtelig Begivenhed i 1815 lod ham træde frem i Forgrunden. En ny Sammensværgelse havde dannet sig, Ministre og Prindsen toge Deel i den, og en Dag stormede de Sammensvorne det keiserlige Pallads, der var næsten uden Besætning. De havde besteg den sidste Muur, og trængte frem imod det keiserlige Gemak, da Tao-Kuang kastede sig imod dem, stød med egen Haand to Sammensvorne, og sam-

lede Folk, der standsede de Sammensvornes Fremtrængen. Fra den Tid af befandt T a o = K u a n g sig altid om sin Faders Person, der hemmeligt havde paa et Stykke Papiir, som han omhyggeligt havde skjult, betegnet ham som sin Efterfølger. Denne Begivenhed gjorde ingen Forandring i hans Ligegyldighed for Statsforretninger, og sandsynligviis frelste denne hans Mangel paa Deeltagelse i dem ham fra de Forfølgelser, som i hans Faders fem sidste Regjeringsaar tiltog i en betydelig Grad, og ramte endog flere Prindsen af det keiserlige Huus. Den 2den September 1820 døde K i a k i n g paa et af sine Lystslotte af en Sygdom, som ikke nærmere angives, efterat han havde i sit Testament betegnet T a o = K u a n g som sin Efterfølger. Under dette Navn, som betyder „Fornuftens Glands“, besteg den nye Keiser sin Faders Throne. Han var 39 Aar gammel, og havde aldeles en Oldings Udseende. Smækker af Figur og lille, med et magert, hæsligt Ansigt og et mørkt Blik havde han svækket sig ved umaadelig Brug af Incitamerter. Hans Ansigtstræk, som aldrig havde været meget tiltrækkende, vare derved sammenskrumpne og viste dybe Rynker; han havde tabt de fleste Tænder, hvad endmeer foregede hans Mundes Hæslighed, og hans hele Udseende blev en mørk Moralists. Mange ansaae denne Alvor for en Masse, og spaaede en Regjering, som vilde blive endnu værre end hans Forgængers.

I en høitidelig Forsamling af Ministre og Rigets Store forkyndte Tao=Kuang „Himlen, Jorden og sine keiserlige Ahner“ sin Thronbestigelse, og anmeldte vigtige Reformer. Disse ved alle Thronbestigelser i China sædvanlige Løfter gif hos ham over til Handling. Han rensede Hoffet fra Dvinder og Snyltegjester, udnævnte Mænd i Besiddelse af Dygtighed til sine Raadgivere, aabnede Fængslerne ved en almindelig Amnestie, og standsede Forfølgelserne imod de religiøse Secter, men ikke imod de politiske Forbindelser, som havde bestaaet i China fra de ældste Tider. Idet han indskrænkede alle unødvendige Udgifter, røbede han tillige sin Gjerrighed, der under hele hans Regjering havde drevet ham til at opdyngge saa meget Sølv som muligt og derved at formindske Penge=Circulationen paa en saadan Maade, at der derved opstod stor Glendighed.

(Fortsættes.)

G. Jacobsen.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstindstyvende Aargang.

Nr. 42.

Løverdagen den 16de October 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgiske Officin.

Tao = Kuang, Keiser i China.

(Fortset).

De første fem Aar af hans Regjering hengik saa fredelige og rolige, at de chineeske Historieffrivere ikke have fundet nogen Anledning til at omtale dette Tidsrum. Keiseren levede sædvanligt i Nærheden af Beijing i sit Pallads Jum = ming = yum; til de Fester, som han der gav, bleve blot Mandschuer indbudne, for efter deres Stammes gamle Skik at spise en stor Mængde Fisk og drikke dertil den bekjendte af Hoppemælk tilberedte Drik. De europæiske Samlinger, som vare op-

dnyngede af de tidligere Keisere, bleve bortfjernede, ligesom ogsaa de sidste Europæere, der endnu vare ansatte ved Hovedstadens astronomiske Collegium, og alt Samqvem med Udlandet saa meget indskrænket som muligt. Frygt for den europæiske Magt kan ikke have været Bevæggrundten dertil, da Keiseren lod de Handelen hemmende Forholdsregler, som han anvendte paa Kysterne, ogsaa gaae ud over Steppelandene i den vestlige Deel af sit Rige. Den derved fremfaldte Utilfredshed tilskyndede en Usbeker-Høvding Tchangir til en Krig, som indenfor de chinesiske Grændser havde en Opstand af Mohamedanerne til Følge. Høvdingerne Kokand og Bokhara understøttede den Hær af Turkomanner og Lykkeriddere af alle Nationer paa Steppen, med hvilken Tchangir, udgivende sig for de Retroendes Befrier, brød igjennem Dalen Syr. Det første Angreb sloge Chineseerne tilbage; et andet Indfald, foretaget fra Bodaschai, gik heldigere, og havde til Følge, at Kaschgjar foruden tre andre Stæder overgav sig til Tchangir (1826). De store Stridskræfter, som Taovkuang udsendte, vandt vel et Slag ved Floden Turim, i hvilket der skal have fegtet 60,000 Mand paa hver Side, men fandt i Landets Beskaffenhed saadanne Hindringer, at der ikke vandtes noget afgjørende Udfald. Undersaatternes frivillige Gaver, ved hvilke Krigen blev ført, vorede efterhaanden op til en enorm Høide, da alene Hærens Underholdning, som blev ved Hjælp af 10,000 Kameler ført gjennem Orkenen, udkrævede dagligt

220,000 Daler. Efter en Krig, der varede længere end et Aar, fik Chineseerne endeligt deres Fjender i deres Magt ved Forræderie, som Secthad og Bestikkelse foranledigede. Tehangir blev fangen bragt til Peking, og i Keiserens Nærvarelse hugget istykker; men en stor Deel af Turkestan var bleven en Drk, China havde tabt mange Millioner Unzer Sølv, og det var alene Chanen af Kokand, der havde vundet; thi China anerkjendte ham som Voldgiftsmand i alle Stridigheder imellem Usbekerne og som Karavanernes Beskytter. Den værste Følge, som denne Krig, samtidig med en Opstand paa Formosa, havde, var, at Tao=Kuang, for at fylde sit Skatkammer, greb til det System, at give Embederne til dem, som kunde bringe de største frivillige Gaver. Dette System med Embedssalg er vedbleven, Statsembederne ere gaaede over fra de lærde Mandariner til Speculanter, som søge at gjøre sig betalte for deres Udlæg med Renter; Udpresninger og Bestikkelser ere blevne ganske almindelige. Desuden har Krigen bragt et stort Antal af Usbeker som Officerer ind i den chinesiske Hær, og selv for Forbrydere, med hvilke man rekruterede Hæren, og som ved den havde udmærket sig, er der aabnet Udgang til de høiere Statsembeder. En anden i 1830 til Udbrud kommen Usbeker=Krig blev hurtig endt, da Tao=Kuang strax i Begyndelsen anvendte Bestikkelser.

Chineseerne sige, at ikke et eneste Aar i Tao=Kuangs Regjering er hengaaet, uden at en Folke=

ulykke eller en eller anden ulykkelig Begivenhed er hændet. Et Jordstjælv i Honan, som udstrakte sine Udelæggelser lige til Hovedstaden, Oversvømmelse af de store Floder og Kanaler, Misvært i Forening med Hungersnød betog Indvaanerne Troen paa deres Regents Lykke. 1832 reiste Miaotserne sig igjen i de høie, tildeels utilgængelige Bjerge, som hæve sig imellem Provindserne Honan, Kwang-si og Kwang-tung. Een af deres Høvdinge antog Titelen af den gyldne Drage o: erklærede sig for Keiser i China, kom ned fra Bjergene, og ødelagde alle de nedenfor liggende Landstaber. Den første Hær, som Tao-Kuang udsendte imod Rebellerne, blev slagen, den anden næsten aldeles tilintetgjort i et snevert Pas, den tredie overfalden og dreven paa en vild Flugt. Himmelens Søn maatte igjen gribe til sit gamle Middel, Bestikkelse; 900,000 Unzer Sølv og Garantie for alle deres Friheder gjorde Miaotserne saa smidige, at de strax sluttede Fred og selv udleverede deres Anførere, hvis Henrettelse i Peking bragte Chineseerne til at troe, at Keiseren havde seiret i Krigen. Miaotserne syntes at have staaet i Forbindelse med Taosecten, som paa samme Tid greb til Vaaben, og ligeledes maatte beroliges ved Pengen. Og saa Tien-tih-Huni eller Trehedsselskabet lod sig tilsyne i den almindelige Forvirring, og disse Oprørere vare de eneste, som bleve undervungne ved Vaabenmagt; men Hensigten for deres Opstand var ogsaa den farligste, rettet paa een Gang baade imod Mandschu-Dynastiet

og mod Eiendomsforholdene. Straffedommen imod dem var ogsaa meget haard; mange Gange ansøgte man Keiseren om, at skaane i det Mindste de uskyldige Beslægtede, ikke i Dvereensstemmelse med de gamle Love at forvise dem til nye Kolonier og gjøre Soldaterne til Slaver. Tao-Kuang vægrede sig herimod, idet han svarede: „Rebeller ere en stærk Gift, som anstifter en heel Egn, og, saafremt Officerer, Soldater og deres Familier knytte sig til dem, er deres Forbrydelse af den forfæsteste Farve, deres Ugudelighed af det værste Slags. Naar deres Slægtninge kun ikke blive ganske udryddede, saa er Menneffeligheden steet sin Ret“. De strengeste Edicter udgif imod Misbrug i Hæren og paa Flaaden, men uden noget Resultat. China beholdt en Hær, som, trods sit uhyre Antal af 1,700,000 Soldater, neppe var tilstrækkelig til Politietjenesten i Fredstid, som var slet klædt, uselt underholdt og bevæbnet, og blev i Fredstid ved Soldaternes Permittering, som tillodes masseviis af Overofficererne, der beholdt de Permitteredes Sold for sig selv, bragt ned til mindre end Halvdelen af det oprindelige Antal, og i enhver Krig smeltede saa ynkeligt sammen, da altid mange Soldater toge deres Afsked „for at pleie deres gamle Moder“, hvad der maatte, i Dvereensstemmelse med chinejsk Skik, bevilges dem, saasnart de for deres Feighed havde faaet et vist Antal Stokkeprygl. Flaaden forblev i den gamle Tilstand, som ikke gjorde det muligt, at den i en Storm kunde holde aaben Sæ, og gav

ikke blot de europæiske Smuglerfartøier paa Kysterne men ogsaa de chinesiske Sørovere Dvermagten over sig.

1834 gjorde Englænderne det første Angreb paa Fortet ved Kanton. Den ubetydelige Modstand, som dette gjorde imod to smaa engelske Fregatter, forbittede Tao=Kuang i den højeste Grad: „Det synes“, lod han sig forlyde med, „som om alle disse Forter ere blevne anlagte til ingen Nytte; de kunne ikke tilbageflaae 2 Barbariskibes Anfald. Det er latterligt, afskyeligt! Naar Krigsanstalterne ere bragte tilbage til en saadan Tilstand som denne, kan man da undre sig over, at Barbarerne udenfor ikke bryde sig om dem.“ De næste 4 Aar hengif roligt; paa denne Tid styredes Regjeringstømmerne af Keiserers anden Gemalinde, ved hvis Indflydelse de dueligste Statsmænd bleve brugte. Da hun, tilsidefat af Keiseren, døde af Græmmelse, viste sig atter al mulig Uorden i de forskjellige Grene af Statstjenesten. Embedsafgælden blev drevet til den yderste Grad; paa denne Maade skulde Deficiten i Finantserne dækkes, som i maugt et Aar steg indtil 50 Millioner Daler. Selv ved Hoffet trængte Ddseligheden ind, Udgifterne for Budder og Sminke i Tung=tsao=Ha beløb sig aarligt til 100,000 Tael (hver til omtrent 2 Rbd.) Gildingernes Besoldning 120,000 T., Haven ved Yuen=ming=yuen kostede mere end 400,000 T., Hofhuusholdningen i Dschehol 480,000; de derved ansatte Embedsmænd fik i Løn 160,000 T. og Konerne i disse Haver 250,000 i Foræringer. I disse Misbrug gjorde

Keiseren ingen Forandring; desto strengere tog han paa Bei imod Opiums-Handelen, som foruden sine demoraliserende Følger medførte den Skade, at Riget maatte betale denne dyre og i stigende Masse indførte Vare med contante Penge, hvorved Penge=Circulationen blev formindsket. Lige ind i det keiserlige Harem mærkede man de fordærvelige Virkninger af Opium (Taou-Kuang skal selv en Tid have røget), iblandt Mandariner, Kjøbmænd, Soldater og Matroser i Kystprovincerne var denne Skik bleven almindelig. Hele Landets Dyrighed blev opfordret til at indgive sin Betænkning desangaaende; det store Fleertal stemte for de strengeste Straffe saavel imod de dermed Handlende som de Rygende. En Lov truede Alle, som ville vove sig til at befordre denne Last, med Døden, de Handlende ved Halskugning, de Rygende ved Dvælning, dog med den Formildelse, at de Sidste skulde, for at vænne sig af med denne Skik, sex Maaneder i Forveien sættes i Fængsel og kun ved Tilbagefald henrettes. I Udførelsen fik Loven den meest forhadte Form; thi den blev ikke blot udøvet med altfor stor Strengthed imod de virkelige Skyldige, men der skete endog mange Henrettelser paa løs Afgivelse, Fængslerne fyldtes med Uskyldige, Kjøbmænd bleve under det Paaskud, at der foretoges Undersøgelse, om de havde Opium, udplyndrede, fremmede Skibe i samme Anledning ligeledes udplyndrede eller brandfattede. Den tilladte Handel standsede ganske, den forbudne Handel tiltog ved Smug-

lerier. I sin Magtløshed forsøgte Regjeringen et nyt Middel, idet omtrent 10 Familier bleve gjorte solidarisk ansvarlige for, at intet Medlem af dem røg Opium, men naaede derved det samme flette Resultat. Dog manglede der i China ikke ganske Mænd, som jo havde en dunkel Anelse om Occidentens virkelige Overvægt. Man søgte at skaffe sig Oplysning om den egentlige Besskaffenhed af denne Overvægt. Mandarinen Lin ansatte i denne Hensigt et Antal Oversættere for fra europæiske Kilder at skaffe ham dertil sigtende Ofterretninger, hvilke da bleve samlede i en Bog. Güßlaff, som fik Kjendskab til denne Bog, erklærer den for det overordentligste Missmaak af Løgne, Opydigtelser og Historier, der nogensinde er kommet frem for Lyset.

(Fortsættels.)

G. Jacobsen.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 43.

Løverbagen den 23de October 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgiske Dfficin.

Tao-Kuang, Keiser i China.

(Fortfat).

Efter de paa saadan Maade erholdte Oplysninger bleve forskjellige Planer udkastede, s. Ex. at marschere igjennem Sibiens Orfener og Rusland til London, at bygge en Flaade, tre Gange større end den engelske, at lægge den i Nærheden af Singapur og Andschir, at stoppe alle Skibe paa deres Wei til China og saaledes ødelægge den engelske Flaade Stykke for Stykke. Engelske Krigsskibe, som dog først maatte erobres, skulle benyttes som Modeller til Skibsbygning. Da man ingen Skibe fik, overlod man det til det chinesiske Genie at naae

samme Hensigt uden Modeller, og gav Befaling til at bygge Skibe; men den Embedsmand, der havde faaet dette Hverv, aflivede sig. Nogle Dampskibe bleve virkeligt byggede; kun Dampmaskineriet fattedes i dem, og man maatte sætte Drivhjulene i Bevægelse ved Menneskehænder. Den bedste Plan havde Houtschoun, Chinesernes berømteste General, udkastet, nemlig at bygge et Dampskib, som kunde rumme 6,000 Mand, det halve Antal Dykkere og det andet halve Kanonerer, og i faa Minuter kunde seile en Svemil. Med dette overordentlige Fartoi var han beredt til at gaae imod den hele engelske Flaade; i det Dieblik, man fik den i Sigte, skulde Dykkerne springe overbord og bore store Huller i Krigsskibene, medens Kanonererne skulde vedligeholde en uafbrudt Ild. Efter disse alvorligt meente Planer kan man bedømme Folkets Tilstand; fra alle Kanter i det uhyre Rige hævede sig det almindelige Skrig: „Odelæggelse over Barbarerne! Død over det hele Folk!“ Enkekeiserinden erklærede sin Søn, at, hvis han ikke vedblev at føre Krig, lige indtil den hele Ungel af de ugudelige Barbarer var tilintetgjort, vilde hans Abner i Himmelen aldrig anerkjende ham; Englænderne kunde ikke eksistere under Himmelens Telt paa samme Tid som Chineserne, een af disse Nationer maatte falde. T a o = K u a n g tvivlede ikke om, at han jo nok kunde tæmme Barbarernes Uforstammethed; hans Befalinger til Generalerne gif ud paa, at jage Englænderne ud i Havet og ikke lade en eneste und-

komme. Hvorvidt han selv lod sig skuffe ved sine Generalers Indberetninger, som ikke meldte om Andet end Seire, og ved Fangerne — forviste Englændere og fjendtlige Udlændinger af alle Nationer — der bleve sendte til Peking, indesluttede i Bure, maa man lade være uafgjort. Men snart kunde de ulykkelige Omstændigheder ikke længere skjules, een General efter den anden blev affat, forviist til Floden Amur i Siberien eller henrettet. Yulihn forgav sig „efter en glimrende Seir“ ved Bladguld, Yangfang døde af Græmmelse; Krigspartiets ivrigste Forkæmpere viste sig i Krigen som feige Uslinge og lede vanærende Straffe. Fredens tre Benner iblandt Mandarinerne, Keschen, Elipuh og Ni-king vare 1841 faldne i Unaade, fordi de bedre fjendte den engelske Magt. Elipuh og Ni-king vare blevne forviste, og Keschen havde man ført i Lænker til Hovedstaden, hans umaadelige Formue — han eiede alene i Sølv 20 Millioner Daler — confiseret, hans Kone og Concubiner offentlig folgte til de Høistbydende. I det følgende Aar traf man igjen Fredspartiet frem, for at det, hvis Anskuelser vare blevne bekjendte, kunde henholde Englænderne med Underhandlinger. Men, da Sir Harry Pottinger ikke lod sig deraf forlede, og den engelske Flaade seilede opad Yang-tse-kiang, blev Hoffet i Peking betaget af en panisk Skræk. Taou-Kuang beredte sig til at flygte ind i de indre Provindsfer, og lod sine Skatte indpakke, hvorved ni Millioner Unzer Sølv bleve stjaalne. Den Fare, som truede

Staden mindre ved Englænderne end ved de fattige Folkeclasser, var virkelig ikke ringe. Der gives i Stæderne og paa det flade Land en høist talrig chinesisk Bøbel, som er beredt til at gribe enhver Leilighed til at begaae Røveri imod de næringsdrivende Borgere og at plyndre Regjeringens Forraadskamre. Dette skete altid, saa ofte Englænderne erobrede en Stad i den chinesiske Krig; Bøbelen plyndrede alle Husene aldeles, og medtog endog Kammerne til Døre og Vinduer. I Peking er Antallet paa de Fattige særdeles stort; efter en tidligere Misvært havde 400,000 Mennesker hele Uger maattet blive underholdte af de keiserlige Magaziner. Frygt for Opstand og Udplyndringer fremstyndede Afslutningen af Freden til Nanking, hvorved China underkastede sig alle de Betingelser, som de rødhaarede Barbarer foreslog (29 August 1842). 60 Millioner Unzer Sølv havde det Forsøg kostet, nemlig at vedligeholde den Mening, at Keiseren var den mægtigste Monarch i Verden. Denne Sum skulde erstattes ved Afgifter; men ogsaa de fra Keiserens private Skatte stjaalne 9 Millioner Unzer Sølv skulde tilveiebringes. For denne Sum gjorde Tiao-Kuang alle de Embedsmænd ansvarlige, der i de sidste 30 Aar havde havt Forvaltningen af disse Skatte; for de imidlertid afdøde maatte Efterkommerne betale.

Efter Krigen gif urolige Bevægelser igjennem China, især foranledigede ved Regjeringens Bestræbelse for at erstatte de finantstille Tab saa hurtigt som muligt. De

til Krigstjeneste indkaldte Folket havde lært at kjende deres Magt, og skiltes ikke strax fra hinanden; Skatteudskrivningerne bleve ufuldbyrdede. De Mandariner, som vare i Ugunst, bleve forjagne eller myrdede; Commune-Forstanderne opstillede det uhørte Forlangende, at skulle adspørges ved alle Forholdsregler, som angik Folkets Vel. Begunstigede ved den almindelige Gjæring, samlede Røverbander sig, og trodsede Regjeringens Stridskræfter; de hemmelige Forbindelser blandede sig deri, og T a o = K u a n g lod sig saaledes kysse ved alt Dette, at han affatte mange Mandariner, gav den hele Stand Skyld for de opstaaede Misbrug, roste Folkelederne som Keiserens Børn, og estergav de resterende Afgifter, et Beløb af 98 Millioner Daler. En heftig Sygdom, i hvilken han faldt i Aaret 1845, gav ham Formodning om nye Farer. Den forrige chinesiske Herskerfamilie Ming har endnu bestandigt mange Tilhængere, som arbeide paa dens Gjenindsættelse, og ere forenede i en hemmelig Forbindelse, der ved mange Medlemmers Indflydelse og Rigdomme er meget forgrenet. Dette hemmelige Selskab smedder sine Complotter i Keiserens nærmeste Nærhed, og de Personer, som ere ham troe og hengivne, kunne ikke holde dem Stangen, men Tilhængerne af en Kronprætendent af den keiserlige Familie, H u e i = v a n g, hvis Indflydelse under Keiserens Sygdom steg i en saadan Grad, at Denne efter sin Helbredelse indgik et Fordrag med ham. H u e i = v a n g adopterede en Søn af Keiseren, som han lovede at indsatte til sin Arving,

naar han besteg Thronen. Tiao-Kuang's mistroiske Indesluttethed tiltog efter hans Sygdom; han traf sig næsten ganske tilbage fra de politiske Forretninger, og, naar ikke Oversvømmelser, Deficit i Finantserne, en ved Leilighed intruffen Folkeopstand vækkede Ministrene, vare ogsaa disse uvirksomme. Under disse offentlige Ulykker, som ikke forlode denne Regjering lige til Enden, forsvandt de 30 Millioner Unzer Sølv, der bleve opbevarede som en Reservefond i National-Statkammeret, paa 8 Millioner nær, og det andet Depositum i Mukden, som gjemtes til den højeste Nød, formindskedes indtil Halvdelen. 1847 var Befolkningen igjen i Restance med 40 Millioner Unzer i Afgifter, og det blev derfor besluttet, at kun Militæret skulde have sin Betaling, de civile Embedsmænd maatte vie, indtil Finantserne befandt sig i en blomstrende Tilstand. Nødvendigheden for at foretage en ny Ordning af Finantserne og Afgifterne blev vel erkjendt; men Nød til at udføre den var ikke tilstede; alle dertil sigtende Reformer udebleve, fordi der imod hver enkelt kunde reises Indvendinger. At drive Bjergværkerne, det blev forkastet, fordi det vilde friste Høbelen, af hvilken Regjeringen havde at befrygte Opstand; indirecte Beskatning behagede ikke, fordi denne Beskatningsmaade var noget Nyt. Salt-Afgifterne bleve beholdte, endskjøndt de i China ere blevne til de mindst indbringende Afgifter. Saltet er et Monopol. Salget skeer ved Privilegerede, der dog i den nyeste Tid alle have gjort Bankerot under det Paaskud,

at Indsmuglingen af Salt i Maasser betager dem For-
 tjenesten. Militær-Væsenet er trods mange Reform-
 Planer blevet ved det Gamle. Soldaten beholder sin
 Bue, som ansees for et helligt Vaaben, da Mand-
 schuerne ved dens Hjælp have erobret Landet. Hærens
 faa Flinter ere Lunteflinter; bedre europæiske
 Vaaben findes hos den Befolkning, som har
 benyttet sin Udfriining til Krigstjenesten
 til at sætte sig i slagfærdig Stand. Ved
 Mang-tse-king anlagdes store Befæstninger
 for i Fremtiden at forhindre en fremmed
 Flaade at løbe derind; men disse uover-
 vindelige Værker bestaae i simple Mure
 med Skydehuller, som et eneste europæisk
 Skib kan i kort Tid ødelægge. De efter
 europæisk Model byggede Skibe vovede
 ikke at fjerne sig fra Beskyttelsen af Batte-
 rierne ved Kanton, og bleve her ofte
 foruroligede af Søerøvere. Søerøvet
 blev igjen drevet efter en stor Maale-
 stok; hele Flaader, bemandede med Sø-
 folk, som Krigen med England havde
 gjort brødløse, tilintetgjorde Skibs-
 farten, og foruroligede Kysterne. Tao-
 Kuang underhandlede med deres An-
 fører Sapongtsai, da Engländerne
 i deres egen Interesse skred ind, og
 ødelagde deres Flaade i Farvandet ved
 Tunk. Sapongtsai undkom imidlertid
 paa Kysten, blev af den der værende
 Stattholder vel modtagen, hævet til
 høi Rang og anvendt til at undertrykke
 et Oprør, som var udbrudt paa Den
 Lihntschu. Foruden denne Opstand
 havde endnu flere andre fundet Sted,
 snart i denne, snart i hiin Provinds;
 Chineseerne have kun fundet det

Umagen værd at omtale Rebellionen i 1849, i hvilken en Lyfferidder, som lod sig udraabe til Konge, i længere Tid teede sig som Behersker af Provindsen Kwang-tung.

De udvortes Forhold beskæftigede Keiserens sidste Regjeringsaar ikke blot paa Kysterne i nye Forviklinger med Englænderne og Portugiserne, men ogsaa i længere Tid og mere alvorligt paa Landgrændsen. I et Tidsrum af 5 Aar trængte Efterretningen om Chinesernes Nederlag ved Englænderne ind paa den nordlige Steppe, og gjorde sine Virkninger. Usbeker, Kalmykker og Kinghier reiste sig til Opstand; Efterkommere af de for-drevne mohamedanske Hovdinger vilde igjen erobre deres Land; fanatiske Boktharier og Chanen i Kokand tilbode deres Bistand. Kaschgar var allerede falden, Yarkand stærkt betrængt, da den chinesiske Befuldmægtigede indtraf, som Tao-Kuang havde beordret at kjøbe Freden. Steppesfolkene vare længe tvivlsraadige, om de skulde modtage en sikker Gevinst eller forsøge Baabenenes Lykke; hvad der endeligt bestemte dem til at beslutte sig til det Første, var den chinesiske Regjerings kloge Forholdsregel, ganske at frigive Handelen ved Grændsen.

(Sluttet.)

C. Jacobsen.

Borger-Vennen.

Fire og Tredsiendstyvende Aargang.

Nr. 44.

Løverdagen den 30te October 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgiske Dfficin.

Tao = Kuang, Keiser i China.

(Sluttet).

Markederne i Kaschgar og Yarkand skulle siden den Tid (1848) have betydeligt hævet sig. Lykkeligtvis paafulgte Fredens Afslutning, førend man paa Steppen erfarede Noget om den Opstand, som Mohamedanerne i de vestlige Provindsfer havde begyndt, og som selv nu, berøvet de uafhængige Troesforvandedes Understøttelse, kun kunde bevinges ved den største Dpoffrelse af Blod og Penges. Denne Grændsens Rolighed var nu saa meget mere sikket, som Chineserne havde ved en flog Politif gjort sig Tshibet underdanigt, hvis Dalai Lama nyder i Mongoliet

den største Anseelse. Dette Resultat, det vigtigste i hele Tao-Kuang's Regjering, opnaaede Kaschen, som efter Freden var igjen kommen i Gunst hos Keiseren, og i flere Aar forvandlede Thibet til en chinesisk Provinds, der fattedes Intet uden Navnet af en saadan. Siden den Tid er Thibet aflukket for Englænderne, ikke derved, at man forbyder dem at betræde Landet, men man forbyder Indvaanerne at levere dem Levnetsmidler. Med Hensyn til Keiserens paafølgende Forsøg paa at drage andre Basalstater, navnlig Kochinchina og Katmand ind i den chinesiske Interesse, er ikke Noget blevet bekendt.

I samme Forhold som Tao-Kuang's Kræfter toge af, blev han ogsaa from, og havde foruden sine Bønner, Ceremonier og Balsarter ikke Andet at sørge for, end for Enhver at skjule sin bestandigt tiltagende Svagheit. Saa ofte der gik et Rygte om, at han snart vilde forlade denne Verden, viste han sig pludseligt offentlig og prægtig klædt, og anstregede sig til det Yderste for at vise, at han endnu var i Besiddelse af Energie. Hans sidste Edict, udstedt 11te Februar 1850, angik Forlæggelse af Nytaarsdag, fordi der den Dag skulde indtræffe en Solformørkelse, og det nye Aar dog ikke maatte begynde med en saadan ulykkelig Begivenhed. Flere Dage derefter hørte man ikke Noget om ham, og der vare forskjellige Rygter i Omlob, det ene usandsynligere end det andet. Den 25de Februar udstededes dog følgende Proclamation: „Ni-tsch, Keiserens fjerde Søn, skal erklæres for den eventuelle Thron-

arving. I Prindsen og Mandariner! hvorfor ble I paa vort Ord? Hjælper og understøtter ham med forenede Hjerter! Og Du! læg Du nogle Mærke til Alt, hvad der hører til Landets Forretninger, da de ere af stor Bigtighed, uden at bekymre Dig om Andet!" Disse ere formodentlig Keiserens sidste Ord; hvad der videre har tildraget sig i Palladsen, er ikke bekjendt. Som det hedder, gjorde Hwei-vang alt Muligt for at indsættes til Efterfølger, og blev understøttet af et mægtigt Partie. En Ild, maaskee opstaaet tilfældigt, maaskee paasat for at benytte den derved stedfindende Uro, fremskyndte Keiserens Død. I Ahnehallen fører han Titel af den vise Ahne og suldkomne Keiser; hans Efterfølger har antaget Navnet Hienfung o: almindelig Fylde.

Under Tao-Kuang har Chinesernes Kjendskab til de ikke-chinesiske Lande taget betydeligt til. Güz-laff har med en Medhjælper paa Keiserens Befaling og for ham oversat adskillige geographiske Bærker angaaende Udlandet paa Chinesisk, og Exemplarer af disse Oversættelser ere sendte omkring til alle høiere Embedsmænd i Provindserne for at bidrage til deres Underviisning. Missionærerne og Kjøbmændene bidrage Deres til at udbrede disse Kundskaber. Keiseren havde tilsidst i den Grad overbevist sig om Europæernes Overlegenhed, at han især derfor standsede med sine Reformers, fordi han indsaae, at han ikke kunde komme istand dermed uden europæisk Hjælp, som han ikke ønskede at benytte. For Fremtiden vil denne Hjælp ikke lade sig afvise. De to

Grene af Statstjenesten, i hvilke Mangel paa høiere Kundskaber viser sig føleligst, Hærvæsenet og Finantserne, ere i China særdeles meget tilbage. Ikke engang Usbekerne vare Rigets Hære mægtige nok til at beseire. Finantserne kunne efter chinesiske Viis ikke mere bringes i Veiret; jo mere Befolkningen vorer, desto mere aftage Statsindtægterne. Grunden hertil ligger i Folkets Love og Sædvaner, hvor ofte Grundeiendommen deles i de allermindste Parceller, der ikke formaae at bære selv den ringeste Afgift. Krigen med England har rystet den keiserlige Throne paa det Frygteligste; jo fastere hidtil Overbeviisningen var om Hersterens næsten guddommelige Magt, desto dybere er den falden i den offentlige Mening. Mandarinerne dannede tidligere en sluttet Phalanx om Thronen; nu har Embedernes Salg sprenget deres Rækker, og ogsaa herhen udbredt den Utilfredshed, der tidligere var indskrænket til de andre Folkeclasser. I det sydlige China raser siden 1850 en Opstand, som har til Hensigt at fordrive Mandschu-Dynastiet og igjen at indsætte Ming-Dynastiet, og synes flere Gange at have vundet stor Udbredelse. Dette er Tegu paa det Forhold, som berettiger os til at ansee det gamle Chinas Historie for sluttet med Tao-Kuang's Regjering.

C. Jacobsen.

Dvaternen.

Paa en Reise, Brigadegeneralen Rudolfo de Torres under den sidste spanske Krig foretog sig med nogle Officierer af det spanske Schweizerregiment, tilbragte de en skøn Aften ved Ebros Bredder med fortrølig Spøg. Adskillige af Selskabet fortalte Begivenheder af deres Liv, og fandt derved end mere den Sætning bekræftet: At de vigtigste Tildragelser i Menneskets Liv ofte hidrøre fra de ubetydeligste Tilfælde. Generalen, der længe taus havde hørt paa Samtalen, udbroød endelig: „Ja! besynderlige ere stedse de Beje, Guddommen vælger, for at føre de Dødelige til Maalet. Hvo vilde, f. Ex. have sunget for min Bugge, at jeg, med Sværdet i Haanden, skulde tjene mit Fødeland som Soldat? Ja ydermere, det faldt mig ei engang i Dromme ind, i min Ungdom, at jeg skulde svinge mig i Beiret til min nuværende Hæderspost; og i alt Dette ere dog kun tre elendige Pjastre Skyld, hvilke jeg engang vilde spare, og hvorved jeg temmelig forbittrede mit Liv.

„Tre Pjastre!“ udbrode hans Vaabenbrødre, „og disse vare Aarsagen?“ — „Ja! Aarsag til, at jeg blev Soldat. Dog — De skulle erfare min Historie. Min Fader var Kjøbmand, vel ikke af glimrende Formue, men dog var han i ****a, min Fødeby, ei langt fra Hovedstaden, bekjendt for en velhavende Bor-

ger. Jeg, den ældste af tre Søstende, blev i mit fjortende Aar sendt til St. Sebastian til en Handelsven af vort Huus, for der at samle de nødvendige mercantilske Kundskaber, og først i mit 23 Aar vendte jeg fra Biscaya tilbage til Castilien, fordi min Søster skrev mig til, at vor Moder laae meget syg, og at hun ønskede, endnu engang at tale med mig før sin Død. Jeg forlod en god Condition og ilede hjem, hvor jeg traf denne dyrebare, mig evig uforglemmelige Kone meget svag, og fra dette Djeblik veeg jeg ei fra hendes Leje før Døden kaldte hende.

En Morgen, da vi just befandt os uden Vidner, reiste hun sig op, greb min Haand, og bad mig, heftig rørt, at jeg dog efter hendes Afgang vilde antage mig mine yngre Søstende, og vaage over Husets Færelse med den største Omhyggelighed.

Herved gjorde jeg den Bemærkning, at vor Fader, hvem jeg kjendte som en driftig og yderst sparsom Mand, endnu levede, og at jeg ved de meest afgjørende Prover tilstrækkelig var overviist om hans Kjærlighed til os Alle. „Ja!“ begyndte Moder med et dybt Suk, „det var altsammen herligt og godt, naar han kun ikke havde een eneste Feil!“ — „Feilfri, kjæreste Moder! Er Jagen under Solen“, svarede jeg trøstende, og da min Søster allerede havde underrettet mig om, at der flere Gange havde været smaa ægteskabelige Tvistigheder mellem dem, troede jeg, at hun maastee sigtede dertil. — „Ret godt!“ vedblev hun i

samme Tone, „der gives Feil, man kan tilgive; men, naar en heel Families Lykke afhænger af een Grille, naar jeg forsikrer Dig, dyrebare Rudolf! at en ubetvingelig Lidenskab hos din Fader vil blive Marsag til Ulykke for Eder Alle, saaledes som den ved lang Argrelse er det til min Død, da ere saadanne Feil uheldredelige Kræfttilfælde, der ville styrte mine Børn i Armod og Nød“. Da jeg bad hende om nærmere Erklæring desangaaende, erfarede jeg, at min Fader tilsatte, hver Lotteritækning, tre Pjastre paa tre bestemte Tal, om hvilke han havde drømt, at de vilde grunde vor hele Families Lykke.

Jeg var som bedøvet ved at erholde denne Efterretning; thi da jeg vidste, hvormegit min Fader sparede paa enhver Maradevis, troede jeg, at han var en velhavende Mand, og nu — gjorde min Moder sig Umage for at overbevise mig om det Modsatte.

Saa Dage efter vor Samtale mistede vi denne dyrebare Kone. Hendes Tab gif mig saa meget mere til Hjertet fordi jeg skrev min Moders, mig saa ukjærlig Død paa Lotteriets Regning, og jeg foresatte mig alvorligt, det koste hvad det vilde, at formane min Fader til for Fremtiden at lade denne Lidenskab fare.

Dog — ogsaa for ham var Tabet for stort, og allerede min Moders Begravelsesdag kastedes han paa Sygelejet. Lægen holdt hans Sygdom for betydelig, og derfor talte jeg nu ei til ham om Lotteriet, før han en Morgen selv gav mig det Grinde, at hente en

Seddel til tre Bjaestre, og angav mig de Nummere, han tilforn havde drømt. Da han stedse havde været meget hidsig og nu var affræstet og svag, holdt jeg det ei for raadeligt, at sige ham imod; men alligevel kunde jeg ei bringe mig selv til, allerede i den første Maaned at handle mod det Løfte, jeg havde gjort min døende Moder, og derfor lod jeg med Forsæt, uden videre at omtale denne Sag, Liden til Indsætning forløbe, og tog ingen Seddel.

(Fortsattes.)

T. Grølew.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 45.

Løverdagen den 6te November 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgisfte Dfficin.

Dvaternen.

(Fortsat.)

„Min Fader, der vidste, at vi troligen opsyldte alle hans givne Befalinger, talte altjaa intet videre, denne Sag angaaende, før en Morgen, da min Søster endnu vaagede ved hans Seng, en ualmindelig Allarm opstod paa Gaden. Han bød hende, erkjendige sig om Marsagen til samme, og nu kom hun tilbage med den Efterretning, at den ligeoverfor boende Lottericollecteur havde udhængt de nye Lotterinummere, hvilke et Bud havde bragt fra Hovedstaden. Nu forlangte han, at vide disse, og jeg havde ei taget Seddel til — en Dva-

terne. Dog — dette vidste min Fader ikke. Han takkede Gud for den erhholdte Fordeel, opfyldte strax et Løfte, han havde gjort, i dette Tilfælde rigeligt at begave Kirkerne; bød at Boden strax skulde lukkes, og lod en Notarius hente, der nu skulde opsætte hans Testamente, eftersom Glæden havde virket stærkt paa hans, desuden svage Legeme, og han frygtede, at hans sidste Øjeblik snart nærmede sig.

Tilfældigviis var jeg hiin Morgen gaaet paa Landet, og ved min Tilbagekomst fandt jeg min Fader under den Geistliges og Advocatens Hænder. Mine Søskende og alle Slægtninge stode i ubevægelige Grupper omkring Dødslejet.

Aldeles uvidende om Alt, hvad der var foregaaet, troede jeg, at min Fader phantaserede i Feberhede, da han talede om en halv Million Pjastre, vi, efter at der var fradraget betydelige Legater til Familien, skulde have til Deling.

Dog — da Notaren endelig affordrede mig Lotterisedlen, og jeg oprigtig svarede ham, at jeg ingen havde taget, udbrod min døende Fader i disse Ord: „Ingen taget? Ingen taget, Rudolfo?“ — „Ingen taget?“ gjentog han med døende Stemme, og — var ei mere.

Min Stilling var fortvivlet; mine Søskende anklagede mig som deres Formues Røver; selv anklagede jeg mig for at have myrdet min Fader.

Isærdeleshed syntes min Broder, der kun var et
 - År yngre end jeg, at være mere bekymret over Tabet
 af sin indbildte Lykke end over vor Faders Død; og
 for at undgaae de Bebreidelser, der daglig hyppigere
 og hyppigere strømmede ind paa mig fra næsten alle
 Medlemmer af Familien, udstedte jeg et Revers for
 min Arvedeel, forlod den ulykkelige Fædrenehellig, hvori
 jeg ei selv mere havde nogen Rolighed, og da jeg
 haabede at finde den i Slagets Lummel, helligede jeg
 mig til Krigstjenesten.

Allene min Dpførsel kan jeg takke for, at jeg blev
 ansat som Officier, og siden efter som Generaladjutant
 hos Hertugen af Orsua. Snart derpaa loffede
 den franske Revolution de første republikanske Armeer paa
 denne Side Pyrenæerne, og endnu kjed af mit Liv besluttede
 jeg, enten kæmpende at falde for mit Fødeland, eller at be-
 nytte denne Leilighed til at stige, og blive min Families Støtte.
 Mit faste Forsæt blev kronet med Held; snart blev
 jeg bemærket, og erholdt af Kongen et Patent som
 Chef for en Bribataillon, der i lang Tid vil blive
 Franskmændene uforglemmelig.

I Træfningen ved St. Juan de Luz havde
 mit Corps lidt altfor meget til, længere at kunne cam-
 pere mod Sjenden; selv var jeg haardt saaret, og be-
 sluttede at oppebie min Helbredelse i Hovedstaden.
 Did ledsagede mig en ung Officier, Adjutant ved min
 Bataillon, Fernando Lopez, der ogsaa bar Armen
 i et Baand.

Før vor Ankomst til Madrid kom vi til min Fædreneftad; jeg besøgte min Familie, blev vel høflig modtagen, ja endog, som det syntes, med Glæde, men lagde dog Mærke til, at mine Slægtninge og min mercantillste Broder endnu ikke havde glemt Historien med Dvaternen.

Kun min Søster hang ved mig med den inderligste Omhed og lod sig ei afholde fra at ledsage mig til Hovedstaden og pleje mig paa det omhyggeligste, imedens jeg sandt mig under Saarlægens Hænder.

Denne søsterlige Omhu, forbunden med en duelig Læges hensigtsmæssige Behandling, og mit eget sunde Legeme kan jeg takke for min hurtige Helbredelse. Lopez vendte tilbage med mig til Armeen, uden at jeg havde lagt Mærke til, at der imellem ham og min Søster var opstaaet en øm Lidenstabs, der ved Afreisen blev stillet paa en haard Prøve".

(Fortsættes.)

L. Erslew.

Extract

af

trede Qvartals Regnskab 1852,

for

det forenede Understøttelses-Selskab.

Indtægt.

	Rbd.	§.
Beholdning fra forrige Quart.	3809	17
A. Ugentlige Indtægter for Ugebladets 64de Aargang Nr. 27 à 39 incl.	1097	8
B. Laans-Restancer for 2det Quart. 1852 . . . 251 Rbd. „ §.		
dito, anviste Afdrag for 3die dito . . . 1509 — „ —		
1760 Rbd. „ §.		
deraf er i 3die Quart. 1852 indbetalt . . . 1575 — „ —	1575	
saaledes Laans-Restancer, den 30te Sep- tember 1852 185 Rbd. „ §.		
C. Contingents Restancer for 2det Quar- tal 1852 330 Rbd. 74 §.		
deraf er i 3die Quart. 1852 indbetalt . . 113 — 72 —	113	72
saaledes Contingents Restancer den 30te Sept. 1852 217 Rbd. 2 §.		
Rbd. . .	6595	1

Udgift.

	Rbd.	§.
1. Uaffordrede Pensioner fra 1ste og 2det Quart. 1852 12 Rbd. 48 §.		
anviste Pensioner for 3die Quart. 1852 . . 1136 — 48 —		
1149 Rbd. „ §.		
deraf i 3die Quart. 1852 udbetalt . . . 1115 — 24 —	1115	24
saaledes uaffordrede Pensioner fra 1ste, 2det og 3die Quart. 33 Rbd. 72 §.		
2. Uaffordrede Gratificationer fra 1ste Quar- tal 1852 20 Rbd. „ §.		
disse ere endnu uaffordrede den 30te Sep- tember 1852.		
3. Betalt Afdrag paa Laanet i Banken	1000	
4. Dito Renter af dito til dito	9	32
5. Til Fondet indkjøbt £ 200 i 3 pCt. dansk-engliske Oblig- ationer for	1507	66
6. Betalt en anvist Gratification for 3die Quart. 1852 . .	25	
7. Dito for Bladets Trykning med Papir	196	94
8. Dito Lønninger for 3die Quart. 1852	500	
9. Generelle Omkostninger	43	
Saldo Beholdning	2197	73
Rbd. . .	6595	1

Kjøbenhavn, den 30te September 1852.

G. Primon,
Kassfører.

Overensstemmende med den af Administrationen førte Control.

J. Garbrecht.

G. Clausen.

D. Borgen.

Carl S. Groth.

Borger-Vennen.

Fire og Tredsiendstyvende Aargang.

Nr. 46.

Løverdagen den 13de November 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulkaffe Dfficin.

Dvaternen.

(Sluttet.)

Neppe vare vi ankomne til Biscaya før vi alt stode i Ilden. Allerede i den første Træfning blev min Adjutant borte fra mig, og først silde om Aftenen modtog jeg af en Dragon hans Brevtaske, tilligemed den Efterretning, at han havde truffet ham haardt saaret paa Kamppladsen, og der modtaget det Hverv af ham, at tilstille mig denne.

Af Hjertet beklagede jeg den ulykkelige Yngling; men hvo skildrer min Forbauselse, da jeg, ved at gjen-
nemsee hans Papirer, fandt min Søsters Portrait og

en Lotterisæddel paa de samme Nummere, der eengang saaledes havde truffet mig, uagtet jeg paa det nøjeste erindrede mig, ei at have meddeelt ham det Mindste om denne Hændelse. Denne gang var Seddelen besat med fem, istedetfor med tre Pjastre. Som en Fjende af Lotteriet, vel endog mere nu end tilforn, agtede jeg ei synderlig paa den. Snart derpaa ankom de offentlige Tidender fra Hovedstaden til Leiren, og jeg fandt, at de samme Nummere paa ny havde vundet — en Terne.

Forgjeves vare derpaa alle Efterforskninger, angaaende min Adjutants Familie; hans Forældre vare døde, og uagtet der gives Lopez'er nok i Riget fandt jeg dog Ingen, der kunde godtgjøre sit Slægtskab med ham; men paa den anden Side var det ligesaa umuligt, at erholde Bished om hans Død. Imidlertid overdrog jeg en Bankeer i Madrid, at inkassere den vundne Sum og udsætte den saa fordeelagtigt som muligt.

Freden til Basel gjorde en Ende paa Krigen; de Fangne kom tilbage; men ei lod Lopez sig tilshyne, og mit sidste Haab om igjen at see ham forsvandt.

Da jeg efter omtrent sex Maaneders Forløb en Morgen spadserede paa Bolden omkring Pamplona, bemærkede jeg en ung Mand i Civil-Klæder, som nærmede sig mig og betjente sig af en Krykke.

Jeg var just i Begreb med, at spørge om hans Begjæring, da jeg i ham gjenkjendte — min Ven

Lopez, der var kommen ligesaa fra Frankrig. Nu erfarede jeg, hvorledes han var slæbt bort fra Kamppladsen af Fienden, forbunden, og derpaa til videre Pleje bragt til Hospitalet i Bajonne, hvorfra man ei kunde nægte ham Rejsepas til hans Fædreneland, da han saa temmelig var kommen sig og Freden var sluttet.

Uduelig formedelst sine Saar til videre Krigstjeneste, havde han nu slet ingen Udsigt for Fremtiden, og Mindst ventede han sig af sin Lotteriseddel, han formodentlig alt for længe siden havde glemt, eller som han ansaae for tabt tilligemed Lommebogen.

Først efterat vi vare komne hjem, henlede jeg Samtalen paa denne Gjenstand, og erfarede snart, at min Søster i et fortroligt Djeblisk havde, ved Fortællingen om min Ulykke, nævnet ham disse Nummere, med hvilke han, som han sagde, havde villet prøve sin Lykke. Desværre havde Livet ingen Terne for ham; thi saa tro han end havde bevaret sin Kjærlighed, var dog en Krykke istedetfor en Gevinst falden i hans Lod. Hvo formaaer at beskrive den unge Mands Glæde, da jeg fortalte ham, at Prøven ei var mislykket, at Pengene vare vundne og godt udsatte? Længe syntes han at tvivle om sin Lykke, indtil jeg endelig forelagde ham Bankeerens Beviis.

Forenede foretog vi derpaa en Reise til Madrid, hvor han modtog sin Formue og gjorde min Søster til

sin lykkelige Kone; for nærværende Tid er han Krigs-
Commisfair ved Armeen i Andalusien“.

En Zigeunerindes Spaadom.

En østerrigsk Officier, Baron v. W***, der havde tjent i Tyrkerkrigen under Szekler-Husarerne, levede for nogle Aar siden i F***, hvor han ofte talte om de mangfoldige, forskjellige Hændelser, der havde mødt ham under hans Felttog. — Følgende Tildragelse ville vi fortælle med hans egne Ord:

„I Foraaret 1788 brød jeg op fra Miclos Bara i Siebenbürgen, for at føre nogle Recruter til mit Regiment, som dengang stod i Nærheden af Orsowa. I en By, ei langt fra Armeen, levede en Zigeunerinde, der var Markentenderffe. Mine nye Soldater, som vare hoist overtroiske, besøgte hende, for at hun forud skulde sige dem deres Skjæbne. Jeg spottede over dem, loe hjerteligen, og holdt min Haand hen til Spaaqvinden“.

„Den tyvende August!“ raabte hun med et betydningsfuldt Blik, uden at sige et Ord til. Jeg ønskede en videre Erklæring, men hun gjentog blot de samme Ord, og da jeg gik bort, skreg hun efter mig i samme Tone: „Den tyvende August!“ — Man kan let tænke

sig, at dette Datum gjorde et dybt Indtryk paa mig, og at jeg ei forglemte det".

„Vi stødte til Armeen, for at tage Deel i dens Nøje og Besværligheder. Det er almeen bekjendt, at Tyrkerne ikke toge Nogen til Fange i denne Krig; deres Officierer havde udsat en Belønning af een Ducat for hvert Hoved, der blev bragt til Leiren, og Janitscharerne og Spahis forsømte ingen Leilighed til at fortjene denne Belønning. Denne Omstændighed var især ubehagelig for vore Forposter; thi der henraadt næsten ikke en Nat, at jo Tyrkerne trængte frem med overlegen Magt, for at hente Hoveder. Deres Angreb skete saa hemmeligt og hurtigt, at det næsten stedsse lykkedes, og Leiren befandtes ofte ved Dagbrækning kun bevogtet af hovedløse Kropper".

„Prindsen af Coburg besluttede derfor, at skikke hver Nat stærke Rytterpiketter over Bedetlinien, for at bevogte den. Piketterne bestode sædvanligen af 100 til 200 Mand; men de tyrkiske Hærsførere, der ikke lidet ærgrede sig over at deres Folk paa denne Maade bleve forstyrrede i deres Fortjeneste, sendte endnu stærkere Afdelinger mod vore Piketter, hvorved Tyrkerne stedsse fik Overmagten. Det var derfor saa farligt, at gaae med en Piket, at Enhver, som blev sendt afsted, bragte sine Sager i Orden før han brød op".

„Saaledes var Tingenes Stilling i August Maaned, og nogle Smaatildragelser bevirkede ingen Forandring i Armeens Stilling. Omtrent otte Dage før den

20de August lod Zigeunerinden, som jeg ofte affjøbte Noget, sig igjen tilshyne. Hun treen ind i mit Telt, og bad mig efterlade hende en Gave, ifald jeg skulde blive paa den forud forkyndte Dag, og tilbød sig i modsat Fald, at skjenke mig en Flaske Tokaier, en Wiin, der var en stor Sjeldenhed ved Armeen. Jeg holdt Dvinden for gal; thi vel var en hastig Død, under mine Forretninger, ingen Usandsynlighed, men jeg havde dog ingen Grund til at vente den paa den 20de August. Jeg indgik Handelen, væddede tvende Heste og 20 Ducater mod Zigeunerindes Tokaier, og Auditeuren ved vort Regiment bragte, ei uden Latter, Overeenskomsten paa Papiret“.

„Den 20de August kom, og det saae ei ud til at et Angreb var forhaanden. Vel tilkom det vort Regiment, at levere en Piket den følgende Nat, men tvende af mine Baabenbrødre skulde før mig forrette denne Tjeneste. Aftenen kom, og just som Husarerne vilde bryde op, meldte Feltshjæreren Generalen, at den Officier, som skulde have anført Piketten, var bleven farlig syg. Officieren, der var foran mig, skulde indtage hans Plads. I en Hast gjorde han sig færdig, og vilde indhente sine Folk, men hans Hest, der ellers var et godt og stille Dyr, steilede pludseligen og kastede Rytteren af, saa han brak et Been. Raden var nu til mig; i en Hast begav jeg mig paa Bejen, men jeg tilstaaer, at det ei var mig saa vel om Hjertet, som ellers“.

„Jeg havde Comando over 80 Mand, og erholdt endnu 120 Mand, som vare af et andet Regiment, ialt havde jeg altsaa 200 Mand. Vore Poster befandt sig omtrent 1000 Skridt fra den høire Fløis Front, hvor vi vare dækkede af et Morads, bevoret med meget høit Siv. Der var ingen Skildvagt foran os, og Ingen steg af Hesten. Vor Befaling lød, at vi skulle vaage til Dagbrækningen med dragne Sabler og ladte Geværer. I een Time og tre Dvarteer var Alt roligt; men da hørte vi en stor Allarm og Skriget: „Allah! Allah!“ — Et Djeblik, og — første Geled blev kastet overende, og alle Heste styrlede til Jorden, enten formedelst Ilden, eller Tyrkernes Stormen, hvilke udgjorde omtrent 700 til 800 Mand. Ved deres rasende Anfald og vor Karabinild mistede de ligesaa mange Folk, som vi“.

„Med Egnen vare de nøje bekjendte, og vi vare omringede og slagne; man fyrede paa Slumpetræf. Saavel af Benner, som Tjender erholdt jeg flere Sabelhug; min Hest var dødelig saaret, den faldt paa det høire Laar, og jeg laae nedtrykt i det blodige Sand; Pistollildens Lynglimt oplyste denne blodige Scene“.

„Jeg saae mig omkring og blev vaer, at Vore forsvarede sig med fortvivlet Mod, men Tyrkerne, berusede af Opium, anrettede et skrækkeligt Blodbad, og snart var der ingen Østerriger, som jo var straffet til Jorden. Sejerherrerne toge de Heste, der endnu vare brugbare, udplyndrede de Døde og Saarede, afhug

Hovederne og fastede dem derpaa i Sække, de havde medbragt til dette Brug“.

„Min Stilling var virkelig ikke den misundelsesværdigste. Jeg hørte, hvorledes Fjenderne tilraabte og opmuntrede hinanden til at ile, for at afgjøre Sagen, før der kom Hjelp til, og ikke lade nogen Ducat i Stikken. Man tilføjede, at vi udgjorde 200 Mand, hvoraf det var klart, at de havde meget paalidelige Efterretninger. Medens de stege frem og tilbage over mig, og Been, Arme og Kugler fløi over mit Hoved i alle Retninger, fik min Hest endnu eet Saar, hvorved den gjorde en convulsivisk Bevægelse. Mit Been blev derved frit, og jeg besluttede øjeblikkeligen, om muligt, at skjule mig i Sivet. Flere af vore Folk havde allerede forgjeves gjort Forsøg paa det Samme, men, da Ilden var betydelig aftaget, smigrede jeg mig, formedelst Mørket, med Haab om et lykkeligt Udfald“.

(Sluttes.)

T. Erslew.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 47.

Løverdagen den 20de November 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgiske Dfficin.

En Zigeunerindes Spaadom.

(Sluttet.)

„Jeg havde kun tyve Skridt at gaae, men maatte frygte, at synke i Morads. Imidlertid sprang jeg over Mennesker og Heste, og jeg stødte paa mere end een Tyrk. Disse holdt deres Baaben, for at standse mig, og hug med Sablerne efter mig, men ved min Hurtighed var jeg saa lykkelig, at naae Sumpen, hvor jeg ikke sank dybere end til Knæerne. Saaledes gik jeg omtrent 20 Skridt i Sivet, da jeg af Mathed blev staaende. Snart horte jeg en Tyrk raabe: „En Vantro er undvegen; søg ham op!“ „I Sumpen kan

han ikke være undflyet“, svarede Andre. Hvor længe de bleve der, veed jeg ikke; thi jeg hørte Intet mere. Jeg havde mistet saa meget Blod, at jeg blev asmagtig og forblev flere Timer i denne Tilstand. Da jeg kom til mig selv igjen, stod Solen høit paa Himlen“.

„Lige indtil Hosterne stod jeg i Sumpen. Haarene reiste sig paa mit Hoved, naar jeg tænkte tilbage paa Rattens Tildragelser, og den 20de August var een af mine første Tanker. Paa mine Arme, paa mit Bryst og paa min Nyg talte jeg otte Sabelhug, hvoraf dog intet var farligt. Da Sommernætterne ere temmelig kolde, bar jeg en meget tyk Pels, hvorved Huggene havde mistet endeel af deres Kraft. Desuagtet var jeg meget afkræftet. Tyrkerne vare allerede langt borte, og jeg mærkede Intet, uden enkelte Stønnen af faarede Heste. For mine Folk havde Tyrkerne allerede forget“.

„Strax besluttede jeg at arbeide mig ud af Sumpen, og efter een Times Forløb var jeg saa lykkelig; jeg fulgte det Spor, jeg om Ratten selv havde gjort. Nagtet en Krig med Tyrkerne dræber al Følelse, gyste jeg dog, da jeg saae mig saa ene blandt Sivene. Jeg gik videre; en skræffelig Scene aabnede sig for mine Dine, men — hvorledes skal jeg beskriver min Skræk, da jeg paa eengang solte mig fastholdt af en Arm! Jeg saae en Arnauter, sex Fod høi, der upaatvivlelig var vendt tilbage i den Hensigt, at eftersee, om der endnu laae Noget paa Kamppladsen, som var værd

at tage op. Mon Nogens Haab blev grusommere skuffet? Jeg tiltalte ham i det tyrkiske Sprog, og sagde til ham: „Tag mine Penge, mit Uhr og min Uniform, men lad mig beholde Livet“.

„Alt dette tilhører mig“, svarede han, „og dit Hoved oveniksjøbet“. Han rev endog Remmen op paa min Husarhue, og tog derpaa mit Halstørklæde. Jeg var ubevæbnet, kunde altsaa ikke forsvare mig, og ved den ringeste Bevægelse havde han stødt mig ned; bedende omfavnede jeg ham derfor, da han blottede min Hals. „Hav Medlidenhed med mig!“ sagde jeg til ham, „min Familie er rig; gjør mig til din Fange; Du skal faae gode Løsepenge.“ — „Da maatte jeg vente længe“, svarede han — „Forhold Dig rolig, for at jeg kan afhugge dit Hoved!“ Allerede havde han trukket Naalen af min Skjorte; jeg hang stedse fast ved ham, og han satte sig ei derimod; upaatvivlelig fordi han stolede paa sin Styrke og sine Vaaben, maaskee og af en Medlidenheds=Jølelse, som dog snart blev undertrykt ved Haabet om een Ducat. Medens han udtrak Naalen, følte jeg noget Haardt i hans Belte; det var en Jernhammer. „Vær rolig!“ raabte han til mig, og dette havde formodentlig været det sidste Ord, jeg havde hørt; naar ei Stræk for en saadan Død havde opluet mig til at stjæle Hammeren fra ham. Han mærkede det ei; allerede holdt han mit Hoved med den ene Haand, med den anden Sabelen, da jeg ved en plud-

kelig Bevægelse gjorde mig fri og pilsnart bibragte ham et dygtigt Slag i Ansigtet med Hammeren.

Arnauteren tumlede; jeg gav ham endnu et Slag; han styrtede ned og lod sin Sabel falde. Neppe behøver jeg at tilføje, at jeg tog den op og gav ham flere Slag.

Nu ilede jeg til vore Forposter, hvis Vaaben jeg saae glindse i Solen, og naaede endelig Leiren; man tog Flugten for mig som for et Spøgelse. Endnu samme Dag faldt jeg i en heftig Feber og blev bragt paa Hospitalet.

Efter sex Ugers Forløb begav jeg mig frisk tilbage til Armeen. Ved min Ankomst bragte Zigeunerinden mig Tokaieren, og jeg erfarede af Andre, at forskjellige af hendes Spaadomme vare indtrufne under min Fraværelse, og at hun ved Testamente havde erholdt flere Gaver. Dette var noget meget overordentligt.

Noget Tid derefter kom tvende fjendtlige Soldater, fødte Servier og Christne, til os; de havde tjent ved Trodsen i den tyrkiske Arme, men vare flygtede, for at undgaae Straf for en Forseelse, de havde begaaet. Saasnart de saae vor Spaaqvinde, gjenkjendte de hende ogsaa, og erklærede, at hun ofte om Natten var kommen til den tyrkiske Leir, for at give Fjenden Efterretninger om vore Bevægelser.

Denne Omstændighed satte os i en ikke liden Forlegenhed; thi dette Fruentimmer havde ofte ydet os vigtige Tjenester, og vi havde ikke lidet beundret hendes

Duelighed til at udrette de farligste Foretagender. Overløberne bleve alligevel ved deres Udsagn og tilføiede, at de ofte havde været nærværende, naar hun havde beskrevet Tyrkerne vor Stilling, opdaget dem vore Planer, samt opfordret dem til at angribe os, og dette Angreb havde hvergang fundet Sted. Et tyrkisk Chiffer havde tjent hende som Pas. Da man fandt dette hos hende, blev hun erklæret for overbeviist og dømt tildøde.

Kort før hendes Henrettelse spurgte jeg hende angaaende det, hun havde spaaet mig. Hun tilstod, at hun havde tjent begge Partier som Spion, for at faae dobbelt Belønning, da hun ofte havde erfaret hvad man paa begge Sider pønsede paa. De, som i Løndom havde spurgt hende om Fremtiden, havde opdaget hende mange Hemmeligheder.

Hvad der i Besynderlighed angif mig, da havde hun udsøgt mig, for ved et paafaldende Exempel at skaffe sig et stort Navn som Spaaqvinde, da hun saalænge iforvejen havde forudsagt mit Livsmaal.

Ved dette Tidspunkts Nærmelse havde hun opfordret Fjenden til at angribe vort Regiments Piket den 20de August. Af de Samtaler, hun havde havt med vore Officerer, havde hun erfaret, at der var endnu Tvende foran mig; den Ene havde hun solgt forfalsket Biin, hvoraf han var bleven syg; den Anden havde hun nærmet sig det Djeblik, han vilde reise bort, og stukket et Stykke brændende Svamp i hans Hests Næseborer.

Hegiage.

Hegiage, Statholder paa Cusa under Califen Abdalmelek, der regjerede fra 685 til 706, blev almindelig frygtet og affhyet for sin tyranniske Grusomhed. Imidlertid fortæller Historien flere interessante Anecdeter om ham, hvilke bevise, at han under visse Omstændigheder kunde taale at høre Sandheden og hvimodigen tilgive Fornærmelser.

Efter et sejerrigt Slag blev man blandt de Fængne en Officeer vaer, der havde udmærket sig ved ualmindelig Tapperhed. Da han skulde føres til Døden, bad han, at man vilde føre ham til Hegiage, der var ham megen Tak skyldig. Hans Begjering blev opfyldt. „De maa vide,“ sagde den Fængne, „at jeg dadlede vor General, da han en Dag udbrod i heftige Skjeldsord mod Dem.“ „Kan De“, svarede Statholderen, „fremstille et Vidne, der har hørt det?“ „Det kan jeg“, lod Officerens Ord og nu viste han paa een af sine Kammerater, der ogsaa var dømt til Døden. Da nu Hegiage havde overtydet sig om Sagens Sandhed, sagde han til Vidnet: „Og Du? — hvorfor handlede Du ikke som din Kammerat?“ „Du var min Fjende“, svarede denne med fast Stemme, og Statholderen skjænkede dem Begge Livet; hiin for den Forbindtlighed, han var ham skyldig, og denne fordi han med saa meget Mod og Abenhjertighed havde bekiendt Sandheden.

En Dag mødte Hagiage paa en Ridetour en vandrende Araber, som ikke kjendte ham, og spurgte ham: „Hvad denne Hagiage, om hvem man talte saa meget, egentlig var for et Menneske?“ „Det er et Uhyre“, svarede Beduinen, „der mærker sig med Blod“. „Kjender Du mig ikke?“ vedblev Statholderen. „Nei!“ „Nu saa viid, at jeg er Hagiage, om hvem Du taler saa fordeedagtigt.“ „Og veed Du, hvem jeg er?“ „Nei!“ „Jeg er af Familien Zobier, der har det Gjenkommelige ved sig, at alle dens Efterkommere maae være Forstanden berøvet 3 Dage om Aaret, og i Dag er det just een af disse trende“. Hagiage loe og begavede Beduinen rigelig for hans Indfald.

Da han en anden Gang var paa Jagt, kom han bort fra sine Folk, og plaget af en hæstig Tørst traf han paa en Araber, der lod sine Kameler græsse. Ved det pludselige Syn af ham, bleve Dyrene flye, saa at Araberen havde Møje med at holde dem samlede, og udraabte fuld af Vrede: „Hvad har dette Menneske med disse skjønne Klæder her at gjøre? Allahs fordomme ham!“ Hagiage lod som han ikke forstod ham, og hilste ham høfligt med et: „Guds Fred!“ „Bort med Eder!“ gjentog Beduinen, „Eder ønsker jeg hverken Fred eller Betsignelse.“ Statholderen blev endnu høfligere, og bad paa det ydmygste den grove Araber om en Drif Vand til at stille sin Tørst med. „Naar I ønsker at drikke“, vedblev denne, „saa ænds ei den Møje, at bukke Eder ned; thi hverken er jeg Eders Ven

eller Tjener". Hagiage maatte beqvemme sig dertil, og efterat have druffet, takkede han Araberen, og foreslagde ham det Spørgsmaal: „Hvo er efter Eders Mening den største og ypperste af alle Mennesker?“ „Den af Gud sendte Prophet.“ „Hvad tænker Du om Ali?“ „Hans Dyder ere langt ophøjede over al Roes“. „Hvad dømmer Du da om Calisen Abdalmelek?“ „At han er en slet Fyrste, en Tyran“. „Hvorfor?“ „Fordi han har givet os det fjendigste Menneske paa Jorden til Stattholder.“ Hagiage spurgte nu ikke videre og taug, da en Fugl i det samme fløi over ham og opløstede et Skrig. Saasnart Araberen hørte dette, betragtede han Stattholderen med et skarpt Blik, og spurgte ham, hvem han var, og da denne vilde vide, hvorfor han gjorde dette Spørgsmaal, gav Araberen til Svar: „Fordi den Fugl, der nylig fløi over os, tilraabte mig, at der i Nærheden findes adskillige Folk, hvis Herre I maaskee er.“ Medens han sagde dette, trængte Folkene til, og paa deres Herres Befaling bemægtigede de sig ham.

(Sluttes.)

L. Erslew.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 48.

Løverdagen den 27de November 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulkiste Dfficin.

Hegiage.

(Sluttet).

Den anden Dag lod han Araberen komme for sig og bød ham, at sætte sig ved Tasselet. Denne holdt nu før han fatte sig sin sædvanlige Børdbøn, og sagde da: „Gud give, at dette Maaltid maa endes lige saa lykkeligt som det er begyndt!“ Efter Maaltidet spurgte Statholderen ham, om han erindrede sig den Samtale, de Dagen tilforn havde havt. „Herren velsigne Eder i al Eders Vandel!“ sagde Araberen, „men hvad Gaarsdagens Hemmelighed angaaer, da vogt Eder for at gjøre den bekjendt.“ „Gjerne“, svarede Hegiage, „men et af to maa Du gjøre: enten

erkjende mig for din Herre, og i saa Fald beholder jeg Dig i min Tjeneste, eller og lader jeg Dig stikke til Califen Abdalmelek, hvem jeg aabenbarer Alt, hvad Du igaar sagde om ham." „Naadige Herre!" svarede Araberen, „det forekommer mig endnu at være et tredie Tilfælde, og dette er vist nok det bedste." „Nu, og det er?" „Igen at sende mig hjem og derpaa gaae saa omhyggelig af Vejen for hinanden, at vi ikke træffes før paa Dommens Dag." Hegiage fandt en saa besynderlig Tilfredshed med den kloge Arabers Tale, at han udbetalte ham 1000 Drafmer, og lod ham ifølge hans Ønske drage hjem.

Comeil var een af de skjøne Mander, der svinge Satirens Svøbe overalt. Statholderens Grusomhed paa Gufa kunde heller ikke undgaae hans strænge Dadel. Hegiage vidste dette, og lod ham gribe. Da han bortførtes, bebreidede man ham, at han i den og den Have, for de og de Personer havde tilladt sig flere Skjeldsord og Forbandelser mod Statholderen. „Gid den Almægtige vilde gjøre hans Ansigt sort (hvilket betyder saa meget som: Gid Skjændsel og Fordærvelse komme over ham!) gid hans Hals maa blive overskaaren og hans Blod druffet!"

„Jeg nægter ikke, naadigste Herre!" svarede Comeil, „at jeg har sagt alt dette. Jeg sad just i et Lysthuus af Wiinranker og betragtede en Wiindrue, der endnu ikke var moden, og ønskede derfor, at den snart

maatte blive fort, for at man kunde skjære den af og presse den." Denne sindrige Vending behagede Hegerge faa vel, at han satte ham i Frihed.

Troldstigen.

(Et Sagn).

Ved Lorch, paa Grændsen af Rheingau, seer man endnu nogle faa Levninger af en gammel Ridderborg. Her boede fordum Sibo von Lorch, en gjæv Krieger, men just ikke af den bedste Charakter og Tænkemaade. I en stormfuld Nat bankede engang en liden, aldrende Mand paa hans Port og bad om Herberge; men med haarde Ord bortviste Riddermanden den forunderlige Fremmede. „Det skal jeg vel huske Dig!“, brummede Mandslingen i det graa Skjæg, og gif forbitret bort. Sibo overtænkte ikke videre hvad der var foregaaet, før det Dagen efter ved Bordet udbredte sig, at hans Datter, en yndig fremblomstrende, tolvaarig Pige ingensteds var at finde. Man udsendte Folk til alle Kanter efter hende, og tilsidst drog Faderen selv ud for at opsoge hende. En Hyrdedreng gav paa Opfordring følgende Beretning: „Han havde i Morgenstunden seet en lille Pige histovre, ved Foden af det steile, utilgjængelige Redrichsbjerg, plukkende Blomster. Da

fom pludselig nogle smaa, graa Mænd hen til hende, toge hende ved Armene, og sprang med hende ligesaa let og hurtigt opad det steile Bjerget, som det kunde have været paa fladt Land. Af — tilføiede Drengen og korsede sig — det var vistnok nogle af de hæslige Bjergetrolde, som boe i Redrich og let blive fortørnede.“ Med Skræk og Angst saae Ridderen op paa Bjergetinden og blev virkelig sin Garlinde vaer, som stod deroppe, og det forekom ham tydeligt, som hun udstrakte sine smaa Hænder imod ham.

Hurtigt samlede han sine Folk, for at Een eller Anden iblandt dem maaskee kunde klattre op ad Bjerget; men ethvert Forsøg var forgjeves. Nu befalede han dem, at hente Bærktøi og gjøre en Wei ind i Bjerget. Beredvillige adløde de; men neppe havde de lagt Haand paa Bærket, før en tæt Steenregn nødte dem Alle til at flygte. Tillige raabte en Stemme, der syntes at komme fra Bjergets Indre: „Saaledes gjengjælde vi Gjestevenskabet paa Lorch!“

Sibo anvendte alle mulige Midler for at udfrie sin elskede Datter af de lede Troldhænder. Han gjorde mange Løfter, og gav rigelige Almisser til Klostre og Fattige — dog viste sig ingensteds Raad og Hjælp. — Dage, Uger, Maaneder henrandt, og den ulykkelige Faders eneste Trøst bestod i den sikre Overbeviisning, at hans kjære Datter endnu levede; hans første Blik om Morgenens og hans sidste om Aftenen var henvendt

til Redrich, og da saae han hende hvergang staae paa Bjergtinden og skue ned derfra.

Bjergboerne lode virkelig ikke den lille Pige mangle Nogetsomhelst; de byggede hende en lille net Hytte, og prydede dens Vægge med Muslingfaller, Krystaller og glindsende Stene. Bjergpigerne syede Klæder til hende, gjorde hende Halsbaand og andre Prydelser af Koraller, og søgte at oplive hende ved Sang og Fortællinger om underlige Eventyr og Tildragelser. Hendes Bord var dagligen besat med Mælk og velsmagende Frugter. Især viste sig en gammel Kone særdeles venlig imod hende og hvistede hende ofte i Dret: „Giv Dig kun tilfreds, min lille Pige, jeg samler en Brudestat til Dig, som ingen Kongedatter nogensinde faaer den“.

Allt vare fire Aar svundne siden den Dag, da den yndige, men beklagelsesværdige Garlinde blev bortført, og hendes Fader opgav alt Haab om hendes Tilbagekomst. Da vendte Ruthelm, en ung, herlig, tapper Riddermand, hjem fra Ungarnsland, hvor han berømmeligen havde fægtet mod Hedningene. Hans Borg laae kun en halv Meil fra Lorch, og saasnart han erfarede dette ulykkelige Tilfælde, der havde ramt hans Naboes elskelige Datter, opstod strax i hans Sjæl den Tanke, at befrie hende. Han drog til den af Sorg dybt nedbøjede Fader, og fortalte ham sin Beslutning.

Sibo trykkede venlig hans Haand og sagde: „Jeg er rig, og har kun dette ene Barn. Bringer Du hende tilbage til mig, da før hende til Din Borg som Din Egtehustru.“

Skyndsom begav Ruthelm sig til Redrichs Fod, for at betragte Bjergets Beskaffenhed, men han saae ingen Mulighed for sig til at bestige den steile Klippevæg. Saa stod han grublende, hensunken i dybe Betragtninger, da Mørket begyndte at udbrede sig. Han vilde just vende tilbage til sin Borg, da en lille, gammel Mand i det samme nærmede sig og tiltalte ham:

„Ikke sandt, Herr Ridder, I har ogsaa hørt tale om den skønne Garlinde, som opholder sig deroppe paa Bjerget? — Hun er min Plejedatter, og vil I have hende, behøver I kun at afhente hende“.

„Et Ord er et Ord, en Mand en Mand“, sagde Ruthelm og gav den Mandsling sin Haand. „Mod Eder er jeg kun en Dverg — svarte Denne — men mit Ord er stærkt og fast som en Kæmpe. Pigebarnet overlader jeg til Eder, vel at mærke, naar Bejen op til hende ikke bliver Eder for besværlig. Men i Sandhed, Prisen lønner Møjen og Anstrængelsen; thi neppe finder man i hele Rheingau en Pige, som ligner Denne i Skønhed, Ynde, Forstand og Erbarhed“.

Bed disse Ord svandt den Gamle bort imellem nogle Buske, og Ruthelm kunde vel iførføringen med Rette tænke, at han havde havt ham tilbedste. Endnu

engang betragtede han Bjerget nøje, og sagde halvt lydeligt ved sig selv: „Ja, hvem der kun havde Vinger for at naae Bjergtoppen!“

„Det gaaer vel ogsaa an uden Vinger“, lød en Stemme. Forsærdet vendte Ridderen sig om og saa en lillebitte, gammel Kjerling, der venlig klappede ham paa Skuldrene.

„Jeg har just ogsaa hørt, hvad min Broder nylig talte med Eder. Garlindes Fader har fornærmet ham, men derfor har han og maattet bøde i fire Aar og den stakkels Pige er uskyldig. Hun er skøn, from, medlidende, og nægter visseelig ingen træet Vandrer Huusly. Jeg har faaet hende saa kjær, som hun kunde være min egen Datter, og under hende ret gjerne en gjæv Riddersmand. Min Broder har givet Eder sit Ord, og det tager han aldrig tilbage. Tag denne Sølvklokke og gaae hen i Wisperdalen. Der vil I finde en Abning, og ved Indgangen dertil et Bøge- og et Fyrretræ, som ere sammenvorne. Træd ind uden mindste Frygt i Abningen og ring tre Gange. I denne Abning boer min yngste Broder, og saasnart han hører Kloffen, kommer han ud. Ogsaa tjener det til Kjendetegn, naar I fortæller at jeg sender Eder. Beed ham om, at gjøre Eder en Stige saa høi som Reditich, og saa kan I derpaa uden ringeste Fare bestige Bjergtoppen“.

Ruthelm gjorde som den Gamle havde sagt. Ifsom begav han sig til Wisperdalen, fandt Abnin-

gen og gav Tegn med Kloffen. Neppe lod den tredie Gang, før en graa Mandsling med en Bjerglygte i Haanden, kom frem af Abningen og spurgte om hans Grinde. Ridderen forebragte sin Anmodning, og den Gamle bad ham, være ved godt Mod og komme igjen ved Daggry til Foden af Redrich. Strax fremtog han af Lommen sin Pibe, pæeb deri tre Gange, og i et Nu vrimlede Dalen af smaa Bjergtrolde, der havde Drer, Sauge og Hamre hos sig. Endnu paa Hjemvejen hørte Ridderen den Larm og Tummel, hvormed Arbeidet gik for sig, og i hans Hjerte udbredte sig Haab og Glæde.

(Sluttes).

L. Grølew.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 49.

Løverdagen den 4de December 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgisfte Dfficin.

Troldstigen.

(Et Sagn).

(Sluttet).

Utt ved første Hanegal ilede han til Redrich, og fandt allerede Stigen opsat og tilstrækkelig fastgjort. Vel greb Frygt og Forfærdelse ham, da han satte Foden paa det første Trin, men hans Mod vorede mere og mere ved hvert Trin han besteg. Heldigt naaede han Bjergtinden just da Morgenrøden fremgryede og forgyldte den. Det første, hans Øje saae, var Garlinde. Paa et Mosleje, mellem vilde Roser og frodigt Græs, laae hun blidelig slumrende.

Laus stod Ridderen foran hende, og hans Dje var ubevægeligt fæstet paa den yndige Pige. Men da hun vaagnede og aabnede de blaae, tryllende Djne, da blev han overvunden af sine heftige Tølelser; — han kastede sig paa Knæe for den huldsalige Jomfru og fortalte, at han var kommen, for at bringe hende tilbage til hendes Fader.

Garlinde vidste ei hvad der foregik. Hun rødmede og begyndte at udgyde Taarer, og det taareblændte Dje smilte igjen som Solen under Mairegnen.

Ru kom den lille, bedagede Mand, der havde bortført Garlinde, og efter ham trippede den gamle graa Mutter. Iførstningen slog den lille Trolde vel Rynker i Panden ved Synet af Ridderen; men da han fik Dje paa Stigen, ahnede han Sammenhængen, brast i en heftig Ratter og sagde: „Det er vistnok den gamle, letbøjelige Dvindes Bærf. Men et Ord er et Ord og bliver et Ord. Tag hende, og sørg for at være gjæstmildere end hendes Fader. Dog denne skjonne, elskværdige Pige skal Du alligevel ikke faae for slet Intet; derfor skal Du gaae tilbage ad den Vej, hvorpaa Du er kommen hid; vi ville imidlertid gjøre det bekvemmere for vor Plejedatter“.

Ruthelm fandt sig villig i at gaae ned ad Stigen. Men Garlinde blev ledsaget af den Gamle og hans Søster gennem Bjergets Indre til dets Fod, hvor der var en hemmelig Udgang.

Ved Adskillelsen overrakte den gamle Kone sin elskede Plejedatter et smukt, lille Skrin af forstenet Balmetræ, fyldt med mange og kostbare Edelstene, og sagde: „Modtag denne Gave, elskede Barn! — Det er det Udstyr jeg har samlet for Dig“. — Med taarefyldte Dine takkede Garlinde rørt og hjerteligt.

Ruthelm fulgte hende til hendes Faders Borg. Den gamle Sibos Glæde ved Gjensynet af sit eneste, sit høitelskede Barn, lader sig ikke beskrive. Han besaa lede strax at man med Gjestevenskab skulde modtage enhver Vandrer, der tog ind paa Lorch og beværte ham omhyggeligt i hele otte Dage. Til Løn for sin priselige Daad fik Ruthelm Garlindes Haand; begge levede lykkeligt og naaede en høi Alder, og hvergang Garlinde nedkom med en Søn eller en Datter, indfandt sig den gamle graa Mutter fra Redrich med rige Faddergeraver.

Endnu i mange Aar stod Stigen ved Bjerget, og de Omkringboende ansaae den for et Værk af onde Aander, og kaldte derfor Redrich Troldestigen.

Mordhullet.

En Fortælling af J. W. Lembert.

1.

Alt begyndte det at skumre, da Regimentschirurg Grabow, hjemvendende fra den tydske Befrielseskrig, red igjennem ** Skov. Lykken havde været ham god. Han havde frelst sin Generals Liv og denne havde lønnet ham med en betydelig Pengesum og en aarlig Pension desforuden. Rask og veltilmode travede nu Grabow mod sit Hjem, hvor en elsket Pige ventede ham med Længsel; da snublede hans Hest og saarede sin Fod paa en spids fremragende Steen. I Begyndelsen ændsede han det ikke, men snart mærkede han, at Skimlen haltede. Han maatte stige af og føre den ved Tvilen. Saadan Maade at reise paa er kjedelig for Enhver, men for en hjemilende Gæster er den ganske utaalelig. Det blev mørkere og mørkere i Skoven og han havde endnu en god Mil til næste By. Endelig mødte han en Bonde. „Gode Ven“ — tilraabte han ham: „er her intet Værtshuus i Skoven, hvor en ærlig Rejsende kan overnatte uden Fare?“ — „O jo“, svarte Bonden, „Mordhullet ligger kun en Fjerdingsvei herfra. Men det er ogsaa det Æneste her i Egnen“. — „Mordhullet?“ mumlede Grabow: „et besynderligt Navn!“ — „Det er der gode Grunde for“ svarte Bonden, „den forrige Vært var en Spidsbub; over tolv Rejsende

vare blevne myrdede og plyndrede i hans Huus, da Dyrigheden kom efter det og gav Misbæderen hans fortjente Løn". — „Dg den nuværende Gjer?" spurgte Grabow hastig. — „Nu tilhører Huset en Enke, en gammel gjerrig Drage, som har et slet Rygte paa sig; dog har man ikke hørt, at der er tilstødt Reifende noget Ondt i hendes Huus. Det ligger tæt ved Vejen. Herren kan ikke tage feil". — Dermed gif Bonden videre og lod Grabow tilbage just ikke i den bedste Stemning. Et Blik paa Sabel og Pistoler gav ham dog snart den tilbørlige Fatning igjen og han skred trøstlig mod Mordhullet. Alt var det fort Nat, da han naaede det uøle Huus. Ovenpaa saae han Lys, og det forekom ham, som om adskillige Personer løbe frem og tilbage i Stuen i hastig Travlhed. Døren var lukket. Neppe havde han banket paa, før et Vindue paa Gavlens blev aabnet og en hæs Dvindestemme ængstelig spurgte: Hvem er det? — „En Reifende, der søger Herberg", svarede Grabow. Hurtigt sloges Vinduet i og strax efter forsvandt Lyset. Han haabede at man skulde lukke ham ind, men ventede længe forgæves. Efterat han anden Gang havde banket paa, hørte han Adskillige hvissende komme ned ad Trappen. Omfider gif Døren op og Grabow saae ved Lampens Skin en gammel fortbruun Kjærling, der lignede en Zigeunerinde og ængstelig skelede paa ham med de lumste Dine; bag hende stod en Karl med et forvovent Ansigt, hvorpaa der dog viste sig umiskjendelige Spor af For-

legenhed. „Kan jeg faae et Kammer her i Nat?“ spurgte Grabow idet han trykkede sin Sabel fastere til sig. — „Ja — men — det — vi have eet eneste Gjestekammer, og det er ulykkeligviis ikke saa ganske reent“, — stammede den Gamle, idet hun kastede et betydningsfuldt Blik til Karlen bag ved sig — „vil den naadige Herre opholde sig i Skjenkestuen, til Alting er i Orden?“ — „Det vil jeg vel“ svarede Grabow; „sørg imidlertid for min Hest“. Strax sprang Karlen til, for at føre den bort. „Ikke saa raft, gode Ven!“ tilraabte Grabow ham, „først maae vi bringe disse Sager i Sikkerhed“. — Dermed spændte han den tunge Badsæt løs, tog Pistolerne af Sadlen og fulgte den Gamle ind i den røgede Skjenkestue.

2.

Efterat Værtinden under tusinde ængsteligt fremstammede Undskyldninger havde forladt ham, saae Grabow sig forskende omkring. Han fandt intet Mistænkeligt. Endelig nærmede han sig Kaffelovnen. Under den laae nogle, som det lod, i Hast henkastede Klæder. Han greb et Stykke og holdt det mod Lyset — men hvorledes blev han tilmode, da han saae, at det var farvet med Blod, og følte at Blodet endnu var varmt! Gysende kastede han det fra sig igjen og grublede paa, hvorledes han uskadt skulde slippe ud af denne Morderkule. Alt vilde han lade sin Hest i Stikken og frelse sig ved Flugten tilfods, men Frygt for, at han i den

mørke Nat kunde gaae vilddt i Skoven eller falde i Røverbandens Hænder, der efter hans Overbeviisning havde sit Sæde her, bestemte ham til at blive og paa alle Maader sørge for sin Sikkerhed. Efterat han havde tilbragt en heel Time i den piinligste Uro, kom Bertinden og meldte ham, at hans Kammer var færdigt. Med Pistolerne under Armen og Sablen i Haanden fulgte han hende op ad den knirkende Trappe, til det ret nette Dvistskammer. Paa det Spørgsmaal, hvad han forlangte til Aftensmad, bad han blot om lidt Brød og Wiin, foregivende, han var træt af Reisen og mere søvrig end hungrig. Han fik hvad han begjærte, og Bertinden forlod ham, efterat have kastet et ængsteligt Blik paa et stort Skab i Væggen. Grabow bemærkede ret vel dette Blik. Neppe var hun ude af Døren, før han laasede den af efter hende og med spændt Pistol ilede til Skabet. Det stod aabent, og Alt, hvad han fandt deri, var nogle Klæder.

Han undersøgte herpaa hele Stuen, uden at finde noget Mistænkeligt. Endelig faldt det ham ind, at betragte Gulvet, om der ikke var nogen Falddør eller lignende Abning at opdage. Slikt fandt han nu vel ikke, men derimod umiskjendelige Spor af udgydt Blod, som man kun løseligt havde afvasket; han fulgte disse Spor og opdagede, at de tabte sig bag hiint Skab. Denne Opdagelse forøgede hans Mistanke og han undersøgte Skabet endnu omhyggeligere end forhen, men ligesaa forgjæves. Da kom han paa den Tanke,

at flyde det af Stedet. Med megen Møje lykkedes det, og — for ham viste sig en Dør, der sprang op ved første Tryk.

3.

Døren førte ind i et Kammer. Grabow tog Lyset, for at see, hvorledes her stod til, da viste sig — Førfærdelse uden Lige! — da viste sig for hans Blik et Pigellig med en bred Bunde i Brystet, hvoraf Blodet endnu fremrislede. Haarene reiste sig paa hans Hoved og den sidste Tvivl forsvandt: han var i den blodigste Morderkule. Med Møje fattede han sig og besluttede dyrt at sælge sit Liv. Efterat han havde overbevist sig om, at Kammeret ingen anden Udgang havde, ilte han ind i sit Bærelse og stillede Stole og Borde for Døren. Derpaa vendte han tilbage til den Myrdede. Synet af det skønne, blege Ansigt indgjød ham inderlig Medynk; han undersøgte Saaret og Pulsen, og — Glæde! — han fandt endnu Livsspor. Glemmende sin egen Fare, hentede han det Nødvendige af sin Badsæk, forbandt Saaret og bar den Bevidstløse ind i sin Seng.

(Fortfætted).

T. Grølew.

Borger-Vennen.

Fire og Tredindstyvende Aargang.

Nr. 50.

Løverdagen den 11te December 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgiske Dfficin.

Bekjendtgjørelse.

Det forenede Understøttelses-Selskab afholder en Repræsentantforsamling i Højesterets Forsal paa Brindsens Palais bag Slottet, Onsdagen den 29de December d. A. Kl. 6 Eftermiddag, til hvilken Tid de Herrer Repræsentanter anmodes om, behageligen at ville give Møde.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab
den 3die December 1852.

J. Garbrecht. C. C. Clausen. D. Borgen.

Mordhullet.

En Fortælling af J. W. Lembert.

(Sluttet).

4.

Med det brændende Lys, de spændte Pistoler og den blottede Klinge foran sig, ventede Grabow nu, mandigfattet, hvad der vilde komme, idet han fra Tid til anden undersøgte Pigens Puls og stedse mere overbeviste sig om hendes Liv. Noгле Gange forekom det ham, som om han hørte Noген liste sig om paa Gangen, men snart blev det stille igjen. Efter Midnat gik det nedbrændte Lys ud og Grabow maatte blive i Mørke; dog kastede den stjerneklare Himmel saa meget Lys ind i Stuen, at han netop kunde skjelne Gjenstandene omkring sig. Den Spænding, hvori han befandt sig, og hans Omhu for den Saarede forjog Sønnen fra hans Dine. Pludseligt hørte han Noget bevæge sig udenfor Binduet og saae kort efter en Haand trykke derpaa, for at aabne det. Rask greb han efter Pistolen og da Binduet endelig gik op og der viste sig en mandlig Skikkelse, der syntes i Begreb med at stige ind deraf, da fyrede han løs, og som et Lyn forsvandt Skikkelsen, truffen af Skuddet, som det syntes.

5.

Grabow troede Faren ingenlunde forbi endnu. Han tog derfor Kaarden og den anden Pistol i Haanden, da han hørte, at det blev uroligt i Huset, at man kom op ad Trappen og forsøgte, at lukke Døren op. „Hvem der?“ raabte Grabow med stærk Røst. — „For Guds Skyld, naadige Herre!“ raabte Værtinden: „hvad er passeret? luk dog Døren op!“ — „Væk I Røverfram!“ svarte han: „Eders skjændige Hensigt er opdaget; I ere trufne paa den Urette. Den, der elsker sit Liv, bliver udenfor.“ — „De feiler, naadige Herre!“ lød den hæse Stemme igjen, „luk kun op; vi skal forklare Dem Alt“. — Besøget udenfor Døren syntes at være blevet forøget; thi en dyb mandlig Bas forenede sit „Lufop“ med to Qvinders Ravnestemmer og med kraftige Slag tordnede det paa den skrøbelige Kammerdør. Hvert Djeblik ventede Grabow Bandens Indbrud og anbefalede sig den Højstes Baretægt — da hørte han Lyden af et Posthorn og kort efter kom en Bogn raslende hen ad Bejen. Grabow ilte til Vinduet og tilraabte Postillonen: „Til Hjælp her!“ Han og alle Passagererne sprang af Bognen, sprængte Døren, grebe Personerne udenfor Kammerdøren og befriede Grabow. Værtinden, Karlen og Pigen strege hvidt, at de vare uskyldige. Den Syge slog Dinene op og da hun, ved Skinet af det hentede Lys, gjenkjendte den bundne Værtinde, hvistede hun med svag Røst: „min Moder!“

Nu kom det til Forklaring og studsende hørte Grabow Følgende:

Den skønne Agnes, Bærtindens Datter, elskede med et ungt Hjertes Varme Jægerens „Joseph“. Den gjerrige Moder saae det ikke ugjerne; thi deels indfandt Joseph sig flittigt i Krostuen, for ret ofte at see Agnes, deels vidste hun, at han var en vakker Knøs, der vel med Tiden kunde worde Førster. En ond Stjerne førte den rige Bager Geyer, en udlevet Stodder fra næste By, til Bærtshuset. Han saae den blomstrende Pige og forelskede sig i hende. Han kom tiere og bad omsider den Gamle om Datterens Haand. Hun greb til med begge Hænder og lovede ham, hvad han forlangte, til Trods for den fortvivlede Piges Bønner og Taarer. Fra denne Time af maatte denne afbryde sin Omgang med Joseph. Dog fandt de et Middel til at samles. Mørke Aftener, naar der ingen Fremmede var, klattrede Joseph ved Hjælp af det udenfor staaende Træ ind af Gæsteskammervinduct og traf her sin grædende Pige. Den bestemte Bryllupsdag nærmede sig og der viste sig intet Glimt af Haab; med bristende Hjerter sagde Parret hinanden Farvel hver Aften, for dog at mødes igjen den næste. Joseph svor, ei at overleve Agnes's Tab og hun hengav sig, lig et Offerlam, til sin haarde Skjebne. Endnu blot fire og tyve Timer og den forhadte Veiler kom at hente sin Brud! Der sad den arme Agnes om Aftenen oppe paa Dvistskammeret, ventende sin Elsker for at sige

ham det sidste Farvel. Frygtelige Fremtidsbilleder svævede for hendes Sjæl; hun ønskede sig Døden. Alt forlængst var den Time forløben, da Joseph plejede at komme. „Saa forlader ogsaa han mig nu!“ raabte hun hulkende og hændervridende. Den Tanke, at staae ganske alene, fyldte hende med usigelig Forfærdelse. En frygtelig Afgrund viste sig for hende. „Løs det Baaud, som knytter Dig til et smertefuldt Liv!“ hvisttede en lønlig Stemme i hendes Bryst. Villieløs, drevet af Skræk og Fortvivlelse, greb hun en paa Bordet liggende Kniv, og stødte den i sit Bryst! — Smerten og det rindende Blod bragte hende igjen til sig selv, hun udstødte et skjærende Jammerskrig og styrtede bevidstløs til Jorden. Moderen og Tyendet ilede til. Forsilte indsaae den Gamle sin Urret, Agnes syntes uden Redning tabt. Da bankede Grabow paa Døren. Værtinden besluttede at holde Sagen skjult; idetmindste til videre. Agnes blev aflædt og lagt i et Siderværelse; hendes Klæder bar Pigen ned og kastede dem under Kaffelovnen i Skjænkstuen, hvor Grabow siden fandt dem. — Joseph, der var bleven sendt til Byen af sin Herre, kom først hjem efter Midnat; han ilte til det sædvanlige Stævne, men neppe havde han aabnet Binduet, før en Kugle peeb ham tæt forbi Dret. Forsærdet steg han ned og ilte bort.

Denne Oplysning af saa eventyrlig en Begivenhed frydede Grabow saa meget mere, som han, da han ved roligere Undersøgelse fandt Agnes's Saar uden al Fare,

ved Trusler og Løfter bragte det saavidt, at den Gamle tog sit Bageren givne Ord tilbage og samtykkede i de Elskendes Forening.

Det store Lod.

Ved en Lotteritragning i London udstødte en temmelig ussel klædt Tilskuer et høit Glædeskrig, da det store Lod var kommet ud, opskrev derpaa omhyggelig de Nummere, hvorpaa denne Gevinst var falden, forlod hurtigt Trækningsalen, og raabte saavel ved Udgangen som paa Gaden, idet han svang sin Hat i Luften et lystigt „Hurra! Hurra!“

Dette Glædesraab og hans paafaldende Opsørsel tildrog ham alle de Tilstedeværendes Dmærksomhed. Mange af den lavere Folkklasse, hvoriblandt der vel ogsaa kunde findes en Deel Lommetyve og Skjelme, fulgte ham lige i Hælene, og overhængte ham med Bønner om, at traktere dem med Porter, formedelst en saa uventet stor Lykke, som var vederfaret ham. Han agtede ikke paa deres Begjering, men vedblev ganske glædedrucken at juble sit „Hurra! Hurra!“ medens han i eet væk kysfede den Seddel, han holdt i Haanden, og hvorpaa de udtrukne Nummere vare skrevne.

Blandt den Brimmel, der fulgte efter ham, var ogsaa en Jøde. „Holdt!“ tænkte han — „bær dig siffigt og snildt ad! — Her kan du sku gjøre din Profit“. — Han trængte sig hen til Lyffens Skjodebarn og hvisttede ham i Øret:

„Giv dog det uregjerlige Paf Noget at drikke, forat De kan blive dem qvit!“

„Jeg har ikke en Skilling hos mig“, svarte den Tiltalte ganske sagte.

„Det siger Intet“ svarte Israels Søn, „kom De kun med mig! — Jeg er til Deres Tjeneste. Gjør De blot, hvad De behager!“

Imidlertid var man kommen til et Værtshuus, hvor Jøden var bekjendt.

„Kun hurtigt herind!“ raabte Hebræeren og rev sin Gunstling med sig indad Døren, „her ere vi sikkre“.

Øbelen veeg ikke et Skridt fra Døren.

„Jeg synes sku, at De gjerne kunde spendere en Tønde Porter; den koster dog ikke al Verdens Rigdom; jeg vil bestille den“, — og uden at vente noget Svar, gav han Værten Ordre, at lade den foran Døren staaende Kjeltringslof faae en Tønde Porter.

Det skete, og medens Øbellsfaren var ifærd med at tømme Tønden, bestilte Jøden et prægtigt Middagsmaaltid for sig og sin lykkelige Bekjendter, og indbød med megen Gjestfrihed flere af de Tilstedeværende i Skjenkestuen.

I et andet Bærelse gif man omsider tilbords; Alt var indrettet paa det bedste og herligste. Ved Bordet herskede en behagelig Munterhed. Efter endt Maaltid betalte Israeliten den bestilte Tønde Porter, samt alle de øvrige Udgifter. De rigelig mættede Gjester gif efterhaanden bort, og kun Jøden blev tilbage med den nyffabte Gæstus.

(Sluttes).

T. Erslaw.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstydtyvende Aargang.

Nr. 51.

Løverbagen den 18de December 1852.

Forlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgiske Dfficin.

Bekjendtgjørelse.

Det forenede Understøttelses-Selskab afholder en Repræsentantsforsamling i Højesterets Forsal paa Brindsens Palais bag Slottet, Onsdagen den 29de December d. A. Kl. 6 Eftermiddag, til hvilken Tid de Herrer Repræsentanter anmodes om, behageligen at ville give Møde.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab
den 3die December 1852.

J. Garbrecht. C. C. Clausen. D. Borgen.

Carl S. Groth.

Det store Lod.

(Sluttet).

„Jeg synes nu“, sagde den Første, „at vi skulle gaae til en Bankeer, som De kan sælge det Lod, hvorpaa Hovedgevinsten er falden. De faaer strax, imod en ubetydelig Provision, lutter Penge og behøver ikke at vente til Lottericontoiret begynder Udbetalingen. Jeg for min Deel maa snart have mine udlagte Penge; — jeg kan ikke ret vel undvære dem saalænge“.

„Ja det er Altsammen saare godt!“ svarede den Ubekjendte, „men, ikke sandt, dertil udfordres, at man maa have et Lotterilod?“

„Ja vist! — Naturligt!“

„Men det har jeg ikke“.

„Hvorledes? Det har De ikke?“

„Nei, paa min Ære, — jeg har ikke Andet, end den Seddel, hvorpaa jeg har optegnet Nummerne“.

„For Fanden? — hvad kan det hjælpe Dem? — Hvorfor har De da gjort en saadan græbselig, forbandet Allarm?“

„Hvorfor? — fordi jeg glædede mig ved at dog Een havde vundet det store Lod. Ved forrige Trækning kom det ikke ud, og da nød Directionen selv Fordeel deraf. Jeg vilde næsten ærgre mig tildøde, dersom dette nu igjen var blevet Tilfælde“.

„Ak, wei mir! — Jeg ulykkelige Mand!“

„Hvad betyder det?“

Den snu og listige Karl, der saa naturligt og træffende havde spillet en Laabeligs Rolle, benyttede Jødens første Forfærdelse og Forlegenhed, forlod Bærelset og var saa hurtigt ude af Huset og omkring et Gadehjørne, at den efter ham løbende og strigende Jøde forgiæves stræbte at faae ham fat og erholde sine udlagte Benge tilbage.

Den skotske Kong Jacob den Sjettes Mod og Driftighed.

Kong Jacob den Sjette af Skotland, senere bekendt under Navnet Jacob den Første af England, var Søn af den ulykkelige Maria Stuart. Saa Maaneder før hans Fødsel lod hans skinshye, mistænksomme Fader Sangeren Rizzo myrde for sin Gemalindes Fødder. De blinkende, blodfarvede Sværd gjorde saa dybt og rædselsfuldt Indtryk paa Dronningen, at selv Barnet, der laae under hendes Hjerter, forfærdedes derved, saaledes at Jacob den Sjette ingensinde skal have kunnet tilbageholde en uvilkaarlig Gysen ved Synet af et draget Sværd. Men hvorlunde han dog vidste,

at overvinde sin medfødt Skræk, og virkelig besad Mod og personlig Tapperhed, beviser følgende Tildragelse.

En af de fornemste Skotter, Grev Gawri, blev paa Grund af forskjellige Forbrydelser henrettet under Jacobs mindreaarige Regjering; alligevel gav Kongen, der tog Hensyn til Forbryderens talrige, uskyldige Familie, alle Faderens konfiskerede Gjendomme tilbage til dens Børn. Nagtet denne ædelmodige Handling, forledte dog Hævngjerrighedens Aand dem til at hævne deres Faders Død paa selve Kongens Person.

Den ældste Søn ved Navn Alexander, der, efterat have gennemreist næsten hele Europa, nu opholdt sig ved Kong Jacobs Hof, og havde som en listig erfaren Mand vidst, at vinde Kongens Yndest, holdt en hemmelig Sammenkomst med sine fem Brødre, og lagde i Forening med dem Planen til et skjændigt Forræderi.

Engang, i et fortroligt Øjeblik, tilstod Kongen ham, hvorlunde Kasseangel og Pengetrang havde bragt ham paa det Duffe, engang at maatte finde en Skat. — Heraf tog Grev Alexander Anledning til at fortælle ham, at han alt længe havde været sysselsat med at finde en stor Skat, der laae skjult paa et gammelt Slot Rethuen, som han ejede; men at en Mand, der besad alle de dertil nødvendige Kundskaber, havde forsikret ham, at Skatten ei kunde tages frem uden i Kongens Nærværelse, da Halvdelen deraf tilhørte

ham; — vilde nu Kongen være tilstede, saa indstod han med sit Liv for at ville levere den skjulte Sum i hans Hænder.

Den godhjertede, af Naturen ærlige og oprigtige Fyrste troede fuldt og fast Grevens Fortælling; Dag og Time bleve aftalte, og de besluttede, at holde hele Sagen saa hemmelig, at endog Kongens Ankomst til Rethuen kun skulde synes tilfældig.

Kong Jacob begav sig altsaa den 5te August 1600 fra sit Slot Falkoland ud paa Jagt i Nærheden af Staden Berth. Alt vare flere Hjorte fældede, Jagten havde vedvaret fra tidlig Morgenstund til Middag, da mødte man som ved et Tilfælde Grev Alexander Gawri, der just ogsaa jagede paa sine Enemærker og glædede sig saa inderlig ved sin Konges Nærværelse, at han ei vilde forsømme denne Leilighed til at modtage og beværte ham paa sin nærliggende Borg. Ifølge Aftale modtog Kongen hans Tilbud, og da han i Tankerne kun var sysselsat med den skjulte Skat, og aldeles ikke nærede nogen Mistanke i Hjertet, oppebiede han ei sit Jagtsølges Ankomst; men reed, kun omgiven af Hertugen af Lenox og Greven af Mar, vaabenløs ind i Røverslottet. Af de forræderste Brødre blev han paa det ydmygste modtagen og ført til Taffel. Men kun kort Tid var svunden, før han forlangte, at tale med den Mand, der havde paataget sig, at finde Skatten. Medens nu Grevens Brødre og begge Kongens Ledsagere lode de herlige Retter smage sig for=

træffeligt ved et andet Bord, ledte Grev Alexander Kongen over et Galleri gjennem flere, forskjellige Værelser, som han alle tillukkede efter sig. Omfjeder treen de ind i et Kabinet, hvor en stærk, svært væbnet Mand ventede dem. Med de Ord: „Der er Manden, som for at finde Skatten skal fælde den Nedrige!“ satte Greven trodsig sin Hat paa Hovedet, drog sit Sværd, og idet han gjorde Kongen haarde Bebrejdelser over sin Faders Henrettelse, sagde han ham bestemt, „at nu skulde han døe!“ — tillige befoel han den lejede Morder, paa Djeblikket, uden Ophold, at støde ham ned. Hvor heftig end Kongen forsærdedes over dette Forraderi, da han istedetfor Guld saae den visse Død for sine Dine, og selv var ganske ubevæbnet, tabte han dog ingenlunde sin Fatning, og idet han med kongelig Alvor og Hvihed befoel Morderen, at stikke det alt udtrufne Sværd tilbage i Skeden, vendte han sig til Greven med saa hjertelige, men kraftige Ord, at ogsaa denne blev vaklende i sin Bestlutning, og forlod Værelset under Foregivende, „at han paa egen Haand Intet turde bestemme, men maatte først tale med sine Brødre“. Dog — før han gif bort, gav han Morderen Befaling at passe nøje paa Kongen, og tog af denne det Løfte, at han ei vilde aabne noget Vindue, før han kom tilbage. Idet han gif, gav han alligevel Morderen tydeligt Tegn til at han nu skulde udføre Drabet. Men — denne stod skjælvende og bævende foran Kongen, ja — da Jacob, før ei ogsaa her at bryde sit kongelige Ord

og Løvte, ei selv vilde aabne Vinduet, men befoel ham at gjøre det, adlød han villig. For Kongen alligevel kunde raabe om Hjelp, styrtede Grev Alexander igjen ind i Bærelset, med det Udraab: „Det er besluttet: I skal døe!“ — Boldsomt traf han Kongen tilbage fra Vinduet, og fastede en Strikke til Morderen, for at denne dermed skulde binde Kongens Hænder. Men Kongen, der nu klarligt saae, at det var paa det Yderste, hævede sig med de Ord: „Forræder! Du skal ei kunne binde mig! Som fri Fyrste har jeg levet, fri vil jeg ogsaa døe!“ mod Greven, greb ham fat i Struben med den venstre Haand og holdt ubevægelig med sin Høire fast paa Grevens, som denne havde lagt paa sit Sværd. De stredes. Kongen anfaldt Greven saa heftigt, at denne gjentagne Gange anraabte Morderen om Hjelp, men denne stod ubevægelig og skjælvende. Endelig traf dog Jacob sin Modstander med sig til det aabne Vindue, og raabte: „Forræderi! Forræderi!“

Hertugen af Lenox og Grev Mar hørte Raabet, og ilte med flere af Jagtfolget, som senere vare hidkomne, for at bringe Kongen Hjelp; men da de fandt Dørrerne tilspærrede, maatte de først lade hente Døer og Bræksjern, og vilde desaaarsag kun seent kunnet komme med Hjelp, hvis ei Kongens Livpage, Ramsley, havde været kjendt med Stedet, og var iforvejen ad en hemmelig Trappe kommen til Bærelset, hvor Rædsels-scenen foregik. Han bar Kongens Indlingsfalk paa sin Haand; men, da han saae den Fare, der trueede hans

Herre, lod han den hurtigt flyve og greb til Baaben. Falken vilde just flyve ud af det aabne Bindue, da Kongen, der midt i Dødsfaren dog ikke vilde miste den kjære Fugl, satte sin Fod paa den Snor, som var bunden om dens Hals, medens han holdt Greven tæt flynget til sig, og tilraabte Bagen, „at han skulde hugge nedensfra; thi Greven var iført sit Pantser“.

Bagen gav Greven tre Stik, hvoraf denne død seguede mod Jorden.

(Sluttes).

T. Erslew.

 Det under Mærket „R3“ indsendte Bidrag skal snarest muligt blive indrykket i „Borgervennen“.

C. Jacobsen.

Borger-Vennen.

Fire og Tredstidstyvende Aargang.

Nr. 52.

Fredagen den 24de December 1852.

Førlagt af Understøttelses-Selskabet.

Trykt i det Schulgiste Dfficin.

Bekjendtgjørelse.

Det forenede Understøttelses-Selskab afholder en Repræsentantsforsamling i Højesterets Forsal paa Brindsens Palais bag Slottet, Onsdagen den 29de December d. A. Kl. 6 Eftermiddag, til hvilken Tid de Herrer Repræsentanter anmodes om, behageligen at ville give Møde.

Administrationen for det forenede Understøttelses-Selskab
den 3die December 1852.

J. Garbrecht. C. C. Clausen. D. Borgen.

Carl S. Groth.

Den skotske Kong Jacob den Sjettes Mod og Driftighed.

(Sluttet).

Smidlertid var Kongens Kammerjunker Thomas Creskin og hans Livlæge Dr. Hugo Heris fulgte efter Bagen ad den hemmelige Trappe, og treen just ind i Bærelset, da Grev Alexander døde, og Kongen igjen tog sin elskede Falk under mange Kjærtegn paa Haanden. Dog — Faren var ei forbi endnu; thi Alexanders Broder, Grev Johan, styrtede med otte Tjenere ind i Bærelset og anfaldt rasende Kongen, da han saae sin Broder svømmende i Blod. — Men Kong Jacob greb den døde Alexanders Sværd, og hug i Forening med Ramsøy løs paa de Sammen-
svorne, fældede Grev Johan og drev de Dvrigे ned ad den smalle Trappe, hvorved Flere endnu fik deres Banesaar. Først nu trængte Hertugen af Lenox og Grev Mar igjennem de tilspærrede Dørre, og fandt vel deres Herre blodbestænkt, men dog frelst. — Kongen faldt paa Knæe og takkede Gud for sin Redning; den lejede Morder stod, uden at flye bort, endnu som naglet til det samme Sted; han blev greben og tilstod alle Omstændighederne ved dette Forræderi. Grevens øvrige Brødre bleve ligeledes grebne og paa det grusomste

henrettede. Og det gamle blodbesudlede Slot Rethuen blev i Bund og Grund ødelagt og sloiset.

Befrielse fra Døden.

Herr v. P***, en ung, dannet og fintfølende Mand, men tillige meget opfarende, havde under Felttoget mod Buonaparte, hvori han som Frivillig deeltog, lært at kjende en anden Frivillig Herman G***, og snart blev dette Bekjendtskab, ved den Enthusiasme, hvormed begge kæmpede for deres fælles Fødelands Uafhængighed, ved lige Yndlingstilbøjeligheder og Udfigter til fortroligt Venfskab. Stundom opstod vel Tvist blandt dem, da P*** blev forbittret over Ubedydeligheder, og G*** havde uimodstaaeligt Hang til Sarkasmer, og ei var saameget Herre over sig selv, at han kunde undertrykke et vittigt Indfald, selv naar dette fornærmede hans bedste Ven.

Efterat være vendt tilbage fra Krigen, havde den Første en Kjerlighedsforstaaelse med en meget elskværdig ung Pige, Datter af en adelig Godsejer, i Nærheden af sit nuværende Opholdssted M***, hvor Bennen

G*** ogsaa opholdt sig og ventede paa videre Befordring.

P*** havde aabenbaret sin Ven Hemmeligheden om sin Kjerlighed, og ofte var G*** hans Ledfager, naar han aflagde Besøg hos sin Pige. Hans Ven underholdt da Faberen, medens han uforstyrret glædede sig ved sin Elskede.

Engang red begge til Godsset og Samtalen faldt undervejs meget naturligt paa den Magnet, der uimodstaeligt trak P*** did.

G*** spottede sin Vens entusiastiske Videnskab, og derved harmedes Denne. Men ei Herre over sin Tunge vedblev den Første sin kolde, skjærende Tone og hans Spøg blev tilsidst saa ubesfeden, at den paa det højeste oprørte Elskerens Følelse; Ordverlingen blev stedse heftigere, og G*** fandt ogsaa sin Vre saa dybt krænket ved Elskerens haarde Ord, at begge — tappre Krigere i Frihedskampen — holdt blodig Hævn for det eneste passende Middel til at udsone de lidte Fornærmelser.

Man besluttede at verle Rugler. Som den først fornærmede Part blev P*** af sin Modstander, der iøvrigt meest beholdt sin Fatning, tilstaaet det første Skud, og efterat Begge havde fjernet sig femten Skridt fra hinanden, affød P*** sin Pistol. Neppe var Skud faldet, før G*** styrtede af Hesten, og P***, der over dette Syn tabte al Fatning, gav sin Hest Sporerne, og jog som affindig tilbage til Staden.

Neppe var han steget af Hesten, og traadt ind i sin Bolig, før han anfaldtes af den højeste Fortvivlelse. Hans Forbittrelse havde lagt sig; tusinde Gange forbandte han den, ansaae sig selv som sin bedste Vens Morder, og martret af Samvittighedsnag, iler han ud af Huset, melder sig hos Dommeren, underretter ham om den unge Herman G***s Død, og forlanger efter Lovens Strængthed at vorde straffet for sin Misgjerning.

Uvis om Den, der anklagede sig selv for Morder, og eenstemmig var bekjendt fra den bedste Side, talte Sandhed eller var bleven affindig, holdt Dommeren det i hvert Tilfælde for sikkest at bringe ham, rigtignok med muligste Skaansel i Forvaring. Var Selvanklagerens Fortælling ofte bleven afbrudt ved Udbrud af den højeste Smerte og Forbandelse over hans tølleløse Hidsigthed, var den dog ganske sammenhængende og forraadte ingenlunde Affindighed. Imidlertid forekom det ei Dommeren, at dette var tilstrækkeligt til lovfornig Adfærd, og derfor sendte han først et Par Politibetjente til Stedet, hvor den angivne Tvekamp skulde være gaaet for sig, for at opsoge den Hæstedes affjelede Modstander.

Denne fandt man virkelig svømmende i sit Blod; forstørstedelen vare Klæderne ham berøvede, og efter Vidners Udsagn, der havde seet ham drage bort, manglede hans Uhr med en Guldfjede. Paa hans Finger savnede man ogsaa en Signetring med en Carniol,

indsfattet i Gulb, han bestandig havde baaret, endvidere var det ei sandsynligt, at han aldeles blottet for Penge skulde have begivet sig paa Vejen og dog fandt man ikke en Skilling hos ham.

Efter al Sandsynlighed var Hesten bleven sty ved Pistolskuddet og løbet bort efterat have afkastet sin Rytter. Nogle Mile derfra lykkedes det Bønderne at gribe den, da den uden Rytter kom til en nærliggende Landsby, og efterat Rygtet om dens Herres Drab i den omliggende Egn havde udbredt sig, blev den med Sadel og Tilbehør overleveret dens Gjer, en Indvaaner i M***.

Med den beskikkede lovformige Obduction viste det sig, at G*** var myrdet ved et Skud i Brystet, og Stadsphysikus indleverede Kuglen, som var funden i det døde Legeme.

Paa Grund heraf og P***s bestandigt eenslydende Udsagn anlagde man en Criminal-Proces mod ham, og da han ved flere Forsøg stedsse indtil det Allermindste stadfæstede de ham bekjendte, og allerede ommeldte Omstændigheder, forsaavidt han ifølge den Hidsighed, hvori han havde været stædt, kunde erindre sig dem, ansaae man ham moden til at dømmes. Uagtet den Hæstede i qvælende Beridsthed om sin Brøde havde afstaaet al Fordring paa en Forsvarer og ønskede, at afbyde Brøden ved Lovens tilkjendte Straf, fik han dog ex officio en Defensor.

Denne opbød nu al Skarpsindighed for at skaffe Morderen en mildere Dom, og uagtet han mindst tvivlede paa, at P*** havde skudt sin Ven G***, udmærkede sig dog hans Forsvar fra mange andre Defensorers, der i deres Forsvarsskrifter, blot for at vise deres Lærdom, ofte skade meer end gavne dem, de ville forsvare, ved at opregne de Forbrydelser, deres Klient synes at have begaaet og just derved give Dommeren Ideer om Forbrydelsens Natur og Bevæggrunde, hvorpaa han maaskee ellers aldrig var falden. Iøvrigt var det Defensoren aldeles ligegyldigt, hvad man end vilde beslutte angaaende P***; men formedelst den almindelige Deeltagelse, hans Skjebne havde vaakt i Staden, befymrede han sig meget om, at Dommen maatte worde saa gunstig som muligt, fordi han deraf lovede sig Berømmelse og indbringende Praxis.

Alle Defensorens Bestræbelser bevirkede dog kun en Udsættelse; thi, efter nogle Gange med Trudsel om Straf at være erindret om Indleveringen af sit Forsvarsskrift, indgav han det, og Dødsdommen paafulgte øjeblikkelig.

Imidlertid var Assessor T***, under Frihedskampen den Ulykkelige Baabenbroder, tilfældigviis kommen til M***. Formedelst Unglingens mange gode Egenskaber havde han fattet Kjærlighed til ham, og vare de ei alt for snarligen blevne adskilte, vilde sandsynligviis et nøjere, helligere Baand knyttet deres Hjerter. Efterretningen om Stridsbroderens Fangen-

skab, Anledningen hertil, og hans næsten for uundgaaelig antagne, skændselsfulde Død rystede ham meget. Meer end almindelig Nysgjerrighed, hjertelig Deeltagelse, bestemte ham til at udbede sig Tilladelse, at besøge den tildøde Dømte; den blev ham indrømmet; han gik til P***. Han fandt ham endnu bestandigt dybt nedbøjet over sin Gjerning; men endnu mere fuld af Hengivenhed i sin uforanderlige Skjebne, da han ansaae Døden som Befrier fra pinende Samvittighedsnag. Gjensynet af en gjæv Baabenbroder vakte lyse Erindringer i den Ulykkeliges af Sorg omtaaede Hjerter; efterhaanden blev han mindre tilbageholdende, og saaledes opdagede Afsesfor T*** i en tilsyneladende hensigtsløs Samtale, at P*** selv med Visshed ei kunde sige meer om sin Vens Død, end at G***, efterat Skud var faldet, hvorved Hesten var steilet og havde flaaet for og bag ud, var styrtet til Jorden.

(Sluttet).

T. Erslew.